T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKÇEDEN BULGARCAYA GEÇEN TÜRKÇE SÖZCÜKLERDEKİ ANLAM VE SES DEĞİŞMELERİ

Sofia Todorova TODOROVA

İZMİR

2017

T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRKÇEDEN BULGARCAYA GEÇEN TÜRKÇE SÖZCÜKLERDEKİ ANLAM VE SES DEĞİŞMELERİ

Sofia Todorova TODOROVA

DANIŞMAN

Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN

İZMİR

2017

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum **"Türkçeden Bulgarcaya Geçen Türkçe Sözcüklerdeki Anlam ve Ses Değişmeleri"** adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu brlirtir ve bunu onurumla doğrularım.

..../..../.....

Sofia Todorova TODOROVA

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN

Üye : Prof. Dr. Kuthan KAHRAMANTÜRK

Üye : Doç. Dr. Soner AKŞEHİRLİ

Onay
Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

…/…/….

Prof. Dr. Ali Günay BALIM
Enstitü Müdürü

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10140638
Yazar Adı / Soyadı	SOFIA TODOROVA TODOROVA
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 99634514786
Telefon	5061697988
E-Posta	sofiatodorova@yahoo.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Türkçeden Bulgarcaya Geçen Türkçe Sözcüklerdeki Anlam ve Ses Değişmeleri
Tezin Tercümesi	Meaning and Sounds Changes in Bulgarian Words of Turkish Origin
Konu	Dilbilim = Linguistics
Üniversite	Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı	
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2017
Sayfa	172
Tez Danışmanları	PROF. DR. ŞERİF ALİ BOZKAPLAN 22399995750
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	Yok

Yukarıda bilgileri kayıtlı olan tezimin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine ve internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum.

5.04.2017

Imza:.....

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez döneminde bu çalışma sırasında tüm yoğunluğuna rağmen yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen sunduğu destek ve verdiği güven için danışman hocam Prof. Dr. Şerif Ali Bozkaplan'a çok teşekkür ediyorum.

İzmire geldiğimden beri zor dönemimde desteklerini eksik etmeyen eski ve hayatıma yeni giren arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca hayatımın her döneminde olduğu gibi bu dönemde de beni destekleyen, cesaretlendiren, bana güvenen aileme sonsuz teşekkürü borç bilirim.

Sofia Todorova Todorova

2017

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....i

ÖZET.....vi

ABSTRACT.....vii

I. GİRİŞ.....1

1.1. Problem Durumu.....1

1.2. Amaç ve Önem.....1

1.3. Problem Tümcesi.....1

1.4. Alt Problemler.....2

1.5. Sayıltılar.....2

1.6. Sınırlılıklar.....2

1.7. Tanımlar.....3

1.8. Kısaltmalar.....3

II. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....4

III. YONTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....7

3.2. Evren ve Örneklem.....7

3.3. Veri Toplama Araçları.....8

3.4. Veri Çözümleme Teknikleri.....8

IV. BULGARCAYA GEÇMİŞ TÜRKÇE SÖZCÜKLERDEKİ ANLAM DEĞİŞMELERİ

0. Giriş.....9

1. Türk Dilinin Balkan Dillerine Etkisine Genel bir Bakış.....9

2. Balkan Dillerindeki Türkçe Kelimelerin Adlandırılması……....10

3. Bulgar Kültürüne Türk Etkileri.....11

4. Aynı Dil Ailesinden Olmayan Dillerin birbirine etkisi……..…….12

5. Bulgar Dilindeki Türkçe Sözcüklere Genel Bir Bakış……13

6. Bulgar Dilinde Pürizm akımı.....14
7. Bulgar Medyasında Türkçe Sözcüklerin Kullanması……15
8. Bulgar Dilinde Alıntı Sözcükler……16
4.1. Anlamın Tanımı.....17
4.2. Anlam Değişmelerin Tanımı.....18
4.2.1. Anlam Sayısı ve Kapsamı Açısından Anlam Değişmeleri.....19
4.2.1.1. Anlam Kayması.....19
4.2.1.2. Anlam Daralması.....39
4.2.1.3. Anlam Genişlemesi.....44
4.2.1.4. Türkçedeki Anlamlarına Ek Olarak Yeni Anlam Kazanan Sözcükler.....84
4.2.2. Duygu Değeri Açısından Anlam Değişmeleri.....98
4.2.2.1. Anlam Kötüleşmesi.....98
4.2.2.2. Anlam İyileşmesi.....99
4.2.2.3. Olumlu Anlamdayken Bazen Kötüleşmeye Uğrayan Sözcükler.....102

V. BULGARCAYA GEÇMİŞ TÜRKÇE SÖZCÜKLERDEKİ SES OLAYLARI.....106

5.1. Ünlü Değişmeleri.....106
5.1.1. a>e.....106
5.1.2. a>ı.....107
5.1.3. a>i.....107
5.1.4. a>o.....107
5.1.5. a>u.....107
5.1.6. e>a.....108
5.1.7. e>i.....108
5.1.8. e>o.....109
5.1.9. e>u.....109
5.1.10. ı>a.....109
5.1.11. ı>e.....110
5.1.12. ı>i.....110
5.1.13. ı>o.....113
5.1.14. ı>u.....113

5.1.15. i>a....113
5.1.16. i>e....113
5.1.17. i>ı....114
5.1.18. i>u....114
5.1.19. i>yu....114
5.1.20. o>a....114
5.1.21. o>u....114
5.1.22. ö>e....115
5.1.23. ö>i....115
5.1.24. ö>o....115
5.1.25. ö>u....115
5.1.26. ö>yo....115
5.1.27. ö>yu....115
5.1.28. u>a....116
5.1.29. u>e....116
5.1.30. u>ı....116
5.1.31. u>i....116
5.1.32. u>o....117
5.1.33. ü>a....117
5.1.34. ü>e....117
5.1.35. ü>i....117
5.1.36. ü>o....118
5.1.37. ü>u....118
6.1.38. ü>yo....118
6.1.39. ü>yu....118
5.2. Ünsüz Değişmeleri....120
5.2.1. b>p, p>b....120
5.2.2. b>v, v>b....120
5.2.3. ç>c, c>ç, ç>n, ç>ş, ş>ç, ş>c....120
5.2.4. d>t, t>d....121
5.2.5. d>z, z>c....121
5.2.6. f>h, h>f, ş>f....121
5.2.7. g>k, k>g, g>m....121
5.2.8. ğ>g....122
5.2.9. ğ>a, ğ>h, ğ>k, ğ>r, ğ>v, ğ>y....122
5.2.10. h>y, y>h, h>n, h>v....122
5.2.11. k>h, h>k....122
5.2.12. k>v, m>l....123
5.2.13. l>n, n>l....123
5.2.14. s>t....123
5.2.15. m>n, n>m....123

5.2.16. p>k....123
5.2.17. r>n, n>r, r>l, l>r....123
5.2.18. s>ş, ş>s....123
5.2.19. t>k, k>t....124
5.2.20. v>f, f>v....124
5.2.21. v>p, v>u....124
5.2.22. y>g, v>y....124
5.2.23. z>s, s>z....124
5.3. Ses Düşmeleri....125
5.4. Tekleşme....127
5.4.1. -aa- > -a....127
5.4.2. -bb- > -b-....127
5.4.3. -cc- > -c-....128
5.4.4. -dd- > -d-....128
5.4.5. -f- > -f-....128
5.4.6. -hh- > -h-....128
5.4.7. -kk- > -k-....128
5.4.8. -ll- > -l-....128
5.4.9. -mm- > -m-....128
5.4.10. -n- > -n-....129
5.4.11. -rr- > -r-....129
5.4.12. -ss- > -s-....129
5.4.13. -tt- > -t-....129
5.4.14. -vv- > -v-....129
5.4.15. -zz- > -z-....129
5.5. Ses Türemeleri....129
5.5.1. -ya....129
5.5.2. -in, iki şekilliler....136
5.5.3. -disva-m/ -tisva-m (se), -disa-m/ -tisa-m, -dosa-m....137
5.5.4. -(u)va-m (se), -(y)stva-m, -osva-m / -(y)asva-m / -isva-m....139
5.5.5. -(y)ski / -şki....139
5.5.6. -(y)stvo....140
5.5.7. -(y)nitsa....140
5.5.8. -av/-ov....140
5.5.9. -ar/ -er....140
5.5.10. -de....140
5.5.11. -en....141
5.5.12. -et/ -at....141
5.5.13. iz-....141
5.5.14. -ka/ -ko, -ka-m (se)....141

5.5.15. -lık/ -luk.....141
5.5.16. -a, -a-.....141
5.5.17. -d-.....142
5.5.18. -e, -e-.....142
5.5.19. h-, -h-, -h.....142
5.5.20. -i, -i-, i-.....142
5.5.21. -k, -k-.....142
5.5.22. l-, -l, -l-.....142
5.5.23. -m.....143
5.5.24. -n, -n-.....143
5.5.25. o-, -o.....143
5.5.26. -s.....143
5.5.27. -t.....143
5.5.28. -v.....143
5.5.29. y-, -y-.....143
5.6. Göçüşme.....144
5.7. İki veya Daha Çok Şekilliler.....144
5.8. Ses Değişmesine Uğramamış Kelimeler.....150

SONUÇ.....155

KAYNAKLAR.....157

ÖZET

Türkler tarih boyu Balkanlara birçok kez ulaştılar. En derin izlerini Osmanlı hâkimiyeti döneminde bıraktılar. Egemenlik yıllarında, Balkan coğrafyasında maddî ve manevî izler bırakmışlardır.

Türkler ve Bulgarlar yüzyıllar boyunca beraber yaşamıştır. Doğal olarak iç içe yaşayan Bulgar halkı Türk kültüründen etkilenmiştir. Diğer taraftan, Türk halkı Bulgar kültüründen etkilenmiştir. Birçok Türkü ezgisi, birçok deyim ve atasözü ortaktır. En açık göstergesi de Bulgar diline girmiş Türkçe sözcüklerdir.

Bulgarcaya geçmiş Türkçe kelimeler, en çok "Turtsizmi / Türkizmi" terimiyle adlandırılmıştır. Türkizm olarak hem Türkçe kökenli hem de Türkçe vasıtasıyla girmiş Arapça, Farsça ve Batı dilleri kökenli sözcükler kastedilmektedir.

Çalışmada, Türkçeden Bulgarcaya geçen Türkçe sözcüklerdeki anlam ve ses değişmelerini incelenmiştir. Bu amaçla Maksim Stamenov'un *Bulgar Dilinde ve Bulgar Kültüründe Türkizm Kaderi* isimli çalışması, Vesela Krıteva' nın *Bulgarcadaki Türkçe Sözcükler Sözlüğü* isimli eseri, Mehmet Türker Acaroğlu tarafından hazırlan *Türkçeden Bulgarcaya Gecen Kelimeler Sözlüğü* ve Günay Karaağaç'ın hazırladığı *Türkçe Verintiler Sözlüğü* esas alınmıştır. Varyantlarıyla birlekte yaklaşık 2481 sözcük tespit edilmştir. Bunlara ek olarak iki veya daha çok şekilliler grubuna bakıldıgında miktar artmaktadır. Ses değişmesine uğramamış 1605 sözcük tespit edilmiştir. Türkçeden Bulgarcaya geçmiş sözcükleri inceleyerek geçirdikleri anlam ve ses değişiklikleri dikkatlere sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Kültürel ve dil etkilişimi, Türkizm, anlam değişmeleri, ses değişmeleri.

ABSTRACT

Turks have a long history on the Balkans, were they left significant signs in the countries, especially during the Ottoman Empire.

Turks and Bulgarians lived together for hundreds of years and this fact led to Bulgarians being influenced by the Turkish culture. On the other hand, Turks who had lived in Bulgaria also had been influenced by the Bulgarian culture. Moreover, there are a lot of common Turkish melodies, Idiom and Proverbs between this two societies. The most vivid example are the Turkish words gone in the Bulgarian language. The Turkish words which are used in the Bulgarian language are called "Turtsizmi / Türkizmi". Not just Turkish, but also Arabic, Persian and eastern European words gone into the Bulgarian language true the Turkish are called with the term "Turtsizmi / Türkizmi".

In this study we explore the semantic and phonetic changes in the Turkish words gone from Turkish language into the Bulgarian language. Because of the reason we explore the work of Maksim Stamenov – the destiny of Turtsizmi in Bulgarian language and culture, work of Vesela Krasteva – A dictionary of Turkish word in Bulgarian, the dictionary released by Mehmet Tuker Acaroglu – Dictionary of Turkisms in Bulgarian, and the dictionary of Gunay Karaagach – Dictionary of words exported. Together with the variations, there are about 2481 Turkish words in Bulgarian language. In addition when we add the words with two or more meanings, the number gets bigger. There are about 1605 words with no phonetic changes. Exploring the words gone from Turkish into Bulgarian language, we pay attention to semantic and phonetic changes.

Kay words: Cultural and language interaction, Turkisms, semantic changes, phonetic changes.

I. GİRİŞ

Giriş bölümünde problem durumu, amaç ve önem, problem cümlesi, alt problemler, sayıltılar ve sınırlıklar yer almaktadır.

II. bölümde çalışma konumuz olan Türkçeden Bulgarcaya geçen sözcükler üzerinde çalışmalara yer verilmiştir.

III. bölümde çalışmada kullanılan yöntemlere yer verilmiştir.

IV. bölümde giriş kısmında Türk dilinin ve kültürünün Balkan dillerine özellikle Bulgar diline ve kültürüne etkisine genel bir bakışa yer verilmiştir. Sonra da anlam ve anlam değişmeleri işlenmiştir.

V. bölümde ses olaylarına yer verilmiştir.

Ardından da çalışma, sonuç ile bitirilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Farklı dillere sahip insanlar, siyasi, sosyal ve kültürel sebeplerle bir arada yaşamak zorunda kaldıklarında, kaçınılmaz olarak dilleri de birbirinden etkilenecektir. Çalışmanın inceleme konusu Bulgar diline giren Türkçe sözcüklerde anlam ve ses değişmeleridir.

1.2. Amaç ve Önem

Bu çalışmanın amacı Türkçeden Bulgarcaya geçen Türkçe sözcüklerde anlam ve ses değişmeleri bir araya getirip toplanmayı denemek ve konu üzerinde önerilerde bulunmaktadır.

Bu çalışma ile Bulgarcada Türkizmın bir sıralaması yapılmakta ve Bulgarcada Türkçe sözcüklerin değişmelerini sunulmaktadır.

1.3. Problem Cümlesi

Bulgarcaya geçen Türkçe sözcüklerde anlam değişmeleri var mıdır?

Bulgarcaya geçen Türkçe sözcükler ses değişmelerine uğrar mı?

1.4. Alt Problemleri

Bulgarca sözlükte Türkizm ne boyutta ele alınmaktadır?

1.5.Sayıltılar

Bu çalışmada Bulgarcaya giren Türkçe sözcüklerde anlam ve ses değişmeleriyle incelendiğinden öncelikle bu konuda bir sınırlandırılmaya gidilmiştir. Bu nedenle hem Bulgarca kaynakları (kitap, sözlük) saptamak hem de bunlara ait bilgilere ulaşmak amacıyla Türkçe sözlükler de incelenmiştir.

Kaynaklar şunlardır:

Reçnik na redki, ostareli i dialektni dumi v literaturata ni ot XIX i XX vek **/ XIX. ve XX. yüzyıl Edebiyatımızda Nadir, Eskimiş ve Ağız Kelimeler Sözlüğü** (İlçev, S. ve diğer.,1998).

Bılgarski tılkoven reçnik **/ Bulgarca Sözlük** (Radeva, V. 2012).

Reçnik na turtsizmite v bılgarskiya ezik **/ Bulgarcadaki Türkçe Kelimeler Sözlüğü** (Krısteva, V. 2013).

Sıdbata na turtsizmite v bılgarskiya ezik i v bılgarkata kultura **/ Bulgar Dilinde ve Bulgar kültüründe Türkizm kaderi** (Stamenov, M. 2011).

Büyük Türkçe Sözlük (11. Baskı, TDK, 2011).

Türkçe Verintiler Sözlüğü (Karaağaç, G. 2008).

Türkçeden Bulgarcaya Geçen Kelimeler Sözlüğü (Türker Acaroğlu, M. 2016).

1.6. Sınırlıklar

Bu çalışma, Türkçeden Bulgarcaya geçen Türkçe sözcüklerin hem anlam hem de ses değişmelerinin incelemesiyle sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Alıntı sözcük – Bir dile başka bir dilden girmiş ve o dilde benimsenmiş olan kelime.

Anlam Değişmesi – Bir kelimenin gösterdiği anlamdan az veya çok uzaklaşarak yeni bir anlam kazanması. Olay, geniş kapsamlı olarak anlam genişlemesi, anlam daralması, anlam iyileşmesi, anlam kötüleşmesi gibi değişme olaylarını da içine alırsa da, asıl bir anlamdan başka bir anlama geçiş, yani bir kavramdan başka bir kavrama geçişle ilgili anlam değişmelerini içine almaktadır.

Ses Değişmesi – Dilde kendiliğinden veya bir etkenle oluşan ses başkalaşması.

1.8. Kısaltmalar

a.g.e.: Adı geçen eser

argo: Argo yolu

Dr.: Doktor

mec.: Mecaz

Prof.: Profesör

s.: Sayfa

TDK: Türk Dili Kurumı

vb.: Ve benzeri

II. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Bulgarcada Türkçe sözcüklere araştırmalar hakkında kısa bilgiler verilmektedir.

Farklı alanlardaki uzmanlar için çalışmanın ilgi ve nesnesi Bulgarcadaki Türkçe sözcüklerdir. Bulgaroloji (Bulgaristika), Bulgarcada Türkçe sözcuklere özel dikkat vermektedir.

Şair, gazeteci, halkbilimci Petko Slaveykov (1827-1895), **Bulgar Dilinde Konuşalan 10.000 Türkçe Kelime** adlı bir çalışma hazırlamış ama hiçbir zaman bastıramamıştır.

1929 yılında Prof. Benyo Tsonev tarafından hazırlanan Turski dumi v bılgarskiya ezık / **Bulgarcadaki Türkçe Kelimeler adlı eser'e** göre Bulgar edebî dilinde yaklaşık 2000 kelime bulunmaktadır. İlk Türkçe sözcüklerin sınıflandırmasına göre

- tabiat, madenler, bitkiler, hayvanlar;
- bahçe ve ev eşyaları;
- zanaat, ticaret, para;
- inşaat ve inşaat malzemeleri;
- kıyafet, takı;
- yiyecek, içecek;
- oyun, eğlence;
- vücut, hastalıklar, ilaçlar;
- birey, toplum, inanç, din, milliyet;
- yönetim, adliye;
- askerlik;
- lakaplar;
- çeşitli anlamlar (isim, sıfat, eylem) şeklinde 13 başlık tespit etmiştir.

1952 yılında Kiril Mirçev'in *Za sıdbata na turtsizmite v bılgarskiya ezik* / **Bulgar Dilindeki Türkçe Sözcüklerin Kaderi** isimli makalesi yayımlanmışştır.

1963 yılında Kiril Mirçev, *İstoriçeska gramatika na bılgarskiya ezik* / **Bulgar Dilinin Tarihi** isimli eserinde Bulgarcadaki Türkçe sözcüklerden bahsetmiştir.

Tsvetanka Makedonska'nın Turski frazeologiçni zaemki v bılgarskiya ezik / **Bulgar Diline Geçen Türkçe Deyimler** konusunda yazmış olduğu makale (1966 yılında) çok önemlidir

Mosko Moskov'un *Turski i tyurkski zaemki ot zvukopodrajatelen ı ne zvukopodrajatelen harakter v balkanskite ezitsi* / **Balkan Dillerinde Osmanlıca ve Türki Dillerden Alınma Yansımalar ve Yanmasız Sözcükler** isimli çalışması 1968 yılında yayımlanmıştır.

1972 yılında Meri Lakova'nın makalesinde *Turtsizmite v Reçnik na sıvremenniya bılgarski knijoven ezik ot stilistiçna gledna toçka* / **Uslup Bakımından Çağdaş Bulgar Yazı Dili Sözlüğünde Türkçe Sözcükler** incelenmiştir. Sözlükte sadece anlatımsallık işleviyle olmayan 1863 Türkizm bulunmaktadır.

Helmut Şalerin'in makalesinde (1973) 1500 Türkçe sözcükten bahsedilir.

Stefan İlçev, Anna İvanova, Angelina Dimova ve Mariya Pavlova'nın hazırladıkları *Reçnik na redki, ostareli i dialektni dumi v literaturata ni ot XIX i XX vek* / **XIX. ve XX. yüzyıl Edebiyatımızda Nadir, Eskimiş ve Ağız Sözcükleri Sözlüğü** 1974 yılında yayımlanmıştır.

İvan Gaberov, 1998 yılında yayınladığı *Reçnik na çujdite dumi v bılgarski ezik*/ **Bulgarcadaki Yabancı Sözler** sözlüğünde Bulgarcada 3548 Türkçe sözcüğün kullanıldığını ifade etmektedir.

Alf Grannes, Ro Hauge ve Hayriye Süleymanoğlu, 2002 yılında Oslo, Norveçte yayımlandığı **Bulgarcadaki Türkçe Kelimeler** sözlüğünde 7427 Türkçe sözcük ve 3917 sözcüğün varyantının kullanıldıgını ifade etmektedir.

2008 yılında Prof. Dr. Günay Karaağaç'ın hazırladığı **Türkçe Verintiler Sözlüğü**'nde Bulgarcada en az 3.500 kadar sözün Türkçe olduğu belirtilmektedir.

Maksim Stamenov'un Sıdbata na turtsizmite v bılgarskiya ezik i v bılgarkata kultura **/ Bulgar Dilinde ve Bulgar Kültüründe Türkizmin Kaderi** isimli çalışması

2011 yılında yayımlanmıştır. 2004 yılında *Reçnik na çujdite dumi v bılgarskiya ezik /* **Bulgarcadaki Yabancı Sözler Sozlüğü** (Milev ve başk. 1978, Milev ve başk. 2001) ana kaynak olarak kullanarak Maksim Stamenov Türkçe sözcüklerin sınıflandırması yapmıştır. Araştırmaya göre 1201 sözcükten 829 sözcük arkaizm gibi kabul edilebilmektedir.

2013 yılında Vesela Krısteva'nın *Reçnik na turtsizmite v bılgarskiya ezik*/ **Bulgarcadaki Türkçe Kelimeler Sözlüğü** isimli eseri, modern Bulgar basını ve televizyonunda kullanılan 1200 Türkçe kelime tespit edilmiştir. Bu çok önemli bir çalışmadır.

2016 yılında Mehmet Türker Acaroğlu tarafından hazırlan **Türkçeden Bulgarcaya Geçen Kelimeler Sözlüğü**'nde varyantlarıyla birlikte yaklışık 15.000 sözcük bulunmaktadır.

Kuşkusuz ki konuyla ilgili çok çalışma vardır. Yukarıda bahsetmiş olduğumuz çalışmalar Türkçeden Bulgarcaya geçen Türkçe sözcükler ile ilgili yapılmış çok önemli çalışmalardır.

III. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışma, üç aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada konuyla ilgi hazırlanmış Bulgarca ve Türkçe kaynaklar bağlamında Çalışmanın betimlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bulgarca ve Türkçe kaynakların incelenmesi aşamasının ardından ikinci aşama, Türkçeden Bulgarcaya geçen kelimeler tespit edilmiştir.

Çalışmanın son basamağı, anlam ve ses değişmelerine uğraşmış Türkçe kelimelerin sınıflandırılmasıdır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini Bulgarca ve Türkçe sözlükler oluşturmaktadır.

Çalışmanın örneklemini ise hem Bulgarca sözlükteki anlam ve ses değişmelerine uğraşmış Türkizm, hem de Türkçe sözlükteki kelimelerin anlam ve yapı özellikleri oluşturmaktadır.

Çalışmada incelenen kapsamlı ve önemli eserler şunlardır:

- XIX. ve XX. yüzyıl Edebiyatımızda Nadir, Eskimiş ve Ağız Sözcükleri Sözlüğü (İlçev, S. ve başk.,1998).
- Bulgarca Sözlük (Radeva, V. 2012).
- Bulgarcadaki Türkçe Sözcükler Sözlüğü (Krısteva, V. 2013).
- Bulgar Dilinde ve Bulgar kültüründe Türkizm Kaderi (Stamenov, M. 2011).
- Büyük Türkçe Sözlük (11. Baskı, TDK, 2011).
- Türkçe Verintiler Sözlüğü (Karaağaç, G. 2008).
- Türkçeden Bulgarcaya Geçen Kelimeler Sözlüğü (Türker Acaroğlu, M. 2016).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri çeşitli kaynakların taranması yoluyla elde edilmiştir. Konuyla ilgili kaynakların bir kısmı çeşitli makalelerden oluşmaktadır.

3.4. Veri Çözümleme ve Teknikler

Çalışmada öncelikte veri kaynağını oluşturan sözlüklerde yer alan Türkizmler incelenmiştir. Ardından anlam ve ses değişmelerine uğramış ya da uğramamış sözler ele alınmıştır. Daha sonra anlam ve ses değişmelerine uğraşmış kelimeler sınıflandırılmıştır.

IV. BULGARCAYA GEÇMİŞ TÜRKÇE SÖZCÜKLERDEKİ ANLAM DEĞİŞMELERİ

0. Giriş

1. Türk Dilinin Balkan Dillerine Etkisine Genel bir Bakış

Türklerin Balkan coğrafyasındaki varlıkları, Osmanlı fetihlerinde önceki yüzyıllara dayanmaktadır. Türklerin Balkanlardaki bu egemenlik yılları, Balkan milletlerinin maddî ve manevî izler bırakmıştır. Bulgar tarihçi Maria Todorova'ya göre Balkanların tarihinde önemli iki aktör bulunmaktadır. Biri, siyasal, dinsel etki bırakan Bizans, diğeri de en uzun siyasal birliğini kuran Osmanlılardır. Todorova'ya göre, "Demografi ve halk kültürü alanında Osmanlı mirası kalıcı ve kesintisiz etkiler bırakmıştır" (Todorova 2006: 36).

Balkan dilleri arasında birçok ortak özellikler bulunduğunu belirtmiştir. Hasan Eren'e göre: "Balkan dilleri arasındaki benzerlik ve yakınlıkları türlü örneklerle belirten yazara göre, bu özelliklerin çokluğunu göz önüne alarak bu dillerin ortak bir kökene dayandığı ileri sürülemez. Türkçe, Grekçe, Bulgarca, Sırpça, Arnavutça gibi diller arasındaki yakınlıkların kökü, Balkan yarımadasının uzak geçmişine çıkar. Avrupa tarihinde önemli bir yer tutan bu yarımadada yerleşmiş olan uluslar eski çağlardan beri sağlam bir dil ve kültür birliği içinde yaşamışlardır. Balkan ulusları bu birlik içinde eski yerli ulusların dil ve kültür kalıntılarını bugüne değin saklamakla kalmamışlar, daha sonra Bizansın dil ve kültür baskısı altına girerek dillerini yeni ortak alıntılarla zenginleştirmişlerdir. Son olarak Türk hâkimiyeti Balkan dillerindeki ortak çizgileri bir kat daha artırmış, derinleştirmiştir." (Eren 1989: 262)

Hepsi Hint-Avrupa dili olan Hırvat-Sırpça, Bulgarca, Arnavutça, Yunanca ve Romence gibi diller ile Altay dillerinden olan Türkçenin Balkanlar coğrafyasında yüzyıllarca süren bu karışma ve kaynaşma süreci o denli başarılı sayılmıştır ki, bugün Balkanoloji (Balkan dil bilimi) diye bağımsız bir bilim dalı bile doğmuştur. Kendisi de bir Balkan Türkü olan Erenin bir başka tespiti de şöyledir: "Balkanoloji alanında girişilen çalışmaların Türk dili, Türk tarihi ve Türk kültürü bakımlarından büyük bir önemi vardır. En eski çağlardan başlayarak Türklerin Balkan yarımadasına geldiklerini biliyoruz. En eski Türk akınlarını bir yana bırakalım, güçlü Bulgar,

Kıpçak ve Oğuz boyları türlü çağlarda Balkanlara gelip yerleşmişlerdir. Son olarak Osmanlı Türklerinin Balkan yarımadasına geçmesi ve bu topraklarda sürekli bir hâkimiyet kurması, Balkan uluslarının alın yazısını köklü olrak değiştirmiştir. Türk hâkimiyeti Balkan ulusları arasındaki karşılıklı ilişkilerin gelişmesine yol açmış, Balkan dilleri arasındaki yakınlığı bir kat daha artırmıştır. Bu bakımdan balkanolojinin en ulusal bilim kollarımız arasında yer alması doğaldır." (Eren 1989: 264)

Türk dili, tüm Balkan dillerinin sözcük dağarcığına iz bırakmıştır. Doğa, bitki ve hayvanlar, ekonomi, alet edevat, aile etrafı, ticaret, para ve ağırlık birimleri, el sanatları, inşaat, giyim, takı, mutfak, hastalıklar, ilaçlar, kamu hayatı ve idarî yapı ile ilgili alanlarda neredeyse aynı şekliyle Bulgarca, Sırpça, Hırvatça, Boşnakça, Yunanca, Makedonca, Rumence, Arnavutça ve Karadağ dilinde Türkçe sözcük ile karşılaşmak mümkündür.[1]

Araştırmadan araştırmaya Türkçe sözcük sayısında farklılık vardır. Farklılığın sebeplerinden biri çalışmanın kapsamı ile ilgilidir. Araştırmacıların bir kısmı sadece edebî dildeki Türkçe sözcükleri ele alırken, bir kısım araştırmacılar ise yazılı ve sözlü dili birlikte ele almaktadırlar. Türkçe sözcüklerin sayısındaki değişikliğin bir diğer sebebi de çalışmanın yapıldığı zaman ile ilgilidir. Osmanlı Devletinin Balkanları terk etmesinin ardından kullanılan Türkçe sözcüklerin sayısı da gittikçe azalmıştır. Bu sebeple XIX. yüzyılın sonlarında yapılan bir çalışma ile günümüzde yapılan çalışmalarda sözcük sayısında farklılıklar görülmektedir.

2. Balkan Dillerindeki Türkçe Kelimelerin Adlandırılması

Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki edebî dile "Osmanlı Türkçesi" denilmektedir. Dolayısıyla Osmanlı ile birlikte Balkanlara hâkim olan dil, Osmanlı Türkçesidir. Osmanlı Türkçesi, Balkan dillerini etkilemiş ve bünyesindeki Türkçe sözcüklerin yanında Arapça ve Farsça kelimeler de Balkan dillerine geçmiştir.

Fetih etkisi sonucunda binlerce Türkçe sözcük Balkan dillerine girmiştir. Türkçe sözcüklerin niceliği, Balkan kültürleri ve dillerindeki etkisi, araştırmacıları bu sözcükleri incelemeye yönlendirmiştir. Balkan dillerindeki Türkçe sözcükleri

[1] K. Popov, *İz İstoriyata na Bılgarskiya Knijoven Ezik*, Sofia, 1985, s. 128.

inceleyen araştırmacılar, temel bir problemle karşılaşmışlardır. Türkçe ile birlikte Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin bu dillerde görülmesinden dolayı bazı araştırmacılar söz konusu sözcükler için "Oryantalizm" kavramını kullanmışlardır. Balkan dillerindeki sözcüklerin büyük çoğunluğunun Türkçe olması, Arapça ve Farsça sözcüklerin Türkçe vasıtasıyla Balkan dillerine girmesini göz önünde bulunduran araştırmacılar ise bu sözcükler için "Turtsizım / Türkizm" kavramını tercih etmişlerdir.

Bulgarcaya Türkçe vasıtasıyla girmiş sözcükler "**turtsizmi"** terimiyle adlandırılmıştır. "Turtsizmi" terimi Türkçe veya Türkçe vasıtasıyla alınan sözcük anlamına gelmektedir. Bu sözcükler içinde Arapça, Farsça ve Batı dillerinin sözcüklerini de sayabiliriz.

3. Bulgar Kültürüne Türk Etkileri

Balkanlar, değişik ırk, medeniyet ve dinlere ait insanların adeta bir buluşma noktasıdır.

Bulgarlar ile Osmanlı Devleti'nin ilk teması Orhan Bey döneminde olmuştur. İstanbula yakın, verimli tarım arazileri, stratejik konumu ve Batıya açılan yollar sebeplerinden dolayı Osmanlılar Bulgaristana ayrı ve özel bir ilgi göstermiştir.

XIV. yüzyılda Bulgaristanda kurulan Türk egemenliği XIX. yüzyıl sonlarına kadar yaklışık beş yüzyıl devam etmiştir. Osmanlılar Orta Asya ve Anadolu kültürünü Bulgaristana da taşımışlardır. Türk kültürü hem maddî hem de manevî kültür ürünlerini etkilemiştir. Türklerle, Türk diliyle ve Türk kültürüyle iç içe yaşayan Bulgar halkı Türk kültüründen etkilenmiştir. Diğer taraftan Türk kültürü de Bulgaristanda yerli halkın kültürünü etkilediği kadar Bulgar kültüründen de etkilenmiştir.

Osmanlı Devleti döneminde Bulgaristan, binlerce sosyal ve kültürel yapı ile donatılmıştır. Bir kısmı günümüze de gelmiştir. Balkanlarda en fazla Türk eseri

Bulgaristanda inşa edilmiştir. Ekrem Hakkı Ayverdi'ye göre, Bulgaristanda beş asırdan fazla süren Türk hâkimiyeti döneminde 3339 Türk eseri inşa edilmiştir.[2]

Birlikte yaşanılan coğrafyalarda kültürel etkileşim kaçınılmazdır. Bunun en belirgin unsuru da verilen ve alınan sözcüklerdir. Dolayısıyla, zengin bir söz alışverişi olmuştur.

Bulgar dilinde daha çok Türkçenin halk dilinden gelen kelimelerinin kullanıldığı görülmektedir. Yüksek zümre ve edebî dilden girenler nispeten daha azdır.

4. Aynı Dil Ailesinden Olmayan Dillerin Birbirine Etkisi

İnsanı diğer canlılardan farklı kılan özelliğinin dil olduğu düşüncesi Aristoteles zamanından beri dikkat çekmiştir:

"*Bütün canlılar içinde yalnızca insan konuşma kabiliyetine sahiptir*"

(Aristoteles)

Farklı dillere sahip insanlar, siyasi, sosyal vet kültürel sebeplerle bir arada yaşamak zorunda kaldıklarında, dilleri de birbirinden etkilenecek ve arasında dil alışveriş gerçekleşecektir. Gerek tarihi derinliği gerekse coğrafi genişliği bakımından Türkçe birçok dili etkilemiş, birçok dilden de etkilenmiştir.

Diller, bir birlerinden sözcük alırken aynı dil ailesinden olup olmamaya dikkat etmezler. Türkçe, Ural-Altay Dil ailesinin Altay kolundan bir dil, Bulgarca ise Hint-Avrupa Dil ailesinin Slav kolundan bir dil olmasına rağmen aralarında etkileşim olmuştur.

Türk dilinin Bulgarca üzerindeki etkisi de bazı dilciler tarafından bir zenginlik olarak görülmekte, Bulgar diline ayrı ve zengin bir ifade gücü kazandırdığını savunmaktadır.[3]

"Bir ulusun yaşayış biçimi, inançları, gelenekleri, dünya görüşü, çeşitli nitelikleri ve hatta tarih boyunca bu toplumda meydana gelen çeşitli olaylar üzerinde hiç bir

---

[2] Ekrem Hakkı Ayverdi, *Yugoslavya'da Türk Abideleri ve Vakıfları*, Vakıflar Dergisi, c.IV, Ankara, 1956, s.143.

[3] Nermine Memmedova , *Akraba Olmayan Dillerin Birbirine Etkisi ve Bu Etkileşimin Sonuçları*, Milli Folklor Dergisi, Cilt:11,Yıl:21, Sayı:83, Güz 2009, s.2.

bilgimiz olmasa, yalnızca dilbilim incelemeleriyle, bu dilin söz varlığının, söz hazinesinin derinliğine inerek bütün bu konularda çok değerli bilgiler ve güvenilir ipuçları edinebiliriz"[4]. Bulgarca üzerinde Türkçenin sözcük etkisi sürekli olduğu için hayatın farklı alanlarında da mevcuttur. Bu dinî hayatta, adet ve geleneklerde, günlük hayatta, dilde ve diğer kültürel öğelerde yaşanmıştır.

Bulgar diline sadece belli Türkçe sözcükler girmemiş, aynı zamanda Bulgarcaya çevrilmiş olan kalıplaşmış ifadeler de girmiştir. Bu kalıplaşmış ifadelerin geniş bir alana yayılması sadece Bulgar halk anlatımını zenginleştirmemiş aynı zamanda Bulgar edebî dilindeki deyim sisteminin şekillenmesinde de önemli rol oynamıştır.[5]

Türk dili belli bir ölçüde Bulgar fiil yapısını da etkilemiştir.[6]

Bulgarcada Türkçe kökenli isim ve sıfatların sayısı da az değildir.

5. Bulgar Dilindeki Türkçe Sözcüklere Genel Bir Bakış

Atasözleri ve deyimler milletin tarihini, düşüncelerini, inanışlarını, geleneklerini, duygularını, felsefelerini belirtir. Bulgar halk edebiyatındaki Türkçe kelime sayısı çoktur. Türkçe kelimelerin çoğu çağdaş Bulgarcadaki arkaizm, istorizm ya da diyalekrtizm gibi sayılıp pejoratif anlamında kullanılmamıştır. Bulgar atasözleri ve deyimlerinde Türkçe sözler mevcuttur. Ünlü Bulgar folklorcusu Mihail Arnaudov da sözlü halk edebiyatının büyük bir bölümünü oluşturan ve hacim bakımından en kısa, en yaygın ve en sevilen eserlerin atasözleri olduğunu yazarak, bu sözlü edebiyat türünde özellikle Türk folklor etkisinin çok güçlü olduğunu bildirmektedir. (Arnaudov 2003: 16) Anadili olarak Bulgarcayı konuşanlar, günlük konuşmada ve halk ağzında sık kullanılan atasözleri ve deyimlerin yabancı etkisini bazen hissetmemektedir. Çevirilmiş ya da Türkçede kullanıldığı gibi Bulgar kültürüne geçen birçok Türkçe atasözü mevcuttur. Nikolay İkonomov'a göre (1968: 279) Osmanlı-Rus Harbi öncesi ve sonrası Razgrad ve Şumen şehirlerinde daha yaşlı kuşak Bulgarlar o kadar iyi Türkçe biliyorlarmış ki Türkçe ya da Türkçe-Bulgarca selamlaşarak konuşmaya başlamışlardır. Bulgarların atasözleri ve deyimleri tam

[4] Doğan Aksan, *Her Yönüyle Dil***,** Ankara, 1977, C 1, s. 65.

[5] B. Tsonev, *İstoriya na Bılgarskiya Ezik*. Cilt 2, Sofia, 1934, s. 334

[6] B. Tsonev, a.g.e., s.337.

yerinde kullandığından sözler ve düşünceler daha ilginç, net ve inandırıcı olmuşlardır.

Prof. Lyubomir Andreyçin'e göre (1986) Türkçe sözcükler, Rönesans döneminde ünlü Bulgar yazarların eserlerindeki, yazarların tarzı ve anlatım yolunun ifadesinde asıl unsur değilmiş. Yaklaşık 150 yıl süreyle Bulgar dili tarihinde 7427 belgelenmiş Türkçe sözden bugüne 5.700-6.000 düşmektedir.

XIX yüzyılın sonu ile XX yüzyılda Bulgar edebiyatındaki Türkçe sözcüklerin kullanması azalmışır. Bu dönemde Bulgar edebiyatındaki Türkçe sözcüklerin kullanmasının özel yerleri vardır:

- Türkçe sözcükler, tarihi roman içinde kullanılmaktadır.
- Türkçe sözcükler, yöresel konuşmaya canlılık, renkli vermek için kullanılmaktadır.
- Sosyalizmin edebiyat eserlerinde halk ağzı ve günlük konuşma yansıtan Türkçe sözlüğün kullanıldığını dikkat çekmektedir.

6. Bulgar Dilinde Pürizm akımı

Benyo Tsonev'in dediği gibi: 'Türk dili Bulgar dilini o kadar etkilemiş, diyebiliriz ki Bulgarcadaki yabancı sözcüklerden en çok Türkçe sözcüklerdir'[7]. Bulgar dili yenişleştirme hareketi uzun bir süreçtir ve bu süreçte ana hedeflerden biri dili yabancı sözcüklerden kurturma çalışmasıdır. Türkçe sözcüklerin Bulgarcada durmadan artışı XIX yüzyılın ilk çeyreğine kadar devam etmektedir. Bulgarların Rönesans döneminde Bulgarcanın Türkçe kökenli sözcüklerden arındırma mücadelesi başlamıştır. Osmanlı-Rus Harbi (1877-1878)'nden sonra Bulgar edebî dilinden Türkizmi çıkarmaya yönelik büyük bir atalım gerçekleşmiştir. Önce yavaş yavaş, sonra çok yüksek tempo ile Türkizm Bulgarcadan düşmektedir. Tüm Balkan dillerinde bu düşme aynı tempo ile gerçekleşmemektedir. "Bunun sebebi bu dilleri Rus dilinin farklı derecede etkilemiş olmasıdır. Rusçanın Bulgarcaya etkisi daha kuvvetli ve daha uzun sureyi kapsamaktadır. Sözcük haznesinin Rusçadan arındırılması, Bulgarcanın büyük ölçüde ilk temel Slav sözcükler haznesine yardımcı

[7] B. Tsonev, a.g.e., s.330.

olmuştur"[8]. "Batı Avrupa dillerinden de (en çok Fransızca ve Almanca) alıntı sözcükler kullanmaya başlamıştır"[9]. Türkçe sözcüklerin Bulgar edebî dilinden düşmesi düzenli olmamıştır.

Bulgar filoloji biliminde Türkçe sözcüklere yönelik ilk derleme, Bulgar edebî dilinde yaklaşık 2.000 sözcüğü tespit eden Benyo Tsonev tarafından 1929 yılında yayımlanmıştır. Bulgar dilbilimcilerine göre XX. yüzyılım sonunda farklı sözlüklerde tespit edilen Türkizmin sayısı 850 ile 1200 arasındadır.[10] Türkçe sözcüklerin sayısı bakımından tutarsızlıklar var. Bu dürum, çoğunlukla sözcüklerin kendi yayımlamdığı tarihte aktif olarak kullanılan Türkçe sözcükleri yansıtmadığı gerçeğiyle saptanır.[11]

7. Bulgar Medyasında Türkçe Sözcüklerin Kullanması

27 Mayıs 1998 yılında yayımlanan yüksek tirajlı "24 çasa" gazetesinde şu satırlara yer verildi: "Türkçe kelimelerde bizleri sinirlendirecek herhangi bir durum yok. Türkçe kelimeler dilimizde altı asırdan beri yaşamakta, dilimizi güzelleştirip zenginleştirmektedir. Dilimizde hâlâ canlı olmalarının sebebi, Bulgarca karşılıklarından daha kullanışlı olmalarındandır."[12]

Vesela Krıısteva "Reçnik na Turtsizmite v Bılgarskiya Ezik" isimli eserinde şunlara değinmektedir: "Türkçe sözcüklerin Bulgar dilindeki varlığı ve kullanımı kaotik bir sebepten dolayı değildir, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal, politik ve kültürel durumdan ileri gelmektedir. Her gün gazete sayfalarından, radyolardan, televizyonlardan en sıcak haberler ile bilgilendirilmekte, deyim yerindeyse bonbardımana maruz kalmaktayız. Bu sıcak haberlerin duyurulmasında manşetlerde ilgi çekecek, yer alacak standart olmayan, sıra dışı kelime kalıplarına ihtiyaç duyulmaktadır. Birçok yazının başlığında, redaktör yorumunda, kişisel yarum ve okuyucu köşeleri ki bir diğer adı da "sarı haberler" olan yazılarda Türkçe kelimeler

[8] K. Mirçev, *Za sıdbata na Türkizmite v Bılgarskiya Ezik*, İzvestiya na İnstituta za Bıgarski Ezik. Cilt 2, 1952, s. 122.
[9] Vezenkov, *Paradoksalnata Upotreba na Türkizmite v Bılgarskiya Nacionalen Diskurs*, Literaturen vestnik, 17, s.10-11.
[10] M. Stamenov, *Sıdbata na Türtsizmite v Bılgarskiya Ezik i v Bılgarkata Kultura*, İztok Zapad, Sofia, 2011, s. 111.
[11] M. Stamenov, a.g.e., s. 106-108.
[12] V. Krıısteva, *Reçnik na Turtsizmite v Bılgarskiya Ezik*, Mare, Sofia, 2013, s. 9.

görev almaktadır. Onlar halk ağzında kullanılan ve insanlara daha sıcak gelen unsurlardır. Türkçe kelimeler ile oluşturulmuş cümleler çok daha orijinal ve ilginç olmakla birlikte yorum ve eleştiriler için de birebirdirler."[13]

1991-2006 yılları arasında Türkçe sözlerin kullanması artmıştır. Basında kullanılan Türkizm, sadece özgün ifadeler oluşturmak için değil, aynı zamanda insana veya duruma olumsuz ifadeler katmak için (karikatürleşme, küçümseme gibi) de uygun bir yöntem olarak kullanılmştır der Vesela Krısteva. Biz de bu görüşe katılıyoruz. Genellikle bugün birini ayıplamak ve hakaret etmek için sık sık başvurulan yol budur. Basında kelime oyunları da yapılmaktadır. Ancak son yıllarda daha nötr bir dil kullanılmaya başlamıştır. Zambova'nın dediği gibi[14], böyle kelime oyunlarına önemli bir görevi olan basının baş hedefi kaybetmektir. Günlük ve halk konuşmasında kullanılan Türkizm, "en renkli", "en süslü", en canlı, en kaba sözcüklerden oluşmaktadır. "Türkçe alıntı sözcükler özel yayınlarda, resmî ve dış politika haberlerinde kullanmamaktadır"[15]. Aile dramları, sokak ortasında skandallar veya namussuz insan davranlaşları haber verildiğinde Türkçe sözcüklerin kullanışının arttığı görülmüştür. "Gazete ve dergi kapağında ve yazı başlıklarında nadir görebilmektedir. Türkizm, tekrarı önlemek için Bulgarca sözcüğün eşanlamlısı olarak sık kullanılmaktadır"[16]. Metin, yazarından ayrı belli olay ya da konusu olan bağımsız hikâye olarak kabul edilmektedir. Radyo ve televizyonda Türkçe sözcüğün kullanması, konuşan kimseye bağıdır. Konuşanın tercihine göre Türkçe sözler tercih edilmektedir.

Türkçe kelimelerin çok az sayıda ve nadiren rastlandığı yayınlar da vardır. - "Dırjaven Vestnik" (Resmi Gazete), "Monitor" (Monitor gazetesi) vb.

8. Bulgar Dilindeki Alıntı Sözcükler

Türkçe alıntılar, Bulgar dil terminolojisinde alıntı sözcükler için kullanılan "çujditsi" terimiyle değil, direkt olarak "Turtsizmi"(Türkizm) terimiyle karşılanmaktadır. Bu bile Türkçe sözcüklerin Bulgar dilindeki yerini göstermeye

[13] V. Krısteva, a.g.e., s.9
[14] Zambova, A. (2000). *Manipulativni ezikovi strategii v peçata*. Sofiya: SemaRŞ.
[15] Çakırova, Kr. ve Mevsim, H., 2002, *Otnovo za Sıdbata na Turtsizmite v Sıvremenniya Bıgarski Ezik (İzolatsiya i/ili Reabilitatsiya)* <http://www.belb.net/personal/chakyrova/Turcizmi.htm>
[16] Çakırova, Kr. ve Mevsim, H., a.g.e.

yeter. Ayrıca Türkizm ayrı sözlükte sunulan tek yabancı sözcükler olduğunu söylenmektedir.[17]

Bulgarcadaki alıntı sözcükler içinde önemli oranda yer alan Türkçe alıntı sözcükler söz konusu olduğunda son derece geniş kapsamlı bir konu çıkmaktadır karşımıza. Bu sözcuklerin Bulgar diline nerede, ne zaman, hangi dönemde, hangi alanda nasıl girmiş olduğu önemlidir. Verilen sözcüklerin alan tarafın dilinde gerçek anlamında kullanılması her zaman mümkün değildir. Anlam değişmelerinin farklı nedenleri ve çeşitleri vardır. Bir dilden başka dile geçen bir sözcük kimi zaman girdiği dilde yeni bir anlam kazanabilir[18]. Alıcı dil kendi algısına, ihtiyaçlarına ve düşünce sistemine göre aldığı sözcüğe anlamlar yükler. Zaman içinde fonetik ve morfolojik dönüşüm ve üstelindiği özgün anlamlarla alıntılanan sözcük artık yeni dilinin öz malzemesi haline gelir.

Dediğimiz gibi verilen sözcüklerin alan tarafın dilinde gerçek anlamında kullanılması her zaman mümkün değildir. Alıcı taraf aldıklarını evirir, kendileştirir öyle ki bir zaman sonra ona ait olmadığını bilmek ancak uzmanların tekelinde olur. "Son 130 yıldır Türkçe sözcük ne kadar daha fazla kullanılırsa, o kadar daha büyük olasılıkla anlamı değişmesine uğramıştır"[19]. "Büyük bölümü Türkçe kökenli olduğu kolaylıkla anlaşılabilen sözcükleri, günümüzde eğtimli Bulgarlar bilinçli şekilde günlük konuşma dillerinde kullanmaktadır. Sözcüklerin bazıları net olarak Türkçe kökenli olduklarını belli etmemektedir, örneğin kanara, leke gibi. Üçüncü bir grup ise Türkçe sözcük haznesine ait oldukları en zor algılanlardır, örneğin çanta, sopa gibi."[20]

4.1. Anlamın Tanımı

Anlam kavramı üzerine pek çok tanım yapılmıştır.

Vardar (2002:18) "Dildeki bir birimin aktardığı ya da uyandırdığı kavram, tasarım, düşünce ve içeriktir" şeklinde tanımlamıştır.

---

[17] Çakırova, Kr. ve Mevsin, H., a.g.e.
[18] D. Aksan, *Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*, s. 92-93.
[19] M. Stamenov, a.g.e., s. 139.
[20] K. Mirçev, a.g.e., s.126-127.

Günay Karaağaç'a (2012:18) göre: "Beş duyu organıyla gerçekler dünyası olan doğadan, dil yoluyla da saymacalardan oluşan yapay bir dünya olan dil ve düşünce dünyasından alınan bilgilerin kişinin önceki bilgileri ışığından yorumlanmış biçimine anlam denir."

Korkmaz (1992: 8) "Kelimenin söz içindeki diğer unsurlarla bağlantılı olarak zihinde yarattığı kavramlardan her biri" olarak tanımlamaktadır.

4.2. Anlam Değişmelerin Tanımı

Dil durgun bir varlık degildir. Dilin söz hazinesinde, seslerinde ve sekillerinde zamanla bir takım değişiklikler meydana geldigi gibi sözcüklerin anlamlarında da tarihî süreçte bir takım farklılıklar meydana gelebilmektedir Geleneksel anlam biliminin en çok üzerinde durduğu konulardan biri anlam değişmeleridir. Anlam değişmelerinin farklı nedenleri ve çeşitleri vardır. Anlam değişmeleri birçok sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Vardar'a göre "anlam değişmeleri genellikle tarihsel, dilbilimsel, toplumbilimsel, ruhbilimsel nedenlerle açıklanır." (Vardar 2002: 21) Ayrıca yabancı kökenli sözcüklerde de anlam değişmesi görülebilir; bu değişme bir dilden başka bir dile geçerken ya da geçtiği dilde belli bir süreçten sonra yaşanabilir (Aksan 2009: 92-93)

Doğan Aksan, anlam değişmeleri terimiyle ilgili şu açıklamaları yapar:

Anlambiliminin eskiden beri üzerinde durduğu konuların başında anlam değişmeleri gelir. Anlam değişmeleri teriminin kapsamını bir göstergenin başlangıçta dile getirdiği kavramda bir daralma, bir genişleme belirmesi ya da aynı sözcüğün bir zaman sona başka bir kavramı anlatır duruma gelmesi olarak belirleyebiliriz. Bütün dillerde görülen bu değişimler, kimi araştırmacılar tarafından gösterge değişmesi olarak nitelenir. (Aksan 2009: 88)

Korkmaz tanımını şu şekilde yapar:

Bir sözcüğün gösterdiği anlamdan az veya çok uzaklaşarak yeni bir anlam kazanması olayı. Olay, geniş kapsamlı olarak anlam genişlemesi, anlam daralması, anlam iyileşmesi, anlam kötüleşmesi gibi değişme olaylarını da içine alabilirse de, asıl bir

anlamdan başka bir anlama geçiş, yani bir kavramdan başka bir kavrama geçişle ilgili anlam değişmelerini içine almaktadır. (Korkmaz 1992: 10)

Karaağaç (2012: 540), anlam değişmesini şu şekilde tanımlar: "Dil birimlerinin, dillerin toplumsal uzlaşılara dayalı saymaca ve iğretilemeli, iki ve çok katmanlı göstergelerindeki değer değişimine, anlam değişmesi denir."

Konunun anlam değişmeleriyle olan ilgisine gelince anlam kayması, anlam daralması ve anlam genişlemesi anlam sayısı ve kapsamı açısından ele alınmıştır. Anlam iyileşmesi ve anlam kötüleşmesi duygu değeri açısından ele alınmıştır.

4.2.1. Anlam Sayısı ve Kapsamı Açısından Anlam Değişmeleri

4.2.1.1. Anlam Kayması/ Başka Anlama Geçiş

Dilden dile aktarım olduğunda bu konu çok daha fazla malzeme vermektedir. Alıntılayan dil, kendi ihtiyaçlarına göre sözcüklere anlam tahsis etmektedir. Bu durum Türkçe-Bulgarca için de söz konusudur.

Araştırmacılar başka anlama geçişi/ anlam kaymasını şu şekilde tanımlar:

Toplum hayatındaki değismeler, gelenekler, inançlar, teknolojik gelişmeler, sanat alanındaki yenilikler, kültür vs. dili yakından etkileyen öğelerdir. Bu değisimler sonucunda dilin en önemli öğesi olan sözcük, zamanla eski anlamından farklı, yeni bir anlam kazanabilir. Bunlar kullanıldıkça ilk anlamlarından uzaklasıp, kazandıgı yeni anlamlarla kalıplasabilirler. Baska anlama geçiş, bir sözcüğün kimi zaman, baslangıçtaki anlamından tamamen uzaklasarak, farklı bir anlamı yansıtmasıdır. (Aksan 1997:89)

Anlam kayması diye adlandırdığı bu değişimi Vardar (2002: 21), şu şekilde tanımlar: "Düzdeğişmece, eğretileme, kapsamlayış vb. yoluyla gerçekleşen anlam değişimi. Örneğin soba sözcüğü anlam kayması yoluyla 'sobanın içinde yanan kömür, odun vb.'ni belirtir."

Tanımlara göre sözcüğün kazandığı yeni anlam, sözcüğün asıl manasıyla ilgili olsa da eğer yeni bir anlam ifade ediyorsa anlam değişmesi gerçekleşmiştir.

Türkçeden Bulgarcaya geçen anlam kaymasına uğraşmış sözcükler şunlardır:

afacan > afacan - Zeki ve yaramaz çocuk. / Bir şeyin zehir gibi acı olduğunu anlamakta kullanılır.

akıncı > akinciya – 1. Düşman ülkesine akın yapan savaşçı. 2. İleri uç oyuncusu. / Şaki, hırsız şebekesi üyesi.

akıntı > akıntiya – 1. Akma işi. 2. Havanın veya suyun herhangi bir yöne doğru yer değiştirmesi, akım, cereyan. 3. Eğiklik, eğim, meyil. 4. Çam türü ağaçlarda bulunan reçinenin eriyerek akması olayı. 5. Sıvı yapıştırıcıların ağaç yüzeylerine gereğinden çok sürülmesi ile oluşan durum. 6. Hastalık sebebiyle vücudun herhangi bir yerinden sulu madde akması. / Düşünmeden iş yapmak, öylesine iş yapmak.

alaca > alaca – 1. Birkaç rengin karışımından oluşan renk, ala. 2. İki veya daha çok renkli. 3. Birkaç renkli iplikten yapılmış dokuma. 4. Keklik, bıldırcın vb. kuşları avlamak için kullanılan iki renkli bez. 5. Ağaçta ilk olgunlaşan meyve. 6. Meyvelere, genellikle üzüme düşen ben. / Pamuklu dokuma.

alamet > alimet, ılimet, alemet – 1. Belirti, işaret, iz, nişan. 2. mec. Büyüklük, irilik bakımından şaşılacak durumda olan nesne. / 1. Sıkıntı, zorluk. 2. Olay, kaza.

alemdar > ilindar – 1. Bayrağı veya sancağı taşıyan kimse. 2. mec. Önder. / Hızlı at.

aman zaman > aman zaman – Fırsat, çıkar yol. / İmdat, yardım edin anlamına gelen sözler.

amel > amel – 1. Yapılan iş, edim, fiil. 2. Bir kimsenin dinin buyruklarını yerine getirmek için yaptıkları. 3. İshal. / İyi, iyi kalpli, uysal.

an > yen, en – 1. İki tarla arasındaki sınır. 2. İz, işaret, belirti. 3. Akıl, zihin. / Hayvanların kulaklarına vurulan damga, işaret.

ancak > ancak – 1. Yalnızca anlamında, sınırlama bildiren bir söz. 2. Olsa olsa, en çok, daha çok, güçlükle anlamlarında, bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını gösteren bir söz. 3. En erken. 4. Lakin, ama, yalnız sözleri gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatan bir söz. / Kesinlikle, tam olarak.

ara- > aradisvam, ırıdisvam – 1. Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak. 2. Araştırmak, yoklamak. 3. Ziyarete, hatır sormaya gitmek. 4. Özlemek. 5. Önem verip istemek. 6. Bir kişiyle görüşmek üzere telefon etmek. 7. mec. Şart koşmak. / Beğenmek, hoşlanmak.

arıza > reza – 1. Aksama, aksaklık, bozulma. 2. Engebe. 3. Bir notanın sesini yarım ton yükseltmek, alçaltmak veya eski durumuna getirmek için notanın soluna konulan diyez, bemol ve bekar işaretlerinin ortak adı. / Hayvanlarda görülen akciğer hastalığı.

arka > arka – 1. Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, ön karşıtı. 2. Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi. 3. Geri kalan bölüm. 4. Art, peş. 5. Otururken sırtın dayandığı yer. 6. İnsanın vücudu, bedeni. 7. Arkada olan, arkada bulunan. 8. mec. Kayıran, destekleyen. 9. mec. Geçmiş, geride kalmış zaman. / 1. Sırt. 2. Destek. 3. mec. Koruyucu.

arpacık > arpacik – 1. Göz kapağının kenarında çıkan küçük çıban, it dirseği. 2. Tüfek, tabanca vb. ateşli silahlarda namlunun en ileri bölümünde bulunan ve nişan alırken gezle birlikte göz ile hedef arasında aynı çizgi üzerine getirilen küçük çıkıntı. / Soğan tohumu.

asi > asiya – 1. Başkaldırıcı. 2. Dikbaşlı. / Yaramaz, serseri.

askı > askiya – 1. Üzerine herhangi bir şey asmaya yarar nesne. 2. Pantolon veya giysilerin düşmesini önlemek için omuzdan aşırılan bağ. 3. Artırma, eksiltme vb. resmî iş ilanlarının ilgili daire duvarında belli bir zaman süresince asılı durması. 4. Hastanelerde kırık kol veya bacakların asılarak tutturulduğu araç. 5. Çay, kahve taşımaya yarar kahveci tepsisi, fener. 6. Saklanmak için tavana asılmış dizi veya hevenk. 7. Yeni yapılan yapıların çatısına, ev sahibi tarafından usta için veya düğün arabalarına düğün sahibi tarafından arabacı için armağan olarak asılan kumaş. 8. Gelinin odasına asılan süs. 9. Kadınların kullandığı altın dizisi veya zincirli mücevherat. 10. Düğünlerde geline yakınları tarafından takılan hediye. 11. İpek böceğinin kozasını sarması için yanına konulan çalı çırpı. 12. Saz şairleri arasında yapılan deyiş yarışında üstün gelene verilmek için duvara asılan kumaş, tabanca vb. ödül. / Yapımı tamamlanan binanın çatısı örüldüğünde yapılan tören.

babacan > babacan - Cana yakın, olgun, hoşgörülü, iyi kalpli, güvenilir erkek. / İri yarı, güçlü.

bacak > bacak – 1. Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü. 2. Hayvanlarda yürümeye veya atlamaya yarayan organ. 3. Bazı şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri, ayak. 4. Oyun kâğıtlarında oğlan, vale. / Uyluk.

bağır > bahur – 1. Göğüs. 2. Orta bölüm. 3. Ciğer, bağırsak vb. vücut boşluklarında bulunan organların ortak adı, ahşa. / Kesilmiş hayvanın bağırsakları doldurak yapılan sucuk.

balama > balama – 1. Orta oyununda Rum tipi. 2. Karagöz, matiz ve külhanbeyi tipleri tarafından yabancı ülkelerin tiplerine seslenirken kullanılan söz. / argo Ahmak, saf yürekli adam.

baldır > baldır – 1. İncik. 2. Bu bölümün yumuşak ve şişkin olan arka tarafı. / Uyluk.

bas- > bastisvam – 1. Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak. 2. Küçük çocuklar ayakta durabilmek. 3. Bir şeyi, üzerine kuvvet vererek itmek. 4. Sıkıştırarak yerleştirmek. 5. Bası işi yapmak, tabetmek. 6. Örtmek, bürümek, kaplamak. 7. Bir şey üzerinde kalıp, mühür vb.yle iz yapmak. 8. Baskın yapmak. 9. Bir kimse bir yaşa girmek. 10. Duman, sis vb. çevreyi kaplamak, çökmek. 11. Basınç yaparak sıvı ve gazları itmek. 12. Kümes hayvanları kuluçkaya yatmak. 13. Uygunsuz vaziyette yakalamak. 14. mec. Bir şeyin etkisinde kalıp eziklik, üzüntü ve ağırlık duymak. / 1. Usanmak. 2. Yok etmek. 3. Kendini başkasından üstün göstermek.

baygın > baygın – 1. Bayılmış, kendinden geçmiş. 2. Süzgün. 3. Gönül vermiş. 4. İnsanı kendinden geçirir gibi olan. 5. Yığılmış, dökülmüş. / Fazla gelen bir şey, usanç.

bedevi > bedeviya – 1. Çölde, çadırda yaşayan göçebe. 2. Böyle bir hayat sürdüren kimse. 3. Bedevilik tarikatından olan derviş. / İyi cins arap atı.

bela > belaciya – Bela yapan kimse; yaramaz.

bela > belyaliya – Çevresine sıkıntı veren.

bende > bende – Kul, köle. / Aptal, ahmak kişi.

beşaret > bişiyretin – Müjde. / Kurnaz, hileci.

bey > bey, beg – 1. Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü. 2. Erkek özel adları yerine kullanılan bir söz. 3. Eş, koca. 4. İskambil kâğıtlarında birli, as. 5. Erkek sıfatlarının hemen arkasına eklenir. 6. Aşığın çukur yüzünün arkasındaki yumru bölge. 7. Küçük bir toplumun veya küçük bir devletin başkanı. 8. Komutan. 9. Zengin, ileri gelen kimse, bay. / 1. Sultan soyundan yüksek kişilerin unvanı ya da küçük feodal yönetici. 2. Bolluk içinde yaşamak. 2. mec Bir şey yapmadan hizmetlere alışmış olan.

biçme > biçme – 1. Biçmek işi. 2. Yontulmuş yapı taşı. 3. Prizma. / 1.İnşaatta kullanılan dört köşeli tahta. 2. argo Büyük bir şey. 3. argo İri, güçlü adam.

bidat > bidat – 1. İslam dininde Hz. Muhammed zamanından sonra ortaya çıkan değişik yargılar ve ilkeler. 2. Sonradan türeyen şey. / Osmanlı döneminde bit tür vergi.

bindirme > binderme – 1. Bindirmek işi. 2. Birbiri üzerine gelerek eklenen levha, kiremit, ahşap parçalarının durumu. 3. Çıkarma harekâtına katılacak birliklerin, çıkarma yerine gitmek için kendilerine ayrılan deniz araçlarına binmeleri. / Katlamalı dikiş.

boşan- > boşandisvam – 1. Karı ve koca mahkeme kararı ile birbirinden ayrılmak. 2. Hayvan, başlığından, koşum takımından veya bağından kurtulmak. 3. Bol bol akmak. 4. Baskı altında gergin duran bir şey, birden ve hızla kurtulmak. 5. Kapalı bir yerde bulunan insanlar birden dışarı çıkmak. 6. mec. Dertlerini, yakınmalarını anlatmak. 7. Sıyrılmak, kurtulmak. / Silahını boşaltmak, ateş etmek.

bölük > bilyuk, bulyuk – 1. Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım. 2. Saç örgüsü. 3. Hizip. 4. Takımlardan oluşan, üçü veya dördü bir tabur oluşturan ve öbür birliklerin temeli sayılan birlik. 5. On kuralına göre yazılan bir tam sayının, sağdan sola doğru üçer üçer ayrılan basamaklarından her bir üçlü takımı. / 1. Sürü. 2. mec. Tabur, çete, büyük çoğunluk.

bölükbaşı > bilyukbaşiya, byulyukbaşiya - Yeniçeri ordusunda üst rütbeli bir görevli. / Reis; önder.

buhar > buhare - Isı etkisiyle sıvıların ve bazı katıların dönüştükleri gaz durumu. / Ocağın baca kısmı.

bulamaç > bulamaç – 1. Sulu, cıvık hamur. 2. Bu koyulukta yapılan çeşitli hamur yemekleri. 3. mec. Karışık, oradan buradan toplanmış. / Lezzetsiz yemek.

buse > buza – Öpücük. / Yanak.

bükme > bikme – 1. Bükmek işi. 2. Bükülmüş kaytan veya iplik. 3. Vücudun bir bölümünü yanındaki bölüm üzerine kıvırma. / Giyisleri süslemek üzere hazırlanan kat kat yün veya ipek iplik, hurela.

cızbüzük > cuzbyuzik - Yaramaz, yerli yersiz ağlayan çocuk. / Kolayca sinirlenen kimse.

çal > çal – Aşlık yer, çıplak tepe. / Yüksek ve otlu dağ doruğu.

çaparız > çaparıs, çıpırıs – 1. İçinden çıkılamayacak kadar güç olan, karışık iş. 2. Demir zincirlerinin birbirine dolaşıp karışmas. / Huysuz, kavgacı.

çeki > çikiya – 1. Tartı. 2. Odun, kireç vb. ağır ve kaba şeyleri tartmakta kullanılan, 225,978 kilogram olan ağırlık ölçü birimi. 3. mec. Üzüntü, sıkıntı. 4. Kadınların başlarına bağladıkları örtü. / Masturbasyon.

çekici > çikiciya – 1. Çekme işini yapan. 2. mec. Alımlı. 3. Kaza veya arıza yapan aracı belli bir yere götürmek için kullanılan taşıt. / Masturbasyon yapan kimse.

çekme > çekme – 1. Çekmek işi. 2. Çekmece. 3. Yüksekteki ince dalları çekip kesmeye yarar, ay biçiminde, uzun saplı, ağzı tırtıklı bıçak. 4. Parmak veya mızrapla çalınan çalgı. 5. Ağacın yapısındaki nem oranının azalması sonucu boyutlarının küçülmesi. 6. İş yaparken giyilen bir tür şalvar. 7. Çekilerek giyilen veya kullanılan. 8. Düzgün biçimli. 9. Vücut bölümlerinin bükücü kas gücü ile bir direnci kendisine yaklaştırması. / Elbise kollarına gevşek iplerle yapılan bir süsleme.

çerge > çerga – 1. Derme çatma çadır, göçebe çadırı. 2. Çingene çadırı. 3. Otağ. / 1. Kaba kilim. 2. mec. Hâl, mali durum.

çevir- > çeverdisvam se – 1. Bir şeyin yönünü değiştirmek. 2. Öteki yüzünü görünür duruma getirmek. 3. Döndürerek hareket ettirmek. 4. Yönetmek, idare etmek. 5. Durdurmak. 6. Yolundan alıkoymak, yoldan döndürmek. 7. Geri göndermek. 8. Bir giyeceği söküp iç yüzünü dışa getirmek. 9. Çevrilemek, tevil etmek. 10. Çeviri yapmak. 11. Bir yerin çevresini bir şeyle sarmak, kuşatmak. 12. Bir durumdan başka duruma getirmek, dönüştürmek. 13. Bir durumdan başka duruma geçmek. 14. Kâğıt oyunu oynamak. 15. mec. Hile, dolap, dalavere vb. dürüst olmayan davranışlar ortaya koymak. / İşine bakmak.

çıtak > çitak – 1. Dağda yaşayan ve geçimini odun satarak sağlayan. 2. Kaba, huysuz, kavgacı. / Türk.

çorbacı > çorbaciya – 1. Çorba pişirip satan kimse. 2. Tayfaların gemi sahibine verdikleri ad. 3. Taşrada halkın Hristiyan ileri gelenlerine verdiği unvan. 4. Yeniçerilerde bir birlik komutanı. / Patron; malik.

çubuk > çibukçiya, çubukçiya – 1. Çubuk yapıp satan kimse. 2. Saraylarda ve büyük konaklarda tütün çubuklarını hazırlayan kimse. / Yalaka.

davran- > davrandisvam (se) – 1. Bir kimseye veya bir şeye karşı belli tavır takınmak. 2. Bir şeye el atmak, girişmek. 3. Bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak. / Canlanmak, kendine gelmek; İyileşmek.

devir > devir – 1. Dönme, dönüş. 2. Dolaşma. 3. Aktarılma. 4. Bir malın mülkiyetini veya bir mal üzerindeki hakkı bir başkasına geçirme. 4. Bir görevin bir kimseden bir başkasına geçmesi. 5. Sürekli ve düzenli değişme, çevrim. 6. Bir hareket, birbirinin aynı olan ve eşit zamanlarda yapılan başka hareketlerden oluştuğunda hareketlerin her biri veya bunların yapılması için geçen her zaman aralığı, periyot. / Darbe, büyük olay.

derece > derece – 1. Bir süreç içindeki durumlardan her biri, basamak, aşama, rütbe, mertebe. 2. Denli, kadar. 3. Ölçü aletlerinin ölçeğinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri. 4. Sıcaklıkölçer. 5. Bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede kullanılan birim. 6. Bir çemberin üç yüz altmışta birine eşit olan açı birimi. 7. Başarı gösterme. / Kötü durum, hal.

dikel > dikeli – Bel. / İri ve çirkin dişler.

dingil > dingil-in – 1. Tekerleklerin merkezinden geçen ve taşıtın altına enlemesine yerleştirilmiş mil, eksen, aks. 2. argo Aptal, salak. 3. argo Kaba saba. / Çok uzun boylu ve zayıf adam.

dipsiz > dipsiz-in - Dibi olmayan. / Kötü kişi.

dizge > dizgiya – 1. Bir bütün oluşturacak biçimde birbirine bağlı ögelerin bütünü, manzume, sistem. 2. Bir ilkeye veya dünya görüşüne göre düzenlenmiş düşünceler, bilgiler, öğretiler bütünü, manzume, meslek, sistem. / Tokalı kadın şapkası.

donat- > donattisvam – 1. Birinin giyimini sağlamak. 2. Süslemek. 3. Bir şeyin iş görebilmesi için gereken nesneleri, gereçleri katmak, teçhiz etmek. 4. mec. Sövmek. 5. mec. Azarlamak. / 1. Süslemek. 2. Koymak.

donuk > tunuk – 1. Parlak olmayan, mat. 2. Canlılığı olmayan, fersiz (göz). 3. mec. Canlılığı az olan, durgun, uyuşuk. / Çekingen, az konuşan kişi.

dudu > duda, dudu – 1. Kadınlara verilen bir unvan, hanım. 2. Yaşlı Ermeni kadını. 3. Papağan. / Şımarık ve tembel kadın.

engin > engin, ingin – 1. Ucu bucağı görünmeyecek kadar geniş, çok geniş, vâsi. 2. Açık deniz. / Sıralı, düzenli.

eser > eser – 1. Emek sonucu ortaya konan ürün, yapıt. 2. Yayın, kitap, yapıt. 3. İz, işaret, im. 4. Soyut kavramlarda belirti. / Kötü alışkanlıklar tevarüs etmiş kimse.

eş- > iştisvam – 1. Toprağı veya toprak gibi yumuşak bir şeyi biraz kazmak. 2. mec. Araştırmak, incelemek. / Saldırmak, tecavüz etmek.

ettir- > ettirdisvam – 1. İşi başkasının yapmasını sağlamak. 2. Sebep olmak. / Doldurmak.

fellah > fellah – 1. Çiftçi. 2. Mısır köylüsü. 3. Arap. / Kaba, bakımsız kimse.

fakir > fakir – 1. Geçimini güçlükle sağlayan, yoksul, fukara. 2. Olması gerekenden az. 3. Hindistan'da yokluğa, eziyete kendini alıştırmış derviş. 4. mec. Zavallı, kimsesiz. 5. mec. ve Kişinin alçak gönüllülük göstermek için kendisine verdiği san. /

1. El çabukluğu ve gözbağcılık ile numaralar gösteren sanatçı. 2. mec. Çok deneyimli, becerekli, ustalıklı kimse.

fırfıra > farfalak – Fırıldak, rüzgâr gülü. / Yaramaz çocuk.

firavun > feraun – 1. Eski Mısır hükümdarlarına verilen unvan. 2. İskambil kâğıtlarıyla oynanan bir çeşit oyun. 3. mec. Kibirli, suratsız ve kötü yürekli kimse. / Müsrif, boşa harcayan.

garip > karip – 1. Kimsesiz, zavallı. 2. Yabancı, gurbette yaşayan, elgin. 3. Acayip. 4. Şaşılacak bir şey karşısında söylenen söz. 5. mec. Dokunaklı, hüzün veren. / Üzgün, üzüntülü.

geveze > geveze – 1. Çok konuşan, çenesi düşük, gevşek ağızlı, lafçı, lafazan, zevzek. 2. mec. Sır saklamayan, boşboğaz, ayran ağızlı. / Şımarık.

göl > gyol – 1. Oluşması genellikle tektonik, volkanik vb. olaylara bağlı olan, toprakla çevrili, derin ve geniş, tuzlu veya tuzsuz durgun su örtüsü. 2. Yapay su birikintisi. / 1. Yağmur suyu birikintisi. 2. Yapay göl.

gör- > gyorendisam – 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek. 2. Anlamak, kavramak, sezmek. 3. Yanına gidip konuşmak. 4. Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek. 5. Belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak. 6. Yapmak, etmek. 7. Kendisine yapılmak, bir davranışla karşılaşmak, maruz kalmak. 8. Almak. 9. Bir şeye erişmek. 10. Çok değer vermek. 11. Bir işleme uğramak. 12. Yüzü bir yöne doğru olmak, bakmak. 13. Ziyaret etmek. 14. Karşılaşmak, rastlaşmak. 15. Gözlerin görmediği durumlarda başka duyu organlarıyla algılamak. 16. Sahne olmak, geçirmek. 17. Saymak, herhangi bir şey gibi görmek. 18. Gezmek. 19. Vermek. 20. Karşı oyuncunun yapacağı vuruşu önceden kestirip ona göre durum almak. / Gösteriş yapmak, hava atmak, caka atmak.

gümrah > gyumrah – 1. Aşırı derecede büyümüş. 2. Deli dolu, gür akan su. 3. Yüksek, kuvvetli ses. 4. Uzun, sık ve dalgalı saç. / Bol, bereketli, verimli.

hafiye > afie – Dedektif. / Muhbir.

hane > hane – 1. Ev, konut. 2. Ev halkı. 3. Bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri, bölük, göz. 4. Basamak. 5. Klasik Türk müziğinde, peşrev vb. saz parçalarının bölümlerinden her biri. 6. Birleşik kelimelerde □bina, yapı, yer, makam□ anlamlarıyla ikinci kelime olarak yer alan bir söz. / Mal varlığı vergisi.

harabat > harabat-in – 1. Yıkıntılar, harabeler, viraneler. 2. Meyhane. / Soylu, cömert, eli açık.

harbi > arabiya – 1. Ateşli silahların içini temizlemekte kullanılan çubuk, harbe. 2. mec. Doğru, hilesiz, temiz, mert. / İyi bir adam, karşılıksız yardım eden adam.

has > has – 1. Özgü. 2. Katışıksız, en iyi cinsten, saf. 3. Hükümdara özgü olan. 4. mec. İyi nitelikleri kendinde toplamış olan. 5. Başmaklık. / Mümkün mu anlamında kullanılır.

hatun > katun – 1. Kadın. 2. Bayan, hanım. 3. Eş, zevce. 4. Yüksek makamdaki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvan. / Çingenelerin yaşadığı çadir.

havale > havale – 1. Bir işi bir başkasının sorumluluğuna bırakma, ısmarlama, devretme. 2. Banka, postane vb. aracılığıyla gönderilen para. 3. Postane, banka vb. aracılığıyla para gönderildiğinde gönderenle alacak olanın adları ve para miktarı yazılı kâğıt, havale kâğıdı, havalename. 4. Gebelerde, küçük çocuklarda görülen bir çeşit çırpınmalı, bazen ateşli de olabilen hastalık. 5. Bir arsayı çevirmek, kapamak için çekilen perde veya duvar. 6. Yüksek ve büyük bir görünüşü olma. / Yük, ağırlık.

havari > aver-in – 1. Yardımcı. 2. Hz. İsa'nın öğüt ve inançlarını yayma işiyle görevlendirdiği on iki yardımcısından her biri. 3. mec. Bağlı olduğu önderinin düşünce ve inançlarını yayan kimse. / Arkadaş, dost.

baki > bakii – 1. Sürekli. 2. Bir şeyden artan (miktar). 3. Öteki. / Kötü ve çaresiz durum. 2. Borç.

havra > havraciya – 1. Sinagog. 2. mec. Çok gürültülü yer. / Anlamsız, saçma sapan konuşan kimse.

hayat > hayat – 1. Canlı, sağ olma durumu. 2. Yaşam. 3. Hayat biçimi, içinde yaşanılan şartların bütünü, yaşantı. 4. Meslek. 5. Geçim şartlarının bütünü. 6. Canlılığı gösteren hareket, kaynaşma. 7. Yazgı. 8. Yaşamayı sağlayan şartların bütünü. 9. Bir kimsenin tarihsel biyografisi, hayat öyküsü, hayat hikâyesi. / Veranda, günlük kullanım odası.

hayda- > haydamak – 1. Çifte koşulan hayvanı sürmek, dehlemek. 2. argo Kovmak, defetmek. / 1. İri ve aptal kimse. 2. Serseri.

haydut > haydut – 1. Silahlı soygun yapan, yol kesen kimse. 2. Yaramaz, sevimli çocuk. / 1. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Bulgaristan'ın bağımsızlığı ve kültürel özgürlüğü için harekete geçen bulgarlar. 2. mec. Hırsız.

hırpala- > hırpaladosvam – 1. Örselemek. 2. Dövmek. 3. mec. İtip kakmak, azarlamak veya yıpratmak. / Çalmak.

hicran > icran – 1. Bir yerden veya bir kimseden ayrılma, ayrılık. 2. Ayrılığın neden olduğu onulmaz acı. / İz, kalıntı.

hilal > hilal – 1. Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay. 2. Çocukların okuma öğrenmeye başladıklarında satır ve sözleri şaşırmamak için söz üzerinde gezdirdikleri ucu sivri, uzunca bir gösterme aracı. / Kulak temizleme aleti.

hoşaf > oşav, oşaf – Komposto. / Meyve kurusu.

hümayun > humayun – 1. Kutlu, mutlu. 2. Padişahla ilgili. 3. Türk müziğinde dügâh perdesinde karar kılan bir makam. / Kadın elbisesi yapılan bir kumaş.

intizam > intizam – 1. Düzenli, düzgün olma. 2. Düzen, çekidüzen. / Cambazlık vergisi.

işgal > işgal – 1. Bir yeri ele geçirme. 2. Bir yeri geçici bir süre için ele geçirme. 3. Bir kimseyi işten alıkoyma, engelleme, oyalama. 4. mec. Uğraştırma. / Kızgınlık, dargınlık.

işkembeli > şkembeliya – 1. İşkembesi olan. 2. İçinde işkembe bulunan (çorba, yemek) / Şişman, şişko.

kaba > kaba – 1. Özensiz, gelişigüzel yapılmış, zevksiz, sakil. 2. Taneleri iri. 3. Terbiyesiz, görgüsü kıt, nezaketsiz kimse. 4. Hafif olduğu hâlde kalın veya hacimli. 5. Kuyruk sokumunun her iki yanındaki şişkin yer. 6. mec. Terbiyeye, inceliğe aykırı, çirkin, kötü. / Sarkık, gevşek.

kaçık > kaçik – 1. Çorabın ilmeği kaçmış yeri. 2. İlmeği kaçmış (çorap vb.). 3. Bir yana kaçmış, kaymış. 4. mec. Bazı davranışları dengesiz olan, zıvanasız. / Deli, akılsız.

kadın > kadına – 1. Erişkin dişi insan, hatun, hatun kişi, zen, erkek veya adam karşıtı. 2. Analık veya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri olan. 3. mec. Hizmetçi bayan. 4. Bayan. / 1. Müslüman kadın. 2. Ev hanımı.

kalem > kalemciya – Ağaçları aşılayan kimse.

kalemkâr > kalemkyar – Tavan ve duvarlara kabartma gibi görünen resimler yapan sanatçı. / Kadınların ipek baş örtüsü.

kalpazan > kalpazan – 1. Sahte para basan veya piyasaya süren kimse. 2. mec. Yalan ve hile ile iş gören kimse. / Tembel adam, işe yaramaz kimse.

kamber > kamber – Sadık köle. / Halk şarkılarındaki bazi kişilerin lakabı.

kapattır- > kapattırdisvam – Kapatma işini birine yaptırmak. / Tutuklatmak, hapse attırmak.

kaplık > kaplık – 1. Kap kacak koymaya yarayan yer. 2. Defter, kitap vb.ni kaplamaya yarayan. 3. Herhangi bir kap dolduracak miktarda olan. / Koyun sağma yeri, ağıl.

karakalpak > karakalpakliya – Orta Asya'da yaşayan bir Türk boyu. / Papaz.

karakaçan > karakaçan-in – Eşek. / Balkanlarda yaşayan göçebe yunan halkı.

karakol > (karakol, karaul) karaulciya – 1. Güvenliği sağlamakla görevli kimselerin bulunduğu yapı. 2. Güvenliği sağlamak amacıyla dolaşan polis, jandarma veya asker topluluğu, kol, kulluk, devriye. / Nöbetçi, bekçi.

kaskatı > kaskıt – 1. Çok katı. 2. Kıpırdamaksızın, hareketsiz veya donmuş olarak. 3. mec. Acımasız, hoşgörüsüz. / Becereksiz, hantal.

kasma > kasmi – Kasmak işi. / Fırfır, farbala, büzgü.

kavlak > kavlak – 1. Yer altı boşluklarının tavan ve yan duvarlarında bulunan gevşemiş veya düşebilir kaya parçası. 2. Kabuğu dökülmüş. 3. Güneşten derisi soyulan kimse. / Kırkılmış koyun postu.

kavuşma > kavaşma – 1. Kavuşmak işi, buluşma, telaki. 2. Mantar ve yosun sınıfından bazı aşağı bitkilerde, yeni bir birey oluşturmak için iki ayrı hücrenin birleşmesi. / Kısa erkek üst giysisi.

kail > kail - 1. Söyleyen. 2. İnanmış, aklı yatmış. / Razı.

keka > kekav – 1. Keyifli bir durum anlatılırken ⍰ne güzel, ne iyi⍰ anlamlarında söylenen bir söz. / Kolay hastalanan, cılız.

kem > kem – 1. Noksan, eksik. 2. Kötü, fena göz, söz vb. / Usta, becerikli, mahir.

kesici > keseciya – 1. Kesme işini yapan kimse. 2. Kasaplık hayvanları kesen kimse. 3. Kesme işinde kullanılan araç. 4. Futbolda savunmanın önünde görev yapan ve topu kesip dağıtan oyuncu, stoper. / Hırsız, eşkiya.

kesimci > kesimciya, kisimciya – Kesenekçi. / Ortakçı, yarıcı.

kırık > karık – 1. Kırılmış bir şeyden ayrılan parça. 2. Kemiğin bir etki ile kırılması. 3. Bir şeyin kırılan yeri. 4. Kırıntı. 5. Tavla oyununda oyun dışı bırakılan pul. 6. Kırılmış olan. 7. Melez. 8. Tam nota göre düşük olan (not). 9. Saf renkten hafif uzaklaşmış. 10. mec. Gücenmiş, üzgün / Şanssız kimse, kutsuz olan kimse, talihlisiz olan.

kırıntı > karantiya – 1. Bir şeyden ayrılan küçük parça. 2. Kurumak için kesilip yerde bırakılan odun. 3. mec. Küçük kalıntı. 4. mec. Eser, iz, belirti. / Sakatat, kesilmiş hayvanın iç organları.

kibrit > kibritliya – Kolay kızan, öfkelenen, sinirlenen kimse.

godoş > kodoş – Pezevenk. / Alay, dalga geçme.

kocabaş > kocabaşiya, kocabaşin – 1. İspinozgillerden, 18 santimetre uzunluğunda, sırtı kahverengi, karnı pembe bir kuş türü, flurcun. 2. Eti, sütü ve derisinden yararlanılan sığır, manda vb. hayvanların genel adı, büyükbaş. 3. Doğu Anadolu'da, yol ve tarla kenarlarında yetişen, 30-150 santimetre yüksekliğinde, iki yıllık otsu bir bitki. 4. Pancar, şeker pancarı. / Köyün reisi.

kolçak > kolçak – 1. Yalnız başparmağı ayrı, diğer dört parmağı bir örülmüş yün eldiven. 2. Koltuk veya iskemlenin kol konacak parçası. 3. Ceket veya gömlek kollarının kirlenmesine engel olmak için bilekten dirseğe kadar geçirilen eğreti kolluk. 4. Kadınların dirseklerine kadar taktıkları basmadan yapılan süs eşyası. 5. Kola geçirilen işaretli bağ, pazubent. 6. Zırhın kola geçirilen parçası. / Geleneksel giysilerin diz, dirsek ve boyun süsleri, püskül.

kolluk > kolluk – 1. Gömlek kollarının ucundaki iliklenen bölüm, manşet. 2. İş yaparken giysiyi korumak için bilekten dirseğe kadar kola geçirilen, genellikle koyu renkli kumaştan dikilmiş parça. 3. Kollara takılan ve dikkati çekmesi istenen görevlilerin kimliklerini gösteren şerit. 4. Güvenliği sağlamakla görevli polis veya jandarma. / Kolcu, bekçi, nöbetçi.

komita > komita – Siyasi bir amaca ulaşmak için silah kullanan gizli topluluk. / Osmanlı döneminde Bulgaristanın siyasi bagımsızlığına ulaşmak amacıyla topluluk, isyancı, başkaldırıcı.

kovalak > kovalak – Gururlu, çalımlı kimse. / 1. Acımasız. 2. Sersem. 2. Cimri.

köçek > kyoçek, kyuçek – 1. Kadın kılığına girip oynayan erkek. 2. mec. Ağırbaşlı davranışları olmayan kimse. / Bir tür kadın oryantal dansı.

kök > kyok – 1. Bitkileri toprağa bağlayan ve onların, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm. 2. Süsende olduğu gibi yer üstüne sap çıkaran çok yıllık yer altı gövdesi. 3. Bazı şeylerde dip bölüm. 4. Sapıyla çıkarılan bitkilerde tane. 5. mec. Dip, temel, esas. 6.mec. Kaynak, köken. 7. mec. Bir kimseyi bir yere bağlayan manevi temel güçlerin bütünü. 8. Kelimenin her türlü ek çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölümü. 9. Olağan şartlarda çevresinden yalıtılamayan ancak birçok tepkimede nitelik değiştirmeden geçebilen atom kümesi. 10. Denklemde bilinmeyenin yerine konulduğunda uygun düşen gerçek veya birleşik değer. / Soy.

körlük > kyorluk – 1. Görme engellilik. 2. Kesmez olma durumu. 3. mec. Dikkatsizce ve beceriksizce yapılan iş. 4. mec. Gerçeği görememe durumu. 5. Bitkilerin tomurcuk vermemesi durumu. / 1. Nispet, inat. 2. Şaka.

kör > kyorluvam se – Şakalaşmak.

kös > kyos – 1. Savaşlarda, alaylarda at, deve veya araba üzerinde taşınan ve işaret vermek için kullanılan büyük davul. / On iki taşla oynanan bir satranç.

köstek > kustek, kostek, kyustek – 1. Saat, kılıç, anahtar vb.nin ucuna takılan zincir. 2. Koşulan atların tepmesini önlemek için kuskun kayışına eklenen kayış. 3. Balık iğnesini oltaya bağlayan, bir iki karış uzunluğunda kıl veya misina parçası. 4. mec. Engel. / Atların ayaklarına vurulan zincir, pranga.

kukarı > kukara – Ucu eğri sırık, çengel. / 1. Tembel. 2. İşe yaramaz delikanlı. 3. Beceriksiz kadın.

kurnaz > kurnaz, kurnazliya – Kolay kanmayan, başkalarını kandırmasını ve ufak tefek oyunlarla amacına erişmesini beceren, açıkgöz, hin. / Cesaretli, korkmadan kendini tehlike veya güçlüklere atan, kendinden çok emin olan kimse, kendine güvenen kimse.

kusur > kusurciya – Her şeyde kusur arayıp bulan.

kuş > kuşliya – 1. Yumurtlayan omurgalılardan, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı. 2. argo Acemi er. / Üzerinde kuş resmi olan Amerika veya Avusturya parası.

kuşak > koşakliya – 1. Bele sarılan uzun ve enli kumaş. 2. Sağlamlığını artırmak için bir şeyin çevresine geçirilen ağaçtan veya metalden bağ. 3. Yeryüzünde veya herhangi bir gök cisminde belli şartları sağlayan bölge. 4. Yeryüzünün kutuplar, kutup daireleri ve dönencelerle belirlenen beş bölümünden her biri, küre kuşağı. 5. Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu. 6. Bir küre yüzeyi, paralel iki düzlemle kesildiğinde iki kesitin arasında kalan bölüm. 7. Henüz birleştirilmemiş ses ve görüntü taşıyan filmler. 8. Televizyonda programlar için ayrılmış özel zaman dilimi. 9. Yaklaşık yirmi beş, otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon. / Ağaç çerçeveli bir kapı biçimi.

kutup > kutup – 1. Yer yuvarlağının, Ekvator'dan en uzak olan yer ekseninin geçtiği varsayılan iki noktasından her biri. 2. mec. Birbiriyle karşıt olan şeylerden her biri. 3. Gök küresinin, dolayında döndüğü varsayılan eksenin iki ucundan her biri. 4. Elektrik akımını oluşturan gerilim ayrılığının en yüksek dereceyi bulduğu iki

noktadan her biri. 5. Bir mıknatıs demirinin iki ucundan her biri. 6. mec. Bir konuda yüksek bilgisi ve yetkisi olan kimse. / Keskin olmayan alet.

kül > kyul – 1. Yanan şeylerden artakalan toz madde. 2. Bütün, tüm. / Yalan, hile.

kümbet > kyumbe – Kubbe. / Soba.

küp > kyup – 1. Su, pekmez, yağ vb. sıvıları veya un, buğday gibi tahılları saklamaya yarayan, geniş karınlı, dibi dar toprak kap. 2. argo Sarhoş. / Her şeyi bir yere koymak.

lala > lala, lalaciya – 1. Çocuğun bakım, eğitim ve öğretimiyle görevli kimse. 2. Şehzadelerin özel eğitmenleri. 3. Padişahların vezirlerine seslenirken kullandıkları bir söz. / Geveze, boşboğaz.

lokum > lokumciya – Çok ve anlamsız konuşan kimse.

makul > makul – 1. Akla uygun, akıllıca. 2. Akıllıca iş gören, mantıklı. 3. Belirli. 4. mec. Aşırı olmayan, uygun, elverişli. / Utangaç, çekingen.

mal > malliya – Varlıklı.

mal > malciya – Mal sahibi.

manav > manaf-in – 1. Meyve ve sebze satan yer. 2. Meyve ve sebze satan kimse. 3. Balkanlardan göç etmiş, genellikle Marmara bölgesinde yaşayan bir topluluk. / 1. Anadolulu Türk. 2. İbne, homoseksüel.

marifet > murafet – 1. Ustalık, hüner, uzmanlık. 2. Uygun olmayan, hoşa gitmeyen, can sıkıcı iş veya davranış. 3. Bilim, bilgi. 4. Aracı, ikinci el. / Aldatmaca, hile yapma yeteneği.

marifetli > murafetliya - Usta, hünerli. / Hileci.

maytap > maytap – Yandığında renkli ve parlak ışıklar saçan, şenlik gecelerinde yakılan havai fişek. / Şaka, alay.

maytap > maytapçiya – Şakacı, alaycı.

maytap > maytapya se – Şaka yapmak, alay etmek.

mekkâre > mekere – 1. Osmanlı ordusunda taşıma işlerinde kullanılan at, deve, katır vb. hayvanlar. 2. Bu amaçla halktan ücret karşılığında kiralanan yük hayvanı. / 1. Alçak, hain. 2. Dalkavuk, yalaka.

mendebur > mendebur-in – Sümsük, sünepe, pis, iğrenç. / 1. Tembel, gevşek kimse. 2. Yalancı.

menzil > menzil – 1. Yolculukta dinlenmek amacıyla durulan yer, konak. 2. İki konak arasındaki uzaklık. 3. Bir günlük yol. 4. Bir merminin ulaşabildiği uzaklık, erim. 5. Ordunun cephe gerisi işlerinin bütünü. 6. At değiştirmek veya konaklamak için kervanların ve posta tatarlarının indikleri bina veya han. 7. Ok atma yarışlarında erişilen mesafe. / 1. Posta. 2. Aceleci; çabuk yürüyen veya işleyen kimse.

mezra > mezdra – 1. Ekime elverişli, ekilecek tarla veya yer, ekenek. 2. Kırsalda birkaç evden oluşan en küçük yerleşim birimi. / Tarlalar arasındaki sinir çizgisi.

mındıl > mindil - Küçük, ufak tefek adam. / Kolay elde edilen, düşük ahlaklı kadın.

miskin > miskin-in – 1. Çok uyuşuk olan kimse. 2. Hoş görülemeyecek durumlar karşısında tepki göstermeyen kimse. 3. Cüzzam hastalığına tutulmuş olan kimse. 4. Âciz, zavallı. / Pislik, alçak, çok kötü adam.

müsaade > misaade – İzin, icazet, ruhsat. / Saygı.

narin > narin – 1. İnce yapılı, yepelek, nazenin. 2. İnce. / İştahsız, az yiyen.

oyuk > oyuk – Oyulmuş, içi boş ve çukur olan yer. / Hayvanların kulağına atılan çentik.

paçarız > paçariz – Çapraz. / 1. Yük. 2. Endişe.

pafta > pafti, pefti – 1. Bir bölgenin kadastro durumunu gösteren değişik malzemeler üzerine yapılmış parselleme çizgilerinin bütünü. 2. Yivaçar. 3. Süs için at takımlarına veya başka yerlere takılan metal pul veya çakılan iri başlı çivi. 4. Büyük benek, leke. / 1. Üzeri altın veya gümüş düğmeli şerit. 2. Kadın kemer başlığı.

parlama > parlama – Parlamak işi. / 1. Göstermenlik, örnek. 2. Paralama, parçalama.

parlak > parlak – 1. Parlayan, ışıldayan. 2. Temiz ve ışıklı. 3. mec. Göze çarpacak kadar başarılı. 4. Yüzü güzel (oğlan). / 1. Büyük parça. 2. İz, işaret.

patla- > patladisam – 1. Nesneler, iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilak etmek. 2. Yırtılıp açılmak. 3. Yarılmak. 4. Görünür duruma gelmek, ortaya çıkmak, yeşermek. 5. Top, taşıt lastiği vb. şeyler değişik nedenlerle havası inmek. 6. mec. Ansızın tehlikeli bir şey meydana gelmek. 7. mec. Çok sıkılmak, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etmek. 8. mec. Aşırı tepki göstermek. 9. mec. Ansızın bir gürültü duyulmak. 10. Herhangi bir durum veya bir değerin yitirilmesine yol açmak, mal olmak. / Ölmek.

patlak > patlak – 1. Patlamış yer. 2. Patlayarak açılmış, yırtık, yarık. / argo Tabanca.

perdah > perdah – 1. Parlatma, parlaklık verme. 2. Sakal tıraşından sonra kıl çıkış yönünün tersine yapılan ikinci tıraş. / Dayak.

puşt > puşt – 1. Eş cinsel erkeklerin cinsel zevklerine hizmet eden sapık erkek. 2. Ağır ve kaba sövgü sözü. 3. Güvenilmez, kalleş. / Ahlaksız, şerefsiz.

rastgele > razgele – 1. Gelişigüzel. 2. Seçmeden, iyisini kötüsünü ayırmadan, gelişigüzel, lalettayin. / Tam zamanında.

salla- > salladisvam – 1. Düzenli bir biçimde ve hep aynı doğrultuda hareket ettirmek. 2. Uydurmak, kafadan atmak. 3. Sarsmak. 4. mec. Beklenmedik bir başarı kazanmak. 5. mec. Zor durumda bırakmak. 6. argo Bir işi sürekli olarak başka bir zamana ertelemek, savsaklamak. 7. argo Vurmak, atmak. / Kavuk sallamak.

salma > salma – 1. Salmak işi. 2. Pirinçle pişirilen bir tür yemek. 3. Genellikle köylerde işlerin görülmesi için ihtiyar heyetinin kararıyla her evden toplanması gereken para. 4. Bazı köylü giysilerinde kolun yeninden sarkan kumaş parçası. 5. Kuşların üretilmesine ayrılan oda. 6. Başıboş gezen (hayvan). 7. Sürekli akan su. 8. Osmanlı Devleti'nde kol gezen kolluk eri. / Kiler.

saraylı > saraliya – Osmanlı Devleti'nde padişah sarayında bulunmuş olan kadın. / Bir çeşit börek.

serbest > serbez – 1. Hiçbir şarta bağlı olmayan, istediği gibi davranabilen, erkin. 2. Tutuklu veya bağımlı olmayan, özgür, hür. 3. Zamanını istediği gibi kullanabilen, yapacak bir işi olmayan. 4. Bazı kurallara bağlı olmayan. 5. Sıkılmadan, şaşırmadan konuşan ve davranan. 6. Ağırbaşlı olmayan, hoppa (kadın). 7. Hareketi herhangi bir biçimde engellenmeyen. 8. Rahat, özgür, bağımsız bir biçimde. / İnatçı.

serir > serir – 1. Taht. 2. Yatacak yer. / Çöl.

seyrek > siyrek – 1. Benzerleri veya parçaları arasında çok aralık bulunan, aralıklı. 2. Çok bulunmayan, az rastlanan, nadir. 3. Aralıklı olarak, aralıklı bir biçimde, arada sırada, binde bir, nadir, nadiren. / Keten, keten tohumu.

sızı > sıziya – 1. Hafif ve ince ağrı. 2. mec. Ruhsal acı, ızdırap. / Romatizma.

sofralık > sofralık – Sofrada yemeye yarayan. / Sofra örtüsü.

sokman > sukman – Bir çeşit uzun konçlu çizme. / Bir çeşit kadın giysisi; kaftan.

sorguç > surguç – Bazı kuşların tepelerinde bulunan uzunca tüy, tuğ. / 1. Uzun boylu zayıf kişi. 2. Püsküllü saç tokası.

sögüş > soguç – 1. Soğuk olarak yenen haşlanmış et. 2. Üzerine yağ ve limon konulmadan ve birbirine karıştırılmadan yenen dilimlenmiş domates, salatalık vb. / İkram, ikram parası.

söve > syuven – 1. Kapı ve pencerenin yerleştiği kasa, çerçeve. 2. Avlu kapısının iki yanına konan uzun taşlar. / Çit kazığı.

sultaniye > sultanie – Sultana, hükümdara ait, sultanla hükümdarla ilgili. / Bir çekirdeksiz üzüm cinsi.

sulaan > sulan – Bükülmüş pamuk. / Bükülmemiş pamuk.

süzme > syuzme – 1. Süzmek işi. 2. Süzülmüş olan, süzülerek elde edilen. 3. argo Kötü, aşağılık, malın gözü kimse. 4. argo Katışıksız, saf. / Aynı anda birkaç ağ ile balık avlama, tarama.

şamata > şemet, şamata – Gürültü, patırtı. / 1. Baş dönmesi. 2. mec. Dalgın, tuhaf adam.

şame > şamiya – Kadın baş örtüsü. / Pazen dokuma.

şaşı > şaşav – 1. Birbirine paralel görme ekseni olmayan (göz veya kimse). 2. Gözlerini çarpıtarak. / mec. Düşünceleri dağılmış, şaşkın.

şaşırma > şaşarma – Şaşırmak işi. / 1. Kargaşa. 2. Dolandırma.

şayka > şayka – Türklerin Karadeniz'deki ırmak kıyılarının korunmasında, Rus Kazakların kıyılara saldırmada kullandıkları altı düz, yayvan gemi. / Eşkiya, şaki grubu.

şevk > şafk – İstek, heves. / İşık, ışıltı, parlaklık.

şive > şeve – 1. Söyleyiş özelliği. 2. Tarz, tavır, üslup. 3. Naz, eda. / Kadınların saçlarına paralel olarak bağladıkları eski sikkelerden oluşan süs zinciri.

taahhütlü > tautlu – 1. Taahhüt edilmiş, üstlenilmiş olan. 2. Alındılı. / Kayıtlı mektup.

tahrir > tahrir – 1. Yazma, kitabet, kompozisyon. / Gümüş iplikle yapılan örgü.

taksim > taksim – 1. Parçalara bölme, bölüştürme. 2. Bölme. 3. Klasik Türk müziğinde faslın başında ve ortasında çalgıcının doğaçlama yöntemiyle yaptığı müzik. / Su deposu.

taksirat > taksirat - Kusurlar, suçlar. / Şansızlık, kötü kader.

taksirat > taksiratliya – Kötü kaderli.

talan > talan – Yağma, çapul. / Talih, kader.

tandır > tandır – 1. Yere çukur kazılarak yapılan bir tür fırın. 2. Bazı yerlerde, kışın ayakları ısıtmak amacıyla alçak bir masanın altına mangal konulup üstüne yorgan örtülerek yapılan düzen. / Soba.

tarikat > tarikat – Aynı dinin içinde birtakım yorum ve uygulama farklılıklarına dayanan, bazı ilkelerde birbirinden ayrılan Tanrı'ya ulaşma ve onu tanıma yollarından her biri. / Kurnaz kimse, hileci.

tarikat > tarikatlık – Kurnazlık.

tasvir > tasfir – 1. Betimleme. 2. Betim. 3. Resim. / Portre, yüz resmi.

tayfa > tayfa – 1. Bir gemide bulunan, türlü işlerde çalıştırılan sefer işçisi. 2. Aynı işi yapan topluluk. 3. Zeytin toplayan işçi. 4. Bir adamın yanında bulunan yardakçılar, koşuntu. / 1. Arkadaş grubu. 2. mec. Serseri, haylaz topluluğu

temerrüt > temerut-in – 1. Dikkafalılık, kafa tutma, direnme. 2. Ek faiz ödememe durumu. 3. Herhangi bir sebebe dayanmaksızın borcu ödememekte direnme, direnim. / Hoşsohben olmayan, suskun, asık suratlı olan kimse

temettü > temetuat – Kazanç. / Gelir vergisi.

tep- > teptisvam – 1. Hayvan, ayağıyla vurmak. 2. Üzerine basarak sıkıştırmak. 3. Çokça yürümek. 4. mec. Değerini anlamamak veya kestirememek, geri çevirmek. 5. mec. Yeniden ortaya çıkmak, tazelenmek, depreşmek. / Geri çekmek, ilerlemesine engel olmak.

tepegöz > tepegyoz – 1. Derslerde, konferanslarda asetat üzerine yazılan yazıyı veya grafiği kuvvetli bir ışık kaynağı aracılığıyla perdeye yansıtan optik araç. 2. Dar alınlı, gözleri saçlarının bittiği yere çok yakın görünen kimse. 3. Dikkatsizce, sağa sola çarparak yürüyen kimse. 4. Medine kurdunun ara konakçısı, tepegözlerin örnek türü olan küçük kabuklu. / Utanmaz, arsız.

tepelik > tepelik – 1. Bir yapının veya bir mobilyanın en yukarısına süs olarak yapılan bölüm. 2. Anadolu'da köylü kadınların kullandıkları, altın ve gümüş paralarla, bazı değerli taşlarla süslü başlık. 3. Tepesi çok olan yer. / Kadınların alınlarına taktıkları gümüş süsler.

terk > terk – 1. Bırakma, ayrılma. 2. Vazgeçme. 3. Bakmama, ihmal etme. / Toplum töresine göre tuhaf davranışlarıyla eğlendirici adam.

terlemez (terleme-'den) > terlemez-in – 1. Ter çıkarmak, ter dökmek. 2. İçindeki suyu ter biçiminde sızdırmak. 3. Bir şeyin üzerinde buhar olarak yoğunlaşmak. 4. mec. Bir iş yaparken yorulmak veya o işi çok emek harcayarak güçlükle başarmak. / Tembel, haylaz.

tersine > tersene – Beklenilenin, umulanın aksine, karşıt olarak, bilakis, aksine. / 1. Mahsus. 2. Rahatça olmayan. 3. Huysuz adam.

tılsım > talasım – 1. Doğaüstü işler yapabileceğine inanılan güç. 2. Büyülü olduğuna inanılan muska vb. şey. 3. mec. Çare, önlem. / Büyük bina, su değirmeni, köprü ve benzeri yerleri ele geçirmiş kötü ruh, cin.

tımar > timar – 1. Yara bakımı. 2. Ağaç bakımı. 3. Binek hayvanlarının kıllarını, derisini temizleme. / Dayak, dövüş, kötek.

tımar > timarya – Dövmek.

tırtır > tırtır – 1. Zar kanatlılardan, uzun gövdeli, uzun duyargalı, kurtçuk evresini tarım bitkilerine zarar veren böcekler üzerinde geçiren bir böcek türü. / Altın veya gümüş iplik.

tombaz > dumbaz-in, tumbaz – 1. Irmaklarda işleyen, altı düz kayık. 2. Üzerinde köprü kurulan, altı düz kayık biçiminde duba, ponton. / Kibirli patron.

toparlak > toparlak – 1. Top cephanesi taşıyan araba. 2. Top biçiminde olan, yuvarlak, kürevi. / Şişko, şişman.

torlak > torlak – 1. Derviş. 2. Genç, toy. 3. Henüz evcilleşmemiş, alışmamış hayvan. / 1. Terbiyesiz adam. 2. Namussuz, rezil kimse; pis, alçak kimse. 3. Bulgaristanda (özellikle Deliorman yöresinde) köylülere verilen ad.

toyaka > toyaga – Bükerek germek için iki kat edilmiş bir ipin ucuna geçirilen tahta parçası. / Sopa, değnek.

tufa > tufa – Sihir, büyü. / Çalma, hırsızlık.

tufacı > tufaciya – Hırsız.

tulum > tulum – 1. Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi. 2. Gövdesi bu deriden yapılmış üflemeli çalgı, gayda. 3. Tüp. 4. Göğüs ve pantolon bölümü bitişik giysi. 5. mec. Şişman, tombul. / mec. Göbek.

tulup > tulup – Atılmış, eğrilmeye hazırlanmış, top biçiminde yün veya pamuk. / Şişman kimse.

tutkun > tutkun, tutkav – 1. Gönül vermiş, meftun, meclup. 2. Bir şeye alışmış, bağlanmış, düşkün. / Durgun, sakar, beceriksiz, yavaş çalışan kimse.

tuzluk > tuzluk – 1. İçine tuz konulan kap. 2. Atlarda gözün üstündeki, insanlarda köprücük kemiğinin ardındaki çukur yer. 3. Otlayan hayvanların tuz gereksinimini karşılamak üzere, öğütülmüş kaya tuzlarının, yağmurdan korunmasını ve hayvanların rahatça yararlanmasını sağlayan üstü kapalı yer. / Salamura.

türlü + güveç > tyurlyugyuveç – 1. Yemek çeşidi. 2. argo Karışık grup.

uç > uç -1. Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası. 2. Bir şeyin baş veya son noktası. 3. Bir şeyin kenarı. 4. Dış kenar, periferi. 5. Bir uzaklığın son noktası. 6. Bir şeyin başı, tepesi. 7. Kurşun kalemlerde yazmayı sağlayan kömürden yapılan madde. 8. Bir şeye gereğinden çok fazla bağlanan, önem veren, ekstrem. 9. Türk devletlerinde genellikle sınır boylarındaki eyalet ve sancak. / Tütün bitkisinin tepe yaprakları.

vesvese > vesvese – Kuruntu. / Kızma, sinirlenme.

yalama > yalama – 1. Yalamak işi. 2. Üzeri düzleşmiş, dişleri aşınmış olan vida, cıvata vb. 3. Fırça izleri belli etmeden yapılan resim. / Ağız yarası, egzema.

yalım > yalım, yılım – 1. Alev. 2. Kılıç, bıçak gibi kesici araçların keskin yüzü. / Güçlük, zorluk.

yarık > yırık – 1. Yarılarak açılmış veya yarılarak oluşmuş. 2. Yarılarak açılmış yer, geniş çatlak, gedik, rahne. 3. İnce bir çizgi durumunda açılmış yara. 4. Küçük bir ışık demeti elde etmek için ışık kaynağını önüne konulan, saydam olmayan bir düzlem üzerine açılmış, dik dörtgen biçimde küçük delik. / Keçi veya koyunun kulağına atılan kesik.

yarma > yarma – 1. Yarmak işi. 2. Engebeli bir yerde, herhangi bir yolu geçirmek için açılmış yer. 3. Gelişigüzel kırılmış buğday, dövme. 4. Gelişigüzel kırılmış buğdaydan yapılan bir tür çorba. 5. Kolay yarılan ve çekirdeğinden ayrılan. / Hayvanlara verilen iri öğütülmüş tahıl.

yerleş- > yerleştisvam – 1. Yerine iyice oturmak, yerinde sabit olmak. 2. Yer bulup oturmak. 3. Çalışmak üzere bir iş yerine başlamak. 4. Bir yerde oturmaya, yaşamaya başlamak. 5. Eşyayı yerli yerine koymak. 6. Rahat bir biçimde oturmak. 7. mec. Yaygın duruma gelmek, tutunmak. 8. mec. Alışılmak, kullanılır olmak. 9. Sınav sonucuna göre herhangi bir eğitim kurumunda okumaya hak kazanmak, okumaya başlamak. / 1. Çıkıp gitmek, ayrılmak. 2. Vazgeçmek.

yılma > yılma – Yılmak işi. / Yokuş, bayır.

yosma > yosma – Şen, güzel, fettan genç kadın. / 1. Şerefsiz, alçak. 2. Serseri.

yürü- > yurvam (se) – 1. Adım atarak ilerlemek, gitmek. 2. Karada veya suda, herhangi bir yöne doğru sürekli olarak yer değiştirmek. 3. Çocuk ayakları üzerinde gezecek duruma gelmek. 4. Yayan gezmek, yayan gitmek. 5. Yol almak. 6. Bir yere gelmek, bir yere ulaşmak, kaplamak. 7. Üzerine doğru gitmek, akın etmek, saldırmak, hücum etmek. 8. Faiz, hesap edilmek, işlemek. 9. Geçmek, ilerlemek, değişmek. 10. Bir işte ileri gitmek. 11. mec. Gereği gibi yapılmak veya ilerlemek. 12. argo Ölme / Yurvam – 1. Hızlıca iş yaptırmak. 2. Koşmak. 3. Kötü niyetiyle bir yere ansızın girmek. Yurvam se - hemen bir işe girişmek.

yürü- > yurkam – 1. argo Acele ettirmek, koşturmak. 2. argo Anlamsız iş yaptırayarak işkence etmek.

yürüyüş > yuruş – 1. Yürüme işi. 2. Spor amacıyla yapılan yürüme. 3. Bir olayı protesto etmek, bir konuya dikkati çekmek amacıyla topluca yürüme. 4. Birliklerin bir yerden başka bir yere gitmesi. / Saldırı, hücum.

zerde > zerde – Safranla renk ve koku verilen bir çeşit şekerli pirinç peltesi. / Yoksullara baklagil dağıtılan tabak.

4.2.1.2. Anlam Genişlemesi

Bir kelimenin çok anlamlı duruma gelerek daha önce karşıladığı anlamın yanında yeni anlamları da karşılar hale gelmesi anlam genişlemesi olarak adlandırılır.

Araştırmacılar ise anlam genişlemesini şöyle tanımlarlar:

Vardar, “anlamlı bir birimin daha geniş bir kapsam içermeye başlaması; dar bir anlamdan geniş bir anlama geçiş sonucu gerçekleşen değişim” olarak tanımlamaktadır. (Vardar 2002 :21)

Karaağaç (2012: 576) anlam genişlemesini “anlam kapsamı dar olan bir sözün zamanla ilgili bulunduğu kavram alanı içinde yayılarak daha geniş, daha genel bir anlam kazanması olayı” olarak tanımlamaktadır.

“Anlam kapsamı dar olan bir sözcüğün zamanla ilgili bulunduğu kavram alanı içinde yayılarak daha geniş, daha genel bir anlam kazanması olayı” (Korkmaz 1992: 10)

"Bir gösterge, başlangıçta bir nesnenin, bir varlığın, bir eylemin bir bölümü ya da türünü anlatırken zamanla onların bütününü anlatır duruma gelmişse bu olaydan söz edilir." (Aksan 2009: 90-91)

Türkçeden Bulgarcaya geçen anlam genişlemesine uğraşmış sözcükler şunlardır:

ahbap > apap-in – 1. Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse. 2. Samimiyet, içtenlik bildiren bir seslenme sözü. / 1. Dost. 2. argo Hırsız.

alabaş > alabaş – Bir turp cinsi. / 1. Bir turp cinsi. 2. mec. Aptal.

at > at – 1. Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan. 2. Satrançta, her yönde siyahtan beyaza ve beyazdan siyaha bir hane atlayarak L biçiminde hareket eden taş. / 1. Aygır. 2. mec. Devlet bakanlığında çalışan.

avadanlık > vadanlık - Bir işi yapmak, bir aracı onarmak için kullanılan alet takımı. / 1. Eşya, mobilya. 2. Alet edevat.

bayraktar > bayraktar – Bayrağı taşımakla görevli kimse. / 1. Bayrağı taşımakla görevli kimse. 2. mec. Önder.

bahşiş > bakşiş > Yapılan bir hizmete ödenen ücretten ayrı olarak fazladan verilen para. / 1. Yapılan bir hizmete ödenen ücretten ayrı olarak fazladan verilen para. 2. argo Taksi 3. argo Taksi şöförü.

baykuş > baykuş - Başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan, yırtıcı gece kuşlarının genel adı. / 1. Yırtıcı gece kuşlarının genel adı. 2. Ahmak adam.

boza > boza - Arpa, darı, mısır, buğday vb. tahılların hamurunun ekşitilmesiyle yapılan koyuca, tatlı veya mayhoş içecek. / Arpa, darı, mısır, buğday vb. tahılların hamurunun ekşitilmesiyle yapılan koyuca, tatlı veya mayhoş içecek. 2. argo Kalitesiz bir şey.

bokluk > bokluk – 1. Pislik. 2. mec. Kötü durum. / 1. Çöp. 2. argo Hayat kadını. 3. argo Pislik. 4. argo Kötü iş.

boya > boya – 1. Renkli madde. 2. Resim yapmak için kullanılan kuru, sulu veya yağlı boya. 3. mec. Aldatıcı görünüş. 4. Yazmak için kullanılan mürekkep. / 1. Renkli madde. 2. Kuru, sulu veya yağlı boya. 3. argo Belli bir siyasi partiye ya da örgüte üyelik.

boyacı > boyaciya – 1. Boya satan kimse. 2. Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse. 3. Boya satılan dükkân. / 1. Boya satan kimse. 2. Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse. 3. Boya satılan dükkân. 4. argo Fikirlerini ve siyasi parti üyeliğini kolay değiştiren kimse.

cereme > cereme - Başkası tarafından yapılan veya kaza sonucu ortaya çıkan zararı ödeme. / 1. Ceza. 2. Gereksiz ödeme. 3. mec. Yaramaz çocuk.

cüce > cuce – Boyu, normalden çok daha kısa olan / 1. Boyu, normalden çok daha kısa olan; 2. mec. Küçük ve değersiz, önemsiz olan bir şey.

çuval > çuval - Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba. / Pamuk, kenevir veya sentetik iplikten dokunmuş büyük torba. 2. mec. Cömertlik.

çünkü > çunki, çunkim – Zira. / Sanki.

dangalak > dangalak – Akılsız, düşüncesiz kimse. / Çok uzun boylu, zayıf olan adam; 2. Budala, ahmak.

dükkân > dyukyan - Esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer, işyeri. / 1. Esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer, işyeri. 2. argo Açık pantolon fermuarı.

erbap > erbap - Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse. / Bir işten anlayan, bir işi iyi yapan kimse. 2. Açıkgöz. 3. Cesur.

esnaf > esnaf-in – 1. Küçük sermaye ve zanaat sahibi. 2. mec. Başlıca düşüncesi, mesleğinin bütün inceliklerinden yararlanıp bunları karşısındakinin zararına kullanarak ve meslekte kötü örnek oluşturarak çok para kazanmak olan kimse. 3. argo Kötü yola sapmış olan kadın / 1. Sınırlı manevi ilgileri olan ufak tefek adam. 2. Usta zanaatçı, küçük bir dükkân ya da küçük bir işyeri sahibi.

ferman > ferman – 1. Buyruk, emir. 2. Osmanlı Devleti'nde padişahın verdiği, uyulması gerekli hükümleri taşıyan yazılı buyruk. / 1. Buyruk. 2. mec. Uzun yazılı metin.

fırsat > fursat - Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile. / 1. Uygun zaman. 2. Güç. 3. Egemenlik.

fısıltı > fısırtii - Fısıldarken çıkan, güçlükle duyulan sesin adı. / 1. Fısıldarken çıkan, güçlükle duyulan sesin adı. 2. Uyduruk haber, yalan.

gemici > gemiciya – Gemide çalışan veya gemi işleten kimse. / 1. Gemide çalışan veya gemi işleten kimse. 2. mec. Morali bozuk olan, pesimist.

güveç > gyuveç – 1. İçinde yemek pişirilen toprak kap. 2. Bu kapta pişirilen yemek. / 1. İçinde yemek pişirilen toprak kap. 2. Bu kapta pişirilen yemek. 3. Domatesli biber konservesi. 4. argo Kalabalık. 5. argo Karaşık , herşeyden oluşan.

halayık > alayka, halayka – Kadın köle, cariye. / 1. Cariye. 2. Hayat kadını.

hamal > hamal-in – Taşıyıcı. / 1. Taşıyıcı. 2. argo Kaba ve kaba sporcu.

ibrikçi > ibrikçiya – 1. . İbrikle su taşıyan kimse. 2. İbrikle su döken kimse. 3. İbrik yapan veya satan kimse. / 1. İbrikle su taşıyan ve döken kimse. 2. mec. Yalaka, dalkavuk.

hısım > hasım – Akraba. / 1. Akraba. 2. Dost, arkadaş.

kahveciya > kafeciya – 1. Kahve üreten veya satan kimse. 2. Kahve işleten veya kahve pişirip satan kimse. / 1. Kahvehane sahibi; kahve pişirip satan kimse. 2. Kahve tiryakisi.

karagözcü > karagyozciya – 1. Karagöz oyunu oynatan kimse, hayalci, hayalî, hayalbaz. 2. Karagöz oyununda kullanılan boyanmış insan biçimlerini yapıp satan kimse. / 1. Karagöz oyunu oynatan kimse, hayalci, hayalî, hayalbaz. 2. Karagöz oyununda kullanılan boyanmış insan biçimlerini yapıp satan kimse. 3. mec. Kurnaz kimse.

kavak > kavak - Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç. / 1. Uzun boylu bir ağaç. 2. Yuvarlama.

kavun > kaun – 1. Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki. 2. Bu bitkinin genellikle güzel kokulu, sulu ve etli meyvesi. / Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki. 2. Bu bitkinin genellikle güzel kokulu, sulu ve etli meyvesi. 3. mec. Aptal, ahmak.

keleme > keleme – 1. Sürülmeden bırakılmış (tarla). 2. Bakımsız bırakılmış (bağ veya bahçe). / 1. Sürülmeden bırakılmış tarla, bahçe. 2. mec. Önemsiz, değersiz kişi.

kerkenez > kerkenez – 1. Kartalgillerden, leşle beslenen, 35 santimetre uzunluğunda, kızılımsı tüyleri olan bir kuş. / 1. Küş türü. 2. mec. Gözleri çok açan ama hiç bir şey anlanmayan, farkına varmayan kimse.

köfte > kyufte - Genellikle çekilmiş etten, bazen de tavuk, balık veya patatesten yapılan, türlü biçimlerde pişirilen yemek. / 1. Genellikle çekilmiş etten, bazen de tavuk, balık veya patatesten yapılan, türlü biçimlerde pişirilen yemek. 2. mec. Kısa boylu ve şişman kişi.

kör fişek > kyorfişek – Kuru sıkı. / 1. Kuru sıkı. 2. mec. Blöf.

mangal > mangal – Isınmaya, bir şey pişirmeye yarayan, sac, bakır veya pirinçten, türlü biçimlerde üstü açık ayaklı ocak, korluk. / 1. Korluk. 2. argo Çingene.

marda > marda - Iskarta mal. / 1. Iskarta mal. 2. Satılmamış mal. 3. Haylaz, tembel.

marpuç > markuç - Nargileye takılan ve kolayca içmeyi sağlayan, hortum biçiminde uzun ve bükülgen boru. / 1. Boru. 2. Hortum. 3. mec. Uzun boylu kişi.

minik > mınik - Küçük ve sevimli. / 1. Küçük ve sevimli. 2. mec. Kısa boylu adam.

muhallebi > malebi – 1. Süt, şeker ve pirinç ununun kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı. / 1. Süt, şeker ve pirinç ununun kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı. 2. mec. Şişman bir kadının aşırı kilolu hali.

narh > nark – Tüketiciyi korumak amacıyla, özellikle temel ihtiyaç maddeleri için resmî makamlarca belirlenen ve her yerde geçerli olan fiyat. / 1. Resmi fiyat. 2. Adet, görenek. 3. Huy, karakter.

nalın > nalım – Takunya. / 1. Takunya. 2. argo Ahmak.

natır > natır – Kadınlar hamamında hizmet eden ve müşterileri yıkayan kadın. / 1. Kadınlar hamamında hizmet eden ve müşterileri yıkayan kadın. 2. Tarla bekçesi.

okumuş > okumuş – Okuyarak bilgisini genişletmiş, öğrenim görmüş. / 1. Açıkgöz, uyanık. 2. Eğitimli.

onbaşı > onbaşiya, ombaşiya – On ere kumanda eden asker, erin üstündeki ilk rütbe. / 1. On askerlik birliğin başı. 2. Küçük yerlerin polis müdürü.

pataklama > pataklama – Dayak, kötek. / 1. Dayak, kötek. 2. argo Kalabalık. 3. argo Atış.

pergel > pergel - Yay veya çember çizmekte ve ölçmekte kullanılan araç, yayçizer. / 1. Yayçizer. 2. çoğul Uzun bacaklar.

peyda > peydah – Belli, açık. / 1. Belli, açık. 2. Ölünün ruhu.

pezevenk > pezevenk – Gizli ve yasal olmayan cinsel ilişki öncesinde aracılık eden kimse, dümbük, godoş. / 1. Rezil. 2. Godoş.

porsuk > borsuk - Sansargillerden, su kıyılarında kazdıkları deliklerde yaşayan, ot ve etle beslenen, pis kokulu, memeli bir hayvan. / 1. Sansargillerden, su kıyılarında kazdıkları deliklerde yaşayan, ot ve etle beslenen, pis kokulu, memeli bir hayvan. 2. argo Hoşsohbet olmayan, asık yüzlü olan kimse, huysuz.

poşu > poş, poşu, poşa, puşiya – Kenarları saçaklı ipek, pamuk, yün vb.nden yapılmış bir tür baş örtüsü, dolama. / 1. Baş örtüsü. 2. Mendil, bez.

sofa > sofa – 1. Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol. / 1. Hol. 2. Divan, kanape.

şüphe > şupe, şube – Kuşku. / 1. Kuşku. 2. Korku.

taşak > taşak – 1. Er bezi, erkeklik bezi, haya. / 1. Haya. 2. Alay, dalga geçme.

zulüm > zulum – Güçlü bir kimsenin yasaya veya vicdana aykırı olarak başkasını uğrattığı kötü durum, kıygı, eziyet, cefa. / 1. Kıygı, acımasızlık. 2. Soygun, hırsızlık.

zulüm > zulumciya – 1. Acımasız. 2. Hırsız.

zurna > zurla – Keskin bir ses çıkaran ve çoğu zaman davulla veya dümbelekle birlikte çalınan nefesli çalgı. / 1. Bir çalgı. 2. Hayvan kafası. 2. mec. Çirkin surat.

4.2.1.3. Anlam Daralması

Kelimenin eskiden anlattığı nesnenin, kavramın ancak bir bölümünü anlatır duruma gelmesi demektir.

Bu terimi araştırmacılar ise şöyle tanımlamaktadırlar: "Sözcüğün kavram ve anlam kapsamı bakımından bir daralmaya uğrayarak, eskiden anlattığı şeyin ancak bir bölümünü, bir türünü anlatır duruma gelmesi; bir sözcüğün genel bir anlamdan özel bir anlama geçişi" (Korkmaz 1992: 9), "bir göstergenin önceden anlattığı nesne ya da devinimin ancak bir bölümünü, bir türünü anlatır duruma gelmesi" (Aksan 2009: 90)

Vardar (2002: 20), "Anlamlı bir birimin daha sınırlı bir kapsam içermeye başlaması; genel bir anlamdan dar bir anlama geçerek değişmesi" olarak tanımlamaktadır.

Türkçeden Bulgarcaya geçen anlam daralmasına uğraşmış sözcükler şunlardır:

abraş > abraş, abraşliya, abraşest – 1. Alaca benekli. 2. Klorofil azlığından dolayı açık renkte lekeleri olan (bitki yaprağı). 3. Çarpık, eğri, düzgün olmayan. 4. Ters, kaba, görgüsüz (kimse). 5. Çilli, çopur yüzlü, gözleri açık renk olan (kimse). 6. Atın tüysüz yerlerinde görülen uyuza benzer bir hastalık. 7. Cildin rengini bozup beyaz

benekler ve lekeler yapan hastalık. 8. Deseni ve atkısı bozuk halı. / Alaca benekli; çilli.

ağıl > agıl – 1. Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer. 2. Bazı yıldızların, özellikle ayın çevresinde görülen geniş ve aydınlık teker, ayla, hale. 3. Bazı görüntülerdeki çok ışıklı cisimleri çevreleyen ışıklı teker. / Hayvan barınağı.

ağırlık > agırlık – 1. Ağır olma durumu. 2. Terazilerde tartma işi yapılırken bir kefeye konulan nesne. 3. Değerlendirmelerde herhangi bir konu veya evreye, olağanın üzerinde ve belli oranda tanınan değer. 4. Sıkıcı, bunaltıcı, iç karartıcı durum. 5. Uykudayken gelen ve insana boğulur gibi bir duygu veren durum. 6. Yük, külfet. 7. Takı. 8. Sorumluluk. 9. Etki, baskı, güçlük. 10. Dikkati ve önemi bir şey üzerinde yoğunlaştırmak. 11. Çeyizini düzmek için damadın geline verdiği para, kalın (II). 12. mec. Sıkıntı.13. mec. Ağırbaşlılık.14. mec. Değerli olma durumu. 15. mec. Uyuşukluk ve gevşeklik durumu. 16. Orduda bir birliğin cephane, yiyecek ve eşya yükleri. 17. Yer çekiminin, bir cismin molekülleri üzerindeki etkisinin oluşturduğu bileşke, gravite. 18. Güreş, boks, halter, judo vb. spor dallarında, sporcuların kilolarına göre girdikleri kategori. / Damadın geline verdiği para.

ahenk > ahenk, aink – 1. Uyum. 2. mec. Uzlaşma. 3. Ezgi. 4. Çalgılı eğlence. / Çalgılı eğlence, şenlik.

akıtma > akatma – 1. Akıtmak işi 2. Hayvanların, özellikle atların alınlarında bulunan ve burunlarına doğru uzanan beyaz leke. 3. Un, süt, yağ, yumurta, şeker veya pekmezle yoğrularak cıvık bir duruma getirilen hamurun kızgın sac üzerinde pişirilmesiyle yapılan bir çeşit tatlı. 4. Enli bilezik. / Krep çeşidi.

alan > alan – 1. Düz, açık ve geniş yer, meydan, saha. 2. Orman içinde düz ve ağaçsız yer, düzlük, kayran. 3. Yüz ölçümü. 4. Eski Roma'da açık hava gösterisi yapılan geniş yer. 5. mec. Bir çalışma çevresi. 6. İçinde birtakım kuvvet çizgilerinin yayılmış bulunduğu varsayılan uzay parçası. 7. Bir alıcı merceğinin net bir görüntü sağlayabildiği derinlik ve genişliğin bütünü. 8. Yarışmaların, karşılaşmaların ve oyunların yapıldığı yer. / Düz, açık ve geniş yer, meydan, saha.

alçak > alçak – 1. Yerden uzaklığı az olan, yüksek karşıtı. 2. Aşağıda olan, yüksek olmayan (yer). 3. Kısa (boy). 4. mec. Bile bile en kötü, en ahlaksızca davranışlarda bulunan, aşağılık, soysuz, namert, rezil, hain. / Aşağıda olan, yüksek olmayan (yer, orman).

âlem > alem – 1. Evren. 2. Dünya, cihan. 3. Aynı konu ile ilgili kimseler. 4. Bu kimselerin uğraşlarının bütünü. 5. Belli bir grupraki canlıların bütünü. 6. Durum ve şartlar. 7. Herkes, başkaları. 8. Ortam, çevre. 9. Kendine özgü birçok niteliği bulunan

şey. 10. Farklı davranış içinde bulunan kimse. 11. mec. Eğlence / 1. Halk, insanlar. 2. Evren, dünya.

alet > alat – 1. Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne. 2. Bir sanatı yapmaya, uygulamaya yarayan özel araç. 3. Bir makineyi oluşturan ve işlemesine yardım eden parçalardan her biri. 4. mec. Hoş görülmeyen bir işe yardımcı veya aracı olmayı kabul eden kimse, maşa. / Sanatçaların kullandığı araç.

alıcı > alaciya – 1. Kendisine bir şey gönderilen (kimse). 2. Müşteri. 3. Almaç. 4. Kamera. 5. Azrail. / Müşteri.

alış- > alaştisvam - 1. Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek. 2. Yadırgamaz duruma gelmek. 3. Uyar duruma gelmek, intibak etmek. 4. Sürekli ister olmak, bağımlılık kazanmak. 5. Bağlanmak, ısınmak. 6. Evcilleşmek, ehlîleşmek. 7. Tutuşmak, yanmaya başlamak. / Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek; yadırgamaz duruma gelmek.

alt > alt – 1. Bir şeyin yere bakan yanı, zir, üst karşıtı. 2. Bir nesnenin tabanı. 3. Oturulurken uyluk kemiklerinin yere gelen bölümü. 4. Bir şeyin yere yakın bölümü. 5. Birine göre daha aşağı mevkide olan kimse, madun. 6. Sınıflamalarda ikinci derecede olan. 7. Birkaç şeyden aşağıda olan. / Bir nesnenin tabanı.

aman > aman – 1. Yardım istenildiğini anlatan bir söz. 2. Bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatan bir söz. 3. Usanç ve öfke anlatan bir söz. 4. Rica anlatan bir söz. 5. Dikkat çekmek için kullanılan bir söz. 6. Çok beğenmeyi anlatan bir söz. 7. Şaşma anlatan bir söz. / Usanç anlatan bir söz.

ambar > ambar, hambar – 1. Genellikle tahıl saklanan yer. 2. Yiyecek ve bazı eşyanın saklandığı yer. 3. Geminin yük koymaya ayrılmış yeri. 4.mec. Genellikle tahılın çok üretildiği yer, bölge. 5. Kum, çakıl vb. yapı malzemesini ölçmekte kullanılan ve her yanı çoğunlukla 75 santimetre olan küp ölçek. 6. Eşya taşıma işleri yapan kurum veya ortaklık. / Tahıl saklanan yer, depo.

aralık > aralık – 1. İki şey arasındaki açıklık, mesafe. 2. Uygun, elverişli durum, fırsat. 3. Evin iki bölümü veya iki oda arasındaki dar geçit, geçenek, koridor. 4. Yılın on ikinci ayı, ilk kânun, kânunuevvel. 5. Ayakyolu. 6. Basımcılıkta harfler veya satırlar arasındaki açıklık, espas. 7. Yarı açık, tam kapanmamış. 8. Borsada hisse senetlerinin alım satım emirlerinin verildiği süre. 9. Bir sesi bir başka sesten, kalına veya inceye doğru ayıran uzaklık. 10. İki nota arasındaki perde uzaklığı. 11. Portenin paralel çizgileri arasındaki boşluk. 12. Toplu beden eğitiminde art arda dizilenleri ayıran açıklık. / 1. Açıklık. 2. Mesafe. 3. Yarık.

arıntı > arantiya – 1. Temizlenmiş bir şeyin işe yaramıyan parçası. 2. Tabakların, koyun ve kuzu derilerinden ikinci kez kazıyarak çıkardıkları yün, kıl artıkları. 3. Yakacak ve kabtan başka, yemek pişirmek için gerekli bütün şeyler. 4. Yıkanan, temizlenen çamaşır. / Tabaklama sırasında deriden kazınan yün.

armağan > armagan – 1. Hediye. 2. Ödül. 3. Bir bilim adamının emek verdiği dalda onu anmak için hazırlanan bilimsel eser. / Hediye.

artır- > artırdisvam – 1. Artmasını sağlamak, çoğaltmak. 2. Bir malı başka alıcıların verdiği fiyattan daha yüksek bir fiyatla almak istemek. 3. Tutumlu davranıp biriktirmek, tasarruf etmek. 4. mec. Herhangi bir davranışta ileri gitmek. / Biriktirmek.

askı > askii – 1. Üzerine herhangi bir şey asmaya yarar nesne. 2. Pantolon veya giysilerin düşmesini önlemek için omuzdan aşırılan bağ. 3. Artırma, eksiltme vb. resmî iş ilanlarının ilgili daire duvarında belli bir zaman süresince asılı durması. 4. Hastanelerde kırık kol veya bacakların asılarak tutturulduğu araç. 5. Çay, kahve taşımaya yarar kahveci tepsisi, fener. 6. Saklanmak için tavana asılmış dizi veya hevenk. 7. Yeni yapılan yapıların çatısına, ev sahibi tarafından usta için veya düğün arabalarına düğün sahibi tarafından arabacı için armağan olarak asılan kumaş. 8. Gelinin odasına asılan süs. 9. Kadınların kullandığı altın dizisi veya zincirli mücevherat. 10. Düğünlerde geline yakınları tarafından takılan hediye. 11. İpek böceğinin kozasını sarması için yanına konulan çalı çırpı. 12. Saz şairleri arasında yapılan deyiş yarışında üstün gelene verilmek için duvara asılan kumaş, tabanca vb. ödül. / Üzerine herhangi bir şey asmaya yarar nesne, bağlantı.

aşıla- > aşladisvam – 1. Aşı yapmak. 2. Başkasına hastalık geçirmek. 3. Elde edilmesi istenilen herhangi bir ağacın bir parçasını anaç üzerine kaynaştırarak üretmek. 4. Soğuğa sıcak, sıcağa soğuk su katmak. 5. mec. Birtakım düşünce veya duyguları başkasına benimsetmek, telkin etmek, etkilemek. / 1. Elde edilmesi istenilen herhangi bir ağacın bir parçasını anaç üzerine kaynaştırarak üretmek. 2. Aşı yapmak.

avarız > avariz – 1. Kazalar, belalar. 2. Engebe. 3. Osmanlılarda önceleri yalnız olağanüstü durumlarda, sonraları ise sürekli olarak halktan toplanan vergi. / Aylık vergi.

aylık > aylık – 1. Birine, görevi karşılığı olarak veya geçimi için her ay ödenen para, maaş. 2. Bir ay içinde olan. 3. Bir ay süren, 4. Ayda bir kez yapılan veya çıkan. 5. Belirli aydan beri var olan. 6. Bir ay için. / Maaş.

aynacı > aynaciya – 1. Ayna yapan veya satan kimse. 2. mec. Hileci, işine hile karıştıran kimse. / Hileci.

aynalı > aynaliya – 1. Aynası olan. 2. argo Parlak yüzlü, yakışıklı, güzel. / Yakışıklı, güzel.

aynasız > aynasıs – 1. Aynası olmayan. 2. argo Hoşa gitmeyen, kötü, yakışıksız, çirkin, ters, biçimsiz. / Kötü, yakışıksız, çirkin.

ayrık > ayrık – 1. Ayrık otu. 2. Ayrılmış. 3. Ayrı tutulan, başkalarına benzemeyen, ayrıcalı, müstesna. 4. Kural dışı. 5. Düzgün ve uygun olmayan, çarpık. / Ayrık otu.

aza > aaza, aza – 1. Üye. 2. Vücut parçası, organ. / Üye.

azmak > azmak – 1. Küçük su birikintisi, gölcük. 2. Bataklık. / Bataklık.

bağdaş- > badaştisvam, bıdıştisvam – 1. Anlaşmak, uzlaşmak, uymak, imtizaç etmek. 2. Çocuk oyunlarında arkadaş olmak. 3. Bağdaş kurup oturmak. / Arkadaş olmak, yakınlaşmak.

balkabağı > balka – 1. Bir çeşit uzun kabak. 2. Aptal, beyinsiz kimse. / Kabak türü.

balsıra > balsara – 1. Yaprakların üzerinde oluşan bir tür küf. 2. Bir tür kudret helvası. / Küf hastalığı.

basamak > basamak – 1. Bir yere çıkarken veya bir yerden inerken basılan ve art arda gelen, birbirine belirli aralıkları olan düz yüzeylerden her biri. 2. Derece, aşama, kerte, evre. 3. mec. Bir amaca ulaşmak için yararlanılan kişi, durum veya yer. 4. Ondalık sayı sisteminde bir sayının sağdan sola doğru rakamlarının derecelerine göre her birinin bulunduğu yer, hane. 5. Bir tam denklemde bulunan bilinmeyenin en yüksek kuvveti. / Adım, merdiven adımlığı.

baston > baston, bastun – 1. Yürürken dayanmaya yarayan, ağaç veya metalden yapılan araç. 2. Geminin baş tarafındaki yatık direğin dışarıya doğru uzanan parçası. / Yürüyüş sopası.

bayıl- > bayaldisvam – 1. Baygın duruma girmek, uyur gibi olmak, kendinden geçmek, kendini kaybetmek. 2. mec. Çok hoşlanmak, çok sevmek. 3. Sıcak, açlık, susuzluk, yorgunluk vb. etkenlerle dayanma gücünü yitirmek. 4. argo Vermek, ödemek. / 1. Kendinden geçmek. 2. Sıcak, açlık, susuzluk, yorgunluk vb. etkenlerle dayanma gücünü yitirmek.

becer- > becerdisvam – 1. Güç görünen bir iş veya duruma çözüm bulmak, üstesinden gelmek. 2. Bir şeyi kullanılmaz duruma getirmek, bozmak, kirletmek. 3. Birini öldürmek. / Çözüm bulmak, başarmak.

bereket > bereket – 1. Bolluk, gürlük, ongunluk, feyiz, feyezan. 2. Yağmur. 3. İyi ki, neyse ki, iyi bir rastlantı sonucunda. / Bolluk.

biçimli > biçimliya – 1. Herhangi bir biçimde olan. 2. Biçimi güzel olan, mevzun. 3. Düzgün. 4. Uygun olarak, yakışacak bir biçimde. / Biçimi güzel olan, mevzun, güzel görünümlü.

biçimsiz > biçimsiz – 1. Kendine özgü bir biçimi olmayan, biçimi bozuk, şekilsiz. 2. Kötü, hoş olmayan, yakışıksız. 3. Kendine özgü billurlaşmış bir biçimi olmayan (madde), amorf. 4. Kötü bir biçimde. / Hoş olmayan, yakışıksız.

bindir- > bindirdisam – 1. Bir kimseyi bir şeyin üzerine çıkartmak, oturtmak veya içine yerleştirmek, binmesini sağlamak. 2. Taşıt, ön tarafından başka bir taşıta çarpmak veya bir yere vurmak. 3. Eklemek, katmak. / Bir kimsenin ata binmesini sağlamak.

bozdoğan > bozdugan – 1. Bir doğan türü *2.* Gürz. / Gürz.

bol > bol – 1. İçine girecek şeyin boyutlarından daha büyük veya geniş olan, dar karşıtı. 2. Nicelik bakımından olağandan veya alışılandan çok, kıt karşıtı. / Çok.

boğazlı > boazliya – 1. Boğazı olan. 2. Çok yemek yiyen, yemek isteği çok olan, iştahlı. / İştahlı.

bohça > bohça – 1. İçine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan dört köşe kumaş. 2. Ufak ve seçme tütün dengi. / İçine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan dört köşe kumaş.

bucak > bucak – 1. Kenar, köşe, yer. 2. İlçelerin, bir müdürle yönetilen bölümlerinden her biri, nahiye. / Köşe.

büyüt- > biyyuttisvam – 1. Genişletmek. 2. Yetiştirmek, bakmak. 3. mec. Abartmak. / Yetiştirmek.

candar > candar – 1. Canlı, diri. 2. Koruyucu, muhafız. / Bekçi.

cebbar > cebar – 1. Kudret sahibi Tanrı. 2. Becerikli, açıkgöz. 3. Zorlayıcı, zorba. / Uyanık, kurnaz, açıkgöz.

cevherli > ceferliya – 1. Bir şeyin özü, maya, gevher. 2. Değerli süs taşı, mücevher. 3. mec. İyi yetenek. 4. Töz. / Mücevherli.

cins > cins – 1. Tür, çeşit. 2. Soy, kök, asıl. 3. Pek çok ortak özellikleri bulunan türler topluluğu. 4. argo Garip, tuhaf. 5. Diğerlerine göre üstün nitelikleri olan. / Aile, soy.

çadır > çadır – 1. Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak, çerge, oba, otağ. 2. Gölgelik olarak kullanılan tente veya şemsiye. / Şemsiye.

çak- > çaktisvam – 1. Vurarak sokup yerleştirmek. 2. Çivi ile tutturmak. 3. Kazık çakıp hayvan bağlamak. 5. Parıldamak, ışık vermek. 6. mec. Saplamak. 7. Sezinlemek, anlamak, farkına varmak. 8. argo İçki içmek. 9. argo Anlamak, bilmek. 10. Vurmak. 11. argo Sınavda başarısız olmak. 12. argo Kabul etmeyeceği bir şeyi kurnazlıkla kabul etmesini sağlamak: Kalp parayı birisine çakmak. / 1. Vurmak. 2. Anlamak, farkına varmak.

çalma > çalmaliya – 1. Çalmak işi. 2. Hırsızlık, sirkat. 3. Başa sarılan sarık. 4. Çalınmış. 5. Kakmalı olmayan, kalemle işlenmiş. 6. Kibrit / Türbanlı.

çalma > çalma – 1. Çalmak işi. 2. Hırsızlık, sirkat. 3. Başa sarılan sarık. 4. Çalınmış. 5. Kakmalı olmayan, kalemle işlenmiş. 6. Kibrit. / Sarık, fesin çevresine sarılan türban.

çamaşır > çamaşir – 1. İç giysisi. 2. Kirli eşyaları yıkama işi. 3. Yıkanması gerekli kirli. / İç giysisi.

çamur > çamur – 1. Balçık. 2. mec. Sataşkan, çevresini tedirgin eden, sulu, arsız kimse. 3. Yapı işlerinde kullanılan çeşitli malzemeden oluşmuş harç. / Balçık.

çanak > çanak – 1. Toprak, metal vb. bir maddeden yapılmış yayvan, çukurca kap. 2. Göz çukuru. 3. Çiçeğin en dışında bulunan yeşil yaprakların tümü. 4. Çevresine göre alçakta bulunan, derinliği genişliğinden az olan arazi. 5. mec.Göstermelik, yalan yanlış, önceden belirlenmiş sonucu almaya yönelik. / Toprak kap, kâse.

çapkın > çapkın-in – 1. Geçici aşklar ve ilişikler peşinde koşan kimse. 2. Cinsellik hatırlatan. 3. Haylaz. 4. Okşayıcı bir seslenme sözü. / Geçici aşklar ve ilişikler peşinde koşan kimse, kadıncıl.

çatı > çatiya – 1. Bir yapının, bir evin damını kuran parçaların bütünü. 2. Birbirine çatılmış, çakılmış şeylerin bütünü. 3. Yapının tavanı ile damı arasındaki kullanılan yer. 4. İnsan ve hayvanda iskeletin kuruluşu. 5. mec. Barınılan, sığınılan yer. 6. mec. Belli bir maksada yönelik kimselerin oluşturduğu birlik. 7. Özne, nesne durumlarına göre, belirli çatı eklerinin fiil kök veya gövdelerine getirilen türev, bina. 8. Hikâye, roman, piyes vb. edebî türlerde olay kuruluşu, kurgu. 9. Bir yapıyı örten ve eğik yüzeyleri olan damın tahtadan iç yapısı. / Tavan, dam.

çelebi > çelebi, çelebiya – 1. Bektaşi ve Mevlevi pirlerinin en büyüklerine verilen unvan. 2. Hristiyan tüccar. 3. Görgülü, terbiyeli, olgun kimse. / Zarif, kibar genç; bay.

çember > çember – 1. Merkez denilen sabit bir noktadan aynı uzaklık ve düzlemdeki noktalar kümesinin oluşturduğu kapalı eğri. 2. Bu biçime getirilmiş katı cisimlerin çevresi. 3. Çocukların çevirip arkasından koştukları tekerlek biçiminde oyuncak. 4.

Sandık, denk, fıçı vb.nin dağılmaması için üzerlerine geçirilen dayanıklı bir cisimden kuşak. 5. Yazma, yemeni, baş örtüsü. 6. mec. Aşılması, çözümü güç durum. 7. Basketbolda içinden topun geçmesiyle sayı kazanılan ağlı demir halka. / 1. Demir kelepçe. 2. Kadın baş örtüsü.

çevirme > çeverme – 1. Çevirmek işi. 2. Kuzu, oğlak vb. hayvanların şişte, kor üzerinde çevrilerek pişirilmişi. 3. Çevrilmiş, tercüme edilmiş. 4. Dikenlerden, ağaç dallarından yapılmış duvar. 5. Uzaktan dolaşıp düşmanın yan gerilerine düşerek onu istemediği bir durumda dövüşmek zorunda bırakma, sarma, muhasara. 6. Bir müzik parçasındaki aralığın veya bir cümle parçasının tiz sesini pese, pes sesini tize dönüştürmek işi. / Kuzu eti veya başka bir etin kor üzerinde çevrilerek pişirilmesi.

çevre > çevre – 1. Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi. 2. Kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam. 3. Yağlık. 4. mec. Aynı konu ile ilgisi bulunan kimselerin tümü, muhit. 5. mec. Bir kimse ile ilişkisi bulunanlar, muhit. 6. Bir birimden önce veya sonra gelen aynı türden birimlerin tümü, bunların oluşturduğu küçük grup, kontekst. 7. Düzlem üzerindeki bir şekli sınırlayan çizgi. 8. Hayatın gelişmesinde etkili olan doğal, toplumsal, kültürel dış faktörlerin bütünlüğü. / Mendil.

çubuk > çibuk, çubuk – 1. Körpe dal. 2. Değnek biçiminde ince, uzun ve sert olan şey. 3. Tütün içmek için kullanılan uzun ağızlık. 4. Kumaşta düz çizgi. 5. Ana direkler üzerine sürülen ikinci ve üçüncü direk parçası. / Tütün içmek için kullanılan uzun ağızlık.

çukur > çukur – 1. Çevresine göre aşağı çökmüş olan yer. 2. Çene ve yanaktaki gamze. 3. mec. Mezar. / Çevresine göre aşağı çökmüş olan yer, en az bir yanı açıktır.

dal > dal – 1. Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri. 2. Branş. 3. Bir bilim alanının içinde yer alan ana bilim dalında alt alanı. 4. Canlıların bölümlenmesinde, sınıfların bir araya gelmesiyle oluşan birlik, şube. / Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

dalgıç > dalgıç – 1. Deniz dibine inilebilecek özel donanımla su altında çalışmayı meslek edinen kimse. 2. argo Başkasına ait olan bir şeyi habersiz alma huyunda olan kimse. / Balık adam.

dayan- > dayanya – 1. Bir yere yaslanmak. 2. Bir şeyin üzerinde kurulmuş olmak. 3. mec. Zarar görmemek, varlığını korumak. 4. mec. Varmak, ulaşmak. 5. mec. Bütün gücünü kullanarak bir işi yapmak. 6. mec. Bir iş sonunda birinin veya bir şeyin üzerinde kalmak. 7. mec. Birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek. 8. mec. Uzun süre kullanılmaya uygun olmak. 9. mec.Tutunmak, karşı durmak, karşı koymak. 10.

Yetişmek, yeter olmak. 11. mec. Güç bir duruma katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek. / Tahammül etmek.

destur > destur, testir – 1. İzin, müsaade. 2. Yol verin, savulun, izin verin anlamlarında kullanılan bir söz. 3. Karanlık, ıssız yerlere pis veya atık su dökerken cin çarpmasın diye yüksek sesle söylenen bir söz. / İzin.

dik > dik – 1. Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan, eğik olmayan. 2. Yatık durmayan, sert. 3. Sert, kalın, tok ses4. Sert bakış. 5. Ters, aksi söz. 6. Kaba, yersiz davranış. 7. Birbirine dikey olan doğrulardan oluşmuş. / Eğik olmayan, düz, doğru.

dikme > dikme – 1. Dikmek işi. 2. Ahşap yapılarda pencere ve kapı yanlarına dikilen direklerden her biri. 3. mec. Bir evde aileyi sürdürecek olan tek çocuk. 4. Ağaç, direk. 5. Fidan, yeni dikilmiş fidan. 6. Yük kaldırmakta kullanılan bir direkli maçuna. 7. Dikey olan doğru veya düzlem, amut. / Direk, lata.

dil > dil – 1. Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı. 2. Birçok aletin uzun, yassı ve çoğu hareketli bölümleri. 3. Büyükbaş hayvanların haşlanıp pişirildikten sonra yenebilen dili. 4. Ayakkabı bağlarının ayağı rahatsız etmemesini sağlayan ve bağ altına rastlayan saya parçası. 5. Kıstak. 6. Makaraların ve bastikaların içine yerleştirilmiş olan, üzerinden geçirilen halatı istenilen yöne çevirmeye yarayan, çevresi oluklu, küçük döner tekerlek. 7. Bazı üflemeli çalgılarda titreşerek ses çıkaran ince metal yaprak. 8. Anahtar. / Tat alma organı; çan ve zil dili.

dinsiz > dinsiz-in – 1. Dinî inancı olmayan. 2. mec. Acımasız. / Acımasız, zalim.

divane > divane – 1. Deli, kaçık, budala. 2. mec. Bir şeye çok düşkün olan. / Deli, budala, ahmak.

dizi > diziya – 1. Bir iplik veya tel üzerine dizilmiş inci, boncuk gibi şeylerin oluşturduğu bütün, sıra. 2. Herhangi bir bakımdan bir bütün oluşturan şeylerin tümü, seri. 3. Yan yana, art arda veya zaman sırasına göre sıralanmış birbiriyle ilişkili nesne veya olayların oluşturduğu bütün sıra. 4. Aynı söz dizimsel bağlam içinde birbirinin yerini alabilecek olan ve güçlü bir karşıtlık bağlantısı kuran ögelerin oluşturduğu bütün, paradigma. 5. Saf durumundaki bir kıtada, birbiri arkasında duran erler. 6. Değerleri artarak veya eksilerek art arda gelen terimler takımı. 7. Bir oktavın içinde sıralanan sekiz sesin bütünü. 8. Dizi film. / Bir iplik veya tel üzerine dizilmiş inci, boncuk gibi şeylerin oluşturduğu bütün, sıra.

dolama > dolama – 1. Dolamak işi. 2. Giysilerin üstüne giyilen, önü açık bir tür üstlük. 3. Poşu. 4. Çeşitli eserlerdeki barok ve rokoko üslubunda iç içe süsleme

motifi. 5. Tırnak yöresindeki yumuşak bölümlerin, bazen de kemiğin iltihaplanmasından ileri gelen ağrılı şiş. / Uzun ve kollu üst giysisi.

dolma > dolma – 1. Dolmak işi 2. Tavuk, kuzu gibi hayvanların veya biber, domates vb. sebzelerin içine pirinç ve başka şeyler doldurularak pişirilen yemek 3. Doldurularak yapılan. 4. argo Yalan, hile, dalavere. 5. argo Üç sigara kâğıdına bolca sarılmış esrar. / Biber dolması.

dönme > dyunme – 1. Dönmek işi. 2. Ameliyatla cinsiyet değiştiren kimse. 3. Biçimi değişmeyen bir şeklin ekseni çevresindeki hareketi. 4. Başka bir dindeyken Müslüman olan, mühtedi. / İslâmlaştırmış hristiyan.

döş > doyş – 1. Göğüs, bağır. 2. Kaburga altı. / Göğüs.

dürü > dyuriya – 1. Dürülmüş şey. 2. Armağan, hediye. 3. Çeyiz. 4. Düğüne çağrılanlara düğün sahibi tarafından verilen armağan. 5. Bel denilen tarım aracı. / Bel.

düş- > dyuştisvam – 1. Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek. 2. Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek. 3. Yere devrilmek, yere serilmek. 4. Hava taşıtları kaza sonucu hızla yere inerek çarpmak. 5. Vücuda bol gelen giysi aşağı kaymak. 6. Yağmak. 7. Vurmak, değmek, rastlamak. 8. Vakti gelmeden ölü doğmak. 9. Atlanmak, aradan çıkmak, eksik kalmak. 10. Eksilmek. 11. Bir zorunluluk sebebiyle bulunduğu yerden ayrılmak, gitmek. 12. Aşırı ilgi veya sevgi göstermek. 13. Uğramak, kapılmak. 14. Yakışmak, uygun gelmek. 15. Yakışık almak. 16. Ödevi veya yetkisi içinde bulunmak. 17. Bulunmak. 18. Biriyle yaşama, çalışma, birlikte olma durumunda kalmak. 19. Bir bölüşme sonunda payına ayrılmak. 20. Kötü bir sebeple istenmeden bir yerde bulunmak. 21. İşbaşından uzaklaşmak. 22. Hızı, gücü, değeri azalmak. 23. Isı, basınç ve ateş, eksilmek, azalmak. 24. Düşkünleşmek. 25. Bir yere ansızın gelmek, damlamak, tesadüfen gelmek. 26. Belirli zamana rastlamak. 27. Fırsat çıkmak. 28. Olmak, olumsuz bir duruma girmek. 29. Savaşta savunulmaz duruma gelerek teslim olmak. 30. Bazı deyimlerde yürümek, birlikte gelmek anlamlarında kullanılan bir fiil. 31. Bayağılaşmak. 32. Kötü yola girmek. 33. Alışmak, müptela olmak. 34. Telefon, sanal ağ vb. alanlarda bağlantı kurmak. / Yere devrilmek, yere serilmekk.

düşkün > dyuşkyun – 1. Bir şeye kendini aşırı vermiş olan, çok bağlı, meraklı, tutkun. 2. Geçim sıkıntısına düşmüş. 3. Yoksulluk sebebiyle mutluluk ve refahını yitirmiş. 4. Yaşlılık, hastalık vb. sebeplerle çalışma gücünü yitirmiş. 5. mec. Değer ve onurunu yitirmiş. 6. mec. Kötü yola düşmüş, ahlaksız. / Çökük, bitkin, zayif, harap.

düşman > duşmanin – 1. Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, antagonist, dost karşıtı. 2. Birbirleriyle savaşan devletler ve bu devletlerin asker, sivil bütün uyrukları. 3. Aralarında birbirleriyle çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık olan taraflar. 4. Bir şeyin yaşamasına, barınmasına engel olan (güç, tutum vb.). 5. mec. Bir şeyi büyük ölçüde kullanıp tüketen kimse. 6. mec. Bazı şeylerden nefret eden, tiksinen kimse / Hasım, antagonist.

düz > dyuz – 1. Yatay durumda olan, eğik ve dik olmayan. 2. Kıvrımlı olmayan, doğru, stabil. 3. Yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan, müstevi. 4. Kısa ökçeli, ökçesiz (ayakkabı). 5. Yayvan, altı derin olmayan. 6. Kıvırcık veya dalgalı olmayan (saç). 7. Yalın, sade, süssüz. 8. Çizgisiz, desensiz ve tek renkli. 9. Engebesiz olan yer, düzlük, ova. / 1. Eğik olmayan. 2. Tek renkli.

düz- > duzdisvam, dyuzdisvam – 1. Bir gereksinimi karşılamak amacıyla birçok şeyi birbirini tamamlayacak biçimde bir araya getirmek. 2. Düzene sokmak, düzene koymak, sıralamak, elverişli, uygun bir duruma getirmek. 3. Yaratmak, oluşturmak, meydana getirmek. 4. Uydurmak. 5. Cinsel ilişkide bulunmak. / Birçok şeyi tamamlayacak biçimde bir araya getirerek yeni bir bütün ortaya koymak.

düzgün > dyuzgyun – 1. Doğru ve pürüzsüz, muntazam. 2. Düzenli, kusursuz, insicamlı, rabıtalı, muntazam. 3. İyi. 4. Kurala uygun olarak, kusursuz bir biçimde. 5. Kenar veya ayrıtları ile açıları birbirine eşit olan (biçim. 6. Fondöten. / Doğru, kusursuz.

düztaban > dyuztaban – 1. Doğal ayak kemerinin kaybolması ile oluşan yapısal bozukluk. 2. Tabanı kemerli olmayan, düz olan (kimse). 3. Dar tabanlı bir tür rende. 4. mec. Uğursuz. / Doğal ayak kemerinin kaybolması ile oluşan yapısal bozukluk.

efe > efe – 1. Yiğit, özellikle Batı Anadolu köy yiğidi, zeybek. 2. Ağabey. 3. Kabadayı. 4. Kaptan. / Afili genç, kabadayı.

efendi > efendi - Günümüzde bey unvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan. 2. Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. 3. Koca. 4. Hizmetlilere seslenilirken kullanılan bir söz. 5. Erkekler için kullanılan bir seslenme sözü. 6. mec. Görgülü, nazik, kibar. 7. Eğitim görmüş kişiler için özel adlardan sonra kullanılan unvan. / Özel adlardan sonra kullanılan unvan ya da Osmanlı devletinde unvan.

eğlen- > eglendisvam – 1. Neşeli, hoşça vakit geçirmek. 2. Bir kimsenin herhangi bir kusuru veya zayıf noktası ile alay etmek. 3. Bir yerde durmak, beklemek, tevakkuf etmek. 4. Oyalanmak. / Hoşça vakit geçirmek.

ek > ek – 1. Bir şeyin eksiğini tamamlamak için ona katılan parça. 2. Bir gazete veya derginin günlük yayımından ayrı ve ücretsiz olarak verdiği parça, ilave. 3. Sonradan katılan, dikilen, yapıştırılan parçanın belli olan yeri. 4. İki borunun birbirine birleştirildiği yer. 5. Eklenmiş, katılmış. 6. Kelime türetmek veya kelimenin görevini belirtmek için kullanılan şekil verici ses veya sesler, lahika. / Eklenmiş, katılmış.

emanet > amanet – 1. Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişice korunması gereken eşya, kimse vb., inam, vedia. 2. Bir kimse ile birine gönderilen şey. 3. Eşyanın ücret karşılığı geçici bir süre bırakıldığı yer. 4. Can, ruh. / Birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan kişice korunması gereken eşya, kimse vb.

emzik > emzik – 1. Süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme. 2. Beslemek için süt çocuklarına meme yerine emdirilen ağzı kauçuklu süt şişesi, biberon. 3. İbrik, çaydanlık, testi vb. kapların, suyu azar azar akıtmaya yarayan içi delik uzantısı, ibik. 4. Sigara ağızlığı. / Memelik.

etraf > etraf – 1. Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi. 2. Kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam. 3. Yağlık. 4. mec. Aynı konu ile ilgisi bulunan kimselerin tümü, muhit. 5. mec. Bir kimse ile ilişkisi bulunanlar, muhit. 6. Bir birimden önce veya sonra gelen aynı türden birimlerin tümü, bunların oluşturduğu küçük grup, kontekst. 7. Düzlem üzerindeki bir şekli sınırlayan çizgi. 8. Hayatın gelişmesinde etkili olan doğal, toplumsal, kültürel dış faktörlerin bütünlüğü. / Taraf, yan; dolay.

felek > felek – 1. Gök, gökyüzü, sema. 2. Dünya, âlem. 3. Talih, baht, şans. 4. Askerî mızıkada zilli bir müzik aracı. / Gökyüzü.

fukara > fukara – 1. Yoksul, fakir. 2. Derviş. 3. mec. Zavallı. / Yoksul.

gâvur > gyaur-in – 1. Dinsiz kimse. 2. Müslüman olmayan kimse. 3. mec. Merhametsiz, acımasız. 4. İnatçı. / Müslüman olmayan, Hristiyan.

gebe > gebe – 1. Karnında yavru bulunan (kadın veya hayvan), yüklü, hamile, aylı. 2. İçinde oğulcuk veya dölüt bulunan (döl yatağı). 3. mec. Bir birikim sonucu ortaya çıkması beklenen (durum veya olaylar). 4. mec. Minnet altında kalan. / Hamile.

geber- > geberdisvam – 1. argo Sevilmeyen bir kişi ölmek. 2. Bir kimseye aşırı ilgi, istek ve yakınlık duymak. / Ölmek.

gebeş > gebeş – 1. argo Aptal, sersem. 2. Bodur ve şişman. 3. Karnı şiş olan. / Aptal, ahmak.

gecelik > gecelik – 1. Yatakta giyilen giysi, gömlek. 2. Bir gece için ödenen ücret. 3. Geceye özgü olan, gece kullanılan. / Gece giysisi.

gel- > gilam – 1. Ulaşmak, varmak. 2. Getirmek. 3. Oturmaya, ziyarete gitmek. 4. İsabet etmek. 5. Varlığını sürdürmek, yaşamak, intikal etmek. 6. Ortaya çıkmak, doğmak. 7. Belli bir süre dolmak. 8. Belli bir zamana ulaşmak. 9. Kadar olmak. 10. Çıkmak, yönelmek. 11. İzlemek, takip etmek. 12. Bir yerden alınıp bir yere ulaştırılmak. 13. Katılmak, eklenmek. 14. Türemek. 15. Daha önce üzerinde durulmuş olan bir konuya yeniden dönmek. 16. Sonuç çıkmak. 17. Dayanmak, tahammül etmek. 18. Kendine yapılan herhangi bir davranış veya durumu iyi karşılamak. 19. Bir şeye sonradan inanmak, doğruluğuna hak vermek, eğilim göstermek, kabul etmek. 20. Etkisini herhangi bir biçimde göstermek. 21. Kazanılmak, sağlanılmak. 22. Uymak. 23. Olmak, -e uğramak. 24. Akmak. 25. Düşmek, rast gelmek. 26. Görünmek, sanılmak. 27. Uygun düşmek. 28. Başlamak, ortaya çıkmak. 29. Mal olmak. 30. Biriyle birlikte gitmek. 31. İhtiyaç anlatan deyimler kurmaya yarayan bir fiil. 32. Kök veya gövdeleri sonuna -a (-e) eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur. 33. -mez, -mezlik ile birlikte yapmacık anlatan deyimler yapar. 34. Yönelme durumundaki bazı kelimelere getirilerek birleşik fiil yapar. 35. -dikçe, -esi biçiminde kullanılan sıfat-fiil eklerinden sonra geldiğinde önceki fiille ilgili olarak pekiştirilmiş bir istek ve sürerlik bildiren bir fiil. 36. Herhangi bir sırada bulunmak / Bir yere varmak, yürümek.

geçir- > geçerdisvam – 1. Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak. 2. Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek. 3. Bir şeyi bir yerden başka yere taşımak, nakletmek. 4. Tespit etmek, yazmak, kaydetmek. 5. Bir şeyi kendisine ayrılmış olan yere yerleştirmek, takmak. 6. Yola çıkan birini uğurlamaya gitmek, selametlemek, teşyi etmek. 7. Bir süre yaşamak, oturmak, kalmak. 8. Giymek, giyinmek. 9. Bir işi birden çok kişi üzerinde uygulamak. 10. Herhangi bir durumu yaşamış olmak. 11. Etmek, yapmak. 12. Hastalık bulaştırmak. 13. Zaman harcamak. 14. Bir gereksinimi eldeki imkânla karşılamak. 15. Vurmak. 16. mec. Alışverişte aldatmak, kötü mal satmak, kazıklamak. 17. argo Birine kötü söz söylemek. / 1. Zaman geçirmek. 2. Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek. 3. Bir şeyi bir yerden başka yere taşımak.

geçin- > geçindisvam – 1. Yaşamak için gerekeni sağlamak. 2. Uzlaşmak, anlaşmak. 3. mec. Taslamak. 4. mec. Kendi gereksinimlerini başkalarından sağlamak. 5. Ölmek. / 1. Geçimini sağlamak. 2. Anlaşmak.

gen > ken – 1. Geniş. 2. Boş yer, hâli arazi, sürülmemiş işlenmemiş arazi. / Geniş, engin.

gezinti > gezentiya – 1. Uzak olmayan bir yere yapılan gezi, tenezzüh. 2. Kale duvarlarının iç tarafında kuleleri birbirine bağlayan dar yol. 3. Bir çalgıyla belli bir parça çalmaksızın ezgiler çıkarma işi. 4. Evlerde oda kapılarının açıldığı aralık, koridor. 5. Sofa, balkon. / Koridor.

halvet > halvet – 1. Issız yerde yalnız kalma. 2. Issız ve kapalı yer. 3. Hamamlarda çok sıcak küçük yer. / Hamamda özel oda.

harç > harça – 1. Bir iş görmek veya bir şey satın almak için parayı elden çıkarmak, sarfetmek. 2. Bir şey yapmak için kullanmak, tüketmek. 3. mec. Birinin değer ve onurunu kırıcı bir durum yaratmak. 4. mec. Manevi yönden kötü duruma düşürmek, feda etmek. 5.argo Yok olmasına, ölmesine sebep olmak. / Sarf etmek.

hava > hava – 1. Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı. 2. Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü. 3. Canlılar üzerindeki etkisine göre hava yuvarının durumu. 4. Gökyüzü. 5. Çevreyi kuşatan boşluk. 6. Esinti. 7. Müzik parçalarında tür. 8. Müzik aletlerinden çıkan ses perdesi. 9. mec. Sonuçsuz, anlamsız, boş (durum, davranış, söz. 10. mec. Görünüş, davranış, söz vb. için bir kimsenin durumunu belirten özellik. 11. mec. Tarz, üslup. 12. mec. Durum, ortam, çevre, muhit, atmosfer, ambiyans. 13. mec. Çekicilik, albeni, alım, cazibe. 14.mec. Keyif, âlem / 1. Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü. 2. Manevi hal, durum, keyif.

hayta > hayta – 1. Osmanlıların ilk dönemlerinde eyalet askerlerinin uç boylarında görevli sınıflarından biri. 2. mec. Başıboş, bir baltaya sap olamamış, apaş, serseri. / Serseri.

hazine > hazna – 1. Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet. 2. Değerli şeylerin saklandığı yer. 3. Değerli bir şeyin çok bulunduğu yer. 4. Gömülü veya saklıyken bulunan değerli şeylerin bütünü. 5. Kaynak. 6. Devlet malı veya parası. 7. Devlet malının veya parasının saklandığı yer. 8. Devletin altın, döviz, bono ve nakit işlemlerini maliye ile birlikte düzenleme görevini üstlenen makam. 9. mec. Büyük bağlılık duyulan, değer verilen şey veya kimse. / Devlet malı ve parası ya da bunların saklandığı yer.

hergele > ergele, hergele – 1. Binmeye veya yük taşımaya alıştırılmamış at veya eşek. 2. Terbiyesiz, görgüsüz kimse. / At sürüsü.

hoca > hoca – 1. Müslümanlıkta din görevlisi. 2. Öğretmen. 3. mec. Akıl öğreten, öğüt veren kimse. 4. Medresede öğrenim gören sarıklı, cübbeli din adamı. / Müslümanlıkta din görevlisi.

iç > iç – 1. Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dâhil, dış karşıtı. 2. Oyuk şeylerin boşluğu. 3. Cisimlerin yüzeyleri arasında kalan her nokta. 4. Nesnelerin veya kimselerin arasında bulunan nesne veya kimse, ara. 5. Ten ile dış giysiler arası. 6. Kabuğu olan veya dışı kabuk durumunda bulunan yiyeceklerde kabuğun sardığı bölüm. 7. Pirinç, soğan ve baharatla hazırlanan, dolmalarda kullanılan karışım. 8. Mide, bağırsak, karın. 9. Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri. 10. Bir ülke, şehir,

topluluk vb.nde olan veya yapılan. 11. Değişik yemeklerde kullanılmak üzere et ile sebzelerin ince kıyımının karıştırılması ve yoğrulmasıyla meydana getirilen karışım. 12. Somut kavramlarda iki veya ikiden çok şeyde merkeze daha yakın olan. 13. İnsanın manevi varlığıyla ilgili olan. 14. mec. Muhteva. / Dolma yapmak için hazırlanan malzeme.

ihtiyaç > ihtiyaç – 1. Gereksinim. 2. Güçlü istek. 3. Yoksulluk, yokluk. / Gereksinim.

ikram > ikram – 1. Konuğu ağırlama. 2. Bir şeyi armağan olarak verme, sunma. 3. Alışverişte satıcının alıcıya yaptığı indirim. 4. Sunulan şey. / Konuğu ağırlama.

imtiyaz > imtiyaz – 1. Başkalarına tanınmayan özel, kişisel hak veya şart, ayrıcalık. 2. Fabrika kurmak, maden işletmek vb. için bir kişi veya kuruluşa devlet tarafından verilen özel izin. 3.Gedik. / Ayrıcalık.

irade > irade – 1. Bir şeyi yapıp yapmamaya karar verme gücü, istenç. 2. Buyruk. 3. İstek, dilek. / Emir.

izle- > ezledisvam – 1. Birinin veya bir şeyin arkasından gitmek, takip etmek. 2. Zaman, süre, sıra vb. bakımından gelmek, arkasından gelmek, arkasında olmak. 3. Bir olayın gelişimini gözden geçirmek. 4. Eğlenmek, görmek, öğrenmek için bakmak, seyretmek. 5. Belirli bir yönde gitmek. 6. Gözlemek, incelemek. 7. Belirli bir tutum, davranış veya düşünceyi benimsemek. 8. Bir şeye uymak, bağlı olmak. 9. Herhangi bir olayla ilgilenmek. / 1. Takip etmek. 2. Bir olayın gelişimini gözden geçirmek.

izzet > izet – 1. Büyüklük, yücelik, ululuk. 2. Saygı. / Saygı, hürnet.

kabak > kabak – 1. Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki. 2. Bu bitkinin türlerine göre yemeği ve tatlısı yapılan ürünü. 3. Esrarkeşlerin kullandığı bir çeşit nargile. 4. Kabak kemane. 5. Ham, tatsız (kavun, karpuz). 6. Tüysüz, dazlak. 7.D işleri aşınarak yüzeyi düzleşmiş olan (taşıt lastiği). 8. mec. Bilgisiz, görgüsüz, kaba. 9. Kısa boynuzlu hayvan. / Kısa boynuzlu hayvan.

kabız > kabus – 1. Dışkının katılığı yüzünden büyük abdest bozamama veya güçlükle bozma durumu, peklik. 2. Azrail tarafından ruh teslim alınma, ölme. 3. Alma. 4. Kavrama, el ile tutma. / Peklik.

kaç- > kaçtisvam – 1. Hızla koşup bir yere saklanmak. 2. Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek. 3. Kendini göstermemek, rastlaşmamaya çalışmak. 4. Kaçınmak. 5. Gaz, sıvı vb. şeyler sızmak. 6. İpi kopmak. 7. Girmek. 8. Bir yana doğru kaymak. 9. Görünmeden gitmek, savuşmak, sıvışmak. 10. Hızlı koşmak. 11. Yok olmak. 12. Benzemek, andırmak. 13. Kaçgöçe uymak. 14. Kız veya kadın yasalara ve aile isteklerine karşı gelerek evlenmek için evinden ayrılmak.

15. Rengi ağarmak, uçmak. 16. Yarışçı diğerlerinden hızla ayrılıp arayı açmak. 17. Futbol ve basketbolda engelleyen adamdan kurtulmak veya pas alabilmek için boş alana koşmak. / Bulunduğu yerden ayrılmak, uzaklaşmak.

kaçır- > kaçardisvam – 1. Kaçmasını sağlamak veya kaçmasına imkân yaratmak. 2. Bir işi belirlenen zamanda yapamamak. 3. Zor kullanarak yanında götürmek. 4. Bir daha ele geçmemek üzere yitirmek. 5. Yararlanamamak. 6. Gitmek, kaçmak zorunda bırakmak. 7. Çalmak, kimsenin haberi olmadan götürmek, aşırmak. 8. Yasal olmayan yoldan bir ülkeye mal sokmak veya çıkarmak. 9. Ölçüyü, sınırı aşmak, fazlasına gitmek. 10. Sıvı, gaz vb. sızdırmak. 11. İstemeyerek altını kirletmek. 12. Delirmek. 13. Bir araç veya aletle iş görürken aracı iyi kullanamama yüzünden kendine veya bir başkasına zarar vermek. 14. Birini veya bir şeyi göstermemek. 15. Yarışan bir koşucu diğeri tarafından hızla geçilip ara açılmak. 16. Futbol veya basketbolda savunduğu oyuncuyu boş bırakmak, pas almasına fırsat vermek. / 1. Kaçmasına yardım etmek. 2. Yitirmek.

kada > kada – 1. Kardeş. 2. Ağabey 3. Kız kardeş, abla. 4. Küçük kardeş. 5. Arkadaş. 6. Teyze. / Abla.

kafes > kafez - 1. Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme. 2. Vahşi hayvanlar için demir çubuklarla yapılmış taşınabilir bölme. 3. Çapraz çubuklarla ve aralıklı olarak yapılmış, pencerelere takılan siper. 4. Ahşap yapıların direk ve çatmalardan oluşan kaplama tahtaları dışında kalan iskeleti. 5. argo Hapishane. 6. Cami, tekke vb. yerlerde kadınlara ayrılan yer. 7. Şimşirlik. / 1. Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme. 2. argo Hapishane.

kâfir > kafir, kyafir-in – 1. Tanrı'nın varlığını ve birliğini inkâr eden kimse. 2. Sevilen birine takılmak, sitem etmek için kullanılan bir seslenme sözü. 3. mec. Acımasız, zalim kimse. 4. Genellikle Müslüman olmayanlara verilen ad. / Hristiyanlara verilen ad.

kalak > kalak – 1. Burun, burun ucu. 2. Gelin tacı. 3. Tezek yığını. / Burun.

kama > kama – 1. Silah olarak kullanılan, ucu sivri, iki ağzı da keskin uzun bıçak. 2. Açılmış olan boşluklarda tavan ve yanlardan taş veya cevher parçalarının düşmesini önlemek amacıyla tahkimat elemanları üstüne veya arkasına yerleştirilen bir tahkimat parçası. 3. Kütüğü yarmak için kullanılan ucu sivri, yassı, enli çivi, takoz, kıskı. 4. Topun gerisini kapayan kapak. 5. Oyunda kazanılan her parti. 6. Oyunda sayı. / Kıskı.

kamçı > kamşik – 1. Bir ucuna ip, deri vb. bağlı vurma, dövme aracı. 2. Bir ucu bir yere bağlı, öbür ucu herhangi bir işte kullanılmak için serbest bırakılan halat. 3.

Spermatozoitlerde ve bazı tek hücreli hayvanlarda hareketi sağlayan ipliksi organ. / Kırbaç.

kamış > kamış – 1. Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdesi olan bitkiler (Phragmites australis.) 2. Bu bitkiden yapılmış. 3. Sıvı içecekleri bardak veya şişeden kolayca içmek için kullanılan ince, plastik boru, pipet. 4. Erkeklik organı. / Phragmites australis, saz.

kanat > kanata – 1. Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ. 2. Balıklarda yüzgeç. 3. Bir uçağın havada durmasını sağlayan taşıyıcı aerodinamik güçlerin etkilediği yatay yüzey. 4. Kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı. 5. Yan, taraf. 6. Meclis, parti vb. topluluklarda düşünce yönünden özellik gösteren taraflardan her biri. 7. Fırıldak biçiminde olan şeylerde kol. 8. Angıç. 9. Savaş düzenindeki ordunun iki yanından her biri, cenah. 10. Futbol, hentbol vb. takım oyunlarında hücum hattının sağ ve sol uçlarında yer alan oyuncular. / 1. Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ. 2. Kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı. 3. Bir şeyin yan tarafi.

kandır- > kandırdisvam – 1. Kanmasını sağlamak, inandırmak, ikna etmek. 2. Aldatmak. 3. İçme, yeme isteğini karşılamak. / İnandırmak, ikna etmek.

kandil > kandil, kandilo – 1. İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı. 2. Kandil gecesi. 3. argo Çok sarhoş. / Gaz lambası.

kapa- > kapadisvam – 1. Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek. 2. Hava bulutlarla kaplanmak, sıkıntılı bir hâl almak. 3. Bir şeyin görünmesine engel olmak. 4. Geçişi engellemek. 5. Tıkamak, içini doldurmak. 6. Su, elektrik gelişini kesmek. 7. Çalışamaz, görev ve iş yapamaz duruma getirmek. 8. Üzerinde durmamak, bir şey üzerinde konuşmayı bırakmak. 9. Bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olmak, hapsetmek. 10. Ortalıktan alıp saklamak. 11. Karşılamak, denk gelmek. / Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek.

kapama > kapama – 1. Kapamak işi. 2. Taze soğan ve marulla pişirilmiş kuzu eti yemeği. 3. Metres. 4. Üst baş, giyecek takımı. / Sebzeli et yemeği.

kaput > kaput – 1. Asker paltosu. 2. Otomobil, kamyon vb. motorlu taşıtlarda motoru örten açılır kapanır biçimdeki kapak. 3. Prezervatif. / Prezervatif.

karış- karaştisvam – 1. İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek. 2. Düzensiz, dağınık olmak. 3. Bulanmak, duruluğunu yitirmek. 4. Açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek. 5. Müdahale etmek, araya girmek. 6. Engellemek, araya girmek. 7. Bir araya gelmek, katılmak. 8. İlgilenmek, müdahale etmek, el atmak. 9. Yetkisinde bulunmak, bakmak, iş edinmek,

işi olmak. / 1. İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek. 2. Müdahale etmek, araya girmek.

karışık > karaşik – 1. Ayrı nitelikteki şeylerden oluşmuş. 2. Düzensiz, dağınık, intizamsız. 3. Karışmış. 4. Saf olmayan. 5. Çalkantı, kargaşa, gerginlik içinde olan. 6. Anlaşılması güç olan, açık seçik olmayan, çapraşık. 7. mec. Dolu. 8. Halk inancına göre cin ve perilerle ilişkisi olan. / Ayrı nitelikteki şeylerden oluşmuş.

kasnak > kasnak – 1. Enli çember. 2. Kalbur, tel vb. şeylerin tahta çemberi. 3. Nakış işlemek için gergef gibi kullanılan, kumaşı germeye yarayan, tahtadan çember. 4. Bir sütunun gövdesini oluşturan silindir biçimindeki taşların her biri. 5. Kıyıları oluk biçiminde pervazlı, metal ve tahtadan yapılmış çember. 6. Pehlivanların giydikleri kispetin bele gelen bölümü. 7. Makinelerde, bir milden başka mile hareket geçiren kayışların takıldığı demir çember. / 1. Elek veya kalbur çerçevesi. 2. Değirmen kasnağı, çark.

kaşkaval > kaşkaval – 1. Tekerlek biçiminde, sarı renkte, kaşara benzeyen bir tür peynir. 2. argo Aptal, sersem. / Kaşar peyniri.

kat > kat – 1. Bir yapıda iki döşeme arasında yer alan daire veya odaların bütünü. 2. Bir yüzey üzerine az veya çok kalın bir biçimde, düzgün olarak yayılmış bulunan şey. 3. Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka. 4. Giyeceklerde takım. 5. Apartman dairesi. 6. Ön, yan. 8. Bükülen veya kıvrılan bir şeyin her kıvrımı. 9. Makam, mevki. 10. Kez, defa, misil. 11. Katman. 12. Tekrarlanan bir sayının toplamı. / 1. Bir yapıda iki döşeme arasında yer alan daire veya odaların bütünü. 2. Tabaka. 3. Giyeceklerde takım. 4. Bükülen veya kıvrılan bir şeyin her kıvrımı. 5. Defa, kere.

kav > kaf – 1. Ağaçların gövdesinde veya dallarında yetişen bir tür mantardan elde edilen ve çabuk tutuşan, süngerimsi madde. 2. Yılanın deri değiştirirken attığı deri. / Kolay tutuşur kabuk veya mantar.

kavur- > kavardisvam – 1. Bir şeyi bir kabın içinde su katmadan kızartarak pişirmek. 2. Rüzgâr, soğuk, sıcak vb. kurutmak, yakmak. 3. mec. Çok üzmek, yakmak, mahvetmek. / Kızartmak.

kayar > kayar – 1. Hayvanların eskiyen nallarının çivilerini değiştirme işlemi. 2. Pay. / Nal.

kayısı > kaysiya – 1. Gülgillerden, sıcak veya ılık iklimlerde yetişen, çiçekleri pembemsi beyaz bir ağaç. 2. Bu ağacın açık turuncu renkte, eti sulu, güzel kokulu, tek ve sert çekirdekli tatlı meyvesi. 3. Beyazı pişmiş, sarısı az pişmiş yumurta. / Bir ağaç ve meyvesi.

kaymak > kaymak – 1. Sütün veya yoğurdun yüzünde zar durumunda toplanan, açık sarı renkli, koyu yağlı katman. 2. Sütü yayvan kaplar içinde ve hafif ateşte tutarak elde edilen koyu, yağlı öz. 3. Yağmur ve selden sonra toprağın üzerinde kalan özlü tabaka. 4. mec. Bir şeyin en iyi ve seçkin bölümü. / 1. Sütün kaymağı. 2. mec. Bir şeyin en iyi kısmı.

kaynak > kaynak – 1. Bir suyun çıktığı yer, kaynarca, pınar, memba, göz. 2. Bir şeyin çıktığı yer, menşe. 3. Gelir, kazanç, sağlık vb.ni sağlayıcı öge. 4. Araştırma ve incelemede yararlanılan belge, referans. 5. Herhangi bir bilim dalında yazılmış olan yazı veya eserlerin bütünü, literatür. 6. İki metal veya yapay parçayı ısıl yolla birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi. 7. mec. Sırayı beklemeden başkalarının hakkını alarak mevcut sıranın ön taraflarına girme işi. 8. Herhangi bir enerjinin oluşup çevreye yayıldığı yer. / Pınar.

kaynar > kaynar – 1. Kaynamakta olan. 2. Çok sıcak. 3. Yeni doğum yapmış anneye ve konuklara sunulan tatlı içecek. 4. Kaynak, pınar. 5. Kaynarca. / Sıcak su pınarı, kaynar su.

kaytan > gaytan – 1. Pamuk veya ipekten sicim. 2. Yelkeni yarı kapatmak için kullanılan örgü halat / Pamuk veya ipekten sicim.

kaza > kaza – 1. Can veya mal kaybına, zararına neden olan kötü olay. 2. İlçe, kaymakamlık. 3. Vaktinde kılınmayan namazı veya tutulmayan orucu sonradan yerine getirme. 4. Yargı. 5. Kadılık görevi. / Kaymakamlık, bölge.

kazan- > kazandisvam – 1. Kazanç sağlamak. 2. Olumlu, iyi bir sonuç elde etmek. 3. Çıkmak, isabet etmek. 4. Edinmek, sahip olmak. 5. Tutulmak, yakalanmak. 6. Kendinden yana çekmek. 7. Ele geçirmek, fethetmek, kazanç sağlamak. 8. Yenmek, galip gelmek. / Kazanç, yarar, gelir sağlamak.

kazık > kazık – 1. Toprağa çakılmak için hazırlanmış, ucu sivri demir veya ağaç. 2. Direk, sopa. 3. Yapıların temelinde kullanılan, toprağa çakılan veya toprak içine giren tahta, maden veya betonarmeden silindir, prizma vb. biçimindeki uzun parça. 4. mec. Çok zor (soru, sınav vb.). 5. Aldatma. 6. Genellikle yağlı güreşte, güreşçinin, elini hasmının kispeti içine sokarak yaptığı oyun. 7. İnsanı üzerine oturtarak öldürdükleri, yere dik çakılmış sivri uçlu odun veya şiş. 8. Kazığa oturtarak uygulanan öldürme cezası. / 1. Toprağa çakılmak için hazırlanmış, ucu sivri demir veya ağaç. 2. Aldatma, dolandırma.

kelle > kelle – 1. Koyun, kuzu ve keçinin pişirilmiş başı. 2. Ekinlerde başak. 3. Külçe biçimindeki şeker. 4. Baş, kafa. / 1. Baş, kafa. 2. Huni biçimli şeker.

kepçe > kepçe – 1. Sulu yiyecekleri karıştırmaya ve dağıtmaya yarayan, uzun saplı, yuvarlak ve derince kaşık. 2. Bu kaşığın alabildiği miktarda olan. 3. Erimiş madeni

kalıba dökmek için kullanılan büyük kaşık. 4. Saplı bir çembere geçirilmiş olan, balık veya kelebek tutmada kullanılan ağ. 5. Tahıl, kömür, kum vb.nin yüklenip boşaltılmasında kullanılan, tek veya iki çeneden oluşmuş motorlu araç. 6. Bu aracın alabildiği miktarda olan. 7. Gemilerde, ortasında dümenevi bulunan yuvarlak kıç çıkıntısı. 8. Güreşte hasmın arkasından bacakları arasına el sokma oyunu. / 1. Büyük kaşık. 2. Saplı bir çembere geçirilmiş olan, balık tutmada kullanılan ağ.

kepek > kepek – 1. Un elendikten sonra, elek üstünde kalan kabuk kırıntıları. 2. Başın derisinde oluşan küçük, beyaz pulcuklar. 3. Bazı deri hastalıklarında deriden dökülen parçacıklar. / Un elendikten sonra, elek üstünde kalan kabuk kırıntıları (hayvanlara yem olarak verilir).

keriz > geriz, keriziya – 1. Geriz, çirkef, pislik. 2. argo Kumar. 3. argo Kolayca kandırılabilen kimse, aptal. 4. argo Eğlenti. / Kanal, lağım.

kese > kesiya – 1. Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba. 2. Bu küçük torba miktarında olan. 3. Bazı şeylerin üzerine geçirilen, kumaştan çanta biçiminde kap. 4. Yıkanırken kir çıkartmak için ele geçirilen, vücudu ovmaya yarayan, bürümcükten, cep biçiminde bez. 5. mec. Bir kimsenin mal varlığı. 6. Organizmanın bazı boşlukları. 7. Su bitkilerinde içi hava ile dolu olan ve bitkinin suda yüzer durumda kalmasını sağlayan şişkinlik. 8. Beş yüz kuruşluk para birimi. / 1. Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba. 2. Bu küçük torba miktarında olan. 3. Bir kimsenin para varlığı.

kesil- > kesildisvam – 1. Kesme işi yapılmak. 2. Bitkin duruma gelmek, gücü, takati kalmamak, çok yorulmak. 3. Gibi olmak, benzemek, dönmek. 4. Süt, ayran vb. bozulmak, ekşimek. 5. Dinmek. 6. Sona ermek. 7. Akmamak. 8. Akım gelmez olmak. 9. Kendinden önceki kelimeyi olmak anlamıyla pekiştiren bir fiil. 10. Son veya aralık verilmek. 11. Kendini herhangi bir şey gibi göstermek. 12. Tutulmak, kapatılmak. 13. Makaslanmak. 14. Durmak. 15. Yoksun kalmak. 16. Sünnet olmak. 17. argo Çok beğenmek, çok hoşlanmak. / Bitkin duruma gelmek, çok yorulmak.

keski > keskiya – 1. Ağaç, taş, metal vb.ni yontmaya yarayan, bir ucu keskin çelik araç. 2. Demir ve sac kesmek için üzerine çekiçle vurularak yürütülen keskin araç, tırnak. 3. Pulluk gövdesi önüne takılan ve toprağı kesip ayıran, bıçak veya disk biçiminde çelikten yapılmış pulluk parçası. / Ağaç, taş, metal vb.ni yontmaya yarayan, bir ucu keskin çelik araç.

kesme > kesme – 1. Kesmek işi. 2. Teneke, sac vb.ni kesmek için kullanılan makas. 3. Küp biçiminde veya köşeli olarak kesilmiş olan. 4. Kesin, değişmez, maktu. 5. Kesme işareti. 6. Nazımda veya nesirde, bir cümleyi sonu anlaşılacak biçimde yarım bırakma sanatı, kat. 7. Kıyılarımızda yaygın olarak bulunan, yuvarlak

tepeli, 5 metre kadar boylu, her dem yeşil, yaprakları küçük ve kenarları testere dişli, çiçekleri yeşilimsi beyaz renkli olan bir süs ağacı, akçakesme. 8. Çizgisel iki doğru parçası ve bir eğri yayı ile sınırlanan düzlem yüzeyi. 9. İki çekimin birbirine doğrudan doğruya bağlanmasından, iki ayrı çekimin birbirini izlemesinden doğan durum. 10. Lokum. / 1. Teneke, sac vb kesmek için kullanılan makas. 2. Küp biçiminde veya köşeli olarak kesilmiş olan.

kıble > kabla – 1. Bazı ibadetler yerine getirilirken dönülen Kâbe'nin bulunduğu yön. 2. Bulunulan yerden Kâbe'nin bulunduğu yön. 3. Güneyden esen yel. 4. mec. Sıkıntılı bir durumda yardım umarak başvurulan yer. / Güneydoğu yeli.

kır- > kırdisvam (se) – 1. Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak. 2. İri parçalara ayırmak. 3. Belirli bir biçimde katlamak. 4. Öldürmek, yok olmasına neden olmak. 5. Bir şeyin fiyatını azaltmak, indirmek. 6. Dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek. 7. Tavlada karşı oyuncunun pulunu oyun dışında bırakmak. 8. Vücut kemiklerinden birini parçalamak. 10. Hareket durumundaki canlının veya taşıtın yönünü değiştirmek, çevirmek, döndürmek. 11.mec. Yok etmek. 12. mec. Gücünü, etkisini azaltmak. 13. argo Kaçmak, uzaklaşmak. 14. Değerinden düşük fiyata almak. / Öldürmek, yok etmek; kırdisvam se – yok olmak.

kıran > kıran – 1. Kırma işini yapan kimse. 2. Bir topluluğun ve özellikle hayvanların büyük bir bölümünü yok eden hastalık veya başka neden, ölet, afet. 3. Kıyı, kenar, çevre, uç. 4. Dağ sırtı, tepe, bayır. 3. Kıraç toprak. 5. Birbirine paralel olarak uzanan iki akarsu arasında kalmış dağ sırtı. / Epidemik.

kırık > kırık – 1. Kırılmış bir şeyden ayrılan parça. 2. Kemiğin bir etki ile kırılması. 3. Bir şeyin kırılan yeri. 4. Kırıntı. 5. Tavla oyununda oyun dışı bırakılan pul. 6. Kırılmış olan. 7. Melez. 8. Tam nota göre düşük olan (not). 9. Saf renkten hafif uzaklaşmış. 10. mec. Gücenmiş, üzgün. / Kırıntı.

kısmet > kısmet – 1. Tanrı'nın her kişiye uygun gördüğü yaşama durumu, nasip. 2. Evlenme talihi. 3. Olayların kötü sonuçlarını tevekkülle karşılama durumu. 4. Talih, kader, şans. 5. Şimdiden belli değil, ya olur ya olmaz anlamlarında bir seslenme sözü. / 1. Talih, kader, şans. 2. Kısmetse anlamında kullanılır.

kışla > kışla – 1. Askerlerin toplu olarak barındıkları yapılar bütünü. 2. Koyun ve keçi sürülerinin gecelediği veya kışın barındığı kapalı ağıl. / Ağıl.

kıtır > katır – 1. Minderin sertleşmesini sağlayan içindeki saman parçaları. 2. argo Yalan. 3. Patlamış mısır. / Patlamış mısır.

kıvrak > kavrak – 1. İnce tülbent veya ipekli baş örtüsü. 2. Yerli dokuması kara bezden yapılmış köylü kadın yeldirmesi. 3. Canlı, hareketli, atik. 4. Akıcı,

işlek. 5. Aceleci. 6. Güzel, şık, yakışıklı. / 1. Baş örtüsü. 2. Yerli dokuması kara bezden yapılmış köylü kadın yeldirmesi. 3. Güzel kadın.

kıyıcı > kıyciya -1. Kıyma işini yapan kimse. 2. Gaddar. / Gaddar, zalim.

kıyamet > kaemet, kayemet – 1. Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman. 2. mec. Gürültülü karışıklık, gürültü patırtı. 3. mec. Büyük felaket, afet. / 1. Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman. 2. Doğal afet.

kıyma > kayma – 1. Kıymak işi. 2. Çekilmiş et. 3. Küçük kuşbaşı etlerden kavrularak yapılmış kışlık kavurm. / Çekilmiş et.

kız- > kazdisvam se – 1. Isıtılan veya ısınan bir nesnenin sıcaklığı çok artmak. 2. At, eşek vb. hayvanlar çiftleşmek istemek, kösnümek. 3. Dişi kuşlar zamanı gelip kuluçkaya yatma isteği göstermek. 4. mec. Öfkelenmek, sinirlenmek. / Öfkelenmek.

kızdır- > kızdırdisvam – 1. Kızmasına neden olmak, kızmasını sağlamak. 2. Isıtmak. 3. mec. Öfkelenmesine neden olmak, öfkelendirmek, sinirlendirmek / Sinirlendirmek.

kokona > kokona – 1. Hristiyan kadını. 2. mec. Süsüne düşkün yaşlı kadın. / Süsüne düşkün kadın.

kokoroz > kukuruz – 1. Mısır. 2. mec. Sivri uçlu uzun şey. 3. argo Çirkin kimse. / Mısır.

kokmuş > kokmuş, kukmuş – 1. Çürüyüp bozularak kötü kokan, kokuşuk. 2. mec. Yerinden kımıldamaya üşenen, tembel, miskin. 3. mec. Çok bilinen, değersiz, önemsiz. / Tembel, miskin.

kolcu > kolciya – 1. Bir şeyi korumak için bekleyen veya kol gezen görevli, muhafız. 2. Hizmetçilere çalışacak ev bulan kimse. / Bekçi, gözcü.

köklü > kyokliya – 1. Kökü olan. 2. mec. Kökleşmiş, iyi yerleşmiş, kalıcı olan, esaslı. 3. mec. Soylu, soyu sopu belli, iyi tanınan. / Soylu.

köprü > kyupriya – 1. Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı. 2. mec. İki şey arasında bağ veya ilişkiyi sağlayan şey. 3. Geminin önünü iyice görecek bir yükseklikte, sancaktan iskeleye kadar kurulan kumanda yeri. 4. Güreşte omuzları yere değdirmemek için ayakları ve alnı yere dayayıp beli yukarı kaldırarak alınan durum, güreşçi köprüsü. 5.Vücudun, sırt yere dönük olarak el, baş veya diz yere dayanarak yay biçimi aldığı durumu. 6.

Olmayan dişlerin yerini tutmak veya takma dişleri ağızdaki dişlere sağlam tutturmak amacıyla yapılan diş protezi. / Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı.

köpür- > kyupyurdisvam – 1. Köpük yapmak, köpük oluşmak, köpük çıkararak kabarmak. 2. Ekşiyip köpüklenmek. 3. mec. Çok kızmak, birdenbire öfkelenmek, feveran etmek. 4. mec. Gerekli gereksiz, aralıksız ve bıktırıcı konuşup durmak. / Çok kızmak, birdenbire öfkelenmek.

kör > kyorav – 1. Görme engelli. 2. Keskinliği yeterli olmayan. 3. Az aydınlık veren. 4. Kötü. 5. mec. Arkası tıkalı olan veya işlek olmayan. 6. mec. Olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkati olmayan. 7.mec. Duyarlığını yitirmiş. / Görme engelli.

körük > gyuruk – 1. Ateşi canlandırmak için kullanılan ve açılıp kapandıkça içindeki havayı üfleyen araç. 2. Bazı araçların açılıp kapanabilir üst üste katlanmış bölümü. 3. Bazı müzik araçlarında hava vermeye yarayan, el veya ayakla işletilen meşin veya kâğıt bölüm. / Bazı araçların açılıp kapanabilir üst üste katlanmış bölümü.

kösemen > kyosem – 1. Sürünün önünden giderek ona kılavuzluk eden koç veya teke. 2. Dövüşken iri koç veya teke. 3. Yol gösteren kılavuz. 4. Borsada öncülük yapan hisse. / Sürünün önünden giderek ona kılavuzluk eden koç veya teke.

kudret > kudret – 1. Güç, erk, erke, iktidar. 2. Yetenek. 3. Maddi güç, zenginlik. 4. Tanrı yapısı. 5. Tanrı'nın ezelî gücü. / Varlık, para, servet.

kuka > kuka – 1. Dantel veya nakış ipliği yumağı. 2. Çocuk oyunu. 3. Tespih. / Dantel veya nakış ipliği yumağı.

kullan- > kulandisvam – 1. Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak. 2. Bir kimseyi bir hizmette bulundurmak, çalıştırmak. 3. İşletmek, değerlendirmek. 4. Giymek, takmak. 5. Sigara, içki vb. şeylere alışmış olmak, içmek. 6. Kelimeyi yazmak, söylemek. 7. Harcamak, sarf etmek. 8. Amacına ulaşmak için birinden veya bir şeyden yararlanmak, onu amacına alet etmek, sömürmek, istismar etmek. 9. Araç veya aleti işletmek, yönetmek. 10. mec. Bir şeyin gereklerini yerine getirmek. / Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak.

kuvvet > kuvet – 1. Fiziksel güç, takat. 2. Şiddet, zor, cebir. 3. Yetke, erk, nüfuz. 4. Dayanıklı olma durumu. 5. mec. Güç. 6. Bir ülkenin savaşçı silahlı kuruluşları veya gücü. 7. Durgunluğu harekete veya hareketi durgun bir duruma çeviren etken, direnci kıran veya direnç doğuran özellik. 8. Bir niceliğin kendisi ile çarpılarak yükseltildiği derecelerden her biri. / Güç.

kuyruk > kuyruk – 1. Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ. 2. Bu organa benzeyen uzantı. 3. Kuşlarda gövdenin sonunda bulunan tüy demeti. 4. Koyunun bazı türlerinde eritilerek yağı alınan bir uzantısı. 5. Başın arkasına toplanmış saç demeti. 6. Bir harfin bitiş çizgisine yakın yerde, birden bir dönüş yapan kısa çizgi. 7. mec.İnsanların sıra beklemek için art arda durarak oluşturduğu dizi. 8. alay Birisinin arkasına takılıp ondan ayrılmayan kimse. / 1. Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ. 2. Başın arkasına toplanmış saç demeti.

küme > gyume, kyume – 1. Tümsek biçimindeki yığın. 2. Birbirine benzer veya aynı cinsten olan şeylerin oluşturduğu bütün, takım, öbek, grup. 3. Tomar. 4. Bir sınıfta öğrencilerin, belli bir eğitim ve öğretim amacıyla bir süre için oluşturdukları takım veya öbek. 5. Takımların durum ve nitelikleri göz önünde bulundurularak belli sayıdaki takımdan oluşturulan topluluk, lig. 6. Koşularda, kendiliğinden oluşan yarışçı gruplarının her biri. / Tümsek biçimindeki yığın.

lağım > lagım, lagem, lahum – 1. Bir yerleşim merkezinde pis suların akıp gitmesi için yer altında açılmış kanal, geriz. 2. Düşmanın kale duvarlarını yıkmak veya düşman ordugâhına zarar vermek amacıyla, düşman siperlerine doğru yer altından açılan dar yol. / Geriz.

lağımcı > lagımciya – 1. Pis su kanallarını açıp temizleyen işçi. 2. Düşman kalelerini yıkmak için lağım kazan asker. / Pis su kanallarını açıp temizleyen işçi.

leğen > legen – 1. Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap. 2. Gövdenin arka veya alt ucunda bulunan, bir yandan omurganın bel bölümüyle, öte yandan bacaklarla eklemlenen kemik çatı, havsala. / Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap.

lüle > lula – 1. Bükülmüş, dürülmüş şey. 2. Tütün çubuğu, pipo, nargile vb.nin ucuna takılan, tütün konulan yuva. 3. Su akan musluksuz boru. / Tütün çubuğu, pipo, nargile vb.nin ucuna takılan, tütün konulan yuva.

maden > madan – 1. Yer kabuğunun bazı bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral. 2. Bu mineralden yapılmış. 3. Maden ocağı veya maden işletmesi. 4. mec. Çok değerli şeyleri kapsayan kaynak. 5. argo Uyuşturucu, esrar, eroin. 6. Kolay ve iyi kazanç sağlayan iş veya parası elinden kolaylıkla alınan kimse. 7. Metal. / Maden ocağı veya maden işletmesi.

madrabaz > matrapaz-in – 1. Hayvan, balık, sebze, meyve vb. yiyecekleri yerinden getirerek toptan satan kimse. 2. mec. Hile yapan, hileci.

mahmuz > mahmuz – 1. Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça. 2. Tavukgillerin ve bazı kuşların ayakları ardında bulunan, boynuz yapısındaki sivri uzantı. 3. Köprü ayaklarında, basıncı azaltmak için suyun geldiği ve gittiği yanlardaki çıkıntı. 4. Eski tür savaş gemilerinde su kesimi altında, ileriye doğru uzanan, karşısındaki gemiyi batırabilen uzantı. / Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça.

mahsus > maksus – 1. Özgü. 2. Biri veya bir şey için ayrılmış, münhasır. 3. Özel. 4. Özellikle. 5. Bilerek, isteyerek, kasten. 6. Şakadan. / 1. Özellikle. 2. Bilerek, isteyerek, belli bir amaçla.

makas > makaz – 1. Bir eksen çevresinde dönebilecek biçimde çapraz eklemlenmiş, birbirine bakan yüzleri keskin iki çelik lamadan oluşmuş, arasına yerleştirilen herhangi bir şeyi kesmeye yarayan araç, sındı. 2. Birbirine komşu iki demir yolu hattını hemen bunların uzantısındaki üçüncü hatta bağlamaya yarayan alet. 3. Birbirini kesen demir yolu kavşağı. 4. Bazı araçlarda üst üste konulmuş birkaç yassı çelikten yay. 5. Çatı ve köprülerde genellikle ağaç veya çelikten yapılan, ağırlığı karşılıklı iki ayağa veya duvara aktaran çatılmış kiriş sistemi. 6. Mobilyalarda yukarıdan aşağıya doğru açılan kapakları yatay konumda tutmak amacıyla yapılmış mafsallı, kollu kapak aracı. 7. mec. Çalma, kırpma. 8. Dirsek. 9. Üst uçları birbirine bağlı, alt uçları açık olan iki direkten kurulmuş, ağırlık kaldırma düzeni. 10. Bazı eklem bacaklı hayvanların ön ayaklarında bulunan, savunma ve saldırmada kullanılan kıskaç. 11. Su topunda iki ayağın teker teker yarım daire biçiminde çevrilmesiyle yapılan bir hareket. / 1. Bir eksen çevresinde dönebilecek biçimde çapraz eklemlenmiş, birbirine bakan yüzleri keskin iki çelik lamadan oluşmuş, arasına yerleştirilen herhangi bir şeyi kesmeye yarayan araç. 2. Birbirine komşu iki demir yolu hattını hemen bunların uzantısındaki üçüncü hatta bağlamaya yarayan alet. 3. Çatı ve köprülerde genellikle ağaç veya çelikten yapılan, ağırlığı karşılıklı iki ayağa veya duvara aktaran çatılmış kiriş sistemi.

makat > makat – 1. Kıç. 2. Anüs. 3. Minderli alçak sedir. 4. Minder yüzü, minderin üzerine yayılan kumaş. / Minderin üzerine yayılan kumaş, örtü.

mal > mal – 1. Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü. 2. Büyükbaş hayvan. 3. Alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası, emtia. 4. mec. Bayağı, aşağılık, kötü kimse. 5. argo Esrar. 6. Orospu. / Varlık, mülk.

mandal > mandalo – 1. Kapı vb. şeyleri kapalı tutmaya yarayan, döner tahta veya metal parça. 2. İpe serilen çamaşırı tutturmak için kullanılan yaylı kıskaç. 3. Ut, kanun, keman vb. çalgıların tellerini geren düğme. / Kapı vb. şeyleri kapalı tutmaya yarayan, döner tahta veya metal parça.

mantar > mantar – 1. Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka biçiminde olan ilkel bitkilerin genel adı. 2. Esnek ve sudan hafif olduğundan şişe tapası, cankurtaran simidi, cankurtaran yeleği, ayakkabı tabanı ve daha birçok şeyin yapımında kullanılan, su geçirmeyen, meşe ağacı tabakası. 3. Bu tabakadan yapılan şişe tapası. 4. Kaldırıma araçların park edilmesini engellemek amacıyla zemine gömülmüş mantar biçiminde beton yükselti. 5. Çocukların özel tabanca ile patlattıkları barutlu madde. 6. Balık ağlarını su yüzünde tutmaya veya olta sarmaya yarayan mantar parçası. 7. Hayvanların burun ucu. 8. argo Uydurma söz, yalan. 9. Mantar hastalığı. / 1. Mantarlardan, içinde zehirlileri de bulunan, silindir bir gövde ve üst tarafı şapka biçiminde olan ilkel bitkilerin genel adı. 2. Meşe ağacı tabakası.

maraz > maraz – 1. Hastalık. 2. mec. Dayanılması güç durum. 3. mec. Huysuzluğu ve titizliği ile can sıkan. / Hastalık.

maslak > maslak – 1. Sürekli su akan boru. 2. Su yolu üzerinde bulunan su haznesi. 3. Büyük yalak. / Su yolu üzerinde bulunan su haznesi.

maşa > maşa – 1. Ateş veya kızgın bir şey tutmaya, korları karıştırmaya yarayan iki kollu metal araç. 2. Çok küçük şeyleri tutmaya yarayan küçük, kollu araç. 3. Saçları kıvırmak, düzeltmek için elektrik veya ateşle ısıtılan maşa biçiminde alet. 4. mec. Başkasının isteklerine, amaçlarına alet olan kimse. 5. Bisiklet çatısının ön ve arkasındaki çatal biçiminde, tekerleklerin takıldığı parça. / 1. Ateş veya kızgın bir şey tutmaya, korları karıştırmaya yarayan iki kollu metal araç. 2. Saçları kıvırmak, düzeltmek için elektrik veya ateşle ısıtılan maşa biçiminde alet. 3. mec. Başkasının isteklerine, amaçlarına alet olan kimse.

matrak > matrak – 1. Kalın sopa, değnek. 2. argo Eğlenceli, gülünç, hoş. / Değnek.

maya > maya – 1. Bazı besinlerin yapımında mayalanmayı sağlamak için kullanılan madde, ferment. 2. İçerdikleri enzimlerin katalizör niteliği etkisiyle şekerleri karbondioksit ve alkole dönüştüren bir hücreli bitki organizmaları. 3. mec. Yaradılış, öz nitelik. 4. argo Arsız, utanmaz kimse. / Bazı besinlerin yapımında mayalanmayı sağlamak için kullanılan madde, ferment.

merak > merak – 1. Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istek. 2. Bir şeyi edinme, yapma, bir şeyle uğraşma isteği. 3. Düşkünlük, heves. 4. Kaygı, tasa. / Düşkünlük, heves.

mevla > mevlya – 1. Efendi, sahip, malik. 2. Tanrı. / Tanrı.

meydan > megdan – 1. Alan, saha. 2. Yarışma, eğlence veya karşılaşma yeri. 3. Bulunulan yer ve çevresi, ortalık. 4. Fırsat, imkân veya vakit. 5. Mevlevi tekkelerinde ayin yapılan yer. / Açıklık yer, saha.

nafile > nafile – 1. Yararsız.2. Fazladan kılınan namaz veya tutulan oruç. 3. Boşuna, boş yere. / Boşuna.

nişan > nişan – 1. İşaret, iz, belirti, alamet. 2. Nişanlanma sırasında yapılan tören. 3. Evlenmek üzere birbirine söz verme, nişanlanma. 4. Kurşun, taş vb. ile vurulmak istenen hedef. 5. Hedefi vurmak için silah, ok vb.ne gerekli doğrultuyu verme. 6. Devlet nişanı. / 1. İşaret, iz. 2. Hedef. 3. Madalya.

nişancı > nişanciya – 1. Attığı kurşun, taş vb. ile hedefi vurmakta ustalık kazanmış olan. 2. Padişah divanı üyesi olan, antlaşma, berat, menşur, name ve fermanların başına tuğra çeken görevli, tevkici, tuğrakeş. / Atıcı.

nokta > nokta – 1. Çok küçük boyutlarda işaret, benek. 2. Bazı harflerin üzerine konulan ufak işaret. 3. Yer. 4. Konu, konu ile ilgili önemli bölüm. 5. Nöbetçi bulunan yer. 6. Nöbetçi, gözcü, bekçi. 7. mec. Sınır, derece, radde sonuna konulan, küçük benek biçimindeki noktalama işareti. 9. Hiçbir boyutu olmayan işaret. 10. Orta nokta. / Çok küçük boyutlarda işaret, benek.

nöbet > nebet – 1. Sıra, keşik. 2. Sıra ile yapılan görev, iş. 3. Hastalık sebebiyle titreme, yüksek ateş. 4. Vakit vakit ortaya çıkan aynı türden fizyolojik bozuklukların bütünü. 5. Kez, defa. 6. Resmî yerlerde veya önemli kimselerin kapısında belli vakitlerde çalınan mızıka. / Sıra, keşik.

ocak > ocak – 1. Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer. 2. Şömine. 3. Isı vererek üzerine veya içine konulan maddeleri ısıtan, pişiren, kaynatan, eriten araç veya alet. 4. Kahvelerde, kuruluşlarda çay, kahve vb.nin yapıldığı yer. 5. Yer üstünde veya yer altında cevher çıkarılan yer. 6. Bahçelerde ve bostanlarda her tür meyve ve sebze ekimine ayrılmış, çevresinden biraz yükseltilmiş toprak parçası. 7. Aynı amaç ve düşünceyi paylaşanların kurdukları kuruluş veya toplandıkları, görev yaptıkları yer. 8. Yılın birinci ayı, kânunusani. 9. Yeniçeri teşkilatını oluşturan odalardan her biri. 10. mec. Ev, aile, soy. 11. Halk hekimliğinde bir önceki kuşaktan el verme suretiyle aktarılan bilgileri kullanarak belirli bir şikâyeti veya hastalığı iyileştirdiğine inanılan aile. / Şömine.

oda > odaya – 1. Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, göz. 2. Serbest meslek adamlarını içinde toplayan resmî birlik. 3. Yeniçeri kışlası. / Göz.

odun > odun – 1. Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç. 2. mec. Anlayışsız ve kaba kimse. / Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç.

ortak > ortak – 1. Birlikte iş yapan, ortaklaşa yararlarla birbirlerine bağlı kimselerden her biri, şerik, hissedar, partner. 2. Kuma. 3. Birden çok kimse veya nesneyi ilgilendiren, onlara özgü olan, onların katılmasıyla oluşan, müşterek / Partner.

otur- > oturdisvam – 1. Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek. 2. Bu biçimde yerleştiği yerde kalmak. 3. Uygun gelmek, ölçüleri tam olmak. 4. Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek. 5. Hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirmek, boş durmak. 6. Toprak veya yapı çökmek, aşağı inmek. 7. Biriyle beraber yaşamak. 8. Bir işi yapmakta olmak, bir işe başlamak üzere olmak. 9. Yer almak, geçmek. 10. Benimsenmek, yerleşmek, kökleşmek. 11. Belli bir yörüngede dönmeye başlamak. 12. Sıvı tortuları dibe çökmek, dipte toplanmak. 13. Herhangi bir durumda belli bir süre kalmak. 14. Mal olmak. / Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.

oturak > oturak – 1. Oturulacak yer veya şey. 2. Alçak iskemle. 3. Bir şeyin yere gelen tarafı, taban. 4. Ördek. 5. İçkili, çalgılı ve kadınlı eğlenti. 6. Boru mengenesinin tezgâha oturduğu ve vidalandığı bölüm. 7. Bacaklarında veya başka bir yerinde, gezmesine engel olacak bir özrü olduğundan hep evde oturan kimse, kötürüm. 8. Kürekli teknelerde kürekçilerin oturduğu enli tahta. / Tahtadan alçak iskemle. 2. Kötürüm.

oynat- > oynattisvam – 1. Oynamasını sağlamak. 2. Kımıldamasına yol açmak. 3. Herhangi bir canlıya istenilen hareketleri yaptırmak. 4. Bir araç, gereç kullanmak. 5. Aklını yitirmek. 6. mec. Korkutmak, heyecanlandırmak. 7. mec. Herhangi bir ödevi yerine getirmeyerek karşı tarafı düzenle oyalamak. 8. Sahneye koymak. / Oynamasını sağlamak.

oyun > oyun – 1. Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence. 2. Tiyatro veya sinemada sanatçının rolünü yorumlama biçimi. 3. Müzik eşliğinde yapılan hareketlerin bütünü. 4. Seslendirilmek veya sahnede oynanmak için hazırlanmış eser, temsil, piyes. 5. Bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma. 6. Şaşkınlık uyandırıcı hüner. 7. Kumar. 8. Güreşte rakibini yenmek için yapılan türlü biçimlerde şaşırtıcı hareket. 9. Teniste, tavlada taraflardan birinin belirli sayı kazanmasıyla elde edilen sonuç. 10. mec. Hile, düzen, desise, entrika. / 1. Yetenek ve zekâ geliştirici, belli kuralları olan, iyi vakit geçirmeye yarayan eğlence. 2. Hile.

pabuç > papuç, papuk, papuş – 1. Ayakkabı. 2. Masa, sandalye v.b. mobilyaların ayaklarına takılan maden ya da plastik eklenti. / Ayakkabı.

parça > parçe – 1. Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey. 2. Bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm, lime. 3. Birkaçı bir

araya geldiğinde bir bütünü oluşturan şeylerin her biri, modül. 4. Tane. 5. Pasaj. 6. Müzik eseri. 7. Nesne. 8. mec. Küçümseme ve değersiz sayma bildiren bir söz. 9. argo Güzel, alımlı kız veya kadın. / 1. Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey. 2. Bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm. 3. Şarkı. 4. argo Güzel, alımlı kız veya kadın.

parmak > parmak – 1. İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri. 2. Eni bu organ kadar olan. 3. Koyu sıvılara daldırıp çıkarıldığında bu organa bulaşan miktar kadar olan. 4. Bir tekerleğin merkezinden çemberine kadar uzanan çubukların her biri. 5. İnç. 6. mec. Bir işe karışmış olma ilgisi.7. Arşının yirmi dörtte biri. / 1. İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri. 2. Bir tekerleğin merkezinden çemberine kadar uzanan çubukların her biri.

pestil > pestil – 1. İnce yufka biçiminde kurutulmuş meyve ezmesi, bastık. 2. Çok yorgun, güçsüz. 3. argo Hasta. 4. Tavan ile kömür damarı arasında yer alan ince, yumuşak killi tabaka. / 1. Kurutulmuş meyve ezmesi.

piç > piçleme, pişleme – 1. Anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk, haramzade, veledizina. 2. Babası belli olmayan çocuk. 3. Her şeyin küçüğü, büyüğü ile aynı nitelikte olmayan. 4. Terbiyesiz, arsız çocuk. 5. Kalleş, kurnaz, kötü niyetli kimse. 6. Bir bitkinin çevresinde yeniden beliren sürgün ve filiz. / Görgüsüz, terbiyesiz çocuk.

pis > pis – 1. Leke, toz veya kirle kaplı olan, kirli, iğrendirici, murdar, mülevves. 2. Kendinde pislik olan veya pislenmiş olan. 3. mec. Beğenilmeyecek durumda olan, kötü, zararlı. 4. mec. Çirkin, sevimsiz olan. 5. mec. Dinleyenleri utandıracak durumda olan söz. 6. mec. İçinden çıkılması çok güç, karışık. / Leke, toz veya kirle kaplı olan, kirli, iğrendirici, murdar.

pişkin > pişkin – 1. Gereğince pişmiş. 2. Çabuk pişen, pişeğen, pişek. 3. mec. Saygısızca davranarak işini yürüten. 4. mec. Yüzsüz. 5. mec. Deneyimi olan, herhangi bir şeye alışmış olan, olgun. / Tecrübeli, deneyimli.

postal > postal, bostal – 1. Genellikle askerlerin giydiği konçlu ve kaba potin. 2. mec. Düşkün kadın. / Ayakkabı.

pusat > pusat – 1. Araç. 2. Silah, zırh vb. savaş aracı. 3. Giysi veya giysilik kumaş. / Silah.

resim > resim – 1. Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri. 2. Bunu yapmak için gerekli yöntemleri

öğreten sanat. 3. Fotoğraf. 4. Bazı eşyadan ve işlerden alınan vergi veya harç. 5. Tören. 6. Açık gösterge, kesin sonuç. / 1. Vergi. 2. Fotoğraf.

sabır > sabur – 1. Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç. 2. Olacak veya gelecek bir şeyi telaş göstermeden bekleme. / Dayanç, tahammül.

saçak > saçak – 1. Bazı giyim eşyalarında veya döşemeliklerde kumaş kenarlarına dikilen süslü iplikten püskül. 2. Görünüşü bu püskülü andıran. 3. Havlu, halı vb.nin kenarı boyunca sarkan püskül. 4. Bir yapının herhangi bir bölümünü güneş ve yağmurdan koruması için, o bölümden dışa taşkın ve altı boşta olarak yapılan örtü. 5. Bir gaz ortama yerleştirilen ve yüksek bir potansiyel verilen ve nesnenin yüzeyinde oluşan ışık olayı. / 1. Bazı giyim eşyalarında veya döşemeliklerde kumaş kenarlarına dikilen süslü iplikten püskül. 2. Bir yapının herhangi bir bölümünü güneş ve yağmurdan koruması için, o bölümden dışa taşkın ve altı boşta olarak yapılan örtü, sundurma.

saçma > saçma – 1. Saçmak işi. 2. Bir tür balık ağı, serpme ağ. 3. Avda kullanılan fişeklerin içine konulan, türlü boylardaki küçük ve yuvarlak kurşun tanesi. 4. mec. Akla uygun olmayan, pestenkerani, absürt. 5. Yersiz bulunan. 6. mec. Yersiz, akla aykırı, tutarsız söz. 7. Böyle söz söyleyen veya iş yapan. / Avda kullanılan fişeklerin içine konulan, türlü boylardaki küçük ve yuvarlak kurşun tanesi.

sağ- > sagdisvam – 1. Memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak. 2. Kovandaki balı peteklerden almak. 3. Yumak durumundaki bir şeyi çözüp açmak. 4. argoAldatarak parasını çekmek. / Memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak.

sakar > sakar – 1. Bazı hayvanların, özellikle atların alınlarında bulunan beyaz leke, küçük akıtma. 2. Sık sık küçük, önemsiz kazalar yapan. / Akıtma.

saksı > saksiya – 1. Pişmiş toprak, plastik vb.nden yapılan, çiçek yetiştirmekte kullanılan kap. 2. argo Baş, kafa. / Pişmiş toprak, plastik vb.nden yapılan, çiçek yetiştirmekte kullanılan kap.

salgın > salgın – 1. Kısa zamanda çevredeki insan, hayvan veya bitkilerin büyük bir bölümüne bulaşan, müstevli. 2. Gereğinde herkesten para veya mal olarak toplanan geçici vergi. 3. Bir şeyin bir yere girip her yanı kaplaması, istila. 4. mec. Belli bir hareketin, davranışın, sözün toplumda yaygınlaşması. 5. Bir hastalığın veya başka bir durumun yaygınlaşması ve birçok kimseye birden bulaşması. / Epidemi.

salkım > salkım – 1. Üzüm gibi, birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve. 2. Ana saptan çıkan yan çiçekleri, sapları hep aynı uzunlukta olan çiçek durumu. 3. Baklagillerden, salkım durumunda mor çiçekler açan ve çoğu asma gibi çardağa

sarılan ağaç türü ve çiçeği. 4. Topla atılan demir parçaları. / Üzüm gibi, birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve.

saltanat > saltanat – 1. Bir ülkede hükümdarın, padişahın, sultanın egemen olması. 2. mec. Bolluk ve zenginlik, gösterişli yaşayış. 3. mec. Birinin bir işte, bir yerde bulunan kimseler üzerindeki egemenliği. / Bolluk, varsıllık.

san > san – 1. Ün. 2. Bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumu ile ilgili olarak kullanılan ad, unvan, titr. 3. Herhangi bir şeyi, neyse o yapan nitelik. / Unvan.

sancak > sancak – 1. Bayrak, liva. 2. Çoğunlukla askerî birliklere verilen yazı işlemeli, kenarları saçaklı ve gönderli bayrak. 3. Gemilerin sağ yanı. 4. Osmanlı yönetim teşkilatında illerle ilçeler arasında yer alan yönetim bölümü, mutasarrıflık. / Yönetim bölümü.

sandık > sandık – 1. İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası. 2. Meyve, sebze koymaya yarayan, tahta veya plastikten yapılmış, dört köşe kap. 3. Bir kurumda para alınıp verilen yer. 4. Kamu kesiminde çalışan personelin sosyal güvenlik işlerini yürüten kuruluş. 5. Yapılarda kum, çakıl vb. şeyleri ölçmek için kullanılan, üstü ve altı açık, dört köşeli tahtadan ölçü aleti. 6. Kamu kesiminde çalışan personelin kendi durumunda düşük faiz ve taksitler hâlinde geri ödemek üzere borç para aldığı birim. 7. Seçimlerde oy pusulalarının atıldığı kutu. 8. Mahalle tulumbacılarının omuzda taşıdıkları sandık biçimi tulumba. / İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan, dört köşe, kapaklı koyacak.

sar- > sardisvam – 1. Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak, çevrelemek. 2. Kuşatmak, çevirmek, ihata etmek. 3. Dolayında yer almak. 4. Yayılıp etkisi altına almak, kaplamak. 5. Örtmek. 6. Kucaklamak. 7. Yumak yapmak. 8. Şerit, ip vb. şeyler dolaşmak. 9. Kâğıt veya bir bitki yaprağıyla dürmek. 10. Sarılıp tırmanmak. 11. Bir şeyi başka bir şeyin içine koyup onunla kaplamak. 12. Taşıt tırmanmak, yükseğe doğru çıkmak. 13. Saldırmak, hücum etmek. 14. Bir görev veya işin yerine getirilmesini başkasına yüklemek. 15. mec. Sözle saldırmak, tedirgin etmek. 16. mec. Hoşuna gitmek, zevkini okşamak. / Çevrelemek, kuşatmak.

sarılık > saralık – 1. Sarı olma durumu. 2. Sarı renk. 3. Derinin, dokuların ve organizmadaki sıvıların sarı bir renk almasıyla beliren hastalık, hepatit. / Hepatit.

sarma > sarma – 1. Sarmak işi. 2. Saran, içine alan şey, zarf. 3. Çevirme. 4. Lahana, pazı ve üzüm yaprağının hazırlanan içle sarılmasıyla yapılan etli veya zeytinyağlı yemek. 5. Bir ayakta alınan paralel veya dik olarak dikmelerin üzerine yerleştirilen direk. 6. Sarılarak yapılan. / Lahana, pazı ve üzüm yaprağının hazırlanan içle sarılmasıyla yapılan etli veya zeytinyağlı yemek.

say- > saydisvam – 1. Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak. 2. Sayıları arka arkaya söylemek. 3. Herhangi bir sıraya koymak, herhangi bir sırada yer aldığını kabul etmek. 4. Herhangi bir şey, yerine koymak veya herhangi bir şey gözüyle bakmak, addetmek. 5. Varsaymak, tutmak, farz etmek. 6. Arka arkaya söylemek, sıralamak. 7. Ödemek, peşin vermek. 8. mec. Geçer tutmak. 9. mec. Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı dolayısıyla bir kimseye değer vermek, hürmet etmek. 10. mec.Önemsemek. 11. mec. Gibi görmek, kabul etmek. 12. mec. Hesaba katmak, dikkate almak / Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı dolayısıyla bir kimseye değer vermek, saygı göstermek, sözünü dinlemek.

sel > sel – 1. Sürekli yağan yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını. 2. mec. Hareket hâlindeki büyük kalabalık, yığın. 3. mec. Etki ve iz bırakan güçlü durum veya davranış. 4. mec. Yoğunluk. / Su taşkını.

sepet > sepet – 1. Saz, kamış veya ince dallardan örülerek yapılan, genellikle sapı olan, yiyecek ve eşya taşımak için kullanılan kap. 2. Bu kabın aldığı ölçüde. 3. Bu kap biçiminde örülerek yapılmış. 4. Sazdan örülmüş balık kapanı. 5. Motosikletin yan tarafında bulunan, tek yolcu taşımak üzere hazırlanmış ayrı bölüm. 6. Basketbolda sayı kazanmak için, içine top atılmaya çalışılan demir çembere geçirilmiş altı açık ağ. / Saz, kamış veya ince dallardan örülerek yapılan, genellikle sapı olan, yiyecek ve eşya taşımak için kullanılan kap.

sermaye > sermiya – 1. Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların tamamı, anamal, başmal, kapital, meta. 2. Varlık, servet. 3. mec. Konu. 4. mec. Genelev kadını. / Servet.

sert > sert – 1. Çizilmesi, kırılması, buruşması, kesilmesi veya çiğnenmesi güç olan, pek, katı. 2. Esnekliği az olan, kolayca eğilip bükülmeyen. 3. Kolay dayanılmayan, zor katlanılan, etkili. 4. Güçlü kuvvetli. 5. Sarsıcı niteliği olan, çarpıcı, keskin. 6. Bağışlaması, hoşgörüsü olmayan. 7. Gönül kırıcı, katı, ters. 8. Gönül kırıcı, katı, ters bir biçimde. 9. mec. Hırçın, öfkeli, hiddetli. 10. mec. Titizlikle uygulanan, sıkı. 11. Ötümsüz. / 1. Katı. 2. Kolay dayanılmayan. 3. Keskin. 4. Hırçın.

seyir > seir – 1. Gidiş, yürüyüş, ilerleyiş. 2. Kara taşıtlarının belli bir güzergâhta ilerlemesi. 3. Özellikle gemilerin belli bir rotayı takip ederek yolculuk etmesi. 4. Bir yerden başka bir yere gitmek için yola çıkma. 5. Eğlenmek için bakma, hoşlanarak bakma, temaşa. 6. Bakıp eğlenecek şey, eğlendirici durum. / Eğlendirici durum, olay.

sık- > sıktisvam – 1. Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak. 2. Bir şeyin suyunu, yağını, sıvı kısmını basınçla çıkarıp akıtmak. 3. Dar gelmek. 4. Basınçlı bir araçla fışkırtmak, püskürtmek. 5. Silahla ateş etmek. 6. Baskı

altına almak, üzmek, bunaltmak, zorlamak. 7.mec. Sıkıntı vermek. 8. mec. Yalan söylemek. / Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak.

sıkı > sıkı – 1. Dar. 2. İyice sıkıştırılmış, doldurulmuş, tıkız, gevşek olmayan. 3. Zorlu, güçlü ve etkili. 4. Dikkatli, titiz ve göz yummadan uygulanan. 5. İlkelerine çok bağlı, hoşgörüsü olmayan, katı. 6. Yoğun. 7. Cimri. 8. Sıkıca, iyice. 9. Disiplin. 10. Zorlayıcı durum. 11. Ağızdan dolma ateşli silahlarda, barut ve kurşunun üstünden namluya sokulup bastırılan bez ve kâğıt parçaları vb. şeylerin tümü. 12. Güçlü ve çabuk, hızlı. / Zorlu, güçlü ve etkili.

sınır > sinor – 1. İki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi, hudut. 2. Komşu il, ilçe, köy veya kişilerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi. 3. Bir şeyin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi, uç. 4. Bir şeyin nicelik bakımından inebileceği veya çıkabileceği en alt ve en üst sınır, limit. 5. Değişken bir büyüklüğün istenildiği kadar yaklaşabildiği durağan büyüklük, limit. 6. mec. Uç, son. / İki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi.

sıra > sara – 1. Yan yana, art arda olan şey veya kimselerin tümü, dizi. 2. Bu biçimdeki topluluğun durumu. 3. Belirli bir düzene ve niteliğe göre dizilme durumu. 4. Bir şeye ayrılan, uygun görülen veya rastlayan zaman. 5. Nöbet. 6. Tahtadan oturak. 7. Dershane, meclis vb. yerlerde kullanılan ve oturup yazı yazacak biçimde yapılan mobilya. 8. Düzen. 9. Ardı, arkası, önü ve yanı kelimelerinden sonra gelerek tamlamalar kuran ve ardından, arkasından, önünden, yanından, beraberinde anlamlarında kullanılan bir söz. / 1. Dizi. 2. Bir şeye ayrılan, uygun görülen veya rastlayan zaman.

sırt > sırt – 1. Omurgalı veya omurgasız hayvanlarda boyundan kuyruk sokumuna kadar uzanan üst bölüm. 2. İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm. 3. Kesici araçların kesmeyen kenarı. 4. Dağların veya tepelerin üst bölümü. 5. İnsanın üstü. 6. Bir şeyin üstü, üst bölümü. 7. Dikilmiş veya ciltlenmiş kitaplarda dikişin bulunduğu bölüm. / Dağların veya tepelerin üst bölümü.

silik > sillik – 1. Üstündeki yazı veya çizgiler silinmiş, bozulmuş, aşınmış olan. 2. mec. Kendini gösteremeyen, dikkati çekmeyen veya önemli ve belirli olmayan. 3. Kendini gösteremeden. / Silinmiş.

silme > silme – 1. Silmek işi. 2. Ağzına kadar, sıvama, lebalep. 3. Baştan aşağı, tam olarak, tamamen. 4. Duvar, tavan vb. yerlerde yapılan kabartma kenar. / Ağzına kadar dolu.

siper > seper – 1. Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer. 2. Yağmur, güneş ve rüzgârın etkilemediği gizli, kuytu yer, dulda. 3. Güneş ve yağmurun etkisinden korunmak amacıyla şapka, kasket vb.nin önüne yapılan çıkıntı, siperlik. 4. Askerlerin savaşta vurulmamaları ve rahat ateş edebilmeleri için kazılmış,

üstü açık hendek. 5. Kuytu, korunulabilen. / Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer.

sivri > sivriya – 1. Ucu keskin ve batıcı olan. 2. Ucuna doğru gittikçe incelen. 3. Palamut. 4. mec. Genel tutumun veya geleneklerin dışında kalan, göze batıcı özelliği olan, aşırı. / Ucu keskin ve batıcı olan.

sofra > sofra – 1. Masa, sini vb. şeylerin, yemek yemek üzere hazırlanmış durumu. 2. Birlikte yemek yiyenlerin tümü. 3. Genellikle tekerlek biçiminde, üzerinde yemek de yenebilen ayaklı hamur tahtası. 4. Halı göbeğinde daire biçimindeki çiçekli bölüm. 5. Anüs. / 1. Masa, sini vb. şeylerin, yemek yemek üzere hazırlanmış durumu. 2. Birlikte yemek yiyenlerin tümü.

soluk > soluk – 1. Akciğerlere çekilen, akciğerlerden atılan hava, nefes. 2. Ciğerlere hava alıp verme. 3. mec. Tarz. / Nefes, soluma.

son > son – 1. Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan. 2. En arkada bulunan. 3. Artık ondan ötesi veya başkası olmayan. 4. Uç, sınır. 5. Olanca. 6. Bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi, nihayet, akıbet. 7. mec. Ölüm. 8. Döl eşi. / Bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi, nihayet, akıbet.

soy > soy – 1. Bir atadan gelen kimselerin topluluğu, sülale 2. Cins, tür, çeşit. 3. İyi ve üstün nitelikleri bulunan. 4. Manzum söz. / 1. Sülale. 2. Kök, cins, tür.

soylu > soyliya – 1. Doğuştan veya hükümdar buyruğuyla, bazı ayrıcalıklara sahip olan ve özel unvanlar taşıyan kimse, asaletli, asil. 2. İyi tanınmış, köklü bir aileden gelen kimse, necip, kişizade, asil. 3. Saygı uyandıran, yücelik taşıyan. 4. Soyu iyi nitelikli olan, iyi cins soydan gelen (at vb.). / İyi tanınmış, köklü bir aileden gelen kimse. 2. Saygı uyandıran, yücelik taşıyan.

sök- > syuktisvam – 1. Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet kullanarak veya gevşeterek çıkarmak, çekip ayırmak. 2. Kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırmak. 3. Rüzgâr, sel, akarsu, bir şeyi yerinden çıkarmak, götürmek. 4. Geçip gitmeye engel olan zorlukları atlatmak. 5. Karışık bir yazıyı okumak. 6. Örülmüş, dikilmiş şeyin, örgüsünü veya dikişini ayırmak. 7. Balgam vb.nin çıkması, akması kolaylaşmak. 8. Ayırmak, uzaklaştırmak, vazgeçirmek. 9. mec. Okuyabilme becerisini kazanmak. 10. argo Geçmek, etki yapmak. 11. tkz. Gelmeye başlamak veya çıkagelmek. / Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet kullanarak veya gevşeterek çıkarmak, çekip ayırmak.

sürgü > sirgiya/ syurgiya – 1. Kapının kapanması için arkasına yatay olarak yerleştirilen demir veya ağaç kol, tırkaz, sürme. 2. Sürülmüş tarlayı bastırmak ve düzeltmek için kullanılan, taştan veya ağaç kütüğünden tarım aracı, tapan. 3. Sıvayı bastırıp düzeltmek için kullanılan büyük mala. 4. Hastanın büyük ve küçük abdestini

yapabilmesi için altına sürülen kap. 5. Çoğu kez bölümlere ayrılmış bir çubuk üzerinde veya bir cetvelin, bir kumpasın ortasına açılmış bir oluk içinde kayabilen sivri uç veya küçük lama. / Sirgiya - kapının kapanması için arkasına yatay olarak yerleştirilen demir veya ağaç kol, tırkaz, sürme. Syurgiya – Tapan.

sürgün > syurgyun – 1. Ceza olarak belli bir yerin dışında veya belli bir yerde oturtulan kimse. 2. Sürülme işi, nefiy. 3. Bir kimsenin sürüldüğü yer. 4. Filiz. 5. İshal. / 1. Ceza olarak belli bir yerin dışında veya belli bir yerde oturtulan kimse. 2. İshal.

şıvgın > çivgin – 1. Budanmış yaşlı ağaçların budanan yerlerinden çıkan taze sürgün. 2. Fırtınayla yağan yağmur. / Yağmur fırtınısı.

tabiat > tabiet, tabiyat – 1. Doğa. 2. Doğal özellik. 3. Huy, karakter. 4. Güzeli ayırma melekesi, zevk, beğeni. 5. İnsanın büyük abdest bozma kolaylığı veya zorluğu. / Huy, karakter.

tabla > tabla – 1. Satıcı vb.nin kullandığı tahtadan tepsi. 2. Soba, mangal vb. şeylerin altına konulan metalden veya tahtadan yapılan tepsiye benzer altlık. 3. Bir şeyin düz ve geniş bölümü. 4. Küllük. 5. Ağaçtan veya ağaç ürünlerinden hazırlanmış, büyük yüzeyli düzgün parça. 6. Genellikle Hindistan, Pakistan'da kullanılan, darbukaya benzer bir tür çalgı. 7. Makaraların yüzlerini oluşturan dış bölümleri. / 1. Tepsi. 2. Bir şeyin düz ve geniş bölümü.

tahsil > taksil – 1. Parayı alma, toplama. 2. Öğrenim. / Toplama, alma.

takatuka > takatuka – 1. Gürültü patırtı. 2. Basımevlerinde kurşun dökülmüş, satır olarak dizilmiş harfleri iyice yerleştirmek için üzerlerine vurmaya yarar takoz. 3. Odanın ortasına yerleştirilen, uzun tütün çubuklarının külünün döküldüğü çanak. / Kül tablası.

takım > takımi – 1. Bir işte veya bir yerde kullanılan eşya ve aletlerin tamamı, ekipman. 2. Meslek, davranış, durum vb. yönlerden birbirine uyan kimselerin oluşturduğu topluluk. 3. Görev bakımından birbirini tamamlayan kimselerin topluluğu, grup, ekip, trup. 4. Birbirini tamamlayan şeylerin tümü. 5. Sigara ağızlığı. 6. Takım elbise. 7. Hayvanlarda yemek borusu, akciğer ve karaciğere genel olarak verilen ad. 8. Aşağılayıcı ve küçümseyici anlamda topluluk. 9. Bölüğü oluşturan birliklerden her biri. 10. Canlıların bölümlendirilmesinde familya ile sınıf arasında yer alan, yakın benzerlikler gösteren organizmaların oluşturduğu birlik. 11. Bir filmin çevriminde görüntüleri alma, aydınlatma, ses alma gibi belli başlı çalışmaları yapmak için gerekli en küçük teknikçiler topluluğu. 12. Bir oyunda sahaya çıkan belli kuruluşlara bağlı oyuncular topluluğundan her biri. 13. Birlikte oynayan, kazanmak için birlikte çalışan sporcu topluluğu. / 1. Ekipman. 2. Giysi, bagaj.

tarama > tarama – 1. Taramak işi. 2. Balık yumurtası ile yapılan bir tür meze. 3. Gölgeleri yol yol ve çizgi çizgi olan resim, harita. / Balık yumurtası.

tava > tava – 1. Yağ kızdırma, yiyecek kızartma vb. işlere yarayan, uzun saplı yayvan kap. 2. Bu kapta pişmiş yemek. 3. Maden eritilen saplı pota. 4. Kireç karıştırılan tekne. 5. Deniz veya göllerde suların geri çekilmesiyle kuruyan bölüm. 6. Gemilerde borda iskelesinin alt başındaki sahanlık. 7. Fide yetiştirmek için ayrılmış toprak bölümü. / Geniş kızartma kabı.

tekke > teke – 1. Tarikattan olanların barındıkları, ibadet ve tören yaptıkları yer, dergâh. 2. İşsiz güçsüz kimselerin buluşup sığındıkları yer. 3. argo Esrar içilen üstü kapalı yer. 4. argo Hapishane. / Derviş odası.

temel > temel – 1. Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü. 2. Bu bölümleri yapmak için kazılan çukur. 3. mec. En önemli, belli başlı, ana, taban, esas, asıl, baz. 4. mec. Bir şeyin gelişimi için gereken ilk ögeler. / Bir yapının toprak altında kalan ve yapıya dayanak olan duvar, taban vb. bölümlerinin tümü.

temiz > temis – 1. Kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan, pak, münezzeh, hijyen, hijyenik. 2. Özenle yapılmış. 3. Çok az kullanılmış veya hiç kullanılmamış olan, özrü olmayan. 4. Ahlakça lekesiz, necip, nezih. 5. Kirli, lekeli, bulaşık olmayan bir biçimde. / Kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan, pak.

tepe > tepe – 1. Bir şeyin en üstteki bölümü. 2. Bir yerin, bir nesnenin vb.nin üstü, hizası. 3. Birinin yanı başı, baş ucu. 4. Başın üst, kafatasının iki kulak arasında kalan bölümü. 5. Yüksekliği genellikle birkaç yüz metreyi geçmeyen, çok kez tek başına, yamaçları yatık yer biçimi. 6. Çokgende veya çok yüzlüde köşelerden her biri. 7. İkizkenar bir üçgende eşit kenarların kesişme noktası. 8. Bakışım ekseni bulunan bir eğrinin veya yüzeyin bu eksenle kesişme noktalarından her biri. / Bir yerin, bir nesnenin vb.nin üstü, zirve, doruk.

terazi > tereziya – 1. Bir kolun iki ucuna asılı iki kefeden oluşan tartı, mizan. Elektronik tartma aracı. 3. İp cambazlarının dengeyi sağlamak için kullandıkları uzun sırık. 4. Vücudun, asılarak veya dayanarak yere paralel bulunduğu denge duruşu. / Bir kolun iki ucuna asılı iki kefeden oluşan tartı.

terbiye > terbie – 1. Eğitim. 2. Görgü. 3. Bazı yemeklerin suyunu türlü yollarla koyulaştırma. 4. Eti, pişirmeden önce çeşitli baharatlar, yağ, salça vb. şeyler içinde bir süre bekletme. 5. Hayvanı alıştırma. / Eğitim, öğretim.

tertip > tertip – 1. Uygun bir sıraya, düzene koyma, sıralama. 2. Düzenleniş, sıralanış biçimi, kombinasyon. 3. Düzenleme. 4. Doktorun hastaya verdiği ilaç düzeni. 5.

Dizgi. 6. mec.Hile, düzen, komplo. 7. Askere alınma dönemi. / 1. Uygun bir sıraya, düzene koyma, sıralama. 2. Kombinasyon. 3. Düzenleme.

teslim > teslim – 1. Bir şeyi sahibine verme. 2. Emanet alınan bir şeyi sahibine geri verme. 3. Bırakma, devretme, terk etme. / Bir şeyi sahibine verme.

tok > tok – 1. Açlığını gidermiş, doymuş. 2. Sık ve kalın dokunmuş kumaş. 3. Kalın ve gür ses. 4. mec. Sevgi, sevecenlik, başarı, para, mal vb. şeyleri elde etmiş ve bunlara kavuşmuş olan. / 1. Doymuş. 2. Sık ve kalın dokunmuş kumaş. 3. Kalın ve gür ses.

toka > toka – 1. Kemer, kayış, ayakkabı vb.nin iki ucunu birbirine bağlamaya, bunları istenilen genişlikte tutmaya yarayan, türlü biçimlerde tutturmalık. 2. Kadınların saçlarını bir arada tutmaya yarayan, bazen de süs olarak kullanılan araç. / Kemer tokası.

tomruk > tumruk – 1. Ağacın kesilerek silindir biçimine getirilmiş gövdesi. 2. İşlenmek veya biçilmek için hazırlanmış taş kütlesi. 3. Ayak ve ellere geçirilip bağlanan iki parça kütükten meydana gelen işkence aleti. 4. Tutukevi. / Ayak ve ellere geçirilip bağlanan iki parça kütükten meydana gelen işkence aleti.

top > top/ topka – 1. Birçok spor oyununda kullanılan, türlü büyüklükte, genellikle kauçuktan yapılmış yuvarlak nesne. 2. Bazı aletlerde bulunan toparlağımsı parça. 3. Kumaş, kâğıt gibi şeylerin belli miktardaki bağı, ferde. 4. Kumaş, kâğıt vb. şeylerin düzenli bir yığın durumuna getirilmiş bağı. 5. Yuvarlak biçimde olan, toparlak. 6. Tamamen, bütünüyle. 7. argo Homoseksüel erkek. 8. Gülle veya şarapnel atan büyük, ateşli silah. / Top - Gülle veya şarapnel atan büyük, ateşli silah. Topka - Birçok spor oyununda kullanılan, türlü büyüklükte, genellikle kauçuktan yapılmış yuvarlak nesne.

topak > topak, tupak – 1. Yufka açmak için avuç içinde yuvarlak bir biçim verilen hamur parçası. 2. Bu biçim verilmiş şey. 3. Hayvanlarda, parmakların ardında topuğu andıran çıkıntı. 4. Şişe veya kadeh. / Yuvarlak bir biçimde olan şeyler (kir veya kar topu, yumak).

toprak > toprak – 1. Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü. 2. Yer kabuğunun bu bölümünden yapılmış. 3. Arazi, tarla. 4. Kara. 5. mec. Ülke. / Arazi, tarla.

torba > torba – 1. Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen araç. 2. Genellikle plastikten veya kâğıttan yapılmış, içine öteberi koymaya yarayan, çeşitli büyüklükte olabilen taşıma gereci, poşet. 3. Vücutta meydana gelen şişlik. 4. Er bezi, husye, testis. / 1. Büyük kese. 2. Göz altı şişmesi.

tortu > turtiya – 1. Çökelti. 2. mec. Bir şeyin bayağı, işe yaramaz duruma gelmiş olanı. 3. mec. Bir topluluğun soysuzlaşmış üyeleri. 4. mec. Kalınt. / Çökelti.

tutuş- > tutuştisvam se – 1. Birbirini tutmak, birbirine ilişip dokunmak. 2. Bir işe başlamak, girişmek. 3. Yanmaya başlamak, ateş almak. 4. Kızarmak, kızıllaşmak. 5. mec. Telaşlanmak. / Yanmaya başlamak, ateş almak.

uçkur > uçkur – 1. Şalvarı bele bağlamak veya torba, kese vb. şeylerin ağzını büzmek için bunlara geçirilen bağ. 2. mec. Cinsel duygu veya ilişki. / Şalvarı bele bağlamak veya torba, kese vb. şeylerin ağzını büzmek için bunlara geçirilen bağ.

ulama > ulama – 1. Ulamak işi. 2. Ulanan parça, ek, katkı, ilave. 3. Konuşmada art arda gelen kelimelerden birincisinin sonundaki ünsüzün, ikincisinin başındaki ünlüye ses bakımından bir hece oluşturacak biçimde bağlanarak söylenmesi, bağlama. 4. Ulanmış. / Katkı, ilave.

um- > umdisam – 1. Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. 2. Sanmak, tahmin etmek. / Beklemek.

uy- > uydisvam – 1. Ölçüleri birbirini tutmak. 2. Renk, biçim vb. yönünden birbirini tutmak, uygun düşmek. 3. Zevke, anlayışa uygun düşmek. 4. Bir inanca, bir anlayışa, bir duruma veya egemen bir güce uygun davranışta bulunmak, riayet etmek. 5. Bağlı kalmak, tabi olmak. 6. Uygun düşmek, münasip olmak. / 1. Uygun düşmek, münasip olmak. 2. Biriyle anlaşmak, uzlaşmak.

uydur- > uydurdisvam – 1. Uymasını sağlamak. 2. Hayal gücünden yararlanarak gerçek dışı bir şey söylemek, yakıştırmak. 3. Elde etmek, sağlamak, bulmak. 4. Cinsel birleşmede bulunmak, becermek. / 1. . Uymasını sağlamak. 2. Yakıştırmak.

varak > varak – 1. Yaprak. 2. Yazılı kâğıt, varaka. 3. Altın, gümüş veya başka madenler dövülerek oluşturulan ince, parlak yaprak, altın varak. / Altın, gümüş veya başka madenler dövülerek oluşturulan ince, parlak yaprak, altın varak.

veresiye > veresiya – 1. Karşılığı sonra ödenmek üzere. 2. mec. Özensiz, gönülsüz, önem vermeden. / Karşılığı sonra ödenmek üzere.

volta > volta – 1. Bir halatı bir yere bir kez dolama veya babalara yöntemince sarma. 2. Zincirin demire veya iki zincirin birbirine dolanması. 3. Geminin rüzgâra karşı gidebilmek için sağa sola zikzak yapması. 4. argo Sürekli aşağı yukarı gidip gelme, yürüme, dolaşma. / Dolaşma.

yaka > yaka – 1. Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü. 2. Giysilerin boyna gelen bölümüne eklenen ve türlü biçimlerde olan parçası. 3. Kıyı, kenar, taraf. 4. Eğik yerey. 5. Yapıların saçaklarında, suyun içeriye sızmasını önlemek için

kiremidin altıyla oluk arasına konulan metal levha. 6. Semt. 7. Sahil. 8. Yelkenlerin kenar ve köşeleri. / 1. Giysilerin boynuna rastlayan bölümü.

yakış- > yakıştisvam – 1. Güzel durmak, iyi gitmek, yaraşmak, uygun gelmek. 2. Uygun olmak, iyi karşılanmak, münasip olmak. / Uygun olmak.

yalak > yelak, yalak – 1. Hayvanların su içtikleri taş veya ağaçtan oyma kap. 2. Akan suyun çevreye sıçramasını veya akıp gitmesini önlemek için çeşme, musluk vb.nin altına konulan delikli taş tekne. 3. Buz yalağı. 4. Boşboğaz, söz taşıyan. / Hayvanların su içtikleri taş veya ağaçtan oyma kap.

yama > yama – 1. Delik ve yırtığı uygun bir parça ile onarma, kapatma. 2. Bu iş için kullanılan parça. 3. Deride geniş leke. / Kapatma.

yangın > yangın – 1. Zarara yol açan büyük ateş. 2. Hastalıkta ateş. 3. mec. Coşkunluk. 4. mec. Tutkun, düşkün, âşık. / Ateş.

yanık > yanık – 1. Yanmış yer, yanmış olan yerde kalan iz. 2. Yanmış olan. 3. Rengi koyulaşmış. 4. Sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemiş, kavruk. 5. Verimsiz, kıraç duruma gelmiş olan. 6. mec. Bıkkın, üzüntülü, dertli. 7. mec. Duygulu, dokunaklı, acılı, etkili. / Sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemiş insan veya hayvan.

yanlış > yanlış – 1. Bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymama durumu, yanılgı, hata. 2. Bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymayan, aykırı olan, hatalı. 3. Hatalı bir biçimde. 4. Biçimsel düşünme yasalarına uymayan, düşünülen şeyle uyuşmayan.

yapı > yapiya - 1. Barınmak veya başka amaçlarla kullanılmak için yapılmış her türlü mimarlık eseri, bina. 2. Yapılmakta olan konut, yol, köprü vb. inşaat, konstrüksiyon. 3. Yapma, oluşturma, ortaya konulma, meydana getirme. 4. Canlı bir varlığın ruh veya beden özelliklerinin tümü, bünye, strüktür. 5. Bütünün bir araya getirilişinde uyulan dizge, strüktür. 6. Ögeleriyle somut bağımlılığı olan bütün. 7. Parçaları ve ögeleri arasında yasaya uygunluk, durağan bağlar ve karşılıklı ilişkiler bulunan dizge veya bütün, strüktür. / Bina.

yaş > yaşlık – 1. Nemli, ıslak. 2. Kendi suyunu, canlılığını yitirmemiş, kurumamış, kurutulmamış, taze. 3. Gözyaşı. 4. argo Kötü. 5. argo Zor. / Islaklık.

yatak > yatak – 1. Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya, döşek. 2. Yün, pamuk, kuş tüyü vb. maddelere kılıf geçirerek yapılan şilte. 3. Üzerine şilte konulan karyola, somya, kerevet vb. 4. Irmak, çay, dere vb.nin, içinde aktıkları yer, akak, mecra. 5. Katmanlaşmış herhangi bir madde yığını. 6. Bir şeyin çok bulunduğu yer. 7. Maden veya fosil ocaklarında birbirini izleyen iki maden, taş veya kömür tabakası arasında uzanan damar. 8. Çanak biçimindeki bir havzada veya buna benzer bir oluşumda toplanmış petrol birikintisi. 9. Gizli barınak veya bir

suçluyu gizlice barındıran yer. 10. Makinelerde hareketli bölümleri içine alan hareketli veya sabit parça. 11. Fideleri gömmek için toprakta açılan çukur. 12. Turunçgilleri ve yumurta vb. ürünleri korumak üzere saman vb.nden yararlanılarak yapılan yer. 13. Katmanlı bir kaya bütününde maden filizi veya taş döküntüsünden oluşan çok ince tabaka. / 1. Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatılan eşya. 2. Gizli barınak veya bir suçluyu gizlice barındıran yer.

yay > yay – 1. Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk. 2. Farklı amaçlarla çeşitli biçimlerde yapılan esnek parça. 3. Zemberek. 4. Hallacın pamuk veya yünü atmak için tokmak yardımıyla kullandığı araç. 5. Bir çember üzerindeki iki nokta ile bu nokta arasındaki çember parçası. 6. Bir eğriden alınan parça. 7. Keman, viyolonsel vb. çalgılarda sürterek titreşim yoluyla ses çıkarmaya yarayan parça. / Esnek parça, araba yayı.

yay- > yaydisvam – 1. Bir şeyi açarak, düzelterek bir alanı örtecek biçimde sermek. 2. Birçok kimseye duyurmak. 3. Çevreye dağılmasına sebep olmak. 4. Sınırı genişletmek. 5. Koyun, inek vb.ni otlatmak. 6. Dağınık ve düzensiz bir biçimde saçmak, dağıtmak. / Dağıtmak, saçmak.

yedir- > yedirdisvam – 1. Yemesini sağlamak. 2. Ağzına yiyecek vermek, beslemek, karnını doyurmak. 3. Bir şeyi azar azar başka bir şeyin içine karıştırarak belli olmayacak duruma getirmek. 4. Bir fazlalığı herhangi bir biçimde kullanmak. 5. Nefis, namus, şan, kibir vb. kavramlarla kullanıldığında yakıştırmak, yaraştırmak. 6. mec.Bir kimseye rüşvet vermek. / Beslemek.

yelek > elek – 1. Ceket altına giyilen kolsuz ve kısa giysi. 2. Okun yay kirişine takılan bölümündeki tüy. 3. Kuş kanadının büyük tüyü, telek. / Kolsuz giysi.

yem > em, yem – 1. Hayvan yiyeceği. 2. Kuş ve balık tutmak için tuzağa bırakılan, oltaya takılan yiyecek veya yiyecek görüntüsündeki nesne. 3. Ağızotu. 4. mec. Birini aldatabilmek için hazırlanmış düzen, kullanılan kimse veya şey. / Hayvan yiyeceği.

yemek > yemek – 1. Yemek yeme, karın doyurma işi. 2. Yenmek için pişirilip hazırlanmış yiyecek, aş, taam. 3. Günün belli saatlerinde yenilen besin. 4. Konuklara yiyecek verilerek yapılan ağırlama. / 1. Aş. 2. Besin.

yeni > yeni, eni – 1. Kullanılmamış olan. 2. Oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan. 3. En son edinilen. 4. İşe henüz başlamış. 5. O güne kadar söylenmemiş, görülmemiş, gösterilmemiş, düşünülmemiş olan. 6. Tanınmayan, bilinmeyen. 7. Daha öncekilerden farklı olan. 8. Biraz önce, çok zaman geçmeden. / Kullanılmamış olan.

yerli > yerliya – 1. Taşınamayan, başka yere götürülemeyen. 2. Yurt içinde yapılan veya bir yurdun kendine özgü niteliklerini taşıyan. 3. Belli bir bölgede yetişen,

otokton. 4. Bir yerin ilk sakini olan, otokton. 5. Oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan. / Oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış olan.

yiyici > iciya – 1. Yiyen. 2. mec. Rüşvet alan kimse, mürtekip. 3. Çok yiyen, obur. / Çok yiyen, obur.

yokla- > okladisvam – 1. Dokunarak incelemek. 2. Bakmak, gözden geçirmek, kontrol etmek. 3. Durum, bilgi, niyet vb.ni belirlemeye veya anlamaya çalışmak. 4. Ziyaret veya sağlığını sormak amacıyla birine gitmek. 5. Ara sıra etkisini göstermek. 6. Aramak, araştırmak. / 1. Gözden geçirmek. 2. Durum, bilgi, niyet vb.ni belirlemeye veya anlamaya çalışmak.

yoz > yoz – 1. Doğada olduğu gibi kalarak işlenmemiş olan. 2. mec. Kaba, adi, bayağı. 3. mec. Yozlaşmış, dejenere. 4. Kısır. 5. Davar sürüsü. / Kısır.

yuttur- > yuturdisvam – 1. Yutma işini yaptırmak veya yutmasını sağlamak. 2. Kandırmak, aldatmak. / Kandırmak.

yürek > yureçen – 1. Kalp. 2. Bir kimsenin ruhsal yönü, gönül. 3. Kupa. 4. mec. Herhangi bir şeyden çekinmeme, korkmama, yüreklilik, korkusuzluk, cesaret. 5. mec. Acıma duygusu. 6. Mide, karın, iç. / Korkmama, cesaret.

zaviye > zavie – 1. Köşe. 2. Küçük tekke. 3. mec. Anlayış, görüş, bakış açısı. 4. Açı. / Tekke.

zayıf > zayif, zaif – 1. Eti, yağı az olan, sıska, cılız, arık insan veya hayvan. 2. Görevini yapacak yeterli gücü olmayan. 3. mec. Sağlamlığı, dayanıklılığı olmayan. 4. mec. Önemli, güvenilir olmayan. 5. mec. Çok az. 6. Enerjisi, etkisi, yoğunluğu az olan. 7. Başarısızlığı gösteren not. 8. mec. Bilgi yönünden yeterli olmayan, yeteneksiz. 9. mec. Kişilik ve ruhsal yönden gereği kadar güçlü olmayan. / 1. Sıska, cılız. 2. Dayanıksız.

zengin > zengin-in – 1. Parası, malı çok olan, varlıklı. 2. Yararlı veya kendisinden beklenilen, istenilen nitelikleri çok olan. 3. Verimli. 4. Gösterişli. 5. Çok, bol. / Parası, malı çok olan, varlıklı.

4.2.1.4. Türkçedeki Anlamlarına Ek Olarak Yeni Anlam Kazanan Sözcükler

ağa > aga – 1. Geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse. 2. Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen unvan. 3. Büyük kardeş, ağabey. 4. Okuryazar olmayan yaşlı kimselerin adlarıyla birlikte kullanılan san. 5. mec. Cömert, eli açık. 6. Koca. 7. Osmanlı Devleti'nde bazı kuruluşların başında bulunanlara

verilen resmî san. / 1. Osmanlı Devleti'nde bazı kuruluşların başında bulunanlara verilen resmî san. 2. Bey. 3. Patron. 4. mec. Türk.

aksi > aksiya – 1. Ters, zıt, karşıt, olumsuz, menfi. 2. Uygun olmayan. 3. İnatçı, hırçın, huysuz. / 1. Ters, zıt. 2. Kötü.

aksilik > aksilik, ıksilik – 1. Terslik, zıtlık, karşıtlık. 2. mec. İnatçılık, huysuzluk/ 3. mec. Bir işin yolunda gitmemesi durumu, elverişsizlik. / 1. Terslik. 2. Talihsizlik. 3. Kötülük.

ala > ala – 1. Karışık renkli, çok renkli, alaca. 2. Alabalık. 3. Açık kestane renginde olan, ela (göz). 4. Kekliğin boynundaki siyah halka. / 1. Karışık renkli, aaca. 2. Bir yalın cinsi.

ayar > ayar - Bir aygıtın gereken işi yapabilmesi durumu. 2. Saatler için belli bir yere göre kabul edilmiş olan ölçü. 3. Altın, gümüş vb. madenlerden yapılmış şeylerin saflık derecesi. 4. Bir iş veya bir davranışta gereken ölçü. 5. mec. Değer, derece. / 1. Değer ölçüsü. 2. Kurnaz kimse.

bağan > baana – 1. Vakti gelmeden ölü doğan yavru, düşük. 2. Ölü doğan kuzunun derisi. / Dış giyim giysisi yapmaya yarayan kuzu derisi, ölü kuzu derisi.

bak- > bakatya – 1. Bakışı bir şey üzerine çevirmek. 2. Aramak. 3. Bir şeyin yüzü bir yöne doğru olmak. 4. 4. Bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek. 5. Beslemek, geçindirmek. 6. Bir iş birinden beklenmek. 7. Hastayı muayene etmek. 8. Tedavi etmek için ilgilenmek. 9. Yoklamak, incelemek, denemek. 10. Bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak. 11. İlgilenmek. 12. Uğraşmak, meşgul olmak. 13. Yapılabilmesi bir şeye bağlı bulunmak. 14. Gözetmek, korumak. 15. Renklerde benzemek, andırmak. 16. Anlamak, farkına varmak. 17. Başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak. / Bakışı bir şey üzerine çevirip dikkatle bakmaktan gözleri yorulmak.

cadı > cadiya – 1. Geceleri dolaşarak insanlara kötülük ettiğine inanılan hortlak. 2. Huysuz, çirkin kadın, ihtiyar kadın. 3. Çok güzel göz. / 1. İhtiyar kadın, büyücü. 2. Kötü kadın. 3. Sokak kadını.

cambaz > cambaz-in – 1. Akrobat. 2. At alıp satan veya yetiştiren kimse. 3. Usta, becerikli kimse. 4. Osmanlı Devleti'nde atlı olan ve savaşlarda padişahın önünde düşmana karşı ilk saldırıya geçen birlik. 5. mec. Kurnaz, hileci, hilekâr. / 1. Hayvan (at) ticareti yapan. 2. Akrobat. 3. argo Araba hırsızı.

cansız > cansız-in – 1. Canını yitirmiş, ölmüş. 2. Canlı olmayan. 3. Güçsüz, mecalsiz bir biçimde. 4. mec. İlgi uyandırmayan, sönük. 5. mec. Durgun. / Zayıf ve kuru, güçsüz; sinirli, tedirgin.

cehennem > cendem – 1. Dinî inanışlara göre, dünyada günah işleyenlerin öldükten sonra ceza görecekleri yer, tamu. 2. mec. Çok sıkıntılı yer. / 1. Tamu. 2. argo Hapis, tutukevi. 3. argo Okul.

cephane > cepane – Ateşli silahlarla atılmak için hazırlanan her türlü patlayıcı madde, mühimmat. / 1. Mühimmat. 2. argo Hırsızlık.

cep > cob – 1. Genellikle bir şey koymaya yarayan, giysinin belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen astardan yapılmış parça. 2. Trafiği kolaylaştırmak, araçların durabilmesine olanak sağlamak için yaya kaldırımları veya şehirler arası yolların kenarlarına yapılan cep biçimindeki taşıt yanaşma yeri. 3. Cep telefonu. 4. Savaş alanının bir yerinde düşmanın geriletilmesiyle ortaya çıkan taktik durum, çökertme. / 1. Genellikle bir şey koymaya yarayan, giysinin belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen astardan yapılmış parça. 2. mec. Cep harçlığı. 3. mec. Sandviç.

çalım > çalım – 1. Karşıdakini etkilemek amacıyla yapılan abartılı davranış, kurum, caka. 2. Kılıcın keskin yanı. 3. Menzil, erim. 4. Biraz benzeme, andırma. 5. Geminin su kesiminden aşağı bölümünün baş ve kıç bodoslamasına doğru darlaşması. 6. Bir oyuncunun topu elinden veya ayağından kaçırmadan karşısındaki oyuncuları kıvrak hareketlerle geçmesi. / 1. Gösterişli tavır, kapris. 2. Kolaylık; marifet.

çatal > çatal – 1. İki veya daha çok kola ayrılan değnek. 2. Yol, ağaç gibi kollara ayrılan şeylerin ayrılma yeri. 3. Dallı olan şeylerin her kolu. 4. Yemek yerken kullanılan iki, üç veya dört uzun dişli çoğunlukla metal araç. 5. Dirgen. 6. Bir tür olta iğnesi. 7. Ucu kollara ayrılmış. 8. İki taraflı. 9. İki anlamlı, iki türlü anlaşılabilir. / 1. İki veya daha çok kola ayrılan değnek. 2. mec. İnce ve uzun bacaklar.

çeşit > çeşit – 1. Tür. 2. Canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik. / 1. Tür. 2. mec. Garip huylu kimse.

çıfıt > çifut-in – 1. Yahudi. 2. Hileci. / 1. Yahudi. 2. Cimri.

çükündür > çukundur – Pancar / 1. Kırmızı pancar; 2. mec. Kafasız kimse, budala, gerizekalı.

dağlı > daaliya – 1. Dağlık bölge halkından olan. 2. Dağa ait. 3. mec. Kaba saba, görgüsüz. / 1. Dağlarda yaşayan kimse. 2. mec. Soyguncu eşkiya.

dalaş- > dalaştisvam se – 1. Köpekler boğuşup birbirini ısırmak. 2. mec. Ağız kavgası etmek. / 1. Bir şeyle meşgul olmak. 2. Biriyle kavgaya tutuşmak.

dernek > dernek – 1. Toplantı, düğün. 2. Belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek için kurulan yasal topluluk. 3. Pazar veya panayır kurulan gün. / 1. Toplantı 2. Dedikodulu kadın toplantısı.

dokun- > dokundisvam – 1. Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek,

temas etmek. 2. Karıştırmak. 3. Almak, kullanmak, el sürmek. 4. Sağlığını bozmak. 5. İnsanın içine işlemek, duygulandırmak, etkilemek, koymak, batmak. 6. İlişkin, ilgili olmak, değinmek. 7. Hafifçe değmek. 8. Onur, anlayış vb. ile uyuşmaz bir durum ortaya çıkmak. 9. mec. Tedirgin etmek, sataşmak. / 1. Değmek. 2. İncitmek, hakaret etmek. 3. Batırmak, yok etmek.

elmas > elmaz – 1. Yerin derinliklerinde bulunan, billurlaşmış arı karbon. 2. Mücevher olarak kullanılan, saydam, değerli taş. 3. Bu taşlarla yapılmış. 4. Elmastıraş. / 1. Değerli taş. 2. Çok iyi, değerli, nitelikli kimse.

fişek > fişek – 1. Tüfek, tabanca vb. hafif ateşli silahlara, atılmak için sürülen ve içinde barut bulunan bir kovan ile bu kovanın ucuna yerleştirilmiş mermiden oluşan cephane, kurşun. 2. Donanma ve şenliklerde kullanılan çeşitli yanıcı veya patlayıcı maddeler. / 1. Kurşun. 2. mec. Yalan.

gayret > gayret, kayret – 1. Çalışma, çaba, çalışma isteği. 2. Koruma, esirgeme, kayırma duygusu. 3. Kutsal sayılan şeylere yabancıların saldırmasını görmekten doğan dayanamama duygusu. / 1. Çaba, çabalama. 2. Dayanma, tahammül.

göcen > gyucen – 1. Tavşan yavrusu. 2. Kedi, köpek yavrusu. 3. Domuz yavrusu. / 1. Tavşan yavrusu. 2. Kokarca.

gön > gyon – 1. İşlenmiş deri. 2. Kösele. 3. Hayvan derisi. / 1. İşlenmiş deri. 2. mec. Budala. 3. Hiçbir şeyi umursamayan insan.

hanım > hanıma – 1. Kız ve kadınlara verilen unvan. 2. Kadın, eş. 3. Toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunulan kadın. 4. Kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan. / 1. Evli kadın. 2. Türk kadını.

hatır > hatır – 1. Düşünme, akılda tutma, hafıza, zihin, akıl, yâd. 2. Gönül, kalp. 3. Birine karşı duyulan saygı, sevgi. 4. Durum, keyif, hâl. / 1. Saygı, sevgi. 2. Hoşgörü. 3. Hoşnutsuzluk.

havra > havra – 1. Sinagog. 2. mec. Çok gürültülü yer. / 1. Sinagog. 2. Bağırma.

hınzır > hınzır – 1. Domuz. 2. mec. Genellikle hoşa giden bir davranış veya durum için şaka yollu söylenen bir söz. 3. Yaramaz, haylaz. 4. mec. Katı yürekli, kötü düşünen, gaddar. 5. mec. Kurnaz, içten pazarlıklı olan. / 1. Domuz. 2. mec. Alçak.

hücre > ocere – 1. İnce bir zar içindeki protoplazma ve çekirdekten oluşmuş, bir organizmanın yapı ve görev bakımlarından en küçük birliği, göze. 2. Küçük oda. 3. Tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda. 4. mec. Siyasi bir inançla gizli olarak çalışan bir örgütün genellikle aynı yerde çalışanlarının oluşturduğu topluluk. / 1. Göze. 2. Küçük oda. 3. Çekmece.

ilişik > ilişik – 1. İlgi, bağlılık, ilişki, münasebet. 2. Ek. 3. İliştirilmiş, eklenmiş, bağlanmış, merbut. 4. Bir şeyle ilgili, ilişkin, ait. / 1. Bir şeyle ilgili, ilişkin, ait. 2. Engel, arıza.

işkembe > şkembe – 1. Geviş getirenlerin ilk ve en büyük mide bölümü. 2. Kasaplık hayvanlarda mideyi oluşturan bölümlerin bütünü, göden. 3. Mide. / 1. Göden. 2. mec. Göbek.

kabar- > kabardisvam – 1. Ağırlığı artmadan hacmi büyümek. 2. Yağışlardan veya kaynamaktan taşmaya yüz tutmak. 3. Niceliği artmak, büyümek. 4. Şişmek, genişlemek. 5. Hayvanların tüyleri dikilmek. 6. Kumaş üzerinde tüyler oluşmak, havlanmak. 7. Islanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak. 9. mec. Bulanmak. 10. mec. Öfke, sevgi vb. duygular gittikçe güçlenmek. 11. mec. Kafa tutmak, öfkelenip üstüne yürüyecek gibi davranmak. 12. mec. Böbürlenmek, gururlanmak. / 1. Hacmi büyümek. 2. Sişmek. 3. Hazır olmak.

kale > kale – 1. Düşmanın gelmesi beklenilen yollar üzerinde, askerî önem taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliği sağlamak için yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapı, kermen. 2. Satranç tahtasının dört köşesine dikilen, tahtanın bir tarafından diğer tarafına kadar düz olarak boş hanelerde gidebilen kale biçiminde taş. 3. mec. Genellikle bir düşüncenin savunulduğu, sürdürüldüğü yer. 4. Takımla oynanan bazı top oyunlarında topun sokulmasına çalışılan yer. / 1. Düşmanın gelmesi beklenilen yollar üzerinde, askerî önem taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliği sağlamak için yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapı, kermen. 2. mec. Çok gücü olan, kuvvetli.

kalem > kalem – 1. Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç. 2. Resmî kuruluşlarda yazı işlerinin görüldüğü yer. 3. Yontma işlerinde kullanılan ucu sivri veya keskin araç. 4. Çeşit, tür. 5. mec. Bazı deyimlerde yazı. 6. mec. Yazar. / 1. Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç. 2. mec. Hesap.

kalıp > kalıp – 1. Bir şeye biçim vermeye veya eski biçimini korumaya yarayan araç. 2. Biçki modeli, patron. 3. Genellikle küp biçiminde yapılan. 4. mec. Gösterişli görünüş. 5. mec. Biçim, durum. 6. mec. Yenilikten uzak, özgün olmayan. / 1. Biçim; model. 2. mec. Kural.

kalıpçı > kalıpçiya – 1. Kalıp yapan veya satan kimse. 2. Görevi herhangi bir şeyi kalıba vurmak olan kimse. 3. Beton kalıplarını yapan kimse. / 1. Kalıp yapan veya satan kimse. 2. mec. Yeteneksiz sanatçı.

kalkan > kalkan – 1. Ok, kılıç vb.nden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık. 2. Toplum olaylarında güvenlik görevlilerinin çeşitli saldırı araçlarından kendilerini ve başkalarını korumak için kullandıkları, özel olarak yapılmış korumalık. 3. mec. Koruyucu. Yan yüzergillerden, büyük, yassı, derisi düğme veya

çivi denilen birtakım sivri kemiklerle örtülü, beyaz etli balık, kalkan balığı. / 1.Kalkan balığı. 2. Yapının penceresiz ve kapısız dış duvarı.

kaltaban > kaltaban-in – 1. Namussuz. 2. Şarlatan, yalancı, hileci. / 1. Yavaş hareket eden kimse. 2. Dolandırıcı.

kamara > kamara – 1. Gemilerde oda. 2. İngiltere yasama meclisi. / 1. Kanun koyucular, millet meclisi. 2. Büyük yığın (taş, odun gibi).

kan- > kandisvam – 1. Söylenilen sözün, anlatılan konunun doğruluğuna inanmak. 2. Tatlı sözlere aldanmak. 3. Bir gereksinimini, bir isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak. 4. Yetinmek, iktifa etmek. / 1. İnanmak. 2. Kabul etmek. 3. Usanmak.

kanca > kanca – Bir şey çekmeye yarar, ucu çengelli demir çubuk. / 1. Çengel. 2. Olta. 3. Sıkıcı kimse, bıktırıcı.

kapak > kapak – 1. Her türlü kabın üstünü örtmeye veya bir deliği kapamaya yarayan nesne. 2. Dolap, sandık vb.ni örtmeye yarayan parça. 3. Kitap, defter vb.nin en üstüne geçirilen kılıf. 4. Biçilen ağaç kütüklerinin iki yanından çıkan, düzgün olmayan tahta. 5. Zıvanada iki dış yan parça. / 1. Her türlü kabın üstünü örtmeye veya bir deliği kapamaya yarayan nesne; dolap, sandık vb.ni örtmeye yarayan parça. 2. Üstelik.

kapı > kapiya – 1. Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı. 2. Bu açıklıktaki açılıp kapanan kanat. 3. Tavla oyununda iki pul üst üste getirilerek karşı oyuncunun o haneyi kullanmasına engel olunan yer. 4. Devlet dairesi. 5. Osmanlı Devleti'nde resmî görev yeri. 6. Sadece bir konuda yoğunlaşmış bilgilerin yer aldığı Genel Ağ sayfası, portal. 7. mec. Gelir, geçim, kısmet sağlayan yer, kaynak veya imkân. 8. mec. Gidere yol açan gereksinim. 9. mec. Ev gezmesi için gidilen yer. / 1. Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı. 2. Uzunca, etli, sivri biber. 3. argo İlginç ve komik olan kimse.

kasap > kasap-in – 1. Sığır, koyun gibi eti yenecek hayvanları kesen veya dükkânında perakende olarak satan kimse. 2. Et satılan dükkân. 3. mec. Kan dökücü, hunhar. / 1. Hayvanları kesen veya dükkânında perakende olarak satan kimse. 2. mec. Acımısız adam; 3. argo İyi iş yapmayan cerrah.

kaşık > kaşik – 1. Sulu veya bazı ufak taneli yiyecekleri ağza götürmeye yarayan saplı sofra aracı. 2. Ucu iğneli kaşık biçimindeki olta. / 1. Sulu veya bazı ufak taneli yiyecekleri ağza götürmeye yarayan saplı sofra aracı. 2. Değirmen çarkına su döken alet. 3. argo Piyade askeri, yaya asker.

katana > katana – Bir cins iri at. / 1. İri at. 2. mec. Uzun boylu kadın,veya erkek.

katmer > katmer – 1. Bir şeyi oluşturan katlardan her biri. 2. Yağda veya sacda pişirilen bir tür börek. 3. Arasına yağ ve kaymak sürülerek katlanmış yufka ekmeği. / Bir şeyi oluşturan katlardan her biri. 2. Yağda veya sacda pişirilen bir tür börek. 3. Gözenekli.

katran > katran – Organik maddelerden kuru damıtma yoluyla elde edilen, sıvı yağ kıvamında, kara renkte, ağır, is kokulu, suda erimeyen bir madde. / 1. Organik maddelerden kuru damıtma yoluyla elde edilen, sıvı yağ kıvamında, kara renkte, ağır, is kokulu, suda erimeyen bir madde. 2. mec. Cehennem.

kayık > kaik – 1. Kürek veya yelkenle yürütülen ufak tekne. 2. Bir yana kaymış. / 1. Ufak tekne. 2. Yüksek tabanlı bir kızak.

kazma > kazma – 1. Kazmak işi. 2. Toprağı kazıp kaldırma, düzeltme vb. işlerde kullanılan ağaç saplı demir araç. 3. Kazılarak yapılmış. 4. argo Kaba, görgüsüz kimse. / 1. Toprağı kazıp kaldırma, düzeltme vb. işlerde kullanılan ağaç saplı demir araç. 2. Küçük üçgen çapa.

kelep > kelep – 1. Olgunlaşmamış, ham kavun. 2. Irmaklarda işleyen ve şişirilmiş tulumlar üzerine kurulan bir çeşit sal. 3. Yer yer çıplaklığı veya boşluğu olan. 4. Kılsız. 5. argo Aptal. / 1. Bozuk veya olmamış kavun. 2. Sığır çanı.

keleş > keleş – 1. Yiğit, cesur, bahadır. 2. Çok yakışıklı, çok güzel. 3. Vücut yapısı gösterişsiz. 4. Çirkin, kötü. 5. Kel. / 1. Hor, utanmaz ve sevimsiz kimse. 2. Kel.

kemer > kemer – 1. Bele dolayarak toka ile tutturulan, kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı. 2. Etek, pantolon vb. giysilerin bele gelen bölümü. 3. Emniyet kemeri. 4. Tümsekli. 5. Kemiklerden oluşmuş tümsekli tavan. 6. Katmanlı kayaçlarda bir kıvrımın kabarık tepe yeri. 7. İki sütun veya ayağı birbirine üstten yarım çember, basık eğri, yonca yaprağı vb. biçimlerde bağlayan ve üzerine gelen duvar ağırlıklarını, iki yanındaki ayaklara bindiren tonoz bağlantı. 8. Özellikle yolculukta kullanılan, üzerinde altın, para yerleştirmeye yarar gözleri olan meşin kuşak. / 1. İki sütun veya ayağı birbirine üstten yarım çember, basık eğri, yonca yaprağı vb. biçimlerde bağlayan ve üzerine gelen duvar ağırlıklarını, iki yanındaki ayaklara bindiren tonoz bağlantı. 2. Özellikle yolculukta kullanılan, üzerinde altın, para yerleştirmeye yarar gözleri olan meşin kuşak. 3. Raf.

kesik > kesik – 1. Gazete, dergi vb.nden kesilmiş yazı, kupür. 2. Kesilmiş olan yer. 3. Çiğ sütten yapılan yağsız peynir, çökelek, ekşimik. 4. Aralıklı. 5. Kesilmiş olan. 6. Kesilerek bozulmuş olan. 7. Kısa. 8. Takım kadrosuna alınmamış (oyuncu). 9. argo Parası olmayan. 10. argo Tutkun, hayran. 11. Tarla, bağ ve bahçe çevresine açılan hendek. / 1. Namlu çapı, kalibre. 2. Hendek.

kesim > kesim, kisim – 1. Kesme işi. 2. Bölüm, parça, kısım, sektör. 3. Bölge. 4. Kesme zamanı. 5. İşaretlenmiş belli yer. 6. Terzinin belli bir ölçü ve örneğe göre

kumaşa biçim verme işi, fason. 7. Hazineye ait herhangi bir gelirin belli bir bedel karşılığı keseneğe verilmesi, mukataa. 8. Boy bos, endam. 9. Pazarlık, anlaşma. / 1. Kesenek. 2. Toptan. 3. Uzun zamandır sonuçsuz beklemek.

keskin > keskin – 1. Çok kesici, iyi kesen. 2. mec. Tiz (ses). 3. mec. Kırıcı, incitici. 4. mec. Etkili, sert. 5. mec. Hassas. 6. mec. Dikkatli. 7. argo Zampara. / 1. Acı, güçlü, etkili (tütün, sirke gibi). 2. mec. Sinirli kimse.

kestirme > kesterme – 1. Kestirmek işi. 2. Oturduğu yerde hafif ve kısa süreli uyuma. 3. Tahmin. 4. Alışılanın dışında kısa olan (yol), kese. 5. Amacı fazla uzatmadan anlatan. 6. Kısaca, özet olarak. 7. Kaynatılıp limon sıkılarak koyulaştırılmış şeker şerbeti. / 1. Alışılanın dışında kısa olan (yol). 2. Dikkatsizce.

kıç > kıç – 1. Kuyruk sokumu bölgesi, kaba et, kaba but, popo, makat. 2. Deniz teknelerinde art taraf. 3. Arka bölümde olan. 4. Bacak, ayak. / 1. Hayvan vücüdünün arka tarafı. 2. Tekme.

kılavuz > kalauz-in – 1. Yol gösteren, tarihî ve turistik yerleri gezerken bilgi aktaran kimse, rehber. 2. Herhangi bir alanda ve konuda bilgi veren, yol yöntem gösteren kitap vb. 3. Evlenecek olan erkek veya kadına eş bulan kimse. 4. mec. Ruhsal ve zihinsel bakımdan yol gösteren, ışık tutan kimse. 5. Kılavuz gemisi. 6.Kılavuz kaptan. 7. Makaradaki filmlerin başında ve sonunda yer alan, filmin alıcı, yıkama aracı, basım aracı, gösterici vb. araçlara takılıp çıkarılmasında kolaylık sağlayan, asıl film için pay bırakan çeşitli renklerde film parçası. 8. Somun veya boru içine yiv açmakta kullanılan araç. 9. Dar ve uzun bir yerden tel, kablo gibi bükülebilen bir şey geçirilirken bunların ucuna bağlandığı sert nesne. / 1. Genel olarak yol gösteren kimse ya da şey. 2. Ticaret komisiyoncusu. 3. Yelkovan. 4. Kapı tokmağı. 5. Gözcü.

kızgın > kızgın – 1. Çok ısınmış, ısıtılmış veya kızdırılmış. 2. Eş arayan (hayvan). 3. mec. Kızmış olan, öfkeli, mütehevvir. 4. mec. Kızışık, zorlu, sert, şiddetli. / 1. Çok ısınmış, ısıtılmış veya kızdırılmış. 2. Bozuk yiyecek.

kiriş > kiriş – 1. Bazı telli müzik araçlarında kullanılan, hayvan bağırsaklarından yapılan tel. 2. Ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek bağ. 3. Kasların uçlarında bulunan, kasları kemiklere ve başka organlara bağlayan beyazımsı kordon, tendon. 4. Bir eğrinin iki noktasını birleştiren doğru parçası. 5. Yapılarda dört köşe kalın keresteden, demirden veya betonarmeden yapılmış yatay destek parçası. / 1. Çalgı teli. 2. Yapılarda dört köşe kalın keresteden, demirden veya betonarmeden yapılmış yatay destek parçası. 3. Sicim, ip.

kitap > kitap – 1. Ciltli ve ciltsiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü. 2. Herhangi bir konuda yazılmış eser. 3. Kutsal kitap. / Herhangi bir konuda yazılmış eser. 2. Resmi evrak, belge.

koca > koca – 1. Büyük, geniş. 2. Kocaman, iri. 3. Yaşlı, ihtiyar, pir. 4. Yüksek. 5. mec. Büyük, ulu. / 1. Büyük. 2. Hayli.

koç > koç – 1. Damızlık erkek koyun. 2. mec. Sağlıklı, gürbüz genç erkek. / 1. Damızlık erkek koyun. 2. mec. Cinsel istekleri aşırı olan kimse.

kova > kofa – 1. Genellikle su ve sulu şeyler taşımaya, kuyudan veya denizden su çekmeye yarayan üstünden kulplu kap. 2. Bu kabın alacağı miktarda. 3. argo Futbolda çok gol yiyen (kaleci veya takım). / 1. Genellikle su ve sulu şeyler taşımaya, kuyudan veya denizden su çekmeye yarayan üstünden kulplu kap. 2. Nicelik bakımından çok olan.

kubur > kobur – 1. Tuvalet deliğinden lağıma inen boru. 2. Boru biçiminde kap. 3. Bir çeşit tabanca, dolma tabanca. / 1. Deriden tabanca kılıfı. 2. Bir çeşit tabanca.

kur- > kurdisvam (se) – 1. Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek. 2. Hazırlamak. 3. Yaylı, zemberekli şeylerde yayı veya zembereği germek. 4. Gereken şartları hazırlayıp kendi kendine olmaya bırakmak. 5. Etkisi ve önemi geniş şeyler meydana getirmek, tesis etmek. 6. Yapmak, inşa etmek. 7. Yapmak, oluşturmak. 8. Ortaklık sağlamak. 9. Belli bir işte beraber çalışacak kimseleri belirlemek. 10. Bir araya getirmek, toplamak. 11. Gizlice hazırlamak, tasarlamak. 12. Düşünmek. 13. Aklına koymak. 14. Zihinde büyütmek. 15. Sağlamak, oluşturmak. 16. mec. Bir kimseyi dedikodu veya telkinlerle başkasına karşı öfkelendirmek. / Kurdisvam - 1. Hazırlamak. 2. Koymak, yerleştirmek; kurdisvam se – 1. Kendinin olmayan bir yere yerleşmek, oturmak. 2. Süslenmek. 3. Kendi kendine telkinle sonuçta öfkelenmeye başlamak.

kurban > kurban – 1. Dinin buyruğunu veya bir adağı yerine getirmek için kesilen hayvan. 2. İçtenliği belirten bir seslenme sözü. 3. mec. Bir ülkü uğrunda feda edilen veya kendini feda eden kimse. 4. mec. Bir kazada veya felakette ölen kimse. 5. mec. Maddi ve manevi bakımdan felakete sürüklenmiş, insani değerlerini yitirmek zorunda kalmış veya bırakılmış kimse. 6. Müslümanlarda Kurban Bayramı. / 1. Belli bir aile ya da köy bayramında adak olarak kesilen hayvanın etiyle hazırlanan şölen töreni. 2. Böyle bir şölen için kesilen hayvan. 3. Bu şölen için hazırlanan yemek. 4. mec. Genellikle suçsuz şahit.

kurul- > kuruldisvam se – 1. Kurma işine konu olmak veya kurma işi yapılmak. 2. Rahatça oturmak, yerleşmek. 3. mec. Övünür biçimde davranışlarda bulunmak, kasılmak. / 1. Kasılmak. 2. Yayılmak.

kuşak > kuşak, koşak – 1. Bele sarılan uzun ve enli kumaş. 2. Sağlamlığını artırmak için bir şeyin çevresine geçirilen ağaçtan veya metalden bağ. 3. Yeryüzünde veya herhangi bir gök cisminde belli şartları sağlayan bölge. 4. Yeryüzünün kutuplar, kutup daireleri ve dönencelerle belirlenen beş bölümünden her biri, küre kuşağı. 5.

Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu. 6. Bir küre yüzeyi, paralel iki düzlemle kesildiğinde iki kesitin arasında kalan bölüm. 7. Henüz birleştirilmemiş ses ve görüntü taşıyan filmler. 8. Televizyonda programlar için ayrılmış özel zaman dilimi. 9. Yaklaşık yirmi beş, otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon. / 1. Bele sarılan kumaş. 2. Pamuktan baş örtüsü. 3. Yün atkı.

kuşku > kuşkiya – 1. Bir olguyla ilgili gerçeğin ne olduğunu kestirememekten doğan kararsızlık, kuruntu, işkil, şüphe. 2. Başkalarının iyi niyet ve amaçlarını kötüye yorarak işkillenme duygusu. / 1. Korku, ürküntü. 2. Hafif uyku. 3. Şüphe.

lamba > lamba – 1. Petrol gibi yanıcı bir madde yakarak veya elektrik akımıyla içindeki teller akkor durumuna geçerek ışık veren alet. 2. Radyo ve televizyonlarda kullanılan, havası boşaltılmış veya içine düşük basınçlı bir gaz doldurulmuş cam, seramik veya çelikten ampul. 3. Kapı, pencere kenarlarına açılan, genellikle dik açılı girinti. / 1. Petrol gibi yanıcı bir madde yakarak veya elektrik akımıyla içindeki teller akkor durumuna geçerek ışık veren alet. 2. Kapı, pencere kenarlarına açılan, genellikle dik açılı girinti. 3. Ev inşaatında dikey mertek.

lobut > lobut, labut – 1. Kalın, kısa ve düzgün sopa. 2. Kol gücünü geliştirmek için kullanılan, gürgenden jimnastik aracı. / 1. Dayak. 2. Sopa.

lokum > lokum – 1. Şekerli nişasta eriyiğini pişirip hafif ağdalaştırarak yapılan, küçük küp veya dikdörtgen biçiminde kesilen şekerleme, kesme, latilokum. 2. Dinamit lokumu. / 1. Şekerli nişasta eriyiğini pişirip hafif ağdalaştırarak yapılan, küçük küp veya dikdörtgen biçiminde kesilen şekerleme, kesme, latilokum. 2. Boş laflar.

mangır > mangır – 1. Bakırdan yapılmış, iki buçuk para değerinde sikke. 2. Nargile lülesine konulmak için kömür tozundan yapılan, çabuk tutuşur, tavla pulu biçiminde bir çeşit yakacak. 3. argo Para. / 1.Eski bakır para. 2. Değeri düşük olan para.

manda > manda – 1. Geviş getirenlerden, derisinin rengi siyaha yakın, uzun seyrek kıllı bir hayvan, su sığırı, camız, kömüş. 2. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra bazı az gelişmiş ülkeleri, kendi kendilerini yönetecek düzeye eriştirip bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar Birleşmiş Milletler Cemiyeti adına yönetmek için bazı büyük devletlere verilen vekillik. / 1. Camız. 2. Ağır ve hantal kişi.

maskara > maskara – 1. Eğlendirici, sevimli, güldürücü, sevimli, soytarı, hoş. 2. Karnaval maskesi. 3. Kirpik boyası, rimel. 4. Şerefsiz, onursuz, haysiyetsiz, rezil kimse. / 1. Rezil, onursuz, utanmaz. 2. Başkalarınca alaya alınan kimse.

maslahat > maslahat – 1. İş, önemli iş, mesele. 2. Erkeklik organı. / 1. İş. 2. Şaka.

masura > masur – 1. Koni veya silindir biçiminde olup üzerine şerit, iplik vb. sarılan, karton, tahta, plastik vb.nden yapılan araç. 2. Çeşme zıvanası. 3. Bir akarsu ölçü birimi. / 1. Koni veya silindir biçiminde olup üzerine şerit, iplik vb. sarılan, karton, tahta, plastik vb.nden yapılan araç. 2. Taneli mısır koçanı. 2. Uzun kadın saç buklesi.

mehter > mehter – 1. Mehter takımında görevli kimse. 2. Mehter takımı. 3. Çadırlara bakan uşak. / 1. Mehter takımında görevli kimse. 2. Çalgacı. 2. Davulcu.

mendil > mendi – 1. Burun ve ter silmekte, el ve yüz kurulamakta kullanılan küçük, kare biçiminde dokuma veya yumuşak, ince kâğıt. 2. İçine bazı şeyler konulan dokuma, yağlık. / 1. Burun ve ter silmekte, el ve yüz kurulamakta kullanılan küçük, kare biçiminde dokuma veya yumuşak, ince kâğıt. 2. Önlük.

merkez > merkez – 1. Bir bölgenin veya kuruluşun yönetim yeri. 2. Bir işin öğretildiği yer. 3. Bir işin yoğun olarak yapıldığı yer. 4. Belirli bir yerin ortası. 5. Polis karakolu. 6. mec. Biçim, tarz. 7. Bir kapalı eğrinin veya bazı çokgenlerde köşegenlerin kesişme noktası. 8. Bir dairenin veya bir küre yüzeyinin her noktasından aynı uzaklıkta bulunan iç nokta, özek. / 1. Belirli bir yerin ortası. 2. Yönetim yeri, belediye, polis karakolu. 3. Tren istasyonu.

metris > meteriz – Askerin çarpışma sırasında korunması için yapılan toprak siper. / 1. Siper. 2. Hendek.

nafaka > nafaka – 1. Geçinmek için gerekli olan şeylerin bütünü, geçimlik. 2. Birinin geçindirmekle yükümlü bulunduğu kimselere, mahkeme kararıyla bağlanan aylık. / 1. Kısmet, nasip. 2. Geçimlik.

ordu > orda; ordiya – 1. Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü. 2. Bu topluluğun başlıca bölümlerinden her biri. 3. Amaç, nitelik vb. yönlerden benzeyen insanların bütünü. 4. Çok sayıda insan, kalabalık. / 1. Göçebe Türk-Mongol kavimleri birliği. 2. mec. Kalabalık.; ordiya – 1. Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü. 2. Savaş.

oynak > oynak – 1. Kımıldayan, yerinde sağlam durmayan, hareketli. 2. Hareket, canlılık veren. 3. Değişken, kararsız. 4. Davranışları ağırbaşlı olmayan (kadın veya kız). 5. Bükülüp doğrulmaya elverişli olan (eklem). / 1. Davranışları ağırbaşlı olmayan. 2. Şakacı. 3. Kanlı canlı, şen, şakrak kimse.

partal > partsal – 1. Çok kullanılmaktan yıpranmış. 2. Abartılmış söz, yalan. / 1. Paçavra. 2. Silmek, temizlemek, toz almak için kullanılan bez. 3. mec. Kolay elde edilen, düşük ahlaklı kadın.

perde > perde – Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü. 2. Üzerine bir cismin görüntüsü yansıtılan saydam olmayan yüzey. 3. İki yeri birbirinden ayıran bölme. 4. Seste pes perde.

5. mec. Doğruyu görmeye engel olan şey. 6. Kaz, ördek, martı gibi hayvanların parmaklarını birbirine bitiştiren zar. 7. Bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin kalınlık veya incelik derecesi. 8. Bu ses derecelerini sağlamak için çalgılarda bulunup parmaklarla basılan yer. 9. Katarakt. 10. Bir sahne eserinin büyük bölümlerinin her biri. / 1. Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü. 2. Katarakt. 3. argo Hiç bir şey ilgisini çekmeyen, hiç bir şeyden etkilenmeyen insan.

pervaz > pervaz – 1. Kapı, pencere vb. yerlerin kenarlarına geçirilen ensiz parça. 2. Giysilerin yaka, kol, etek vb. yerlerine veya kumaştan yapılmış diğer eşyaların kenarlarına geçirilmiş, dar, uzun parça. 3. Cilt kapağının iç tarafına konulan deri parçası. 4. Uçuş. / 1. Kapı, pencere vb. yerlerin kenarlarına geçirilen ensiz parça. 2. Kenar.

piç > piç – 1. Anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk, haramzade, veledizina. 2. Babası belli olmayan çocuk. 3. Her şeyin küçüğü, büyüğü ile aynı nitelikte olmayan. 4. Terbiyesiz, arsız çocuk. 5. Kalleş, kurnaz, kötü niyetli kimse. 6. Bir bitkinin çevresinde yeniden beliren sürgün ve filiz / 1. Anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk. 2. argo Genç, delikanlı. 3. argo Güvenilir adam. 4. Bir bitkinin çevresinde yeniden beliren sürgün ve filiz.

pir kişi > pirgişin – 1. Yaşlı, koca, ihtiyar kimse. 2. Bir tarikat veya sanatın kurucusu. 3. Adamakıllı, iyice. 4. mec. Herhangi bir konuda, bir meslekte deneyim kazanmış, eskimiş kimse, guru. / 1. Yaşlı adam, sevimsiz bunak. 2. Ahlaksız adam.

pusula > pusula – 1. Üzerinde kuzey güney doğrultusunu gösteren bir mıknatıs iğnesi bulunan ve yön tespit etmek için kullanılan kadranlı araç, yön belirteci. 2. Küçük bir kâğıda yazılmış kısa mektup, tezkere. 3. Üzerinde alacak hesabı yazılmış kâğıt. 4. Oy pusulası. / 1. Yön belirteci (kumpas). 2. Arazi türbünü (teleskop). 3. Kısa not.

sersem > sersem-in – 1. Herhangi bir sebeple bilinci ve duyguları zayıflamış olan. 2. mec. Düşünmeden hareket eden, ne yaptığının farkında olmayan. / 1. Aptal. 2. Kötü, iyi niyetli olmayan adam.

şaşma > şaşma – Şaşmak işi. / 1. Şaşırma. 2. Dolandırma, hile.

taban > taban – 1. Ayağın alt yüzü, aya. 2. Üstü kapalı bir yerin gezinilen, ayakla basılan yüzü. 3. Ayakkabının alt bölümü. 4. Kaide. 5. Bir şeyin en alt bölümü. 6. Değerlendirmede en alt derece. 7. Bir toplumu, bir kuruluşu oluşturan, yönetime katılmadan etkili olan kitle. 8. Temel. 9. Bir ırmağın en derin olan orta yeri. 10. Dikey duran direk, çubuk, seren vb.nin alt bölümü. 11. Bir cismin veya bir biçimin yüksekliğini ölçmek için aşağıdan yukarıya doğru başlama noktası olarak alınan yüzey veya çizgi, kaide. 12. Üslü sayılarda kuvveti alınan sayı. 13. Tarlanın düz ve

verimli kesimi. 14. Kılıç vb. yapımında kullanılan iyi cins demir. / 1. Ayağın alt yüzü. 2. Ayakkabının alt bölümü. 3. Fırın çeşidi.

teneke > teneke, tenekiya – 1. Yumuşak çelikten yapılmış üzeri kalay kaplı ince sac. 2. Bu sacdan yapılmış. 3. Bu sacdan yapılan, yaklaşık yirmi litre hacmindeki kap. 4. Bu kabın aldığı miktarda olan. / 1. Yumuşak çelikten yapılmış üzeri kalay kaplı ince sac. 2. Bu sacdan yapılan kap; 3. argo Hile. 4. Önemsiz şey.

tokmak > tokmak – 1. Ağaçtan yapılmış iri çekiç. 2. Kapıya asılı duran ve kapıyı çalmaya yarayan, türlü biçimlerde metal parça. 3. Kapı kolu yerinde bulunan ve kapıyı açmaya yarayan topuz. 4. Dibekte dövme işi için kullanılan ağaçtan araç. 5. Davul vb. vurmalı çalgıları çalmakta kullanılan ve çalgının bir parçası olan araç. / 1. Ağaçtan yapılmış iri çekiç. 2. mec. Beceriksiz, yavaş kimse. 3. mec. Gerizekalı.

uğrama (uğramak'tan) > ograma – 1. Yola devam etmek üzere, bir yerde kısa bir süre kalmak. 2. Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek. 3. Fırlayarak çıkmak, hızla çıkmak. 4. Kötü duruma konu olmak. 5. Yaklaşmak. 6. Cin, peri çarpmak. / 1. Cin, peri çarpması. 2. Kötü ruh yüzünden ansızın hastalanlam. 3. Büyü, nazar, felç.

ulaş- > ulaştisvam – 1. Varmak, gelmek. 2. Elde etmek, erişmek. 3. Yetişmek. 4. Birbirine katılmak, dökülmek. / 1. Elde etmek. 2. (Hastalığa) yakalanmak, tutulmak.

var- > vardisvam – 1. Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak. 2. Belli bir duruma veya düzeye gelmek. 3. Hoş olmayan bir sona ermek. 4. Bir şeyi iyice anlamak veya duymak. 5. Acımadan, çekinmeden yapmak. 6. Kadın, evlenmek. 7. Bir durumdan başka duruma geçmek. / 1. Ulaşmak. 2. Devam etmek.

yan > yan – 1. . Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü. 2. Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf, cihet. 3. Yer. 4. Üst. 5. Birlikte, beraberinde olma. 6. Bedenin bir bölümü. 7. Üstte, altta, arkada veya önde olmayan. 8. İkinci derece olan. 9. Tali. 10.Bir tarafa yönelerek. 11. mec. İstekleri karşıt olan iki kişiden veya topluluktan biri. 12. Savaş düzenindeki ordunun iki kanadından her biri. 13. Bir denklemde □=□ işaretiyle ayrılmış olan iki anlatımdan her biri. 14. Futbol veya hentbolda, topun, alanın yan çizgileri dışına çıkması, taç. / 1. Sağ ve solun ortak adı, yön, taraf. 2. Eğri. 3. Halı, kilim, şilte.

yaran > yaran – 1. Dostlar. 2. Bir amaç çevresinde toplanmış veya aynı amacı güttükleri için bir araya gelmiş olanların tümü. / 1. Dost. 2. Sevgili.

yavru > yavriya – 1. Yeni doğmuş hayvan veya insan. 2. Çocuk, evlat. 3. mec. Bir şeyin küçüğü. 4. argo Güzel, alımlı genç kız. / 1. Yeni doğmuş hayvan veya insan. 2. Arkadaş. 3. Aptal.

yer > yer – 1. Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân. 2. Gezinilen, ayakla basılan taban. 3. Bulunulan, yaşanılan, oturulan bölge. 4. Durum, konum, vaziyet. 5. Ülke. 6. Görev, makam. 7. Önem. 8. İz. 9. Üzerine yapı kurulmaya elverişli arazi, arsa. 10. Ekime elverişli toprak parçası, arazi. 11. Bir olayın geçtiği veya geçeceği bölüm, alan, mahal. 12. Otel, motel vb.nde kalınacak oda. 13. Sinema ve tiyatroda veya taşıtlarda oturulacak koltuk, sandalye. 14. Yerküre. 15. mec.Durum, konum. / 1. Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği boşluk, mahal, mekân. 2. Dünya. 3. Dağ eteğindeki taşlık yer.

yurt > yurt – 1. Bir halkın üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası, vatan. 2. Memleket. 3. Bakıma ve barınmaya muhtaç bir grup insanın oturduğu, yetiştirildiği veya bakıldığı kurum. 4. Göçebe Türklerin oturduğu çadır. 5. Öğrencilerin kaldığı, barındığı yer. 6. mec. Diyar. 7. mec. Bir şeyin ilk veya çok yetiştirildiği yer, vatan. 8. Yörüklerin yazın veya kışın oturdukları yer. 9. Sahip olunan arazi, emlak. / 1. Memleket. 2. Sahip olunan arazi, emlak. 3. Evler arasındaki boş alan.

yük > yuk – 1. Araba, hayvan vb.nin taşıdığı şeylerin hepsi. 2. Bir şeyin ağırlığı. 3. Araba, hayvan vb.nin taşıyabildiği miktar. 4. Eşya. 5. mec. Birinin üzerine almak zorunda kaldığı ağır görev. 6. mec. Tedirginlik veren şey, engel. 7. Bir cismin yüzeyinde biriken elektrik miktarı. 8. Yüz bin kuruşluk mal veya tutar. 9. Doğacak bebek. 10. Yüklük. / 1. mec. Maddesel durum, yüklüce para. 2. Araba, hayvan vb.nin taşıdığı şeylerin hepsi. 3. mec. Birinin üzerine almak zorunda kaldığı ağır görev.

zehir > zehir – 1. Organizmaya girdiğinde kimyasal etkisiyle fizyolojik görevleri bozan ve miktarına göre canlıyı öldürebilen madde, ağı, sem. 2. mec. Büyük üzüntü, acı, keder, sıkıntı. / 1. Ağı. 2. Pek acı şey.

zehirli > zehirliya – 1. Zehri olan. 2. mec. Zararlı duygu, düşünce vb. / 1. Ağılı. 2. Zehir gibi acı.

zibidi > zibidiya – 1. Gülünç olacak derecede kısa ve dar giyinmiş olan. 2. Yersiz ve zamansız davranışları olan kimse. / 1. Yersiz ve zamansız davranışları olan kimse. 2. Cimri.

zil > zil – 1. İşaret vermek, uyarmak, çağırmak için kullanılan ve bir çan ile bu çana vuran bir tokmaktan oluşan, elle veya başka düzenlerle işletilebilen araç. 2. Birbirine çarparak ses çıkartmak için parmaklara veya tefin kasnağındaki deliklere takılan yuvarlak, metal nesne. / Birbirine çarparak ses çıkartmak için parmaklara veya tefin kasnağındaki deliklere takılan yuvarlak, metal nesne. 2. Karın açlığı.

4.2.2. Duygu Değeri Açısından Anlam Değişmeleri

Bütün dillerde, kullanıldığı zaman insan zihninde duygulandırıcı öğeler taşıyan sözcükler vardır. Bu sözcükler kimi anlam bilimcilerce tasarım ve imgeyle bir arada düşünülse de kimi araştırmacılar bu konuyu ayrı ele almıştır. Aksan da *connotation* terimini *duygu değeri* olarak adlandırmayı uygun görmüştür (Aksan 2009: 56).

Anlam değişmelerini tasnif ederken anlam kötüleşmesi ve anlam iyileşmesini diğerlerinden ayırarak bu başlık altında vermeyi uygun gördük.

4.2.2.1. Anlam İyileşmesi

Anlam iyileşmesi, bir kekimenin eskisine göre daha iyi bir anlam taşır hale gelmesine denir.

Araştırmacılar ise terim hakkında şunları söylemiştir: "göstergenin eskiden taşıdığı anlamda bir iyileşmenin meydana geldiğini anlatır." (Aksan 2009: 91), "kötü anlamlı bir sözcüğün zamanla iyi bir anlam kazanması olayı"(Korkmaz 1992: 11).

Anlam İyileşmesine Uğramış Kelimeler Şunlardır:

harabat > harabat-in – 1. Yıkıntılar, harabeler, viraneler. 2. Meyhane. / Soylu, cömert, eli açık.

kem > kem – 1. Noksan, eksik. 2. Kötü, fena göz, söz vb. / Usta, becerikli, mahir.

kurnaz > kurnaz, kurnazliya – Kolay kanmayan, başkalarını kandırmasını ve ufak tefek oyunlarla amacına erişmesini beceren, açıkgöz, hin. / Cesaretli, korkmadan kendini tehlike veya güçlüklere atan, kendinden çok emin olan kimse, kendine güvenen kimse.

piç > piç – 1. Anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk, haramzade, veledizina. 2. Babası belli olmayan çocuk. 3. Her şeyin küçüğü, büyüğü ile aynı nitelikte olmayan. 4. Terbiyesiz, arsız çocuk. 5. Kalleş, kurnaz, kötü niyetli kimse. 6. Bir bitkinin çevresinde yeniden beliren sürgün ve filiz / 1. Anası ile babası arasında evlilik bağı olmadan dünyaya gelen çocuk. 2. argo Genç, delikanlı. 3. argo Güvenilir adam. 4. Bir bitkinin çevresinde yeniden beliren sürgün ve filiz.

4.2.2.2. Anlam Kötüleşmesi

Anlam iyileşmesinin tersidir. Bir kelime eski anlamından daha kötü bir duruma karşılık gelmektedir.

Araştırmacılar terimi şu şekilde tanımlamaktadırlar:

Korkmaz (1992: 11) "İyi anlamlı bir kelimenin zamanla kötü veya kötüye doğru giden bir anlam kazanması; bu yönde bir zayıflamaya uğraması olayı"olarak tanımlamaktır.

Karaağaç da Korkmaz'ın tanımına benzer bir tanım yapmıştır. Karaağaç (2012: 578) "iyi anlamlı bir sözün zamanla kötü veya kötüye doğru giden bir anlam kazanması olayıdır"açıklamasını yapar.

Anlam Kötüleşmesine Uğramış Kelimeler Şunlardır:

akıncı > akinciya – 1. Düşman ülkesine akın yapan savaşçı. 2. İleri uç oyuncusu. / Şaki, hırsız şebekesi üyesi.

alamet > alimet, ılimet, alemet – 1. Belirti, işaret, iz, nişan. 2. mec.Büyüklük, irilik bakımından şaşılacak durumda olan nesne. / 1. Sıkıntı, zorluk. 2. Olay, kaza.

baki > bakii – 1. Sürekli. 2. Bir şeyden artan (miktar). 3. Öteki. / Kötü ve çaresiz durum. 2. Borç.

balama > balama – 1. Orta oyununda Rum tipi. 2. Karagöz, matiz ve külhanbeyi tipleri tarafından yabancı ülkelerin tiplerine seslenirken kullanılan söz. / argo Ahmak, saf yürekli adam.

bende > bende – Kul, köle. / Aptal, ahmak kişi.

beşaret > bişiyretin – Müjde. / Kurnaz, hileci.

bulamaç > bulamaç – 1. Sulu, cıvık hamur. 2. Bu koyulukta yapılan çeşitli hamur yemekleri. 3. mec. Karışık, oradan buradan toplanmış. / Lezzetsiz yemek.

çubuk > çibukçiya, çubukçiya – 1. Çubuk yapıp satan kimse. 2. Saraylarda ve büyük konaklarda tütün çubuklarını hazırlayan kimse. / Yalaka.

derece > derece – 1. Bir süreç içindeki durumlardan her biri, basamak, aşama, rütbe, mertebe. 2. Denli, kadar. 3. Ölçü aletlerinin ölçeğinde belirtilmiş bulunan başlıca bölümlerden her biri. 4. Sıcaklıkölçer. 5. Bir çözeltinin yoğunluğunu ölçmede

kullanılan birim. 6. Bir çemberin üç yüz altmışta birine eşit olan açı birimi. 7. Başarı gösterme. / Kötü durum, hal.

dikel > dikeli – Bel. / İri ve çirkin dişler.

eser > eser – 1. Emek sonucu ortaya konan ürün, yapıt. 2. Yayın, kitap, yapıt. 3. İz, işaret, im. 4. Soyut kavramlarda belirti. / Kötü alışkanlıklar tevarüs etmiş kimse.

eş- > iştisvam – 1. Toprağı veya toprak gibi yumuşak bir şeyi biraz kazmak. 2. mec. Araştırmak, incelemek. / Saldırmak, tecavüz etmek.

fırfıra > farfalak – Fırıldak, rüzgâr gülü. / Yaramaz çocuk.

halayık > alayka, halayka – Kadın köle, cariye. / 1. Cariye. 2. Hayat kadını.

hatun > katun – 1. Kadın. 2. Bayan, hanım. 3. Eş, zevce. 4. Yüksek makamdaki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvan. / Çingenelerin yaşadığı çadir.

havra > havraciya – 1. Sinagog. 2. mec. Çok gürültülü yer. / Anlamsız, saçma sapan konuşan kimse.

hayda- > haydamak – 1. Çifte koşulan hayvanı sürmek, dehlemek. 2. argo Kovmak, defetmek. / 1. İri ve aptal kimse. 2. Serseri.

keleş > keleş – 1. Yiğit, cesur, bahadır. 2. Çok yakışıklı, çok güzel. 3. Vücut yapısı gösterişsiz. 4. Çirkin, kötü. 5. Kel. / 1. Hor, utanmaz ve sevimsiz kimse. 2. Kel.

kesici > keseciya – 1. Kesme işini yapan kimse. 2. Kasaplık hayvanları kesen kimse. 3. Kesme işinde kullanılan araç. 4. Futbolda savunmanın önünde görev yapan ve topu kesip dağıtan oyuncu, stoper. / Hırsız, eşkiya.

kibrit > kibritliya – 1. Bir ucu sürtünme sonucu yanabilecek birleşimde olan küçük tahta veya karton parçası. 2. İçinde bu parçaları bulunduran küçük kutu. 3. Kükürt. / Kolay kızan, öfkelenen, sinirlenen kimse.

kukarı > kukara – Ucu eğri sırık, çengel. / 1. Tembel. 2. İşe yaramaz delikanlı. 3. Beceriksiz kadın.

kül > kyul – 1. Yanan şeylerden artakalan toz madde. 2. Bütün, tüm. / Yalan, hile.

lala > lala, lalaciya – 1. Çocuğun bakım, eğitim ve öğretimiyle görevli kimse. 2. Şehzadelerin özel eğitmenleri. 3. Padişahların vezirlerine seslenirken kullandıkları bir söz. / Geveze, boşboğaz.

lokum > lokumciya – Çok ve anamsız konuşan kimse.

marifet > murafet – 1. Ustalık, hüner, uzmanlık. 2. Uygun olmayan, hoşa gitmeyen, can sıkıcı iş veya davranış. 3. Bilim, bilgi. 4. Aracı, ikinci el. / Aldatmaca, hile yapma yeteneği.

marifetli > murafetliya - Usta, hünerli. / Hileci.

mekkâre > mekere – 1. Osmanlı ordusunda taşıma işlerinde kullanılan at, deve, katır vb. hayvanlar. 2. Bu amaçla halktan ücret karşılığında kiralanan yük hayvanı. / 1. Alçak, hain. 2. Dalkavuk, yalaka.

patla- > patladisam – 1. Nesneler, iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilak etmek. 2. Yırtılıp açılmak. 3. Yarılmak. 4. Görünür duruma gelmek, ortaya çıkmak, yeşermek. 5. Top, taşıt lastiği vb. şeyler değişik nedenlerle havası inmek. 6. mec. Ansızın tehlikeli bir şey meydana gelmek. 7. mec. Çok sıkılmak, sıkıntı ve sabırsızlığını belli etmek. 8. mec. Aşırı tepki göstermek. 9. mec. Ansızın bir gürültü duyulmak. 10. Herhangi bir durum veya bir değerin yitirilmesine yol açmak, mal olmak. / Ölmek.

pir kişi > pirgişin – 1. Yaşlı, koca, ihtiyar kimse. 2. Bir tarikat veya sanatın kurucusu. 3. Adamakıllı, iyice. 4. mec. Herhangi bir konuda, bir meslekte deneyim kazanmış, eskimiş kimse, guru. / 1. Yaşlı adam, sevimsiz bunak. 2. Ahlaksız adam.

şaşırma > şaşarma – Şaşırmak işi. / 1. Kargaşa. 2. Dolandırma.

tarikat > tarikat – Aynı dinin içinde birtakım yorum ve uygulama farklılıklarına dayanan, bazı ilkelerde birbirinden ayrılan Tanrı'ya ulaşma ve onu tanıma yollarından her biri. / Kurnaz kimse, hileci.

tarikat > tarikatlık – Kurnazlık.

tepegöz > tepegyoz – 1. Derslerde, konferanslarda asetat üzerine yazılan yazıyı veya grafiği kuvvetli bir ışık kaynağı aracılığıyla perdeye yansıtan optik araç. 2. Dar alınlı, gözleri saçlarının bittiği yere çok yakın görünen kimse. 3. Dikkatsizce, sağa sola çarparak yürüyen kimse. 4. Medine kurdunun ara konakçısı, tepegözlerin örnek türü olan küçük kabuklu. / Utanmaz, arsız.

tersine > tersene – Beklenilenin, umulanın aksine, karşıt olarak, bilakis, aksine. / 1. Mahsus. 2. Rahatça olmayan. 3. Huysuz adam.

tılsım > talasım – 1. Doğaüstü işler yapabileceğine inanılan güç. 2. Büyülü olduğuna inanılan muska vb. şey. 3. mec. Çare, önlem. / Büyük bina, su değirmeni, köprü ve benzeri yerleri ele geçirmiş kötü ruh, cin.

tombaz > dumbaz-in, tumbaz – 1. Irmaklarda işleyen, altı düz kayık. 2. Üzerinde köprü kurulan, altı düz kayık biçiminde duba, ponton. / Kibirli patron.

toparlak > toparlak – 1. Top cephanesi taşıyan araba. 2. Top biçiminde olan, yuvarlak, kürevi. / Şişko, şişman.

tufa > tufa – Sihir, büyü. / Çalma, hırsızlık.

tufacı > tufaciya – Hırsız.

tulup > tulup – Atılmış, eğrilmeye hazırlanmış, top biçiminde yün veya pamuk. / Şişman kimse.

tutkun > tutkun, tutkav – 1. Gönül vermiş, meftun, meclup. 2. Bir şeye alışmış, bağlanmış, düşkün. / Durgun, sakar, beceriksiz, yavaş çalışan kimse.

yosma > yosma – Şen, güzel, fettan genç kadın. / 1. Şerefsiz, alçak. 2. Serseri.

4.2.2.3. Olumlu Anlamdayken Bazen Kötüleşmeye Uğrayan Sözcükler

Genel olarak Bulgarcada hem Türkçede kullanıldığı gibi hem de yeni anlam kazanıp kotüleşmeye uğraşmış sözcüklerdir.

ahbap > apap-in – 1. Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse. 2. Samimiyet, içtenlik bildiren bir seslenme sözü. / 1. Dost. 2. argo Hırsız.

alabaş > alabaş – Bir turp cinsi. / 1. Bir turp cinsi. 2. mec. Aptal.

baykuş > baykuş - Başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan, yırtıcı gece kuşlarının genel adı. / 1. Yırtıcı gece kuşlarının genel adı. 2. Ahmak adam.

boya > boya – 1. Renkli madde. 2. Resim yapmak için kullanılan kuru, sulu veya yağlı boya. 3. mec. Aldatıcı görünüş. 4. Yazmak için kullanılan mürekkep. / 1. Renkli madde. 2. Kuru, sulu veya yağlı boya. 3. argo Belli bir siyasi partiye ya da örgüte üyelik.

boyacı > boyaciya – 1. Boya satan kimse. 2. Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse. 3. Boya satılan dükkân. / 1. Boya satan kimse. 2. Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse. 3. Boya satılan dükkân. 4. argo Fikirlerini ve siyasi parti üyeliğini kolay değiştiren kimse.

boza > boza - Arpa, darı, mısır, buğday vb. tahılların hamurunun ekşitilmesiyle yapılan koyuca, tatlı veya mayhoş içecek. / Arpa, darı, mısır, buğday vb. tahılların hamurunun ekşitilmesiyle yapılan koyuca, tatlı veya mayhoş içecek. 2. argo Kalitesiz bir şey.

cephane > cepane – Ateşli silahlarla atılmak için hazırlanan her türlü patlayıcı madde, mühimmat. / 1. Mühimmat. 2. argo Hırsızlık.

cüce > cuce – Boyu, normalden çok daha kısa olan / 1. Boyu, normalden çok daha kısa olan; 2. mec. Küçük ve değersiz, önemsiz olan bir şey.

çeşit > çeşit – 1. Tür. 2. Canlıların bölümlenmesinde, bireylerden oluşan, türden daha küçük birlik. / 1. Tür. 2. mec. Garip huylu kimse.

çükündür > çukundur – Pancar / 1. Kırmızı pancar; 2. mec. Kafasız kimse, budala, gerizekalı.

dağlı > daaliya – 1. Dağlık bölge halkından olan. 2. Dağa ait. 3. mec. Kaba saba, görgüsüz. / 1. Dağlarda yaşayan kimse. 2. mec. Soyguncu, eşkiya.

esnaf > esnaf-in – 1. Küçük sermaye ve zanaat sahibi. 2. mec. Başlıca düşüncesi, mesleğinin bütün inceliklerinden yararlanıp bunları karşısındakinin zararına kullanarak ve meslekte kötü örnek oluşturarak çok para kazanmak olan kimse. 3. argo Kötü yola sapmış olan kadın. / 1. Sınırlı manevi ilgileri olan ufak tefek adam. 2. Usta zanaatçı, küçük bir dükkân ya da küçük bir işyeri sahibi.

fısıltı > fısırtii - Fısıldarken çıkan, güçlükle duyulan sesin adı. / 1. Fısıldarken çıkan, güçlükle duyulan sesin adı. 2. Uyduruk haber, yalan.

fişek > fişek – 1. Tüfek, tabanca vb. hafif ateşli silahlara, atılmak için sürülen ve içinde barut bulunan bir kovan ile bu kovanın ucuna yerleştirilmiş mermiden oluşan cephane, kurşun. 2. Donanma ve şenliklerde kullanılan çeşitli yanıcı veya patlayıcı maddeler. / 1. Kurşun. 2. mec. Yalan.

gemici > gemiciya – Gemide çalışan veya gemi işleten kimse. / 1. Gemide çalışan veya gemi işleten kimse. 2. mec. Morali bozuk olan, pesimist.

gön > gyon – 1. İşlenmiş deri. 2. Kösele. 3. Hayvan derisi. / 1. İşlenmiş deri. 2. mec. Budala. 3. Hiçbir şeyi umursamayan insan.

kalıpçı > kalıpçiya – 1. Kalıp yapan veya satan kimse. 2. Görevi herhangi bir şeyi kalıba vurmak olan kimse. 3. Beton kalıplarını yapan kimse. / 1. Kalıp yapan veya satan kimse. 2. mec. Yeteneksiz sanatçi.

kanca > kanca – Bir şey çekmeye yarar, ucu çengelli demir çubuk. / 1. Çengel. 2. Olta. 3. Sıkıcı kimse, bıktırıcı.

kasap > kasap-in – 1. Sığır, koyun gibi eti yenecek hayvanları kesen veya dükkânında perakende olarak satan kimse. 2. Et satılan dükkân. 3. mec. Kan dökücü, hunhar. / 1. Hayvanları kesen veya dükkânında perakende olarak satan kimse. 2. mec. Acımısız adam; 3. argo İyi iş yapmayan cerrah.

kavun > kaun – 1. Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki. 2. Bu bitkinin genellikle güzel kokulu, sulu ve etli meyvesi. / Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki. 2. Bu bitkinin genellikle güzel kokulu, sulu ve etli meyvesi. 3. mec. Aptal, ahmak.

keleme > keleme – 1. Sürülmeden bırakılmış (tarla). 2. Bakımsız bırakılmış (bağ veya bahçe). / 1. Sürülmeden bırakılmış tarla, bahçe. 2. mec. Önemsiz, değersiz kişi.

kerkenez > kerkenez – 1. Kartalgillerden, leşle beslenen, 35 santimetre uzunluğunda, kızılımsı tüyleri olan bir kuş. / 1. Küş türü. 2. mec. Gözleri çok açan ama hiç bir şey anlanmayan, farkına varmayan kimse.

köfte > kyufte - Genellikle çekilmiş etten, bazen de tavuk, balık veya patatesten yapılan, türlü biçimlerde pişirilen yemek. / 1. Genellikle çekilmiş etten, bazen de tavuk, balık veya patatesten yapılan, türlü biçimlerde pişirilen yemek. 2. mec. Kısa boylu ve şişman kişi.

manav > manaf-in – 1. Meyve ve sebze satan yer. 2. Meyve ve sebze satan kimse. 3. Balkanlardan göç etmiş, genellikle Marmara bölgesinde yaşayan bir topluluk. / 1. Anadolulu Türk. 2. İbne, homoseksüel.

manda > manda – 1. Geviş getirenlerden, derisinin rengi siyaha yakın, uzun seyrek kıllı bir hayvan, su sığırı, camız, kömüş. 2. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra bazı az gelişmiş ülkeleri, kendi kendilerini yönetecek düzeye eriştirip bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar Birleşmiş Milletler Cemiyeti adına yönetmek için bazı büyük devletlere verilen vekillik. / 1. Camız. 2. Ağır ve hantal kişi.

marda > marda - Iskarta mal. / 1. Iskarta mal. 2. Satılmamış mal. 3. Haylaz, tembel.

muhallebi > malebi – 1. Süt, şeker ve pirinç ununun kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı. / 1. Süt, şeker ve pirinç ununun kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı. 2. mec. Şişman bir kadının aşırı kilolu hali.

nalın > nalım – Takunya. / 1. Takunya. 2. argo Ahmak.

partal > partsal – 1. Çok kullanılmaktan yıpranmış. 2. Abartılmış söz, yalan. / 1. Paçavra. 2. Silmek, temizlemek, toz almak için kullanılan bez. 3. mec. Kolay elde edilen, düşük ahlaklı kadın.

porsuk > borsuk - Sansargillerden, su kıyılarında kazdıkları deliklerde yaşayan, ot ve etle beslenen, pis kokulu, memeli bir hayvan. / - Sansargillerden memeli bir hayvan. 2. argo Hoş sohbet olmayan, asık yüzlü olan kimse, huysuz.

tayfa > tayfa – 1. Bir gemide bulunan, türlü işlerde çalıştırılan sefer işçisi. 2. Aynı işi yapan topluluk. 3. Zeytin toplayan işçi. 4. Bir adamın yanında bulunan yardakçılar, koşuntu. / 1. Arkadaş grubu. 2. mec. Serseri, haylaz topluluğu.

tokmak > tokmak – 1. Ağaçtan yapılmış iri çekiç. 2. Kapıya asılı duran ve kapıyı çalmaya yarayan, türlü biçimlerde metal parça. 3. Kapı kolu yerinde bulunan ve kapıyı açmaya yarayan topuz. 4. Dibekte dövme işi için kullanılan ağaçtan araç. 5. Davul vb. vurmalı çalgıları çalmakta kullanılan ve çalgının bir parçası olan araç. / 1. Ağaçtan yapılmış iri çekiç. 2. mec. Beceriksiz, yavaş kimse. 3. mec. Geri zekalı.

torlak > torlak – 1. Derviş. 2. Genç, toy. 3. Henüz evcilleşmemiş, alışmamış hayvan. / 1. Terbiyesiz adam. 2. Namussuz, rezil kimse; pis, alçak kimse. 3. Bulgaristanda (özellikle Deliorman yöresinde) köylülere verilen ad.

yavru > yavriya – 1. Yeni doğmuş hayvan veya insan. 2. Çocuk, evlat. 3. mec. Bir şeyin küçüğü. 4. argo Güzel, alımlı genç kız. / 1. Yeni doğmuş hayvan veya insan. 2. Arkadaş. 3. Aptal.

zurna > zurla – 1. Keskin bir ses çıkaran ve çoğu zaman davulla veya dümbelekle birlikte çalınan nefesli çalgı. / 1. Bir çalgı. 2. Hayvan kafası. 2. mec. Çirkin surat.

V. BULGARCAYA GEÇMİŞ TÜRKÇE SÖZCÜKLERDEKİ SES OLAYLARI

Slav dili olan Bulgarca ile bir Altay dili olan Türkçe arasında öncelikle alfabe farklığın aşılması ile başlanmalıdır. Ancak çalışmada bu alfabe farklığı göz ardı edilerek her iki dil için de Latin alfabesi kullanılacaktır.

Bulgar dili, Türkçe sözleri bünyesine alırken kendi ses sisteminin hususlarına göre kelimeler üzerinde değişiklik yapmıştır. Türk Fonetik sistemi 21 konsonant ve 8 vokal olmak üzere 29 sesten oluşmaktadır. Buna karşılık Bulgar Fonetik sistemi 6 vokal (a, ı, o, u, e, i) / (а, ъ, о, у, е, и), 24 (b, v, g, d, j, z, y, k, l, m, n, p, r, s, t, f, h, ts, ç, ş, şt, y - belli belirsiz söylenir, yu, ya) / (б, в, г, д, ж, з, й, к, л, м, н, п, р, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ, ь, ю, я) konsonant olmak üzere 30 sesten oluşmaktadır. Türkçe sözler, doğrudan Bulgar diline geçmesine rağmen, yine de birçok fonetik değişiklik gözlenmektedir. Bunun sebebi Türk ve Bulgar fonetik sisteminin farklı oluşundan kaynaklanmaktadır. Fakat kendini tamamen koruyan ve olduğu gibi Bulgacaya geçen Türkçe kelimeler de vardır.

5.1. Ünlü Değişmeleri

Korkmaz (1992: 159) „Ünlülerin ünlülere veya ünsüzlerin ünlülere yaptığı etki sonucunda bir ünlünün nitelik değiştirmesi olayı. Ünsüzlerin ünlülere etkisinden doğan ünlü değişimi, ünlü incelmesi, ünlü kalınlaşması, ünlü daralması, ünlü genişlemesi, ünlü yuvarlaklaşması veya ünlü düzleşmesi şeklinde kendini gösterir.” olarak tanımlamaktadır.

Vardar’a (2002: 194) göre: “Bitişik bir sesin etkisiyle bir ünlünün tını yönünden değişmesi. (Unlu değişimi de denir.)”

Bulgarcaya geçen Türkçe sözlerde özellikle ünlülerin büyük oranda değiştiğini görüyoruz. Bulgar dili, Türkçenin bu seslerini kendi dilinin ses sistemiyle değiştirmiştir.

5.1.1. a>e

aba > aben, acaba > aceba, ahali > ehaliya, aşikâre > aşikere, bahçe > bahça, basma > basmen, baştanbaşa > baştam-başe, bedava > badeva, bedavacı > badevaciya, borani

> bureniya, çakan > çekan, çakı > çekiya, çapı dişli > çepıdişliya, çatak > çetak, çekmeli > çekmaliya, encam > encemi, endaze > endeze, entari > enteriya, ferace > ferece, francala > francela, gonca > gonce, gonca gül > goncegyula, harifane > refene, havyar > hayver, hela > hale, itaat > iteat, kâhya > kehaya, kâse > kese, kaşar > kaşer, kestane > kesten, kestaneci > kestenciya, kiraz > kereza, kopça > kopçe, kopya > kopye, labada > lebedka, lakin > lekin, mekkâre > mekere, merdane > merdene, muhasara > maasare, mukavva > mukaven, mutasarrıf > myutesarif, nakız > nekas, nebat > nebet, nişasta > nişeste, nişasta > nişesten, parça > parçe, plaçka > pleçka, razakı > rezekiya, salamura > salamuren, sırma > sırmen, siftah > sefte, sinameki > selemikiya, sürat > syuret, şaka > şega, şakacı > şegaciya, şeftali > şevteliya, şakirt > şegirt-in, takat > tekat, terazi > tereziya, tuğla > tuhlen, vaat > ivaet, yakma > yekma, yavuklu > yevakluya, yayan > yayen, yelpaze > yelpeze, zampara > zempere, zerdali > zardeliya.

5.1.2. a>ı

akrep > yıkrap, kabalak > kabalık, kal- > kıldisvam, karı > kırı, kaskatı > kaskıt, kızartma > kazırtma, matah > mıtah, nişanlan- > nişanlıdisvam, sapık > sıpık, vaka > vaki, yanaş- > yanıştisvam, yarık > yırık, yoksa > yoksı.

5.1.3. a>i

alaka > ilaka, alemdar > ilindar, aşağılık > işalık, başak > bişak, beşaret > bişiyretin, dava > daviya, kâkül > kikele, kasma > kasmi, mahluk > mihlyukat-in, sarma > sarmi, sermaye > sermiya, silahtar > silihtar, yançak > yancik.

5.1.4. a>o

ayazma > ayazmo, congalaz > congoloz-in, karamandola > karamandalo, kırımsa > karamso, kodaman > kotoman, portakal > portokal, zakkum > zokum.

5.1.5. a>u

batar > butur, hurdahaş > ardauş, marifet > murafet, marifetli > murufetliya.

5.1.6. e>a

akrep > yıkrap, alet > alat, bahçelik > bahçalık, barhane > barhana, baruthane > baruthana, bedava > badeva, bedavacı > badevaciya, berberhane > berberhana, buse > buza, ceht > caht, cemal (1) > camal, cemal (2) > camal, cenabet > canabet-in, cüret > curat, çeltik > çaltık, çeltikçi > çaltıkçiya, çerge > çerga, çeşme > çeşma, çete > çeta, dalavere > dalavera, dalavereci > dalaveraciya, ejder > ajderko, elma > alma, elmacık > almacık, emanet > amanet, emanetçi > amanetçiya, ferş > fars, fıskiye > fıskiya, fiske > fiska, fünye > funiya, gazel > kazal, gege > gega, girye > giriya, gönder > kondar, gölge > gilga, gönye > gyuniya, hapishane > hapsana, hazine > hazna, hela > hale, helal > halal, helalleş- > helallaştisvam se, helva > halva, helvacı > halvaciya, heves > havas, işkence > skenca, izbe > izba, kadef > kadah, kadeh > kadah, kardeş > kardaş, kardeşim > kardaşim, kerevet > krevat, keyfiyet > kayafet, kıble > kabla, kule > kula, kulübe > koliba, kurabiye > kurabiya, kurdele > kurdela, kurdeşen > kurdişan, levrek > lavrak, lüle > lula, maden > madan, madenci > madanciya, mahhale > mahala, mahmudiye > mahmudiya, makine > makina, maytapçı > maytapçiya, mecidiye > mecidiya, merhaba > maraba, meserret > meşerat, metelik > metalik, meyhane > mehana, muhannet > muanat-in, muharebe > murabe, mürtet > murtat, nahiye > nahiya, neft > nafta, öze > iza, patrikhane > patrikana, peçete > peçeta, pençeli > pançaliya, peyke > peyka, pide > pita, reçel > raçel, salhane > salhana, semer > samar, semerci > samarciya, sermaye > sermiya, serpuş > tarpoş, şevk > şafk, tahin helvası > tahan halva, tarife > tarifa, tencere > tencera, teyze > tezya, tezene > tazene, üşengeç > uşengan, veresiye > veresiya, vezne > vezna, vişne > vişna, yelkenci > yelkanciya, zebun > zabun, zerdali > zardeliya, zerdeva > zerdava, zerzevat > zarzavat, zerzevatçı > zarzavatçiya, zeval > zaval.

5.1.7. e>i

acele > acile, alemdar > ilindar, bedestenci > bezistenciya, beşaret > bişiyretin, bezelye > bizel, ceviz > civiz, cibre > cibri, çekel > çikel, çeki > çikiya, çekici > çikiciya, çepiş > çipişçe, çilenti > çilintiya, çizme > çizmi, defa > difa-difa, değer > diera, değirmi > dirmiya, dikeleç > dikeliç, dilenci > dilinciya, dizge > dizgiya, ekşi > ikşiya, ekşimik > işimik, engerek > ingerek, enteşe > enteşiya, eş- > iştisvam, ez- >

izdisvam, eziyet > izet, gel- > gilam, güvende > gyuvendiya, hanımeli > anımili, hemşire > emşeriya, imece > meciya, işle- > işlidisvam, kefen > kefin, kerpiç > kirpiç, kerpiç > kirpiçen, kese > kesiya, kesmik > kismik, kurdeşen > kurdişan, meyan > miyam, müderris > myudirris, özen- > izindisam, seyrek > siyrek, sinameki > selemikiya, şame > şamiya, şebboy > şiboy, şerefe > şerife, yetiş- > itiştisvam, yöre > yuriya, zeamet > ziamet, zecriye > zicrie, zencefil > cincifil, zenci > zinci.

5.1.8. e>o

cep > cob, teber > topor.

5.1.9. e>u

külliyen > kyullyum.

5.1.10. ı>a

acı- > acadisvam, acıt- > acattisvam, adamakıllı > adamkalık, akıbet > akabet, akıtma > akatma, alıcı > alaciya, alışma > alaşma, arıntı > arantiya, arışla- > araşladisvam, astır- > astardisvam, aygıt > aygat, bayıl- > bayaldisvam, ballıca > balaca, balsıra > balsara, barışık > baraşık, barış- > baraştisvam, bıçkıcılık > biçkicalık, bık- > baktisvam, çalgı > çalga, çalgıcı > çalgaciya, çıkıkçı > çikakçiya, çıkmaz > çakmaz (sokak), çıngırak > cangarak, çırpı > çarpiya, damızlık > damazlık, darağacı > daraca, dayanıklı > dayanakliya, fırfıra > farfalak, hısım > hasım, hışım > aşım, ırgat > argat-in, ışım > haşim, imambayıldı > imambayaldı, kabadayı > kabadaiya, kabzımal > kabzamal-in, kaçır- > kaçardisvam, kaçırma > kaçarma, kadırga > katarka, kakır > kakare, kanır- > kanardisvam, kaplıca > kaplaca, karış- karaştisvam, karışık > karaşik, kıble > kabla, kakırdak > kakardak, katıl- > katalyasvam, kıl- > kaldisam, kılavuz > kalauz-in, kılıç > kalıç, kılıç > kalıççiya, kılıçlı > kalıçliya, kılıf > kalıf, kımılda- > kamaladisvam, kınnap > kanap, kırçak > karçak, kırçan > karçanliya, kırık > karık, kırımsa > karamso, kırıntı > karantiya, kıtır > katır, kıvrak > kavrak, kıvrık > kavrık, kıy- > kaydisvam, kıyafetli > kayafetliya, kıyma > kayma, kıymet > kaymet, kıymetli > kaymetliya, kız- > kazdisvam se, kızak > kazak, kızartma > kazırtma, kukarı > kukara, lalangı > lalanga, mancınık > mancalık, nakız > nekas, patlıcan > patlacan, rastık > rastak, razı > raaza, sarılık > saralık, satılık >

satalık, saygın > saygan, sayıcı > sayaciya, sındır- > sandırdisvam, sıngın > sangın, sıra > sara, sıraca > saraca, sırık > sarık, sızdırma > sazdırma, şadırvan > şadravan, şaşı > şaşav, şaşırma > şaşarma, şaşır- > şaşardisvam se, şıfrıntı > şafrantiya, şırlagan > şarlagan, tanı- > tanadisvam, tılsım > talasım, tırabzan > tarpazan, tıkırdak > takardak, yatır- > yatartarisvam, yatış- > yataştisvam, yazıcı > yazaciya, yık- > yaktisvam, zılgıt > zalga, zıvana > zavana.

5.1.11. ı>e

arıza > reza, cılız > celez, tıknefes > teknefes.

5.1.12. ı>i

abacı > abaciya, abacılık > abacilık, abalı > abayliya, aç boğazlı > açboazliya, açmalı > açmaliya, açık > açik, apaçık > apaçik, açıklık > açiklık, açıkgöz > açigyoz, açıkgözlük > açigyozlik, adalı > adaliya, ahırcı > yahırciya, akıllı > akılliya, akın > akin, akıntı > akıntiya, akıncı > akinciya, akşama karşı > akşama karşi, aktarcı > ahtarciya, alçı > alçiya, alıcı > alaciya, alışık > alaşik, alış- > alaştisvam, altınlı > altınliya, ambarcı > ambarciya, arabacı > arabaciya, arıntı > arantiya, arkalı > arkaliya, arpacık > arpacik, arşın > arşin, askı > askii, askı > askiya, asmalı > asmaliya, aşık > aşik, aşık olmak > aşikladisvam se, atlı > atliya, avcı > avciya, avcılık > avcilık, avantacı > avantaciya, avarız > avariz, ayıp > aip, aylakçı > aylyakçiya, aylakçılık > aylyakçilık, aylıkçı > aylikçiya, aynacı > aynaciya, aynacılık > aynacilık, aynalı > aynaliya, babacığım > babacim, bacaklı > bacakliya, badanacı > badanaciya, bağalantı > balantiya, bahtlı > bahtliya, bakırcı > bakırciya, bakırcılık > bakırcilık, balcı > balciya, balıkçı > balıkçiya, balıkçılık > balıkçilık, baltacı > baltaciya, bardacık > bardacik, baskı > baskiya, basmacı > basmaciya, basmalı > basmaliya, basmacılık > basmacilık, başıbozuk > başibozuk, başaltı > başaltiya, başarı > başariya, batakçı > batakçiya, batakçılık > batakçilık, bayır > bair, bazı > bazi, bazısı > bazisi, bedavacı > badevaciya, beratlı > beratliya, bıçak > biçak, bıçkı > biçkiya, bıçkıcı > biçkiciya, bıçkıcılık > biçkicalık, bırantı > brantiya, bıyıklı > buyukliya, boğası > bogasiya, bombacı > bombaciya, bostancı > bostanciya, bostancı başı > bostancibaşiya, bostancılık > bostancilık, boyalı > boyaliya, boyacı > boyaciya, bozacı > bozaciya, budaklı > bodakliya, burmalı > burmaliya, cadı >

cadiya, camcı > camciya, camlı > camliya, cilalı > celaliya, cımbız > cimbiz, çadırcı > çadırciya, çakı > çekiya, çakşır > çakşiri, çalgıcı > çalgaciya, çalı > çaliya, çalımlı > çalımliya, çamaşır > çamaşir, çapacı > çapaciya, çardaklı > çardakliya, çarıkçı > çarıkçiya, çarklı > çarkliya, çarkçı > çarkçiya, çarşı > çarşiya, çatallı > çataliya, çatı > çatiya, çayır > çair, çeribaşı > çeribaşiya, çıfıt > çifut-in, çıkıkçı > çikakçiya, çıkma > çikma, çınar > çinar, çıplak > çiplak, çırak > çirak, çırak > çirakuvam, çırpı > çarpiya, çıtak > çitak, çıvgar > çivgar, çorbacı > çorbaciya, çuhacı > çohaciya, dadı > dadiya, dağlı > daaliya, damarlı > damarliya, damgalı > damgaliya, danış- > danaştisvam se, darıca > daracan, dayanıklı > dayanakliya, delibaşı > delibaşiya, delikanlı > delikanliya, doğancı > doganciya, doğramacı > dogramaciya, dolandırıcı > dolandırıciya, dolapçı > dolapçiya, dondurmacı > dondurmaciya, dudaklı > dudakliya, dumanlı > dumanliya, duvarlı > duvarliya, duvarcı > duvarciya, dükkâncı > dyukyanciya, ergenlik > ergenlık, faydalı > faydaliya, fermanlı > fermanliya, fesatçı > fesatçiya, fıçı > fuçiya, fıkıh > fikh, fırıncı > fırınciya, fışkı > fışkiya, gıcık > gicik, göbek taşı > gyobek taşi, göz+boyacı > gyozboyaciya, hacı > haciya, haklı > hakliya, halı > haliya, halkalı > halkaliya, hamamcı > hamamciya, hancı > hanciya, haraççı > haraççiya, harçlı > harçliya, harmancı > harmanciya, harmancılık > harmancilık, hasırcı > hasırciya, hatalı > hataliya, hayır > hair, hayırlı > hairliya, hazırcı > hazırciya, helvacı > halvaciya, hesapçı > hesapçiya, hırfet > hirfet, ılıca > lica, ışım > haşim, ıskat > iskat, ıtlak > itlyak, ikramcı > ikramciya, ilaçlı > ilaçliya, iltizamcı > iltizamciya, inatçı > inatçiya, inatlı > inatliya, insaflı > insafliya, istifçi başı > istifçibaşiya, iştahlı > iştahliya, itibarlı > ihtibarliya, kabakçı > kabakçiya, kadayıf > kadaif, kadı > kadiya, kaçık > kaçik, kaftancı > kaftanciya, kaftanlı > kaftanliya, kahvaltı > kahvaltiya, kalaycı > kalayciya, kaldırımlı > kaldırımliya, kaldırımcı > kaldırımciya, kalıpçı > kalıpçiya, kalıplı > kalıpliya, kalkancı > kalkanciya, kalpaklı > kalpakliya, kalpakçı > kalpakçiya, kalpakcılık > kalpaçilık, kamacı > kamaciya, kamçı > kamşik, kanlı > kanliya, kantarcı > kantarciya, kantarcılık > kantarcilık, kan taşı > kantaşiya, kapçık > kapçik, kapı > kapiya, kapaklı > kapakliya, kapıcı > kapuciya, kara kaşlı > karakaşliya, karışık > karaşik, karşı > karşi, kasabalı > kasabaliya, kaşık > kaşik > kaşıkçı > kaşikçiya, kaşıkla- > kaşikladisvam se, katırcı > katırciya, katrancı > katranciya, kavalcı > kavalciya, kavaracı > kavaraciya, kavgacı > kavgaciya, kavgalı > kavgaliya, kayık > kaik,

kayıkçı > kaikçiya, kayıkçılık > kaikçilık, kayın > kain, kayısı > kaysiya, kayış > kaiş, kayışlı > kaişliya, kaykı > kaykiya, kaymaklı > kaymakliya, kaytancı > gaytanciya, kazancı > kazanciya, kebapçı > kebapçiya, kemancı > kemaneciya, kenarlı > kenarliya, kervancı > kervanciya, kezzaplı > kezapliya, kılıçlı > kalıçliya, kımız > kumis, kırıntı > karantiya, kırkımcı > kırkımciya, kıskı > kaskiya, kıyıcı > kıyciya, kiracı > kiraciya, kitapçı > kitabçiya, kolancı > kolanciya, kolçaklı > kolçakliya, komitacı > komitaciya, konakçı > konakçiya, konaklı > konakliya, kullandır- > kulandrisvam, kumarcı > komarciya, kumaşlı > kumaşliya, kunduracı > kunduraciya, külbastı > kyulbastiya, lafçı > lafçiya, lağımcı > lagımciya, lakırtı > lakırdiya, lambalı > lambaliya, layık > lyaik, makamlı > makamliya, makasçı > makazçiya, mallı > malliya, malcı > malciya, mantırcı > mantarciya, marazlı > marasliya, masalcı > masalciya, masraflı > masrafliya, mayalı > mayliya, mayıs > mais, mazı > maziya, meraklı > merakliya, mercanlı > mercanliya, mındıl > mindil, mirasçı > mirasçiya, mutafçı > mutafçiya, mutasarrıf > myutesarif, mülazım > myulazim-in, namlı > namliya, nişancı > nişanciya, nişanlı > nişanliya, ocaklı > ocakliya, ocakçı > ocakçiya, odacı > odaciya, odalı > odaliska, ondalıkçı > ondalıkçiya, orakçı > orakçiya, ormancı > ormanciya, ovalı > ovaliya, paçalı > paçaliya, paçarız > paçariz, pahacı > paaciya, pala bıyıklı > palabuyukliya, palavracı > palavraciya, panayır > panair, panayırcı > panaircіya, paralı > paraliya, pastırmacı > pastırmaciya, patırtı > patırdiya, pazarcı > pazarciya, pazı > paziya, pervazlı > pervazliya, pıhtı > pihtiya, pınarcı > bunarciya, pırtı > pırtiya, rakı > rakiya, rakıcı > rakiciya, razakı > rezekiya, rıza > riza, ricacı > ricaciya, saatçı > sahatçiya, saçlı > saçliya, sadık > sadik, safralı > safraliya, sağrı > sargiya, sahtiyancı > sahtiyanciya, sakızlı > sakızliya, saksı > saksiya, salcı > salciya, sallantı > salantiya, saltanatlı > saltanatliya, saralı > saraliya, saraylı > saraliya, sargı > sargiya, satıcı > satıciya sayacı > sayaciya, saygı > saygiya, sayıcı > sayaciya, sefalı > sefaliya, sevdalı > sevdaliya, sıçtır- > siçtirdisvam, sıkıntı > sıkıntiya, sınır > sinor, sızı > sıziya, silahlı > silyahliya, sobacı > sobaciya, suratlı > suratliya, şakacı > şegaciya, şarkı > şarkiya, şıfrıntı > şafrantiya, şık > şik, şıra > şira, şırınga > şiring, şıvgın > çivgin, şiş- > şıştisvam, takı > dakiya, taklacı > taklaciya, tarakçı > darakçiya, tarçın > darçin, taşçı > taşçiya, tatlı > tatliya, tavlı > tavliya, tayın > tain, tayıncı > tainciya, tazı > taziya, telgrafçı > telegrafçiya, tımar > timar, tımar > timarya, tımarlı > timarliya, tıpırtı >

tupurdiya, toptancı > toptanciya, tornacı > durmaciya, tufacı > tufaciya, tulumbacı > tulumbaciya, urgancı > organciya, varaklı > varakliya, varakçı > varakçiya, yabancı > yabanciya, yağlı > yagliya, yağcı > yaciya, yağmacı > yamaciya, yakı > yakiya, yaldızlı > yaldızliya, yalı > yaliya, yalancı > yalanciya, yapı > yapiya, yaralı > yaraliya, yardımcı > yardımciya, yarıcı > yarıciya, yasakçı > yasakçiya, yastıklı > yastıkliya, yatsı > yatsiya, yaylı > yayliya, yazı > yaziya, yazıcı > yazaciya, yeniçeri > eniçar, yer emlası > yer alması, yıldırım > ildırım, yıprat- > iprattisvam, yorgancı > yurganciya, yüzbaşı > yuzbaşiya, zanaatçı > zanayatçiya, zararlı > zararliya, zavallı > zavaliya, zerzevatçı > zarzavatçiya, zindancı > zandanciya, ziyancı > zyanciya.

5.1.13. ı>o

pırlanta > porlanta, sınır > sinor, sıpa > sopa, yağlık > aglok.

5.1.14. ı>u

ansızdan > ansuzdan, bağır > bahur , bıyık > buyukiya, bıyıklı > buyukliya, cızbüzük > cuzbyuzik, çıfıt > çifut-in, çılbır > çulbur, fıçı > fuçiya, fırça > furça, fırsat > fursat, harın > harunliya, kabız > kabus, kabız > kabuzliya, kımız > kumis, kapıcı > kapuciya, kavil > kavul, mansıp > mansup, marsık > marsuk, mıknatıs > muhladuz, muhtıra > moftura, muhzır > muzur-in, pala bıyık > palabuyuk, pala bıyıklı > palabuyukliya, pınar > bunar, pınarcı > bunarciya, pıtrak > butrak, sabır > sabur, sıva > suva, şamandıra > şamandura, şilte > şulte, tıpırtı > tupurdiya, yarım > yarum, zımpara > zumpara.

5.1.15. i>a

marifet > murafet, marifetli > murufetliya, , menzilci > menzalciya, mide > mate, silahşor > salahor, şahinci > şahanciya, şahit > şahat-in, tahin > tahan, tahin helvası > tahan halva, zindan > zandan, zindancı > zandanciya, zirzop > zarzop-in.

5.1.16. i>e

badi > bade, bari > barem, bezirgân > bezergyan-in, bindirme > binderme, binici > bineciya, cilveli > celveliya, cirit > cerit, çekirdek > çekerdek, çevir- > çeverdisvam se, çevirme > çeverme, çibinlik > cebenlik, cilalı > celaliya, çimen > çemen, ebedi >

ebede, emin > emen, firavun > feraun, gayri > gayre, geçir- > geçerdisvam, gezinti > gezentiya, girdap > gerdap, harifane > refene, haydi > hayde, hemşire > emşeriya, hidiv > hedif, imza > emza, incit- > incettisvam, izle- > ezledisvam, kadifeli > kadefliya, kesici > keseciya, kestirme > kesterme, keşişleme > keşeşleme, kil > kel, kiraz > kereza, kiremit > keremida, kispet > kespeti, mercimek > mercemek, mescit > meçet, mihenk > mehenk, mimar > meymar, revani > revane, sevgili > sevgeliya, siftah > sefte, sihir > seyir, silsile > selsele, sinameki > selemikiya, siper > seper, sitem > setem, şikâr > şekyar, şirket > şerket, şirret > şeyret-in, şive > şeve, tersine > tersene, yankesici > yankeseciya, ziyade > zede.

5.1.17. i>ı

acizlik > acizlık, asli > aslı, bahçelik > bahçalık, bahil > pahıl, çekim > çekım, çeltik > çaltık, çeltikçi > çaltıkçiya, hadim > hadım-in, dilmaç > tılmaç, kadir > kadıren, lapçin > lapçın, minik > mınik, patik > patık, sincap > zıncap, zalim > zalım.

5.1.18. i>u

miço > muço.

5.1.19. i>yu

müflis > mihlyuz-in.

5.1.20. o>a

karamandola > karamandalo, nohut > nahut, puro > pura, şişko > şişkav.

5.1.21. o>u

bodur > butur, boğanak > buanak, borani > bureniya, boru > buriya, boşboğazlık > boşbuazlık, bozdoğan > bozdugan, bozgun > buzgun, çogun > çugun, çotuk > çutuk, doğur- > duurciyka, dolak > dulak, donuk > tunuk, doruk > duruk, fodul > fudul-in, karakoncolos > karakoncul, kokoreç > kukureç, kokoroz > kukuruz, soğan > sugan, sokman > sukman, sorguç > surguç, tokat > tukat (şamar), tomruk > tumruk, tomrukçu > tumrukçiya, tornacı > durmaciya, tortu > turtiya, volkan > vulkan, yoklama > yuklama, yorgan > yurgan, yorgancı > yurganciya.

5.1.22. ö>e

nöbet > nebet, nöbetçi > nebetçiya, törpü > terpiya.

5.1.23. ö>i

gölge > gilga, ödünç > idyunç, öğlen > ivlen, ölüm > ilyum, öze > iza, özen- > izindisam.

5.1.24. ö>o

böyledir > boyledir, çömlek > çomlek, çöp > çop, çöz > çoz, döş > doyş, gönder > kondar, löngöz > longoz, öteberi > oteberi, söğüş > soguç.

5.1.25. ö>u

cömert > cumert, çöğen > çuven, kara köl > karakul, yöre > yuriya.

5.1.26. ö>yo

açıkgöz > açigyoz, açıkgözlük > açigyozlik, adamına göre > adamına gyore, bölme > byolme, bön > byon, göbek taşı > gyobek taşi, göce > gyoce, göç > gyoç, gök > gyokliya, göl > gyol, gön > gyon, göncü > gyonciya, göpçek > gyopka, gör- > gyorgiya, gör- > gyorendisam, göster- > gyozterdisam, götürü > gyotere, gövde > gyovde, gövdeli > gyovdeliya, göz+boyacı > gyozboyaciya, göz göre > gyoz gyore, gözleme > gyozleme, gözlük > gyozluk, karagöz > karagyoz, karagözcü > karagyozciya, karagözlü > karagyozliya, kök > kyok, köklü > kyokliya, köle > kyole, köpek > kyopek, kör > kyorav, kör > kyorluvam se, kör fişek > kyorfişek, körlük > kyorluk, kör sofra > kyorsofra, kör sokak > kyorsokak, kös > kyos, köse > kyose, kösemen > kyosem, köşe > kyoşe, köşeli > kyoşeliya, köşk > kyoşk, kötü > kyotiya, köy > kyoy, lök > lyok, nankör > nankyorin, ölçü > yolçiya, örme > yormeçki, pösteki > pyostekiya, söylen- > syoylendisvam, söz > syoz, sözlü > syozliya, tepegöz > tepegyoz, tövbe > tyoybe, tövbeli > tyoybeliya.

5.1.27. ö>yu

bölükçü > byulyukçiya, börek > byurek, börekçi > byurekçiya, dönemeç > dyunemeç, dönme > dyunme, döşe- > dyuşedisam, döşek > dyuşek, döşek >

dyuşekçiya, döşeme > dyuşeme, göbelek > gyubelek, göcen > gyucen, göğüs > gyuyus, gömlek > gyumlek, gönül > gyuyul, gönye > gyuniya, köfte > kyufte, kömür > kyumyur, kömürcü > kyumyurciya, köprü > kyupriya, köpük > kyupyuk, köpür- > kyupyurdisvam, körük > gyuruk, köstebek > kyustebek, köstekli > kyustekliya, öfkelen- > yufkelendisvam se, ördek > yurdek, sök- > syuktisvam, söve > syuven, taş kömürü > taşkyumyur, tömbeki > tyumbekiya.

5.1.28. u>a

davlumbaz > talambaz, hurdahaş > ardauş, kavur- > kavardisvam, kavurma > kavarma, kavuşma > kavaşma, kucak > kacak, muhasara > maasare, poşucu > poşaciya.

5.1.29. u>e

kuçu > kuçe, malumat > malemat.

5.1.30. u>ı

borucu > borıciya, bozluk > bozalık.

5.1.31. u>i

afyonlu > afionliya, anadolulu > anadolliya, anasonlu > anasonliya, avlu > avliya, barutçu > barutçiya, barutlu > barutliya, borçlu > borçliya, boru > buriya, borucu > borıciya, boylu > boyliya, bulutlu > bulukliya, burgu > burgiya, buyurucu > buyurciya, çamurlu > çamurliya, davulcu > daulciya, desturlu > testirliya, faytoncu > faytonciya, hamurcu > hamurciya, havlu > havliya, kalburcu > kalburciya, karpuzcu > karpuzciya, kavuncu > kaunciya, kısa boylu > kısaboyliya, koku > kokiya, kolcu > kolciya, komşu > komşiya, koşu > koşiya, kuşku > kuşkiya, kutu > kutiya, kulplu > kulpliya, kumru > kumriya, kurşuncu > kurşumciya, kurşunlu > kurşumliya, kusurcu > kusurciya, kusurlu > kusurliya, kuyruklu > kuyrukliya, kuyu > kuyiya, kuyum > kuyim, kuyumcu > kuyumciya, lokumcu > lokumciya, mahmuzlu > mahmuzliya, mektupçu > mektupçiya, malum > malim, mumcu > mumciya, muteber > miteber, namuslu > namuzliya, nüfuzlu > nofuzliya, oduncu > odunciya, pamukçu > pamukçiya, pamuklu > pamukliya, poşucu > poşaciya, pullu > pulliya, pusu >

pusiya, samurlu > samurliya, soylu > soyliya, tapu > tapiya, tapucu > tapiciya, tohumcu > toumciya, tomrukçu > tumrukçiya, topçu > topçiya, toplu > topliya, toplu (iğne) > topliyka, tortu > turtiya, turşu > turşiya, ucuzcu > ucusçiya, uçkurlu > uçkurliya, uncu > unciya, uslu > usliya, uykucu > uykuciya, yavru > yavriya, yoklu > yokliya, yolcu > yolciya, yumru > yumriya.

5.1.32. u>o

budaklı > bodakliya, bulanık > bolanık, buy > poy, çuha > çoha, çuhacı > çohaciya, çuhadar > çohadar, çuvaldız > çovaldız, fağfur > farfor, kanun > kanon, kellepuş > kelepoş, kubur > kobur, koburliya, kulübe > koliba, kumar > komar, kumarcı > komarciya, Kuran > Koran, kuzgun > kozgun, limontuzu > limontozu, moymul > moymol, mugan > moganci, muhtıra > moftura, mukaddem > mokaden, numune > nomune, pus > posluk, serpuş > tarpoş, sundurma > sondurma, tabur > tabor, taratur > tarator, uğrama > ograma, urgancı > organciya, vapur > vapor.

5.1.33. ü>a

gürültücü > gyurultaciya.

5.1.34. ü>e

götürü > gyotere, kâkül > kikele, lüfer > lefer, tendürüst > tenderis.

5.1.35. ü>i

bir yüzlü > bir-yuzliya, bölükçü > byulyukçiya, bük > bik, bükme > bikme, büryan > piryan, büyüt- > biyuttisvam, cızbüzük > cuzbyuzik, cümbüşlü > cumbuşliya, dürü > dyuriya, göncü > gyonciya, gülcü > gyulciya, gümrükçü > gyumrukçiya, gümüşlü > gümüşliya, gürültü > gyurultiya, güz > gizlya, ilmühaber > ilmihaber, karagözcü > karagyozciya, karagözlü > karagyozliya, keşkül > keşkil, köklü > kyokliya, kömürcü > kyumyurciya, köprü > kyupriya, kötü > kyotiya, kulübe > koliba, küçük > kiçuk, külüstür > kilistir, kürkçü > kyurkçiya, küskü > küskiya, müflis > mihlyuz-in, müftü > myuftiya, mühürle- > mihyurledisvam, mürver > mirven, müsaade > misaade, ölçü > yolçiya, püskül > piskyul, püsküllü > piskyulliya, sözlü > syozliya, süngü > syungiya, sürücü > syuryuciya, sürgü > sirgiya, sürgü > syurgiya, sürü > syuriya,

sütçü > syutçiya, tefarük > tefarik, teferrüç > teveriç, tendürüst > tenderis, törpü > terpiya, türlü > tyurliya, türkü > tyurkiya, tütüncü > tyutyunciya, ütü > yutiya.

5.1.36. ü>o

dürüst > dorus, hücre > ocere, nüfuz > nofuz, nüfuzlu > nofuzliya.

5.1.37. ü>u

akşam üstü > akşamyustu, beş yüzlük > beşyuzluk, bir yüzlü > bir-yuzliya, büyüt- > biyuttisvam, cübbe > cube, cüce > cuce, cümbüş > cumbuş, cümbüşlü > cumbuşliya, cümle > cumle, cüret > curat, cüzdan > cuzdan, çükündür > çukundur, çürük > çuruk, düdük > duduk, dürüst > dorus, düşman > duşmanin, fünye > funiya, gözlük > gyozluk, gülüş > gyuluş, gürültü > gyurultiya, henüz > enus, hücum > hucum, hümayun > humayun, hüner > uner, hünerci > unerciya, hünerli > unerliya, hürriyet > huriet, körlük > kyorluk, körük > gyuruk, küçük > kiçuk, küldür > kyuldur, küs- > kusya, küsur > kusur, lüle > lula, müft > mufta, müft > muftaciya, münasip > munasip, müraselat > murasela, mürt > murt, mürtet > murtat, mürur > mururie, müşterek > muşterek, pürçek > purçek, rüşvet > ruşvet, rüşvetçi > ruşvetçiya, rütbe > rudbe, sürtük > surtuk, süvari > suvariya, taahhütlü > tautlu, tecrübe > tercube, temerrüt > temerut-in, temessük > temesuk, temettü > temetuat, tercüman > tercuman-in, tevatür > tevatur, tevatür > tevaturen, tüccar > tucar-in, üstübeç > ustubeç, üşengeç > uşengan, yügrük > yuryuk, yük > yuk, yürek > yureçen, yürü- > yurvam (se), yürük > yuruk, yürüyüş > yuruş, yüzbaşı > yuzbaşiya, yüzlük > yuzluk, zulüm > zulum, zulüm > zulumciya, zükam > zukyam, zülüf > zuluf, zümrüt > izumrud.

5.1.38. ü>yo

günah > gyonah.

5.1.39. ü>yu

akşam üstü > akşamyustu, bölükçü > byulyukçiya, bütün > byutyun, büsbütün > byuzbyutyun, cızbüzük > cuzbyuzik, dükkân > dyukyan, dükkâncı > dyukanciya, dümen > dyumen, dümenci > dyumenciya, dünür > dyur, dibidüz > dibidyus, dürü >

dyuriya, düş- > dyuştisvam, düşeş > dyuşeş, düşkün > dyuşkyun, düz > dyuz, düzgün > dyuzgyun, düztaban > dyuztaban, gonca gül > goncegyula, göğüs > gyuyus, gönül > gyuyul, gübre > gyubre, güç > gyuç, güderi > gyuderiya, güdük > gyudyuk, güdül > gyudyul, güğüm > gyum, güherçile > gyuvercile, gül > gyul, gülcü > gyulciya, gülab > gyullap, gülab > gyulabiya, gülle > gyule, gül suyu > gyulsuyu, gülüş > gyuluş, gümrah > gyumrah, gümrükçü > gyumrukçiya, gündelik > gyundelik, günlük > gyunlyuk, gür > gyur, güreli > gyureliya, gümüşlü > gyumyuşliya, gündelikçi > gyundelikçiya, güreş > gyureş, gürgen > gyurgen, gürültü > gyurultiya, güveç > gyuveç, güvende > gyuvendiya, güven- > gyuvendisvam, güvercin > gyuvencir, güvez > gyuvez, güzel > gyuzel, güzel > gyuzelliika, hüküm > hyukyum, kara düzen > karadyuzen, kömür > kyumyur, kömürcü > kyumyurciya, köpük > kyupyuk, köpür- > kyupyurdisvam, küfe > kyufe, kükürt > kyukyurt, kül > kyul, külah > kyulaf, külbastı > kyulbastiya, külçe > kyulçe, küldür > kyuldur, külek > gyulek, külliyen > kyullyum, külünk > klyunk, kümes > kyumes, kümbet > kyumbe, kümbet > kyumbeciya, künder > kyundar, künk > kyunk, küp > kyup, küpeşte > kyupeşte, kürek > kyurek, kürkçü > kyurkçiya, kürü- > tyuryudisam, küskü > kyuskiya, küspe > kyuspe, küstah > kyustaf, küstere > kyustere, küstere > kyustereciya, küt > kyut, lüleci > lyuleciya, mübarek > myubarek, mübaşir > myubaşir, müderris > myudirris, müdür > myudyur-in, müezzin > myuezin-in, müfettiş > myufetiş-in, müftü > myuftiya, mühlet > myuhlet, mühürle- > mihyurledisvam, mülazım > myulazim-in, mülk > myulk, mürit > myurid, müslüman > myusyulmanin, müşteşar > myuşteşar-in, müşteri > myuşteriya, mütesarif > myutesarif-in, mütevelli > myutevelliya, ödünç > idyunç, ölüm > ilyum, püskül > piskyul, püsküllü > piskyulliya, sülük > syulyuk, sümbül > zyumbyul, sümük > syulyuk, sündük > syundyuk, sünger > syunger, süngerli > syungerliya, süngü > syungiya, sünnet > syunet, sünnetli > syunetliya, sürücü > syuryuciya, sürat > syuret, sürek > syurek, sürekçi > syurekçiya, süren > syuren, sürgü > syurgiya, sürgün > syurgyun, sürmeli > syurmeliya, sürü > syuriya, sütçü > syutçiya, sütlaç > syutlyaş, süz- > syuzdisvam, süzme > syuzme, şeyhülislam > şeyhyulislam, taş kömürü > taşkyumyur, tüfek > tyufek, tüfekçi > tyufekçiya, türlü > tyurliya, türban > tyurban, türbe > tyurbe, türeme > tyureme, türkü > tyurkiya, türlü + güveç > tyurlyugyuveç, tüttü > tyutyu, tütün > tyutyun, tütüncü >

tyutyunciya, ücret > yuceret, üç > yuç, ülke > yulke, ülker > yulkeret, üste > yuste, üstün > yustyun, ütü > yutiya, yügrük > yuryuk, züğürt > zyurt.

5.2. Ünsüz Değişmeleri

Korkmaz'a (1992: 162) gore: "Bir ünsüzün yerini kendisine yakın başka bir ünsüze bırakması"dır.

Vardar (2002: 207-208) "özel olarak Hint-Avrupa kapantılılanmn önce ortak Germencedeki, sonra da Yüksek Almancadaki evriminde görülen titreşimlileri titreşimsize, titreşimsizleri de sızıcılara dönüştüren süreç" şeklinde tanımlamaktadır

5.2.1. b>p, p>b

ahbap > apap-in, bahil > pahıl, bat > patka, bazlama > pazlama, beşe > peşkeş, buy > poy, büryan > piryan, gülab > gyullap, madrabaz > matrapaz-in, rub > rup, sabun > sapun, sabun > sapunisvam, sabun > sapunerka, sabun > sapunen, şiş kebabı > şiş-kebap, tabanca > tapanca, tas kebabı > taskebap, teber > topor, tırabzan > tarpazan;

aptal > abdal-in, aptallık > abdalık, cep > cob, cop > cob, çepel > cebel, icap > icab, kitapçı > kitabçiya, mektep > mekteb, mihrap > mihrab, naip > naib-in, pınar > bunar, pınarcı > bunarciya, pıtrak > butrak, porsuk > borsuk.

5.2.2. b>v, v>b

derbent > dervent, derbentçi > derventciya, kaltaban > haltavanin;

sevap > sebap, tavla > tabla (oyun).

5.2.3. ç>c, c>ç, ç>n, ç>ş, ş>ç, ş>c

çamadan > camadan, çepel > cebel, çıngırak > cangarak, çibinlik > cebenlik, derbentçi > derventciya, güherçile > gyuvercile, kırçıl > kırcıl, kıskanç > kıskanciya, yançak > yancik;

mescit > meçet, sac > saç, ucuzcu > ucusçiya;

üşengeç > uşengan;

çevik > şevik, kamçı > kamşik, laçka > laşka, sütlaç > syutlyaş;

söğüş > soguç, şıvgın > çivgin;

şangır > cangır.

5.2.4. d>t, t>d

ahdname > aht, beyhude > beyhutin, bodur > butur, dazlak > taz, davlumbaz > talambaz, deste > teste, desturlu > testirliya, dilmaç > tılmaç, donuk > tunuk, kadırga > katarka, kodaman > kotoman, madrabaz > matrapaz-in, mide > mate, payanda > payanta, pide > pita;

aptal > abdal-in, aptallık > apdalık, armut > armud, avrat > avrad, cihat > cihad, dut > dud, ganimet > ganimed, hudut > hudud, intifa > indifa, karataş > karandaş, kavata > kavad, kerpeten > kerpeden, kiremit > keremida, keremit > keremiden, kukuleta > kukuleda, lakırtı > lakırdiya, mezgit > mecid, mıknatıs > muhladuz, mürit > myurid, patırtı > patırdiya, rütbe > rudbe, seyit > seid, simit > simid, simitçi > simidçiya, takı > dakiya, tarak > darak, tarakçı > darakçiya, tarçın > darçin, tembel > dembel-in, temcit > temcid, tıpırtı > tupurdiya, tornacı > durmaciya, zümrüt > izumrud.

5.2.5. d>z, z>c

bedesten > bezisten, bedestenci > bezistenciya; zencefil > cincifil.

5.2.6. f>h, h>f, ş>f

müflis > mihlyuz-in;

huni > funiya, hurma > furma, külah > kyulyaf, küstah > kyustaf, matuh > matuf, muhtıra > moftura;

nakkaş > nakafçiya.

5.2.7. g>k, k>g, g>m

garip > karip, gazel > kazal, gen > ken, gez > kez, godoş > kodoş, gönder > kondar, ızgara > skara, kadırga > katarka, kavas > gavazin, kurut > gurut, palanga > palanka, piyango > pianko;

karga > garga, kaytan > gaytan, kaytancı > gaytanciya, kevgir > gevgir, körük > gyuruk, kulaşı > gulaş, külek > gyulek, şaka > şega, şakacı > şegaciya, şakirt > şegirt-in, talika > taliga, teskere > tezgere, toyaka > toyaga;

mezgeldek > mezmeldek.

5.2.8. ğ>g

acemi oğlan > acemioglani, ağa > aga, ağalar > agalar, ağalık > agalık, ağda > agda, ağıl > agıl, ağır > agır, ağırlık > agırlık, ağız otu > agız-otu, armağan > armagan, bağlama > baglama, boğası > bogasiya, bozdoğan > bozdugan, ciğer > ciger, değme > degmede, değnek > degenek, doğan > dogan, doğancı > doganciya, doğrama > dograma, doğramacı > dogramaciya, doğramacılık > dogramacılık, eğe > ege, eğer > eger, eğlen- > eglendisvam, eğlence > eglence, kağan > kagan, lağımcı > lagımciya, leğen > legen, papağan > papagal, poğaça > pogaça, sağ- > sagdisvam, sağlam > saglam, sağmal > sagmal, sağma > sagmalciya, sağrı > sargiya, soğan > sugan, söğüş > soguç, uğrama > ograma, yağlı > yagliya, yağlık > aglok, yatağan > yatagan, yoğurt > yogurt, zağar > zagar.

5.2.9. ğ>a, ğ>h, ğ>k, ğ>r, ğ>v, ğ>y

bağ parası > baa parası, dağ > daa, dağlı > daaliya, sağla- > saalatisvam;
tuğla > tuhla, tuğla > tuhlen, bağır > bahur;
fiğ > fik;
fağfur > farfor;
çöğen > çuven, öğlen > ivlen;
değ- > deydisvam, seğmen > seymen-in.

5.2.10. h>y, y>h, h>n, h>v

çehre > çeyre, çehreli > çeyreliya, sahip > saybiya, sihir > seyir;
zeytin > zehtin;
güherçile > gyuvercile, mekruh > mekruv;
ihtisap >intizap.

5.2.11. k>h, h>k

aktar > ahtar-in, akçakatık > ahçak, aktarcı > ahtarciya, aktarlık > ahtarlık, iktiza > ihtiza, iktiza > ihtizaliya, kalta > halta, kaltaban > haltavanin, malakay > malahay, mıknatıs > muhladuz, mensuk > mensuha;

bahşiş > bakşiş, hatun > katun, mahsul > maksul; maksulciya; maksulliya, mahsus > maksus, narh > nark, tahsil > taksil.

5.2.12. k>v, m>l

şakul > şavul; sümük > syulyuk.

5.2.13. l>n, n>l

anla- > annadisvam, lanet > nalet;

cennet > celnet, fincan >filcan, mancınık > mancalık, mıknatıs > muhladuz, papağan > papagal, sinameki > selemikiya, zurna > zurla.

5.2.14. s>t

serpuş > tarpoş.

5.2.15. m>n, n>m

alemdar > ilindar, çitlembik > çitlenbik, imbik > linbik, mukaddem > mokaden, şalgam > şalgan, şimdi > şindi, tamam > taman;

baştanbaşa > baştam-başe, karanfil > karamfil, kin > kim, kurşun > kurşum, kurşuncu > kurşumciya, kurşunlu > kurşumliya, mengene > mengeme, meyan > miyam, nalın > nalım, rehin > rehim, tornacı > durmaciya, yığınak > yımak.

5.2.16. p>k

marpuç > markuç, serpme >serkme.

5.2.17. r>n, n>r, r>l, l>r

çokmar > çokman, güvercin > gyuvencir, murdar > mundar, mürver > mirven;

fırfıra > farfalak, fısıltı > fısırtii, kehribar > kehlibar.

5.2.18. s>ş, ş>s

meserret > meşerat; ferş > fars, işkence > skenca.

5.2.19. t>k, k>t

bulutlu > bulukliya; kürü- > tyuryudisam, pekmez > petmez.

5.2.20. v>f, f>v

cevherli > ceferliya, hidiv > hedif, kahve > kafe, kahvene > kafene, kahveci > kafeciya, kav > kaf, kova > kofa, latif > lativ, manav > manaf-in, pilav > pilaf, şevk > şafk, tasvir > tasfir;

muhafaza > muhavaza, şeftali > şevteliya, teferrüç > teveriç.

5.2.21. v>p, v>u

esvap > espap; tavşan > tauşan.

5.2.22. y>g, v>y

maydanoz > magdanoz, meydan > megdan, teyel > tegel, beylikçi > beglikçiya; tövbe > tyoybe, tovbeli > tyoybeliya.

5.2.23. z>s, s>z

abanoz > abanos, alaz > alas, aynasız > aynasıs, balyemez > balyemes, deniz > denis, dibidüz > dibidyus, henüz > enus, ızgara > skara, kabız > kabus, kazaz > kazas-in, kımız > kumis, kunduz > kundus, marazlı > marasliya, nakız > nekas, nevruz > nevrus, perdesiz > perdesis, serbest > serbez, temiz > temis, tezkereci > teskereciya, tınaz > tınas, ucuzcu > ucusçiya, zincir > sincir;

atlas > atlaz, basbayağı > bazbaya, besbelli > bezbeli, buse > buza, büsbütün > byuzbyutyun, elmas > elmaz, göster- > gyozterdisam, ihtisap >intizap, imsak > imzak, kafes > kafez, kafesli > kafezliya, kavas > gavazin, kıbrıs > kıbrız, makas > makaz, makasçı > makazçiya, metris > meteriz, miras > miraz, mıknatıs > muhladuz, müflis > mihlyuz-in, mühendis > mendiz-in, namuslu > namuzliya, nefes > nefez, nekes > nekez-in, penes > penez, pırasa > praz, rastgele > razgele, rast gel- > razgeldisvam, seyis > seiz-in, sincap > zıncap, sümbül > zyumbyul, talas > talaz, telbis > telbiz-in, teskere > tezgere, trablus > taraboluz.

5.3. Ses Düşmeleri

Korkmaz (1992: 129) "kelimelerin ön iç ve sonlarında bulunan seslerden birinin, çeşitli etkenlerle yitirilmesi olayı" şeklinde tanımlamaktadır.

Vardar (2002: 171) "bir ses ya da ses öbeğinin sözcük başında, içinde ya da sonunda söylenmez olması" açıklamasını yapar.

Türkçeden Bugarcaya geçen ses düşmesine uğramış sözcükler şunlardır:

abdestli > (riza) abdesliya, acayip > acaip, aç boğazlı > açboazliya, aç harmanı > açharman, açıkgöz > açigyoz, açıkgözlük > açigyozlik, adamakıllı > adamkalık, ağırşak > arşak, ağız > az, ağızlık > azlık, ahbap > apap-in, akçakatık > ahçak, ahdname > aht, akşamleyin > akşamlen, ak yel > akel, alicenap > ali, anadolu > anadol, andız > adız, anlat- > anatardisvam, arıza > reza, arnavut > arnaut-in, Arnavutluk > Arnautluk, aslında > aslı, aşağılık > işalık, aşıla- > aşladisvam, aşinalık > aşnalık, aşınma > aşıma, at meydanı > atmeydan, at pazarı > atpazar, avadanlık > vadanlık, avukatlık > ukatlık, ayak teri > ayakter, ayıp > aip, babacığım > babacim, babayiğit > babait-in, bağalantı > balantiya, bağan > baana, bağır- > bartisam, bağırsak > barsak, bağışla- > başladisvam, bahis > bas, balık pazarı > balık-pazar, balkabağı > balka, bamteli > bamtel, barbunya > barbun, davlumbaz > talambaz, deli başı > baş-deliya, bayağı > baya, basbayağı > bazbaya, bayır > bair, beğen- > bendisvam, belediye > beledie, bezelye > bizel, bırak > brak, bırak- > braktisvam, bırantı > brantiya, binek taşı > binek taş, bit pazarı > bitpazar, boğanak > buanak, boğaz > boaz, boşboğazlık > boşbuazlık, boyunduruk > boyundruk, buyurucu > buyurciya, can sıkletı > cansıklet, cehar > car, cehennem > cendem, cehri boyası > cehri-boya, cephane > cepane, cevahir > cevair, cevahirci > cevairciya, cevherli > ceferliya, çakırkeyif > çakır-kefliya, çam sakızı > çamsakız, çavuş > çauş-in, çavuş üzümü > çauş, çayır > çair, çeyiz > çeiz, çiftlik > çiflik, çiftçi > çiflikçiya, darmadağın > darmadan, daha > daa, dalkavuk > dalkauk, darağacı > daraca, davul > daul, davulcu > daulciya, dazlak > taz, değer > diera, değirmen > dermen, değirmenci > dermenciya, değirmi > dirmiya, derebeyi > derebey, devetabanı > devetaban, dirgen > diren, dirhemli > diremli, doğur- > duurciyka, domates > domat,

dünür > dyur, dürüst > dorus, ekşimik > işimik, el taşı > eltaş, emniyet > emniet, enveriye > enverie, eşarp > şarpiya, ev sahibi > evsaibiya, eyer > er, eyvallah > evala, eziyet > izet, fasulye > fasul, feragat > ferat, fıkıh > fikh, fil dişi > fildiş, firavun > feraun, gâvur > gyaur-in, gece kuşu > gecekuş, gerdanlık > gerdan, göğüs > güüs, gönül > gyuyul, güğüm > gyum, hafif > afif, hafiye > afie, hafta > afta, haftalık > aftalık, hakikat > akiykat, hala > ala, hamidiye > hamidie, hanımeli > anımili, hani > ani, hapishane > hapsana, hapishaneci > apsanciya, harbi > arabiya, harifane > refene, hasta > asta, hastalık > astalık, haşla- > aşladisvam, havari > aver-in, havuç > auç, hayır > hair, hayırlı > hairliya, hazine > hazna, hemşire > emşeriya, henüz > enus, her > er, heybe > hebe, hırs > hıs, hışım > aşım, hicran > icran, hizmet > izmet, hizmetçi > izmetçiya, hotoz > otoz, hurdahaş > ardauş, hücre > ocere, hüner > uner, hüner > unerciya, hünerli > unerliya, hürriyet > huriet, ılıca > lica, ısmarlama > smarlama, ısmarla- > smarladisam, ızgara > skara, ibadet yeri > ibadet-eri, , imece > meciya, iskambil > skambil, iskele > skele, ihtiyarlık > ihterlik, iskemle > skemle, isteyici > isteciya, işkembe > şkembe, işkembeli > şkembeliya, işkembeci > şkembeciya, işkence > skenca, iştihar > iştiha, iyilik > ilik, kadayıf > kadaif, kadifeli > kadefliya, kahve > kafe, kahvene > kafene, kahveci > kafeciya, karakoncolos > karakoncul, karatavuk > karatauk, karnıyarık > karnyarık, kartopu > kartop, kaskatı > kaskıt, kaşağı > kaşa, kavata > kavad, kavlagan > kavlan, kavuk > kauk, kavun > kaun, kavuncu > kaunciya, kaya balığı > kaya-balı, kayık > kaik, kayıkçı > kaikçiya, kayıkçılık > kaikçilik, kayısı > kaysiya, kayış > kaiş, kayışlı > kaişliya, keyfiyet > kayafet, kayın > kain, kerevet > krevat, kestane > kesten, kestaneci > kestenciya, keyif > kef, keyifli > kefliya, kılavuz > kalauz-in, kısa > kıs, kış yeli > kışeli, kış kıyamet > kışkıymet, kıyıcı > kıyciya, korku > kork, kösemen > kyosem, kulaşı > gulaş, kulan > kula, kurbağa > kurba, kuş üzümü > kuş uzüm, külliyen > kyullyum, külünk > klyunk, kümbet > kyumbe, langırt > langır, mandıra > mandra, marya > mara, masura > masur, mayalı > mayliya, mayıs > mais, meyer > mer, memduhiye > memduhie, merhaba > maraba, merhem > mehlem, mescit > meçet, meyhane > mehana, meyhaneci > mehanciya, midilli > midil, muaf > maf, muamele > mamele, muhallebi > malebi, muhannet > muanat-in, muharebe > murabe, muhasara > maasare, muhzır > muzur-in, mukayyet > mukaet; mukaetliya, musahip > musaip-in, musandıra > musandra, Mushaf > misaf, muşamba > muşama, mühendis > mendiz-

in, müraselat > murasela, nardenk > nardek, pahacı > paaciya, panayır > panair, panayırcı > panairciya, pasaport > pasport, patrikhane > patrikana, pırasa > praz, piyade > piade, piyango > pianko, rahvan > ravan, rastgele > razgele, rast gel- > razgeldisvam, ravent > raven, reaya > raya, ruhsat > rusat, sabahleyin > sabahlen, sadece > sade, sakağı > saka, sakandırık > kasandrık, saksavul > saksaul, saraylı > saraliya, serbest > serbez, seyir > seir, seyirci > seirciya, seyis > seiz-in, seyit > seid, siftah > sefte, silahşor > salahor, sipahi > spahiya, soğuk > souk, sultaniye > sultanie, şemsiye > şemse, şırınga > şiring, şişhane > şişane, şiş kebabı > şiş-kebap, taahhütlü > tautlu, tabaka > tabak, tahin helvası > tahan halva, takaza > takaz, tas kebabı > taskebap, taş kömürü > taşkyumyur, tayın > tain, tayıncı > tainciya, tehir > teir, tendürüst > tenderis, ayak teri > ayakter, terbiye > terbie, terbiyeli > terbieliya, terbiyesiz > terbesiz, tohumcu > toumciya, ton balığı > ton, tuhaf > tuaf, tunç > tuç, uğraş- > uraştisvam se, uğur > ur, uğursuz > ursuz-in, vilayet > vilaet, yağ > ya, yağcı > yaciya, yağlık > aglok, yağma > yama, yağmacı > yamaciya, yağmurluk > yamurluk, yallah > yalla, yasavul > yasaul, yelek > elek, yeniçeri > eniçar, yetiş- > itiştisvam, yığınak > yımak, yıldırım > ildırım, yıprat- > iprattisvam, yiğit > it, yirmilik > irmilik, yiv > iva, yiyici > iciya, yokla- > okladisvam, yürü- > yurvam (se), yügrük > yuryuk, yürüyüş > yuruş, zaptiye > zaptie, zaviye > zavie, zecriye > zicrie, zeybek > zebek, zılgıt > zalga, ziyade > zede, ziyan > zyan, ziyan > zyanliya, ziyancı > zyanciya, züğürt > zyurt.

5.4. Tekleşme

Korkmaz'a (1992: 147) göre "bazı kelimelerin iç seslerindeki çift ünsüzlerin tekleşmesi olayı"dir.

Bulgarcaya geçen Türkçe kelimelerde yan yana bulunan iki ünsüzden sadece ünsüzlerin değil iki ünlüden birinin düştüğü de görülmektedir.

5.4.1. -aa- > -a-

mukataa > mukata, sulaan > sulan, taahhütlü > tautlu, vaaz > vaz.

5.4.2. -bb- > -b-

cebbar > cebar, cübbe > cube, kubbe > kube, kubbeli > kubeliya, şebboy > şiboy.

5.4.3. -cc- > -c-

tüccar > tucar-in.

5.4.4. -dd- > -d-

cadde > cade, gaddar > gadar-in, mukaddem > mokaden.

5.4.5. -ff- > -f-

affedersin > afedersin.

5.4.6. -hh- > -h-

mahhale > mahala.

5.4.7. -kk- > -k-

baba hakkı > baba-hakı, bakkal > bakal-in, bakkal > bakalski, dikkat > dikat, dükkân > dyukyan, mekkâre > mekere, musakka > musaka, nakkaş > nakafçiya, okka > oka, okkala- > okladisvam, takke > take, tekke > teke, tevekkel > tevekel, zakkum > zokum.

5.4.8. -ll- > -l-

adamakıllı > adamkalık, aptallık > abdalık, ballıca > balaca, besbelli > bezbeli, billur > bilyur, billur > bilyuren, cellat > celat-in, cellat > celatski, çatallı > çataliya, çullama > çulama, eyvallah > evala, gülle > gyule, hallaç > halaç-in, kalleş > kaleş, kellepuş > kelepoş, kolla- > koladisvam, kullan- > kulandisvam, kullandır- > kulandrisvam, muallim > mualim, muhallebi > malebi, mukallit > mukalit-in, musalla > musala, musallat > musalat, sallantı > salantiya, tellal > telyal-in, zavallı > zavaliya.

5.4.9. -mm- > -m-

meremmet > meremet.

5.4.10. -nn- > -n-

cehennem > cendem, kınnap > kanap, muhannet > muanat-in, sünnet > syunet, sünnetli > syunetliya.

5.4.11. -rr- > -r-

cerrah > cerah-in, hürriyet > huriet, meserret > meşerat, mutasarrıf > myutesarif, sarraf > saraf-in, şirret > şeyret-in, teferrüç > teveriç, temerrüt > temerut-in.

5.4.12. -ss- > -s-

hisse > hise, muhassıl > muhasıl, temessük > temesuk.

5.4.13. -tt- > -t-

battal > batal, müfettiş > myufetiş-in, temettü > temetuat, tuttur- > tuturdisvam, tüttü > tyutyu, yuttur- > yuturdisvam.

5.4.14. -vv- > -v-

evvel > evel, kuvvet > kuvet, kuvvetlen- > kuvetlendisvam se, kuvvetli > kuvetliya, mukavva > mukava, mukavva > mukaven.

5.4.15. -zz- > -z-

izzet > izet, kezzap > kezap, kezzaplı > kezapliya, lezzet > lezet, lezzetli > lezetliya, müezzin > myuezin-in.

5.5. Ses Türemeleri

Korkmaz'a (1992:131) göre: "Seslerin özelliklerine veya birbirleriyle birleşme şartlarına bağlı bazı sebeplerle, Türkçe ve dilimize girmiş yabancı kelimelerin ön, iç ve son seslerinde ünlü veya ünsüz türemesi biçiminde kendini gösteren ses olayı"dır.

5.5.1. -ya

abacı > abaciya, abalı > abayliya, abdestli > (riza) abdesliya, , aç boğazlı > açboazliya, açmalı > açmaliya, adalı > adaliya, afyonlu > afionliya, ahali > ehaliya, ahırcı > yahırciya, ak (kabzalı bıçak) > akkabzaliya, akıllı > akılliya, akıncı >

akinciya, akıntı > akıntiya, aksi > aksiya, aktarcı > ahtarciya, al > alya, alçı > alçiya, alıcı > alaciya, alışveriş > alışverişçiya, altınlı > altınliya, ambarcı > ambarciya, amber > amberliya; amberiya, anadolulu > anadolliya, anasonlu > anasonliya, arabacı > arabaciya, arıntı > arantiya, arkalı > arkaliya, arzuhâlci > arzuhalciya, asi > asiya, askı > askiya, asmalı > asmaliya, astar > astarciya, atlı > atliya, avcı > avciya, avantacı > avantaciya, avlu > avliya, aygır > aygırciya, aylakçı > aylyakçiya, aylıkçı > aylikçiya, aynacı > aynaciya, aynalı > aynaliya, ayva > ayvaniya, baca > bacaciya, bacaklı > bacakliya, baç > baçiya, badanacı > badanaciya, bademli > bademliya, bağalantı > balantiya, bahtlı > bahtliya, bak- > bakatya, bakırcı > bakırciya, balcı > balciya, balıkçı > balıkçiya, balkan > balkanciya, balkanliya, baltacı > baltaciya, barutçu > barutçiya; barutlu > barutliya, baskı > baskiya, basmacı > basmaciya, basmalı > basmaliya, baş > başiya, deli başı > baş-deliya, başaltı > başaltiya, başarı > başariya, batakçı > batakçiya, bayır > bairciya, bedavacı > badevaciya, bedestenci > bezistenciya, bedevi > bedeviya, bekçi > bekçiya, bekri > bekriya, bela > belyaliya, bela > belaciya, beratlı > beratliya, bereketli > bereketliya, beylikçi > beglikçiya, bıçkı > biçkiya, bıçkıcı > biçkiciya, bırantı > brantiya, bıyık > buyukiya, bıyıklı > buyukliya, biçimli > biçimliya, bilgi > bilgiya, binme > biniya, binici > bineciya, birli > birliya, bir yüzlü > bir-yuzliya, bitli > bitliya, boğası > bogasiya, boğaz > boazliya, bokluk > boklukçiya, bol > bolciya, bombacı > bombaciya, borani > bureniya, borçlu > borçliya, boru > buriya, borucu > borıciya, bostancı > bostanciya, bostancı başı > bostancibaşiya, boylu > boyliya, boyalı > boyaliya, boyacı > boyaciya, bozacı > bozaciya, bölükçü > byulyukçiya, börekçi > byurekçiya, budaklı > bodakliya, bulutlu > bulukliya, burgu > burgiya, burmalı > burmaliya, buyurucu > buyurciya, cadı > cadiya, camcı > camciya, camlı > camliya, cami > camiya, çangal > çangalçiya, cenkçi > cenkçiya, cepçi > cepçiya, cesaretli > cesaretliya, cevahirci > cevairciya, cevherli > ceferliya, cilalı > celaliya, cilveli > celveliya, cimri > cimriya, cinci > cinciya, cümbüşlü > cumbuşliya, çadırcı > çadırciya, çakı > çekiya, çakırkeyif > çakır-kefliya, çakmak > çakmakliya, çalgıcı > çalgaciya, çalı > çaliya, çalımlı > çalımliya, çalma > çalmaliya, çamurlu > çamurliya, çapacı > çapaciya, çapı dişli > çepıdişliya, çardaklı > çardakliya, çarıkçı > çarıkçiya, çarklı > çarkliya, çarkçı > çarkçiya, çarşı > çarşiya, çatallı > çataliya, çatı > çatiya, çehreli > çeyreliya, çeki > çekiya, çeki > çikiya, çekici > çikiciya, çekmeli > çekmaliya, çeltikçi > çaltıkçiya,

çemberli > çemberliya, çeneli > çeneliya, çengi > çengiya, çerçi > çerçiya, çeribaşı > çeribaşiya, çeşitli > çeşitliya, çıkıkçı > çikakçiya, çırpı > çarpiya, çiçekli > çiçekliya, çifteli > çifteliya, çiftçi > çiflikçiya, çilenti > çilintiya, çini > çiniya, çirişli > çirişliya, çivi > çiviya, çivit > çivitliya, çizgi > çizgiya, çorbacı > çorbaciya, çuhacı > çohaciya, dadı > dadiya, dağlı > daaliya, dalavereci > dalaveraciya, damak > damaskiya, damarlı > damarliya, damgalı > damgaliya, damla > damlaliya, dandin > dandaniya, dava > daviya, davetli > daavetliya, davulcu > daulciya, dayan- > dayanya, dayanıklı > dayanakliya, değirmenci > dermenciya, değirmi > dirmiya, delibaşı > delibaşiya, delikanlı > delikanliya, demirli > demirliya, demirci > demirciya, denkçi > denkçiya, derbentçi > derventciya, deri > deriya, dertli > dertliya, desturlu > testirliya, deveci > deveciya, dikici > dikiciya, dilenci > dilinciya, dimi > dimiya, dimi > dimiciya, direkli > direkliya, dirgen > direnciya, dişli > dişliya, dizge > dizgiya, dizi > diziya, doğancı > doganciya, doğramacı > dogramaciya, dolandırıcı > dolandırıciya, dolapçı > dolapçiya, dondurmacı > dondurmaciya, döşek > dyuşekçiya, dudaklı > dudakliya, dumanlı > dumanliya, duvarlı > duvarliya, duvarcı > duvarciya, dükkâncı > dyukyanciya, dümenci > dyumenciya, dürü > dyuriya, düzenli > dyuzenliya, düztaban > duztabanliya, ecel > ecelliya, ekmekçi > ekmekçiya, ekşi > ikşiya, elçi > elçiya, emanetçi > amanetçiya, entari > enteriya, enteşe > enteşiya, eskici > eskiciya, eşekçi > eşekçiya, eşli > eşliya, eşarp > şarpiya, ev sahibi > evsaibiya, faydalı > faydaliya, faytoncu > faytonciya, fenerci > fenerciya, fermanlı > fermanliya, fesli > fesliya, fesatçı > fesatçiya, fıçı > fuçiya, fırıncı > fırınciya, fışkı > fışkiya, fidan boylu > fidanboyliya, filan kişi > filankişiya, fitilci > fitilciya, fitneci > fitneciya, frengi > frengiya; frengliya, gaileli > gaileliya, gemi > gemiya, gemici > gemiciya, geren > gerenliya, gevrekçi > gevrekçiya, gezgin > gezginciya, gezinti > gezentiya, gidi > gidiya, gök > gyokliya, göncü > gyonciya, gör- > gyorgiya, gövdeli > gyovdeliya, göz+boyacı > gyozboyaciya, gurbetçi > gurbetçiya, güderi > gyuderiya, gülcü > gyulciya, gülab > gyulabiya, gümrükçü > gyumrukçiya, gümüşlü > gyumyuşliya, gündelikçi > gyundelikçiya, güreli > gyureliya, gürültücü > gyurultaciya, güvendi> gyuvendiya, güz > gizlya, haberli > haberliya, haberci > haberciya, hacı > haciya, haklı > hakliya, halı > haliya, halkalı > halkaliya, hamamcı > hamamciya, hamsi > hamsiya, hamurcu > hamurciya, hancı > hanciya, hapishaneci > apsanciya, haraççı > haraççiya, haram >

haramciya, harami > haramiya, harbi > arabiya, harçlı > harçliya, harın > harunliya, harmancı > harmanciya, hasetçi > hasetçiya, hasırcı > hasırciya, hatalı > hataliya, hatır > hatırciya, havaleli > havaleliya, havlu > havliya, havra > havraciya, hayda- > haydaciya, hayırlı > hairliya, hazırcı > hazırciya, helvacı > halvaciya, hemşire > emşeriya, hergeleci > hergeleciya, hesapçı > hesapçiya, hizmetçi > izmetçiya, horata > horataciya, huni > funiya, huri > huriya, hüner > unerciya, hünerli > unerliya, ibrikçi > ibrikçiya, ibrişimci > ibrişimciya, içki > içkiya, içkici > içkiciya, ihmal > ihmalciya, intizap > intizapçiya, ikbal > ikballiya, ikindi > ikindiya, ikramcı > ikramciya, iktiza > ihtizaliya, ilaçlı > ilaçliya, ilk > ilkniya, iltizamcı > iltizamciya, , imece > meciya, inatçı > inatçiya, inatlı > inatliya, inat > inatya se, inci > inciya, insaflı > insafliya, ispat > ispatçiya, isteyici > isteciya, istifçi > istifçiya, istifçi başı > istifçibaşiya, işçi > işçiya, işkembeli > şkembeliya, işkembeci > şkembeciya, işlemeci > işlemeciya, işlemeli > işlemeliya, iştahlı > iştahliya, itibarlı > ihtibarliya, kabahatli > kabahatliya, kabakçı > kabakçiya, kabız > kabuzliya, kabza > kabzaliya, kabul > kabulya se, kaçak > kaçakçiya, kademli > kademliya, kadı > kadiya, kadifeli > kadefliya, kafesli > kafezliya, kaftancı > kaftanciya, kaftanlı > kaftanliya, kahır > kahırya se, kahvaltı > kahvaltiya, kahveci > kafeciya, kalaycı > kalayciya, kalburcu > kalburciya, kaldırımlı > kaldırımliya, kaldırımcı > kaldırımciya, kalem > kalemciya, kalıpçı > kalıpçiya, kalıplı > kalıpliya, kalkancı > kalkanciya, kalpaklı > kalpakliya, kalpakçı > kalpakçiya, kamcı > kamçiya, kambur > kamburliya, kanlı > kanliya, kandırma > kandırmaciya, kandilci > kandilciya, kantarcı > kantarciya, kan taşı > kantaşiya, kapı > kapiya, kapaklı > kapakliya, kapıcı > kapuciya, kâr > kyarciya, kâr > kyarliya, kâr > kyarya, karagözcü > karagyozciya, karagözlü > karagyozliya, kara kaşlı > karakaşliya, karakalpak > karakalpakliya, karpuzcu > karpuzciya, kasabalı > kasabaliya, kaşar > kaşerciya, kaşıkçı > kaşikçiya, katırcı > katırciya, katmerli > katmerliya, katrancı > katranciya, kavalcı > kavalciya, kavaracı > kavaraciya, kavgacı > kavgaciya, kavgalı > kavgaliya, kavi > kaviya, kavuncu > kaunciya, kayıkçı > kaikçiya, kayısı > kaysiya, kayışlı > kaişliya, kaykı > kaykiya, kaymaklı > kaymakliya, kaytancı > gaytanciya, kazancı > kazanciya, kebapçı > kebapçiya, kebe > kebeciya, keçeci > keçeciya, kederli > kederliya, kelepirci > kelepirciya, kemancı > kemaneciya, kemerli > kemerliya, kenarlı > kenarliya, kenef > kenefçiya, kepaze > kepazya, keresteli > kerestеliya, keresteci > kerestеciya,

kervancı > kervanciya, kese > kesiya, kesici > keseciya, keski > keskiya, kestaneci > kestenciya, keyifli > kefliya, kef > kefya se, kezzaplı > kezapliya, kılıç > kalıççiya, kılıçlı > kalıçliya, kın > kınciya, kır > kırciya, kırçan > karçanliya, kırıntı > karantiya, kırkımcı > kırkımciya, kısa boylu > kısaboyliya, kıskanç > kıskanciya,; kıskantiya (kıskançlık), kıskı > kaskiya, kısmetli > kısmetliya, kıyıcı > kıyciya, kıyafetli > kayafetliya, kıymetli > kaymetliya, kibrit > kibritliya, kilerci > kilerciya, kilimci > kilimciya, kir > kirlivya, kiracı > kiraciya, kireççi > kireççiya, kireçli > kireçliya, kirişçi > kirişçiya, kirişli > kirişliya, kitapçı > kitabçiya, koku > kokiya, kolancı > kolanciya, kolcu > kolciya, kolçaklı > kolçakliya, komitacı > komitaciya, komşu > komşiya, konakçı > konakçiya, konaklı > konakliya, koruk > korukliya, koşu > koşiya, köklü > kyokliya, kömürcü > kyumyurciya, köprü > kyupriya, köstekli > kyustekliya, köşeli > kyoşeliya, kötü > kyotiya, kubbeli > kubeliya, kubur > koburliya, kulplu > kulpliya, kumarcı > komarciya, kumaşlı > kumaşliya, kumru > kumriya, kunduracı > kunduraciya, kurbet > kurbetiya, kurşuncu > kurşumciya, kurşunlu > kurşumliya, kuşak > koşakliya, kusurcu > kusurciya, kusurlu > kusurliya, kuş > kuşliya, kuşku > kuşkiya, kutu > kutiya, kuvvetli > kuvetliya, kuyruklu > kuyrukliya, kuyu > kuyiya, kuyumcu > kuyumciya, külbastı > kyulbastiya, kümbet > kyumbeciya, kürkçü > kyurkçiya, küs- > kusya, küskü > kyuskiya, küstere > kyustereciya, laf > lafya, laf > lafaciya, lafçı > lafçiya, lağımcı > lagımciya, lakırtı > lakırdiya, lala > lalaciya, lambalı > lambaliya, leblebi > leblebiya, leblebici > leblebiciya, lekeli > lekeliya, lenger > lengerciya, leş > leşçiya, lezzetli > lezetliya, lobut > lobutçiya, lokantacı > lokantaciya, lokumcu > lokumciya, lüleci > lyuleciya, madenci > madanciya, mahmur > mahmurliya, mahmuzlu > mahmuzliya, mahsul > maksulciya; maksulliya, mahzar > mahzarciya, makamlı > makamliya, makasçı > makazçiya, mallı > malliya, malcı > malciya, mantırcı > mantarciya, marazlı > marasliya, marifetli > murafetliya, marul > marulya, masalcı > masalciya, maskara > maskarya (maskaralık etmek), masraflı > masrafliya, mavi > maviya, maytapçı > maytapçiya, maytap > maytapya se (şaka yapmak), mayalı > mayliya, mazı > maziya, mehter > mehterciya, mektupçu > mektupçiya, menzilci > menzalciya, mera > meraciya, meraklı > merakliya, mercanlı > mercanliya, merhametli > merhametliya, mermerli > mermerliya, mertebe > mertebeliya, meyhaneci > mehanciya, mirasçı > mirasçiya, mukayyet > mukaetliya, mumcu > mumciya, muska

> muskaliya, mutafçı > mutafçiya, müft > muftaciya, müftü > myuftiya, müşteri > myuşteriya, mütevelli > myutevelliya, nakkaş > nakafçiya, nafe > nafeliya, namlı > namliya, namuslu > namuzliya, nara > naraciya, nişancı > nişanciya, nişanlı > nişanliya, nöbetçi > nebetçiya, nüfuzlu > nofuzliya, ocaklı > ocakliya, ocakçı > ocakçiya, oda > odaya, odacı > odaciya, oduncu > oduncuya, ondalıkçı > ondalıkçiya, orakçı > orakçiya, ormancı > ormanciya, ovalı > ovaliya, ölçü > yolçiya, paçalı > paçaliya, pahacı > paaciya, pala bıyıklı > palabuyukliya, palavracı > palavraciya, pamukçu > pamukçiya, pamuklu > pamukliya, panayırcı > panairciya, paralı > paraliya, pastırmacı > pastırmaciya, paşa > paşaliya, patırtı > patırdiya, paytak > paytakliya, pazar > pazarya se, pazarcı > pazarciya, pazı > paziya, pençeli > pançaliya, perçemli > perçemliya, perdeli > perdeliya, pervazlı > pervazliya, pestilci > pestilciya, peşkir > peşkirliya, peynirli > peynirliya, pıhtı > pihtiya, piştov > piştovciya, piştov > piştovliya, pınarcı > bunarciya, pırtı > pırtiya, pinti > pintiya, pişi > pişiya, pişman > pişmanya se (pişman olmak), poşucu > poşaciya, pösteki > pyostekiya, pullu > pulliya, pusu > pusiya, püsküllü > piskyulliya, rahat > rahatliya, rahmetli > rahmetliya, rahvan > rahvanliya, rakı > rakiya, rakıcı > rakiciya, ramazan > ramazanliya, razakı > rezekiya, renkli > renkliya, rezil > rezilya (rezik etmek); rezilya se (rezil olmak), ricacı > ricaciya, rugan > ruganliya, rüşvetçi > ruşvetçiya, saatçı > sahatçiya, saçlı > saçliya, safralı > safraliya, sağma > sagmalciya, sağrı > sargiya, sahip > saibiya, sahtiyancı > sahtiyanciya, sai > saiya, saka > sakaciya (sucu), sakızlı > sakızliya, saksı > saksiya, salcı > salciya, salepçi > salepçiya, sallantı > salantiya, saltanatlı > saltanatliya, samurlu > samurliya, saralı > saraliya, saraylı > sarayliya, sargı > sargiya, satıcı > satıciya, sayacı > sayaciya, saygı > saygiya, sayıcı > sayaciya, sedefli > sedefliya, sefa > sefaciya, sefalı > sefaliya, sefer > seferya, selam > selyamliya, semerci > samarciya, sergi > sergiya, sergici > sergiciya, selvi > selviya, sevdalı > sevdaliya, sevgili > sevgeliya, seyirci > seirciya, sıkıntı > sıkıntiya, sızı > sıziya, silahlı > silyahliya, silgi > silgiya, simitçi > simidçiya, sinameki > selemikiya, sini > siniya, sipahi > spahiya, sivri > sivriya, sobacı > sobaciya, sokak > sokakçiya (serseri), solak > solakçiya, sopa > sopaciya, soylu > soyliya, sözlü > syozliya, suratlı > suratliya, suvat > suvatçiya (bakıcı), süngerli > syungerliya, süngü > syungiya, sünnetli > syunetliya, sürücü > syuryuciya, sürekçi > syurekçiya, sürgü > syurgiya, sürmeli > syurmeliya, sürü > syuriya, sütçü >

syutçiya, süvari > suvariya, şahinci > şahanciya, şakacı > şegaciya, şame > şamiya, şarkı > şarkiya, şeftali > şevteliya, şekerli > şekerliya, şekerci > şekerciya, şerbetli > şerbetliya, şıfrıntı > şafrantiya, şinik > şinikçiya, şorolop > şorolopçiya (dolandırıcı), tafra > tafraliya; tafrya se, tahminci > tahminciya, takı > dakiya, taklacı > taklaciya, taksirat > taksiratliya, talimli > talimliya, talipli > talipliya, taneli > taneliya, tapkur > tapkurciya (tabak), tapu > tapiya, tapucu > tapiciya, tarakçı > darakçiya, taşçı > taşçiya, tatlı > tatliya, tavlı > tavliya, tayıncı > tainciya, tazı > taziya, telli > telliya, telgrafçı > telegrafçiya, temelli > temelliya, tenekeci > tenekeciya, tepsi > tepsiya, terazi > tereziya, terbiyeli > terbieliya, terki > terkiya, terlikçi > terlikçiya, tertipli > tertipliya, terzi > terziya, teslimci > teslimciya, testi > testiya, tezkereci > teskereciya, tımar > timarya, tımarlı > timarliya, tıpırtı > tupurdiya, tiryaki > terekiya, tohumcu > toumciya, tomrukçu > tumrukçiya, topçu > topçiya, toplu > topliya, toptancı > toptanciya, tornacı > durmaciya, tortu > turtiya, tömbeki > tyumbekiya, törpü > terpiya, tövbeli > töybeliya, trampa > trampaciya, tufacı > tufaciya, tulumbacı > tulumbaciya, turşu > turşiya, tüfekçi > tyufekçiya, türlü > tyurliya, türkü > tyurkiya, tütüncü > tyutyunciya, ucuzcu > ucusçiya, uçkurlu > uçkurliya, uncu > unciya, urgancı > organciya, uslu > usliya, uykucu > uykuciya, ütü > yutiya, vali > valiya, varaklı > varakliya, varakçı > varakçiya, vasi > vasiya, verimli > verimliya, vergi > vergiya, vergici > vergiciya, yahudi > yahudiya, yabancı > yabanciya, yağlı > yagliya, yağcı > yaciya, yağmacı > yamaciya, yahni > yahniya, yakı > yakiya, yalancı > yalanciya, yaldızlı > yaldızliya, yalı > yaliya, yankesici > yankeseciya, yapı > yapiya, yaralı > yaraliya, yardımcı > yardımciya, yarıcı > yarıciya, yasakçı > yasakçiya, yastıklı > yastıkliya, yatık > yatıkçiya, yatsı > yatsiya, yavru > yavriya, yavuklu > yevakluya, yaylı > yayliya, yazı > yaziya, yazıcı > yazaciya, yedekli > yedekliya, yelkenci > yelkanciya, yemenici > yemeniciya, yerli > yerliya, yiyici > iciya, yoklu > yokliya, yolcu > yolciya, yorgancı > yurganciya, yöre > yuriya, yumru > yumriya, yüzbaşı > yuzbaşiya, zahmetli > zahmetliya, zanaatçı > zanayatçiya, zanaat > zanayatliya (sanati olan), zararlı > zararliya, zavallı > zavaliya, zehirli > zehirliya, zerdali > zardeliya, zerzevatçı > zarzavatçiya, zibidi > zibidiya, zindancı > zandanciya, ziyan > zyanliya, ziyancı > zyanciya, zulüm > zulumciya.

5.5.2. -in, iki şekilliler

beşaret > bişiyretin, beyhude > beyhutin, cahil > cahilin, dipsiz > dipsizin (kötü kişi), düşman > duşmanin, haham > hahamin, hain > hainin, kaltaban > haltavanin, kavas > gavazin, müslüman > myusyulmanin, nankör > nankyorin, pir kişi > pirgişin, tatar > tatarin,

acem > acem-in, arap > arap-in, arkadaş > arkadaş-in, aktar > ahtar-in, âyan > ayan-in, babayiğit > babait-in, bakkal > bakal-in, berbat > berbat-in, cambaz > cambaz-in, cansız > cansız-in, cellat > celat-in, cerrah > cerah-in, congalaz > congoloz-in, çapkın > çapkın-in, çeşit > çeşit-in, çavuş > çauş-in, çıfıt > çifut-in, çoban > çoban-in, dinsiz > dinsiz-in, dingil > dingil-in, dipsiz > dipsiz-in, edepsiz > edepsiz-in, esnaf > esnaf-in, fodul > fudul-in, gaddar > gadar-in, gâvur > gyaur-in, hadim > hadım-in, hallaç > halaç-in, hamal > hamal-in, harabat > harabat-in, haset > haset-in, havari > aver-in, haydut > haydut-in, haylaz > haylaz-in, hayvan > hayvan-in, hırsız > hırsız-in, ırgat > argat-in, imam > imam-in, kabzımal > kabzamal-in, kakavan > kakavan-in, kalpazan > kalpazan-in, kaltaban > kaltaban-in, karakaçan > karakaçan-in, kasap > kasap-in, katil > katil-in, kaymakam > kaymakam-in, kazaz > kazas-in, kefil > kefil-in, keşiş > keşiş-in, kılavuz > kalauz-in, kitapsız > kitapsız-in, madrabaz > matrapaz-in, mahluk > mihlyukat-in, manav > manaf-in, mendebur > mendebur-in, miskin > miskin-in, muavin > muavin-in, muhafız > muhafız-in, muhannet > muanat-in, muhtar > muhtar-in, muhzır > muzur-in, mukallit > mukalit-in, musahip > musaip-in, müdür > myudyur-in, müezzin > myuezin-in, müfettiş > myufetiş-in, müflis > mihlyuz-in, mühendis > mendiz-in, mülazım > myulazim-in, mültezim > mültezim-in, müşteşar > myuşteşar-in, mütesarif > myutesarif-in, naip > naib-in, nalbant > nalbant-in, nekes > nekez-in, pehlivan > pehlivan-in, rical > rical-in, sadrazam > sadrazam-in, sahtekâr > sahtekyar-in, sarraf > saraf-in, sarhoş > sarhoş-in, seğmen > seymen-in, serdar > serdar-in, sersem > sersem-in, seyis > seiz-in, simsar > simsar-in, şahit > şahat-in, şakirt > şegirt-in, şarlatan > şarlatan-in, şaşkın > şaşkın-in, şirret > şeyret-in, tahsildar > tahsildar-in, telbis > telbiz-in, tellal > telyal-in, tembel > dembel-in, temerrüt > temerut-in, tercüman > tercuman-in, terlemez (terleme-'den) > terlemez-in, tüccar > tucar-in, uğursuz > ursuz-in, vekil > vekil-in, yaver > yaver-in, zabit > zabit-in, zaim > zaim-in, zengin-in, zirzop > zarzop-in.

5.5.3. -disva-m/ -tisva-m (se), -disa-m/ -tisa-m, -dosva-m

acı- > acadisvam, acıt- > acattisvam, aç- > açtisvam, alda- > aldatisvam, alış- > alaştisvam, anla- > annadisvam, anlat- > anatardisvam, arışla- > araşladisvam, art- > artisvam, artır- > artırdisvam, astır- > astardisvam, aşık olmak > aşikladisvam se, aşıla- > aşladisvam, aşır- > aşırdisam, at- > attırdisvam, az- > azdisvam, bağır- > bartisam, bağışla- > başladisvam, bak- > baktisvam, barışmak > baraştisvam, bas- > bastisvam, başar- > başardisam, başla- > başladisvam, bat- > batisvam, batır- > batırdisvam, bayatla- > bayatlandisam, bayıl- > bayaldisvam, becer- > becerdisvam, beğen- > bendisvam, benze- > benzetisvam, besle- > besledisvam, bez- > bezdisvam, bık- > baktisvam, bırak- > braktisvam, bindir- > bindirdisam, bit- > bittisvam, bitir- > bitirdisvam, bokla- > bokladisvam, bollan- > bollandisvam, boşan- > boşandisvam, boya- > boyadisvam, boz- > bozdisvam, bozuş- > bozuştisvam, bula- > buladisvam, bulaştır- > bulaştırdisvam, bulaş- > bulaştisvam, buna- > bunatisvam, buyur- > buyurdisvam, büyüt- > biyuttisvam, çak- > çaktisvam, çal- > çaldisvam, çalış- > çalıştisvam, çarp- > çarptisvam, çat- > çattisvam, çek- > çektardisam, çerçevele- > çerçeveledisvam, çevir- > çeverdisvam se, çiz- > çizdosvam, dadan- > dadandisam, dal- > daldisvam, dalaş- > dalaştisvam se, danış- > danaştisvam se, davran- > davrandisvam (se), dayat- > dayattisvam, değ- > deydisvam, dene- > denedisvam, denkle- > denkledisvam, depreş- > depreştisvam, dokun- > dokundisvam, dolandır- > dolandırdisvam, donat- > donattisvam, döşe- > dyuşedisam, dur- > durdisam, düş- > dyuştisvam, edin- > edindisvam, eğlen- > eglendisvam, ekle- > ekledisam se, eksil- > eksildisvam, eş- > iştisvam, ettir- > ettirdisvam, ez- > izdisvam, geber- > geberdisvam, geçir- > geçerdisvam, geçin- > geçindisvam, ger- > gerdisam, getir-> getirdisvam, gevşe- > gevşedisvam, gezdir- > gezdirdisvam, gör- > gyorendisam, göster- > gyozterdisam, güven- > gyuvendisvam, haşla- > aşladisvam, hazet- > hazettisvam, helalleş- > helallaştisvam se, hırpala- > hırpaladosvam, ısmarla- > smarladisam, il- > ildisvam, imren- > imrendisvam, inci- > incidisvam se, incit- > incettisvam, işle- > işlidisvam, işlet- > işlettisvam, izle- > ezledisvam, kabar- > kabardisvam, kaç- > kaçtisvam, kaçır- > kaçardisvam, kal- > kıldisvam, kalay- > kalaydisvam, kan- > kandisvam, kandır- > kandırdisvam, kanır- > kanardisvam, kap- > kaptisvam, kapa- > kapadisvam, kapattır- > kapattırdisvam, kapla- > kapladisvam,

karış- karaştisvam, kaşan- > kaşandisam se, kaşıkla- > kaşikladisvam se, katla- > katladisvam, kavur- > kavardisvam, kay- > kaydisvam, kazan- > kazandisvam, kekele- > kekelendisvam, kes- > kestisvam, kesil- > kesildisvam, kıl- > kaldisam, kımılda- > kamaladisvam, kır- > kırdisvam (yok etmek); kırdisvam se (yok olmak), kırk > kırkladisvam, kıs- > kıstisvam, kıskan- > kıskandisvam, kıstır- > kıstırdisvam, kıy- > kaydisvam, kız- > kazdisvam se, kızdır- > kızdırdisvam, kolla- > koladisvam, kon- > kondisvam, kondur- > kondurdisvam, konuş- > konuştisvam, kop- > koptisvam, koş- > koştisvam, köpür- > kyupyurdisvam, kullan- > kulandisvam, kur- > kurdisvam, kurdisvam se, kurtar- > kurtardisva, kurtul- > kurtuldisvam se, kurul- > kuruldisvam se, kuşku > kuşkulandisvam, kuşkulandisvam se, kuvvetlen- > kuvetlendisvam se, kürü- > tyuryudisam, lekele- > lekeledisvam, meraklan- > meraklandisvam, mühürle- > mihyurledisvam, nazlan- > nazlandisvam se, nikâhlan- > nikyahlandisvam se, nişanlan- > nişanlıdisvam, okkala- > okaladisvam, otur- > oturdisvam, oynat- > oynattisvam, öfkelen- > yufkelendisvam se, özen- > izindisam, parçala- > parçaladisvam, parla- > parladisvam, patla- > patladisam, patırda- > patırdisvam, pişir- > pişirdisvam, pey > peyledisvam, rahatlandır- > rahatlandırdisvam, rast gel- > razgeldisvam, sağla- > saalatisvam, sağ- > sagdisvam, sal- > saldisvam, salla- > sallladisvam, sar- > sardisvam, sarın- > sarındisvam, sataş- > sataştisvam, say- > saydisvam, sez- > sezendisvam, sıkıl- > sıkıldisvam, sıçtır- > siçtirdisvam, sık- > sıktisvam, sındır- > sandırdisvam, siktir > siktirdisvam, sök- > syuktisvam, söylen- > syoylendisvam, süz- > syuzdisvam, şaş- > şaştisvam, şaşır- > şaşardisvam se, şenlen- > şenledisvam, şiş- > şıştisvam, tanı- > tanadisvam, tasla- > taslladisvam, tavla- > tavladisvam, tazele- > tazeletisvam, telle- > telledisvam, tep- > teptisvam, tuttur- > tuturdisvam, tutul- > tutuldisva se, tutuş- > tutuştisvam se, uğraş- > uraştisvam se, ulaş- > ulaştisvam, um- > umdisam, usan- > usandisvam, uy- > uydisvam, uydur- > uydurdisvam, var- > vardisvam, varak- > varaklladisvam, vazgeç- > vazgeçtisvam (se), yakış- > yakıştisvam, yanaş- > yanıştisvam, yaptır- > yaptırdisvam, yara- > yaradisvam, yarala- > yaraladisvam, yarat- > yaratisvam, yatış- > yataştisvam, yavaşla- > yavaşladisvam, yay- > yaydisvam, yedir- > yedirdisvam, yerleş- > yerleştisvam, yetiş- > itiştisvam, yık- > yaktisvam, yıprat- > ipratttisvam, yokla- > oklladisvam, yuttur- > yuturdisvam, zapt > zaptisvam, zevklen- >

zevklendisvam, zevzeklen- > zevzeklendisvam se, zorla- > zorladisvam, zorlan- > zorlandisvam.

5.5.4. –(u)va-m (se)/ (y)va-m (se), -(y)stva-m, -osva-m/-(y)asva-m/-isva-m

çapkın > çapkınuvam, çırak > çirakuvam, ergen > ergenuvam, hamal > hamaluvam, haylaz > izhaylazvam (se), hayta > izhaytvam, kelte > keltuvam, kör > kyorluvam se, kullandır- > kulandrisvam, linç > linçuvam, nigâr > nigaruvam, şaka > şeguvam se, yürü- > yurvam (se); çorbacı > çorbaciystvam, derebeyi > derebeystvam; haymana > izhaymanyavam (se), kalpazan > izkalpazanyavam (se), kusur > izkusuryavam, sakat > osakatyavam (se).

cep > ceposvam, haymana > haymanosvam, katıl- > katalyasvam, kına > kınosvam, mandal > mandalosvam, perçin > perçinosvam, rahat > rahatyasvam, rende > rendosvam, sabun > sapunisvam, siftah > seftosvam, şamar > şamarosvam, yatır- > yatartarisvam, zift > ziftosvam.

5.5.5. -(y)ski-/ -şki

abacı > abaciyski, acemi > acamiyski, acem > acemski, Anadol > anadolski, arabacı > arabaciyski, arnavut > arnautski, avantacı > avantaciyski, babayiğit > babaitski, bacanak > bacanaşki, bakırcı > bakırciyski, bakkal > bakalski, balkan > balkanski, başı bozuk > başizbozuşki, batakçı > batakçiyski, bayraktar > bayraktarski, beylik > begliçiyski, bit pazarı > bitpazarski, bokluk > boklukçiyski, bostancı > bostanciyski, boyacı > boyaciyski, bunak > bunaşki, cellat > celatski, çapkın > çapkınski, çarşı > çarşiyski, çırak > çiraşki, çoban > çobanski, çorbacı > çorbaciyski, doğancı > doganciyski, doğramacı > dogramaciyski, dülger > dyulgerski, düşman > duşmanski, esnaf > esnafski, gâvur > gyaurski, gemici > gemiciyski, gurbetçi > gurbetçiyski, hacı > haciyski, harmancı > harmanciyski, haydut > haydutski, helvacı > halvaciyski, kalpakçı > kalpakçiyski, kalpazan > kalpazanski, kaltak > kaltaşki, kantarcı > kantarciyski, karakaçan > karakaçanski, kasap > kasapski, kazancı > kazanciyski, kervancı > kervanciyski, kilim > kilimarski, kiracı > kiraciyski, kömürcü > kyumyurciyski, mahalle > mahlenski, manav > manafski, maytapçı > maytapçiyski, meraklı > merakliyski, meyhaneci > mehanciyski, miskin > miskinski, mutaf > mutafçiyski, müft > myuftiyski, müslüman > myusyulmanski, ortak > ortaşkı,

panayır > panairski, pehlivan > pehlivanski, sahip > saybiyski, semerci > samarciyski, sersem > sersemski, şakacı > şegaciyski, şarlatan > şarlatanski, tambura > tamburaşki, tarikat > tarikatski, tavan > tavanski, tenekeci > tenekeciyski, terzi > terziyski, tütüncü > tyutyunciyski, vakıf > vakıfski, yabancı > yabanciyski, zanaatçı > zanayatçiyski.

5.5.6. -(y)stvo

abacı > abaciystvo, arabacı > arabaciystvo, avantacı > avantaciystvo, babayiğit > babaitstvo, bakırcı > bakırciystvo, batakçı > batakçiystvo, bekâr > bekyarstvo, beylik > beglikçiystvo, bostancı > bostanciystvo, boyacı > boyaciystvo, çorbacı > çorbaciystvo, derebey > derebeystvo, dülger > dyulgerstvo, esnaf > esnafstvo, gurbetçi > gurbetçiystvo, kazancı > kazanciystvo, kilim > kilimarstvo, kiracı > kiraciystvo, müft > myuftiystvo, pehlivan > pehlivanstvo, şarlatan > şarlatanstvo, tenekeci > tenekeciystvo, zanaatçı > zanayatçiystvo.

5.5.7. -(y)nitsa

bakkal > bakalnitsa, berber > berbernitsa, boyacı > boyaciynitsa, darakçı > darakçiynitsa, gevrekçi > gevrekçiynitsa, işkembe > şkembeciynitsa, kalpakçı > kalpakçiynitsa, kasap > kasapnitsa, saraç > saraçnitsa, tenekeci > tenekeciynitsa, zarzavatçı > zarzavatçiynitsa.

5.5.8. -av/-ov

kör > kyorav, anason > anasonov, badem > bademov, boz > bozov, çam > çamov, çelik > çelikov, limon > limonov, naftalin > naftalinov, pamuk > pamukov.

5.5.9. -ar-/ -er-

kilim > kilimarski, kilim > kilimarstvo, sapun > sapunerka.

5.5.10. -de

değme > degmede.

5.5.11. -en

al > alen, altın > altınen, atlas > atlazen, bakır > bakıren, bereket > bereketen, billur > bilyuren, çakıl > çakılen, çit > çiten, çivit > çiviten, gör- > gyorendisam, ibrişim > ibrişimen, intizap > intizapen, kamış > kamışen, kaşmir > kaşmiren, kaşmer > kaşmeren, katran > katranen, keremit > keremiden, kerpiç > kirpiçen, kibtit > kibriten, kadir > kadıren, kahır > kahıren, kamış > kamışen, lokum > lokumen, sakat > osakaten, pak > paken, pamuk > pamuçen, pazar > pazaren, sabun > sapunen, şayak > şayaçen, tevatür > tevaturen, yürek > yureçen, zor > zorlen.

5.5.12. -et/ -at

mahluk > mihlyukat-in, temettü > temetuat, ülker > yulkeret.

5.5.13. iz-

harç > izharça, haylaz > izhaylazvam (se), haymana > izhaymanyavam (se), hayta > izhaytvam, kalpazan > izkalpazanyavam (se), kusur > izkusuryavam.

5.5.14. -ka/ -ko, -ka-m (se)

ahlat > ahlatka, alay > alayka, bat > patka, ben > benka, cartazan > cartazanka, dalyan > dalyanka, doğur- > duurciyka, dokuzar > dokuzarka, düşman > duşmanka, ejder > ajderko, fidan > fidanka, güzel > gyuzelliika, kukumav > kukumyavka, odalı > odaliska, palamar > palamarka, salta > saltamarka, sabun > sapunerka, toplu (iğne) > topliyka.

budala > budalkam (se), çat > çatkam se, vay > vaykam se.

5.5.15. -lık/ -luk

tarikat > tarikatlık, pus > posluk.

5.5.16. -a, -a-

bağan > baana, baldız > baldıza, biç- > biça, bozluk > bozalık, davet > daavet, davetli > daavetliya, değer > diera, gazel > gazela (şiir türü), gelin > gelina, gonca gül > goncegyula, harbi > arabiya, harç > harça, hanım > hanıma, hasret > hasaret, kadın > kadına, kâhya > kehaya, kanat > kanata, karpuz > karpuza, kiraz > kereza, kiremit >

keremida, keyfiyet > kayafet, laf > lafaciya, mâni > maane, maymun > maymuna, mensuk > mensuha, muslin > muselina, müft > mufta, neft > nafta, peltek > pelteça, razı > raaza, sapan > sapana, şapşal > şapşala, tılsım > talasım, trablus > taraboluz, yaban > yabana, yiv > iva.

5.5.17. -d-

mezra > mezdra.

5.5.18. -e, -e-

buhar > buhare, değnek > degenek, geri > gerie, hücre > ocere, kakır > kakare, kâkül > kikele, keman > kemane, kemancı > kemaneciya, metris > meteriz, mirî > mirie, muslin > muselina, oygu > oygue, rençper > rençerer, telgraf > telegraf, telgrafçı > telegrafçiya, tenkâr > tenekyar, ücret > yuceret.

5.5.19. h-, -h-, -h

aydınlık > haydınlık, ışım > haşim, itibarlı > ihtibarliya, olta > holta, peyda > peydah, saat > sahat, saatçı > sahatçiya, tatil > tahtil.

5.5.20. -i, -i-, i-

acemi oğlan > acemioglani, angarya > angariya, askı > askii, baki > bakii, çakşır > çakşiri, dayı > daiya, dikel > dikeli, encam > encemi, fısıltı > fısırtii, fünye > funiya, girye > giriya, gönye > gyuniya, isot > isiot, kabadayı > kabadaiya, kaptan > kapitan, kispet > kespeti, mana > maniya, mahya > mahiya, potur > poturi, saf > safi, sandal > sandali, şalvar > şalvari, tabya > tabiya, takım > takımi, zümrüt > izumrud, vaat > ivaet.

5.5.21. -k, -k-

adamakıllı > adamkalık, dana > danak, fırfıra > farfalak, kamçı > kamşik, labada > lebedka, masum > maksum.

5.5.22. l-, -l, -l-

gülab > gyullap, imbik > linbik, silik > sillik.

5.5.23. -m

bari > barem, belki > belkim, sanki > sankim.

5.5.24. -n, -n-

aba > aben, basma > basmen, darıca > daracan, kadife > kadifen, karataş > karandaş, mukavva > mukaven, nişasta > nişesten, pembe > pemben, salamura > salamuren, sırma > sırmen, söve > syuven. tuğla > tuhlen.

5.5.25. o-, -o

kavuş > okauşvam, mandal > mandalo, sakat > osakaten, sakat > osakatyavam (se), trablus > taraboluz, zarafet > zarafeto.

5.5.26. -s

partal > partsal.

5.5.27. -t

raf > raft, sayvan > sayvant.

5.5.28. -v

keka > kekav, şaşı > şaşav, şişko > şişkav.

5.5.29. y-, -y-

abalı > abayliya, ahırcı > yahırciya, akrep > yıkrap, aylak > aylyak, bekâr > bekyar-in, bekârlık > bekyarlık, bekâr > bekyarstvo, bela > belya, bela > belyaliya, beşaret > bişiyretin, bezirgân > bezergyan-in, billur > bilyur, billur > bilyuren, cesur > ceysur, çene > çeyne, cila > cilya, döş > doyş, dükkân > dyukyan, dükkâncı > dyukyanciya, emlak > emlyak, gâvur > gyaur-in, hakikat > akiykat, ıtlak > itlyak, ilam > ilyam, inkâr > inkyar, kalemkâr > kalemkyar, kâr > kyar, kâr > kyarciya, kâr > kyarliya, kâr > kyarya, kukumav > kukumyavka, mahluk > mihlyukat-in, mahlul > mahlyul, malikâne > malikyane, mana > maniya, mesela > meselya, mevla > mevlya, mimar > meymar, mutasarrıf > myutesarif, nikâh > nikyah, nikâhlan- > nikyahlandisvam se, selam > selyam, selamet > selyamet, selamlık > selyamlık, seyran > seyryan, silâh >

silyah, silahlı > silyahliya, sütlaç > syutlyaş, şikâr > şekyar, şirret > şeyret-in, tenkâr > tenekyar, tezgâh > tezgyah, toplu (iğne) > topliyka, trampa > trampya, zanaat > zanayat, zanaatçı > zanayatçiya, zanaat > zanayatliya, zükam > zukyam.

5.6. Göçüşme

Vardar (2002 :104) "Bir sözcük içinde birbirini izleyen iki sesbirimin yer değiştirmesi" olarak tanımlamaktadır.

Korkmaz'a gore (1992: 74): "Kelime içindeki komşu veya uzak seslerin yer değiştirmesi olayı"dır.

Türkçeden Bulgarcaya geçen göçüşmeye uğramış sözcükler şunlardır:

aralaş- > araşladisvam, havyar > hayver, ırz > rız, karamandalo > karamandola, kestel > ketsel, kırkma > krıkma, müslüman > myusyulmanin, sağrı > sargiya, sakandırık > kasandrık, şadırvan > şadravan, tekerlek > terkelek, kaburga > karbuz, kullandır- > kulandrisvam, tecrübe > tercube, teyze > tezya, tırabzan > tarpazan, turp > trup, yadest > yadets.

5.7. İki veya Daha Çok Şekilliler

abdest > abdest, abdes
abdestlik > abdeslik, aptezlik
abdıragan > aptırı, antırı
abraş > abraş, abraşliya, abraşest
acemi > acemiya, acamiya
acemilik > acemilik, acamalık
açıkgözlük > açigyozlık, açigyozluk
ada- > adadisam, ıdıdısam
adam > adam, adım
âdet > adet, hadet, aget
aferin > aferim, aferin
ahenk > ahenk, aink
ahır > ahır, yahır, yahar
ahiret > ahretlik, aretlik
akıncı > akinciya, yakınciya
ak kabzalı > akkabzaliya, akkapzaliya
akran > yekran, ekran, akran-in
aksilik > aksilik, ıksilik
alaman > alaman, alamana
alamet > alimet, ılimet, alemet
alçak > alçak, alçek, halçak
aldatma > aldatma, ıldıtma
alışık > alaşik, alaşık
altı > altılık, altıluk; altıparmak, ıltıpırmak; altıpatlak
ambar > ambar, hambar
amca > amuca, amiciya, mijo
amel > amelya, amelyo
an > yen, en
anasını > anasını, ınısını
anahtar > anahtar, nahtar
angut > angıç, angıt
anız > anis, ınıs
ardak > ardak, ırdak

ara > ara, ırı
arada > arada, ırıda
ara- > aradisvam, ırıdisvam
arış > arış, aruş
ark > arg, hark
arslan > arslan, aslan, raslan, raslan
arzuhâl > arzuhal, harzuhal, harzuval, arzabal
asıl > asal, asıl, hasıl, aslı
asker > asker, askerliya, esker-in
asli > aslı, asliya
astar > astar, hastar
astarlık > astarlık, hastarlık
ayanlık > ayanlık, ayanlik
aygırlık > aygırlık, ıygırlık
ayaz > ayas, ıyaz
aykırı > aykır, ıykır
aylıkçı > aylikçiya, elekçiya
aza > aaza, aza
azat > azat, ezat, yezat
azılı > azıl, yazıl
azil > azil, azliya
baba > baba, babo, babayko
babaç > babaç, babaçko
baç > baç, bac
bademlik > bademlik, bademlık
badya > badiya, badın
bağdaş- > badaştisvam, bıdıştisvam
baha > paa, paha
bahadır > bahadır, bagatur
bahçıvan > bahçavan-in, bahçavanciya
balçak > balçak, balcak, barcak
bakkal > bakal, bakaliya (dükkan anlamında)
balgam > balgam, balgan
balta > balta, baltiya
bardak > bardak, bırduk
başmak > başmak, paşmak, başmaki
baston > baston, bastun
baytal > paytal, pıytal
baytar > baydar, paytari
bedesten > bezisten,bezistan
beraber > barabar, baraber
berber > berber-in, belber
bey > beg, bey
beylik > beylik, beglik
bıçakçı > biçakçiya,buçakçiya
bızdık > buduk, bıdık
bile > bile, bilya
bileği > bilgiya, bilegiya
binbaşı > binbaşiya, bimbaşiya
boğa > buga, boga, bik
boğmaca > bokmaca, bolmaca
boncuk > boncuk, bunçuk, buncuk
bornoz > burnus, burnuz
bölük > bilyuk, bulyuk
bölükbaşı > bilyukbaşiya, byulyukbaşiya
budak > budak, bodak
bula > bula, bulya
bulaşık > bulaşık, bulaşik
burçak > purçak, burçug, burçak
buyrultu > buyrultiya, buyurultiya
bülbül > bilbyul, byulbyul
bürümcük > buruncuk, buruncukliya, buruncu
camadan > camadan, cemadan
can eriği > canerik, canka
çaparız > çaparıs, çıpırıs
çapçak > çapçak, çepçak, şapşak, şepşek
çapraşık > çapraşık, çapraşik
celep > celep-in, celepçiya
cemaat > cumaat, cemat
cepken > çebken, cepken, çepken
cerahat > cara, cera
cevap > cevap, covap, cuvap
çalpara > çampari, campara
çare > çare, çaare
çekiç > çekiç, cukyuç

çelebi > çelebi, çelebiya
çepik > çepik, çipik
çelenk > çelenk, çelenka
çıkrık > çekrık, çıkrık
çıkrıkçı > çekrıkçiya, çıkrakçiya
çingene > çengene, çingene
çotra > çutura, çotra
çubuk > çibuk, çubuk
çubuk > çibukçiya, çubukçiya
çünkü > çunki, çunkim
darphane > tarapana, taraphana
defter > defter, tefter
deli > deli, deliya
destmal > testemel, testimel
destur > destur, testir
devlet > devlet, dovlet
devriye > devrie, devriye
dilber > dilber, dyulber
direk > direk, derek
dirhem > direm, dirhem
dizgin > dizgin, dizgini
dizme > dezme, dizme
dokuma > dukme; dikme
dokurcun > dokurcum, tukurcum; dokurcun
donanma > donanma, dyunyunma
dönüm > dyunyum, dyulum
dua > dua, duva
duacı > duvaciya, dovaciya
dudu > duda, dudu
düğme > dugme, dyugme
dülger > dulger-in, dyulger-in
dümbelek > tumbelek, tyumbelek
dünya > dunya, dyunya
dürbün > dyulbiya, durbisna
düz- > duzdisvam, dyuzdisvam
düzen > duzen, dyuzen
eğri > erim, berim
elbette > elbete, elbette, helbete
emel > emelsiz-in
enfiye > enfie, emfiye
engin > engin, ingin
enginar > enginar, anginar
enişte > anişte, anişte, enişte
erik > erik, yerik
evlat > evlet, avlet
faiz > faiz, fais
faizci > faizciya, faisçiya
fetva > fetva, fetfa
fırtına > fortuna, fartuna, furtuna
fistan > fistan, futsan, fusta
garaz, garez > garez, karez; garezliya, karezliya; karezciya
gaydacı > gaydaciya, gaydar
gayet > gaet, gayet
gayret > gayret, kayret; kayretçiya
gazap > gazep, kazep; gazepin, gazepçiya,
gazavat > gazavat, kazavat
gecere > gecara, gecura
gedik > gedik, gidik, kedik
gelberi > gelber, gelberiya
göbek > gyobek, gyubek
gümrük > gyumruk, gyumryuk
gümüş > gyumuş, gyumyuş
güney > gyune, gyuney
güre > gyur, gyure
güveyi > gyuvey, gyuve
güya > gyoa, gyoya
hâlâ > hala, halya
halayık > alayka, halayka
hâlbuki > albu, halbu
halife > halif, halife
halis > alis, halis
hamayil > hamayliya, haymaliya, amayliya
han > han, kan
hançer > hancar, hancer
hap > hap, ap
hapis > hapus, hapuz, hapiz
harar > harar, haral
hasıl > asal, asıl, hasıl
hasım > asim, hasma
haşlama > aşlama, haşlama

hayırsız > hairsızin, harsızin
hayrat > hayran; hayrat
hekim > hekim-in, hekimciya
hemşehri > emşeriya, hemşeriya, emşerliya
hepten > hepten, epten
hergele > ergele, hergele
herif > erif-in, herif
hıyanet > inaet, inaetçiya, hinaet-in
hiç > hiç, iç
hile > ile, hillet
horasan > orasan, horasan, horosan
hoşaf > oşav, oşaf
hovarda > ovarda, hovarda, uvarda
höçmerim>hoşmeriem, eşmeriya,yuşmer, hyuşmer
hüccet > hyucet, hocat,
hükümet > ikyumat, hukyumet
iğdiş > idiç, idiş, idits
iğreti > igritiya, erıltiya
ihram > iram, ihram
illa > ille, illem
ilmek > ilmek, elmek
inşallah > işalla, işallah, inşallah
Allah razı olsun > ala razosun, ılla rızosun
irat > irat, ihrat
itibar > ihtibar, itibar
kabara > kabır, kabar
kabarcık > kabar, kabarcık
kâfir > kafir, kyafir-in
kâfur > kifiriya, kyafire
kahırlı > kahırliya, kahıren
kahpe > kahpiya, kapiya
kâmil > kemil, kyamil-in
kanaat > kanaat, kanayat
kandil > kandil, kandilo
kapısız > kapısız-in, kapasız-in
karaağaç > karaagaç, karaaç
karakabuk > karak*a*uk, kırıkıuk
karakol > karakol, karaul; karaulciya (nöbetçi, bekçi)
karayanık > karanık, karayanık
kara yel > karael, karail, karakabael
kargı > gargiya, kargiya
kârgir > kevgir, gevgir
kârhane > kerhana, kerana
kâtip > katip-in, ketip-in
kavuz > kavus, kıvus
kaygana > kaygına, kaygana
kayın > kainçe, kainço
kayıt > kaid, kait
kaytanlı > gaytanlı, gaytanen
kebin > kebin, kepin
kemha > kamha, kamuha, kehma
kenger > kenger, genger
keriz > geriz, keriziya; girizçiya
kesim > kesim, kisim; kesimci > kesimciya, kisimciya
keşke > keşki, keşke
kılaptan > kalabadan, klabadan, klapodan
kırbaç > karbaç, korbaç, gırbaç, kırbaç
kırçan > kırçan, karçan
kırlangıç > kırlagan, kırlangıç
kırma > kırma, kırmaliya
kıyafet > kayafet, kaefet
kıyamet > kaemet, kayemet
kibar > kibar, kebarin
kira > kira, kiriya
kocabaş > kocabaşiya, kocabaşin
koçu > koçi, koçiya
kokmuş > kokmuş, kukmuş
koltuk > koltuk, kultuk
kontoş > kontoş, kontoh
kopuk > kopuk, kopuktiya, kopuntiya
koru > kuriya, koriya; korucu > koruciya, kuruciya
köçek > kyoçek, kyuçek
körpe > körpe, kürpe
kösele > kyosele, kyusele

köstek > kustek, kostek, kyustek
kötek > kyotek, kyutek
kötürüm > kyutyurum, gyutyuryum-in
kul > kol, kul
kulaç > kulaç, kolaç
kumkuma > kumkuma, kunkuma
kundak > kundak, kondak
kurak > korak, kurak
kurnaz > kurnaz, kurnazliya
kuşak > kuşak, koşak
kutsuz > kutsuzin, kutsuzliya
kuz > kuz, kuzaltiya
külüstür > kilitir, külüstur
küme > gyume, kyume
kürk > kurka, kyurk
kütük > kyutyuk, kyutuk
lağım > lagım, lagem, lahum
lala > lala, lalaciya
lavanta > lavanda, lavanta
lobut > lobut, labut
lokman > lukman, lohman
mayara > maara, mara; maraciya (defineci, gömücü)
mayaza > magaza, magazin, maaza
mahama > mahanciya, mahanaciya
mahkeme > mahkeme, mehkeme
mahrama > marama, makrame, mahrama
mahzar > mazar, mahzar
makam > makam, makama
mahzen > maze, maza
martaval > martavali, martavale
mandal > mandal, mandalo
masat > masat, mesat
maskaralık > maskarlık, maskaralık
maşallah > maşalla, maşala
maşrapa > maşrapa, maştrepa, maştrafa, naştrapa
matara > matara, matera
maymun > maymuncilık, maymunculuk
mehter > mehter, mefter
mekân > mekan, mekyan, mikyan
mektup > mektub, mektup
melamet > melamed, melyamet
meme > meme, mame
mengûş > menguş, menguşi, menguşki
merdiven > merdiven, merdeven
mertek > mertek, martak
meşale > maşal, maşala
meşin > meşin, meşina
mezat > mezat, miza
mısır > misir, mısır
mızrak > majdrak, mazrak
mil > mil, mila (çubuk)
millet > millet, milet
minber > mimber, minbar
minder > mender, minder
mirza > mirza, mirzay
misafir > misafir, musafir
miskal > miskal, muskal, mıskal
molla > molla, mulla
moloz > moloz, molos, myulyuz
muhabbet > moabet, muhabet
muhabetçi > moabetçiya, muhabetçiya
muhayyer > more, muhoyar
musibet > misyubet-in, musubet-in
mustahfız > mustafiz, mustahfiz-in
mutaf > mutaf, mutafa, mutava
mutfak > mutfak, mutvak
mühre > myuyre; myure
mühür > myuhyur, myuhur
mühürlü > mehyurliya, muhurliya
müjde > müjde, muşto
mülayim > melaim, milaim
münafık > myunafık, myunafıkçiya
mürekkep > murakeb, merekep

müşavere > muşafere, muşavere
müşebbek > nuşebak, muşabak
müşir > myuşir, muşir
müzevir > myuzevir-in, myuzevirciya, mezeverciya
nalça > nalça, nalçe
namdar > namdar, namdarciya
namlu > namliya, nımliya
narenciye > naranca, narenca
niyet > niet, nihet
nüfus > nifuz, nufuz
oğlan > olan-in, ulan, holam, holan,
oğul > ol, oul; oğlum > olum
oluk > uluk, oluk
omuz > omuz, yemus
onbaşı > onbaşiya, ombaşiya
ordu > orda, ordiya
oruspu > orospiya, ruspiya
ovmaç > umaçov, umaçuf
oyuncu > oyunciya, oynaciya
öfke > yufke, ufke
ömür > yomyur, omyur
örnek > yurnek, urnek
örtü > yurtiya, urtiya
öşür > aşar, yoşur
öşürcü > aşarciya, yoşurciya
pabuç > papuç, papuk, papuş
pabuççu > papuçiya, papukçiya
pafta > pafti, pefti
palamut > palamud, palamut
palaz > palaspur, pılıspur
panzehir > panzair, panzahir
para > pari, para
parlak > parlak; pırlak
paybent > payvan, payvant
pekâlâ > pekılya, pekalya
peki > peki, pekiy
peksimet > peksimet, peksimit, peksimed
pencere > pencer, pencera
pençe > panca, pança, pençe
perakende > parakende, perekende
perişan > perişan, peruşan
peşkeş > peşkiş, peşkeş
peşkun > peşkonya; pişkin; puşkun
peştamal > peşemal, peştamal
pırnar > parnar, pernar
postal > postal, bostal
poşu > poş, poşu, poşa, puşiya
reis > reis, reiz
sadaka > sadaka, sadika
sansar > sansar, samsar
saplama > saplami, asıplami
sarmaşık > sarmaşik, sırmışik
sattır- > sattırdisvam, sıttırdisvam
seccade > secade, secede
sıklet > sıklet, saklet
sicim > sicim, sicimka
silsile > selsele, senselya
somun > somun, samun
soytarı > soytara, soytarciya
subaşı > subaş, subaşiya
sürme > surma, syurme
şah (2) > şah, şeh
şam > şam, şamiya
şamata > şemet, şamata
şarampol > şarampor, şırımpor,şarampol
şehir > şeer, şeher
şehit > şeit-in, şeit, şahif
şerit > şirit, şerit
şimşir > çemşir, çimşir
şirden > şirden, şerden
şükür > şuker, şukyur
şüphe > şupe, şube
şüpheli > şupeliya, şubeliya (korkak)
şüphelen- > şupelisvam, subelisvam se (korkmak)
tabaka > tabaka, tıbaka
tabanca > tabanca, tıpıncı
tabiat > tabiet, tabiyat
tabiatlı > tabietliya, tabiyatliya

tarhana > trahana, tarhana
tartı > tartiya, tırtiya
taze > taze, teze; tazele- > tazeletisam, tezeledisam
tebdil > tepdil, tiptil
tellak > telyak, tellyak
temenna > temane, temenna
teneke > teneke, tenekiya
terme > trem, terme
tersane > tersana, tersene, tershana
tezkere > teskere, tezkere
tıraş > traş, tıraş
tiftik > tiftik, diftik
tombalak > tumbak, tumbalak
tombaz > dumbaz-in, tumbaz
topak > topak, tupak
tuğra > tugra, tura
tutkun > tutkun, tutkav
tülbent > tyulben, tumban, tyulpen, dulben
ulaşık > oleşık, oleşak
ulufe > lefe, ulefe
urgan > urgan, orkana
üzengi > zengiya, uzengiya
vakıf > vakıf, vakuf
vakit > vakit, vıkit
vallahi > vallaha, valla
varda > vardya, uvardya
varlıklı > varlıkliya, varlakliya
vasiyet > vesaet, naveseyat
verem > verem, vehrem
viran > viran, virane
yağlık > yelak, yaglık, yalık
yalak > yelak, yalak
yalım > yalım, yılım
yamaç > yamaç, yımaç
yaramaz > yaramaz, yaramas
yayla > yayla, yaylak
yelim > elim, yelim
yem > em, yem
yemeni > yemeniya, emeniya
yemin > yemin, emin
yemiş > yemiş, emiş
yen- > endisvam, yendisvam
yenge > yenge, enge
yengeç > engeç, yengeç
yeni > yeni, eni
yıldız > ildızliya, dızliya
yorca > yorgaca, yurgacı
yumak > yomak, yumak
yüklük > yuklyuk, yukluk
yüz > yuz, yus
zahire > zahire, zahere, zayere
zayıf > zayif, zaif
zelzele > zarzora, zarzala
zemberek > zemperik, zemberlek, zembelek
zembil > zembil, zimbil
zerrin > zarun, zerine,zeremkade
zıbın > zibun, zabun
zira > zar zira, zere, zerem, zer
ziyafet > ziafet, ziyafet
zorba > zorba, zorbaciya

5.8. Ses Değişmesine Uğramamış Kelimeler

aba, abes, abla, aciz, açma, ada, adamlık, adam boyu, adaş, adım, af, afacan, ahmak, ahmaklık, akaret, akçe, akıl, akide, akraba, akşam, aktarma, al, ala, alabaş, alaca, alacak, alan, alay, alem, aldırmak, alem, âlem>alem, alesta, alık, alışkanlık, alışveriş, ali bey otu, Allah, Allah versin, alt, altın, altıntop, ama, aman, amber, amel,

amin, anmak, ana, anaç, anason, ancak, antika, ar, aralık, araba, ardıç, ardiye, arka, arkadaşlık, arkalık, arpa, arsa, artık, arz, asma, asmalık, astragan, aşure, aşk olsun, at, ata, atik, atmaca, av, avanak, avanta, ay, ayak, ayaktaş, ayar, ay baba, aygır, aylık, ayran, ayrı, ayrık, azgın, aziz, azmak, azmaklık, babalık, babacan, babam, baca, bacak, bacanak, badana, badem, bahar, baht, bahtımıza, bakam, bakır, bakla, baklava, bakraç, bal, balaban, balama, balçık, baldır, baldıran, balık, balkon, balsam, bamya, barak, barbunya, barbut, barut, basamak, baskın, basma, baş, başka, bambaşka, başlık, batak, bataklık, batan, batık, batman, bay, bayat, baybak, baygın, baykuş, bayrak, bayraktar, bayram, be, bebek, bedel, beden, becit, bekleme, bektaş, bel (tarım aracı), bel, belleme, bende, bender, beniz, bent, berat, berbat, bereket, bereket versin, beri, besleme, beş, beşik, bet, beter, beyan, bezir, bıktım, bıldır (yıl), biber, biçme, biçim, biçimsiz, bidat, bildik, bilek, bilezik, binlik, bina, binek, biniş, bir, birlik, bitişik, bizbize, bohça, bokluk, bombok, bol, bolluk, boran, borazan, borç, borsa, boruk, bostan, boş, bomboş, boşlaf, boy, boya, boyama, boza, bozuk, bre, bucak, budala, buhur, bulamaç, bulgur, bumbar, bunak, burma, but, buz, caba, cam, camlık, cambazlık, can, can cun, candar, canfes, cangaza, cani, cebe, cefa, cemre, cenaze, cenk, cenup, cereme, cet, ceza, cezve, cici, cici bici, cihan, cilve, cins, civelek, cizye, cuma, cumba, cumhur, curcuna, çaba, çabuk, çabucak, çadır, çakal, çakıl, çakıldak, çakır, çakmak, çal, çalık, çalım, çalışkan, çalma, çam, çamur, çan, çanak, çangal, çanta, çap, çapa, çaprak, çapraz, çardak, çark, çarşaf, çat, çatal, çatma, çatpat, çavdar, çay, çekme, çekmece, çelek, çelik, çember, çengel, çepel, çerçeve, çerez, çerviş, çeşit, çevre, çeyrek, çiçek, çift, çifte, çigit, çile, çilingir, çiriş, çirkin, çiroz, çit (1), çit (2), çivit, çocuk, çok, çolak, çomak, çorap, çorba, çukur, çul, çuval, daima, daire, dakika, dal, dalak, dalamak, daldırma, dalga, dalgıç, dalyan, dam, damacana, damar, damga, damla, dana, dangalak, dar, dara, darbuka, dargın, dayak, dayama, demek, def, delice, delişmen, demet, demir, denk, dere, derece, derman, dermansız, derme, dernek, dert, derviş, deva, deve, devekuşu, devir, devşirme, diba, dibek, dik, dikiş, dikiz, dikme, dil, dilaver, dilim, dinar, dinç, dip, dipçik, dirlik, divan, divane, divit, diz, doksanlık, doktor, doktorluk, dolama, dolangaç, dolap, dolma, domuz, don, dondurma, dost, döl, dubara, dudak, duhan, duman, dumdum, dur, durak, durgun, duvak, duvar, ecel, edna, efe, efendi, ek, ekin, ekleme, ekmek, ekser, eksik, elvan, emel, emir, emzik, en, engel, ense, enteşe, epey, erbap, ergen, erişte, erzak, eser, esir, eski, esmer, eş, eşek, eşkin, eşkiya, etraf, evet, evlek, evsat, evza, eyalet, ezan, ezik, fakir, falaka, falya, faraş, faraza, farfara, fark, fasit, fayda, fayton, fazla, felek, fellah, fener, ferah, ferik, ferman, fermene, ferz, fes, fesat, fındık, fırın, fıstık, fikir, fil, filiz, fişek, fit (ödeşme), fitil, fitne, fiyat, frenk, fukara, futa, gaga, gaile, galata, galiba, gam, gamsız, gayda, gaz, gazete, gazi, gebe, geber, geberme, gebeş, gebre, gece, gecelik, geç, geçit, gelincik, gelir, gem, genç, geniş, gerçek, gerdek, gerdel, gerek, geren, gergef, geveze, gevrek, gevşek, gezme, gırgır, gırtlak, gibi, gidi, gidik, gidiş, gurbet, ha, haber, hak, haksız, hal, halat, hali, halk, halka, halvet, hamam, ham hum, hamur, hamut, han, hane, haraç, haram, harap, hararet, harç, hardal, hare, harem, harman, has, hasır, haşa, haşiş, hat, hata, hatıl, hatır, hatip, hav, hava, havadis,

havale, havan, havra, havuz, hay, hayat, haydamak, hayli, haymana, hayta, hazır, hele, hem, hemen, hendek, hesap, hınzır, hırka, hız, hilal, hisar, hoca, hoş, hutbe, huy, huzur, ibret, ibrik, ibrişim, icar, iç, içlik, idare, ifrit, iftira, ihmal, intizap, ihtiyaç, ikbal, ikilik, ikram, ikrar, ilaç, ilik, ilişik, iltizam, imame, iman, imaret, imdat, imtiyaz, inat, ince, ingin, insaf, insan, inşa, intizam, iplik, irade, irmik, islam, ispat, ispenç, istida, istif, istifa, istinaf, istintak, işaret, işgal, işkil, işleme, işlik, iştah, işte, iştira, izafet, izin, jandarma, kaba, kabahat, kabak, kabala, kabil, kabraç, kabran, kabul, kabus, kaçak, kaçamak, kaçkın, kada, kadar, kadem, kaf, kafa, kafadar, kaftan, kahır, kahraman, kail, kakaç, kakma, kakule, kakum, kalabak, kalabalık, kalafat, kalak, kalay, kalbur, kaldırım, kale, kalem, kalevra, kalfa, kalıp, kalkan, kalp, kalpak, kaltak, kama, kamara, kamber, kambur, kamış, kan, kanara, kanca, kancık, kandırma, kangal, kantar, kantarma, kap, kapak, kapama, kapan (tuzak), kapan (tahıl pazarı; han), kaplama, kaplan, kaplık, kaput, kara, karabak, karabalık, karabacak, karabalık, karabaş, karaca, karagöz, karakaş, karakulak, karakurt, karakuş, karaman, karamuk, karanlık, karar, kara sevda, karavana, karbozan, karık, karış, karma, karmak, karnabit, kartal, kasaba, kasatura, kasavet, kaside, kasnak, kaşan, kaşkaval, kaşmer, kaşmir, kat, katalak, katana, katık, katır, katmer, katran, kavaf, kavak, kaval, kavanoz, kavara, kavga, kavlak, kavrama, kaya, kayak, kayar, kayçan, kainço, kayme, kaymak, kaynak, kaynar, kayrak, kaz, kaza, Kazak, kazan, kazanç, kazasker, kazık, kazıl, kazma, kebap, kebe, kebir, keçe, keder, kedi, kefir, kekeme, keklik, kel, keleme, kelebek, kelek, kelep, kelepir, keleş, kelle, kem, kement, kemer, kenar, kendir, kene, kenef, kenevir, kepaze, kepçe, kepek, kepenek, kepenk, kepir, keramet, kerata, kere, kereste, kereviz, kerkenez, kertik, kervan, kesat, keser, kesik, keskin, kesme, keşif, keşir, keşkek, keten, kez, kıç, kın, kına, kır, kır (renk çesidi), kıran, kırç, kırık, kırım, kırkambar, kırkayak, kırlık, kırtıl, kısım, kısır, kıskanma, kısmet, kışla, kışlak, kıt, kız (kızım), kızamak, kızgın, kızılbaş, kızılca, kibrit, kile, kiler, kilim, kir, kirde, kireç, kiriş, kişmiş, kitap, kobak, koca, kocaman, koskoca, koç, kof, kofti, kokarca, kokona, kol, kolan, kolay, kolçak, kolçan, kolluk, komita, konak, konak, konç, korkak, korkuluk, korkut, korsan, kosa, koşma, koşum, kovalak, koyun (ı), koz, koza, kozak, kozalak, kral, kudret, kuduk, kuka, kula (at), kulak, kulak otu, kulampara, kulp, kum, kumaş, kumbara, kumsal, kundura, kura, kurada, kuram, kurban, kurna, kursak, kurt, kurultay, kurum, kuruş, kuskun, kuskus, kusur, kuşluk, kuş otu, kutup, kuyruk, kuzey, kuzu, laf, lafazan, lale, lamba, lapa, lastik, leke, lenger, leş, levent, leylek, liman, limon, linç, link, lira, liva, lodos, lohusa, lokanta, lokma, lokum, lonca, macar, macun, madem, mahana/ mahna, mahmur, mahmurluk, mahmuz, makara, makarna, makat, makbul, makul, mal, mala, malak, malama, manca, manda, mangal, mangır, mantar, maral, marangoz, maraz, maraza, marda, mars, masal, maskara, maslahat, maslak, masraf, mastar, mastika, maşa, maktap, matrak, maya (ferment), mayasıl, mayhoş, mayna, maytap, mazbata, mazgal, meclis, medrese, mekik, melez, meltem, memleket, memur, mendil, menekşe, mengeme, menteşe, menzil, mera, merak, meram, mercan, meret, merhamet, merkez, mermer, mersin, mert, mertebe, mesmet, meşe, metin, mevlit, mezar, meze, mıskal, minare,

minnet, mintan, miralay, misk, misket, mola, mor, moruk, mostra, muhacir, muhtaç, mum, muska, musluk, muşmula, muşta, muştuluk, mutlak, mutluka, nacak, nadas, nadir, nafaka, nafe, nafile, naftalin, nal, namaz, namus, nane, nar, nara, nargile, narin, nasihat, natır, naz, nazar, nazik, nefer, neft, nerede, neşter, nevazil, ney, neyse, nişadır, nişan, nizam, nokta, nur, ocak, odun, ok, okumuş, omurga, onluk, ondalık, orak, orman, orta, ortak, ortalık, oruç, ot, otlak, otluk, oturak, ova, oyma, oyun, oynak, oyuk, paça, paçavra, padişah, pala, palan, palaska, palavra, paldım, pamuk, pancar, papaz, parlama, parlak, parmak, parmaklık, parsa, paspal, pastırma, paşa, paşalık, pat, pataklama, patiska, patlak, pay, paydaş, paydos, paytak, pazar, pazarlık, peçe, pedavra, pek, pelin, pelit, pelte, peltek, pembe, perçem, perçin, perdah, perde, perdelik, pere, pergel, perhiz, peri, pervaz, pestil, peş, peşin, peşkir, pey, peygamber, peynir, pezevenk, piç, pirinç (1), pirinç (2), pis, pişkin, pişman, piştov, polis, posa, post, pota, poyraz, pranga, pul, pusat, pusula, puşt, rahat, rahatlık, rahmet, rakam, ramazan, redif, rende, renk, resim, reze, rezene, rezil, rica, ruba, rugan, ruh, saç, saçak, saçma, sade, safra, sahan, sahtiyan, saka, sakamet, sakar, sakat, sakatlık, sakın, sakız, sal, salamura, salaş, salavat, salep, salgın, salkım, salma, salname, salt, saltanat, saman, samur, san, sancak, sandık, santur, sap, saplık, sapa, sapan, saplık, sara, saraç, saray, sarı, sarık, sarma, sarp, sarsak, satır, savak, saya, sayga, saz (kamış), sazlık, saz (müzik aleti), sazan, sebep, sedef, sefa, sefer, sel, semt, sene, senet, sepet, sarasker, sergen, serin, serir, sert, ses, setre, sevda, sıfır, sıkı, sırça, sırçan, sırma, sırt, sıska, sicil, siktir, silme, sim, sima, soba, sofa, sofra, softa, sokak, soluk, sopa, soy, soygun, söz, sucuk, sultan, surat, sure, sus!, susam, suvat, şah (1)(şaha kalkma), şahin, şal, şamar, şamdan, şap, şapka, şarap, şark, şaşma, şayak, şayka, şebek, şehzade, şeker, şen, şenlik, şer, şerbet, şeremet, şeriat, şerif, şevketli, şey, şeyh, şeytan, şilte, şimal, şinik, şiş, şişe, şişek, şişko, şişman, şorolop, şura, şurup, tabak (kap), tabak (sepici), taban, tabela, tabla, tabun, tafra, tafta, tahmin, tahrir, tahta, tahvil, takım, takatuka, takla/taklak, taklit, takrir, taksim, taksir, taksirat, taksit, , takvim, talan, talaş, talim, talimat, tamah, tambura, tane, tantana, tanzimat, tapa, taraba, taraf, tarakan, tarama, tarap, tarbagan, tarif, tarikat, tarkan, tarla, tarpan, tas, tasa, taslak, tasma, taş, taşak, taşkın, tav, tava, tavan, tavla (at ahırı), tay, tayfa, tayfun, tayga, taze, tebeşir, tedarik, teftiş, tek, teke, teklif, tekme, tekmil, tekne, tekrar, tel, telef, teleme, tembih, temel, temsil, tenha, tepe, tepelik, terk, terlik, ters, tertip, teslim, tespih, tetik, tevzi, tezek, tıngır mıngır, tıpkı, tırmık, tırnak, tırpan, tırtır, ticaret, tintiri mintiri, tire, tiryak, tok, toka, tokmak, tomak, tombak, topaç, top (+topka), topal, toparlak, topaz, toprak, toptan, topuk, topuz, tor, torba, torlak, torluk, tosun, toy (kuş), toz, tozluk, trampa, tufa, tulum, tulumba, tulup, tumba, turfanda, turna, tutkal, tuzak, tuzla, tuzluk, uç, uçkur, uçurtma, uçurum, ufak, ulak, ulama, ulema, ulus, umut, un, usta, usul (metot), utanmaz, uydurma, uygun, uykuluk, uzun, vade, vadi, vah, valide, varak, varda, vatan, vatandaş, vay, velvele, venedik, verev, vernik, vesvese, vezir, vida, volta, vukuf, vur (emir kipi) ,ya, yaba, yahu, yahut, yaka, yakın, yalama, yalan, yaldız, yalpa, yama, yamak, yaman, yan, yangın, yanlış, yanık, yapışkan, yapma, yaprak, yar, yara, yaran, yardım, yarlık, yarma, yasak,

yastıgaç, yastık, yaşa/yaşasın, yaşlık, yaşmak, yatak, yatalak, yatık, yavaş, yavrum, yay, yaya, yazık, yazlık, yazma, yedek, yek, yeke, yelken, yemek, yer, yetim, yılma, yok, yokuş, yol, yoldaş, yolma, yonca, yorgunluk, yosma, yoz, yufka, yular, yumruk, yurt, zahmet, zor zaman, zambak, zamk, zangır, zar (oyun zarı), zarar, zarf, zarif, zehir, zerde, zevk, zevzek, zıpkın, zırt pırt, zıt, zift, zil, zor.

SONUÇ

Balkan coğrafyasındaki Türk dili ve kültürünün bölgedeki asıl etkisi, Osmanlı İmparatorluğunun fetih hareketleriyle başlamıştır ve Balkan topluluklarının yapısında çok büyük değişiklik meydana gelmiştir. Balkan dillerine Türk dilinden geçen sözlerden maksat, hem Türk dili kökenli hem de Türk dili vasıtasıyla bu dillere geçen Arapça, Farsça ve Batı dillerine ait sözlerdir. Balkan dillerinde dolayasıyla Bulgarcada Türkçenin varlığı ve devamlığı söz konusudur.

Osmanlı-Rus Harbi (1877-1878)'nden sonra Bulgaristanın büyük bir kısmı Osmanlının elinden çıkmıştır. Bulgarların kendi diline ve milli değerlerine sahip çıkmaları sonucunda birçok gelişme yaşanmıştır.

Toplumların bir arada yaşadıkları ortamlarda, diller, birbirlerini önemli ölçüde etkiler. Bugün de Türkçe sözler, Bulgar dilinin en büyük alıntı unsurlarıdır. Yazılı dilden ziyade konuşma dilinde kullanılmaktadır. Türkçe sözler, Bulgar diline ayrı bir kabiliyet ve zenginlik katmaktadır.

Hem verilen hem de alınan dillerde sözcükler yaşamaya devam ettikleri sürece anlam olaylarına maruz kalmaktadırlar. Alıntı kelimelerin gerçek anlamlarında kullanılması her zaman mümkün değildir. Bulgarcadaki Türkçe sözlerin anlamları her zaman temel anlamında olmamakta bazen ikinci, hatta üçüncü anlamıyla yaşamaktadır. Alınan sözler, aynı zamanda yeni anlamlar da kazanmışlardır.

Bulgarcada varyantlarıyla birlikte yaklaşık 2481 söz tespit edilmiştir. Bunlara ek olarak iki veya daha çok şekilliler dikkate alındığında miktar, daha da artmaktadır. Bulgarcada ses değişmesine uğramamış 1605 söz tespit edilmiştir.

Türkçeden Bulgarcaya geçmiş kelimelerdeki anlam sayısı ve kapsamı açısından anlam değişmelerine bakıldığı zaman en fazla anlam daralmasına (329 söz) rastlanmıştır. İkinci sırada anlam kayması (237 söz), ardından Türkçedeki anlamlarına ek olarak yeni anlam kazanan sözcükler (113 söz) ve anlam genişlemesi (57 söz) olarak tespit edilmiştir. Duygu değeri açısından anlam değişmelerine bakıldığı zaman en fazla anlam kötüşlemesine rastlanmıştır (42 söz). Aynı zamanda

da olumlu anlamdayken bazen kötüleşmeye uğrayan sözlerin sayısı 35'tir. En az değişme, anlam iyileşmesinde görülmüştür (4 söz).

Türkçeden Bulgarcaya geçen sözcüklerin çeşitli ses değişikliklerine uğradığı tespit edilmiştir. Bunlar ayrıntılı şekilde incelenmiştir.

Zaman içinde Bulgar dilindeki Türkçe sözcüklerin sayısında belirli ölçüde bir azalma görülse de, bu sözler günümüzde hâlâ kullanılmaktadır.

KAYNAKLAR

Aksan, D. (2009). **Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi**. Ankara: Engin Yayınevi.

Aksan, D. (1977). **Her Yönüyle Dil**, **Ana Çizgileriyle Dilbilim.** Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Andreyçin, L. (1986). **İz İstoriyata na Naşeto Ezikovo Stroitelstvo**. Sofia: Narodna prosveta.

Acaroğlu, M. T. (2016). **Türkçeden Bulgarcaya geçen Kelimeler Sözlüğü**. Edirne: Trakya Üniversitesi.

Arnaudov, M. (2003). Predgovor kım vtoroto izdanie na "Bılgarski Pritçi ili Poslovitsi i Harakterni Dumi", Petko Slaveykov. **Bılgarski Pritçi ili Poslovitsi i harakterni Dumi** içinde (s. 5-30). Sofia: Zahariy Stoyanov.

Ayverdi, E. H. (1956). "Yugoslavya'da Türk Abideleri ve Vakıfları", **Vakıflar Dergisi**, Ankara.

Çakırova, Kr. ve Mevsim, H. (2002). Otnovo za Sıdbata na Turtsizmite v Sıvremenniya Bıgarski Ezik (İzolatsiya i/ili Reabilitatsiya) http://www.belb.net/personal/chakyrova/Turcizmi.htm (22.12.2015)

Eren, H. (1989). "II. Uluslararası Güney-doğu Avrupa Araştırmaları Kongresi", **TDAY Belleten 1971**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

İkonomov, N. (1968). **Balkanska Narodna Mıdrost**. Sofia: BAN.

İlçev ve diğer. (1998). **Reçnik na Redki, Ostareli i Dialektni Dumi v Literaturata ni ot XIX i XX vek**. Sofia: Eman.

Karaağaç, G. (2008). **Türkçe Verintiler Sözlüğü**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Karaağaç, G. (2012). **Türkçenin Dilbilgisi**, Ankara: Akçağ Yayınevi.

Korkmaz, Z. (1992). **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Krıısteva, V. (2013). **Reçnik na Turtsizmite v Bılgarskiya Ezik**, Sofia: Mare.

Memmedova, N. (2009). "Akraba Olmayan Dillerin Birbirine Etkisi ve Bu Etkileşimin Sonuçları", **Milli Folklor Dergisi**, Cilt:11,Yıl:21, Sayı:83, Güz 2009, s.2

Mirçev, K. (1952) Za sıdbata na Türkizmite v Bılgarskiya Ezik, **İzvestiya na İnstituta za Bıgarski Ezik** içinde (s. 117-127), Cilt 2. Sofia.

Popov, K. (1985). **İz İstoriyata na Bılgarskiya Knijoven Ezik**, Sofia:

Radeva, V. (2012). **Bılgarski tılkoven reçnik**. Sofia: İztok Zapad.

Stamenov, M. (2011). **Sıdbata na Türtsizmite v Bılgarskiya Ezik i v Bılgarkata Kultura**.Sofia: İztok Zapad.

TDK (2011). **Türkçe sözlük**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Todorova, M. (2006). **Balkanları Tahayyül Etmek**, 2. Baskı, İstanbul: İletişim Yay.

Tsonev, B. (1934). **İstoriya na Bılgarskiya Ezik**. Cilt 2, Sofia: Prıdvorna Peçatnitsa.

Vardar, B. (2002). **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, İstanbul: Multilingual Yayınevi.

Vezenkov, L. (2006). "Paradoksalnata Upotreba na Türkizmite v Bılgarskiya Nacionalen Diskurs". **Literaturen vestnik**. 17:10-11.

Zambova, A. (2000). **Manipulativni ezikovi strategii v peçata**. Sofia: SemaRŞ.